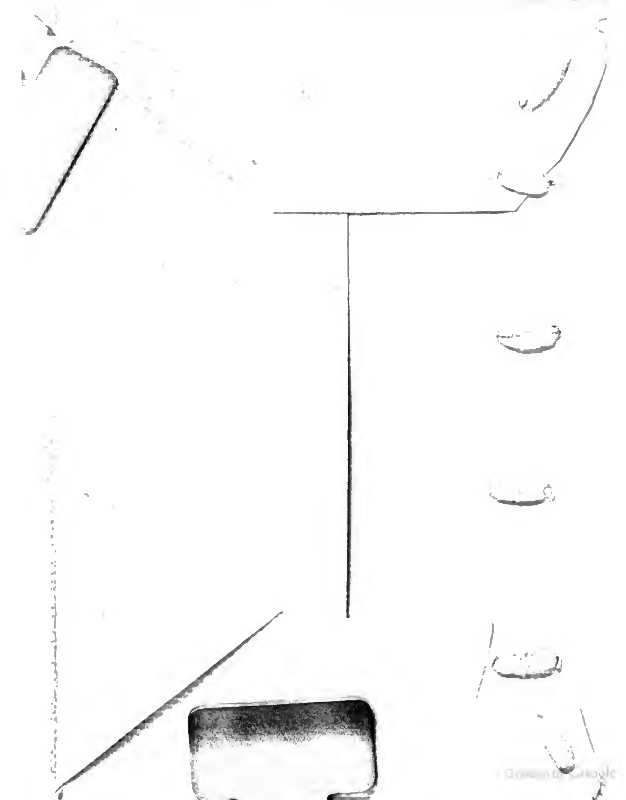

CLERICUS
ROMANUS
CONTRA NIMIUM RIGOREM MUNITUS

DUPLICI LIBRO

QUORUM UNO

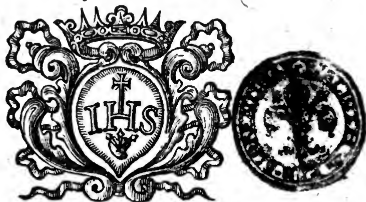
VETERIS ECCLESIÆ SEVERITATEM,

ALTERO

PRÆSENTIS ECCLESIÆ BENIGNITATEM

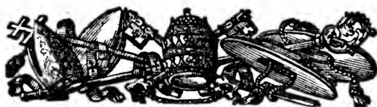
A Rigidiorum quorundam Scriptorum
Calumniis vindicat

P. BALDASSAR FRANCOLINUS
SOCIETATIS JESU THEOLOGUS.

ROMÆ, MDCCV. Typis Cajetani Zenobii SS. D. N
CLEMENTIS XI. Typographi, & Scalptoris,
ante Seminarium Romanum.

SUPERIORUM FACULTATE.

DIVO PETRO
APOSTOLORUM PRINCIPI.

UDACIAE meę veniam, ut ſpero, dabis APOSTOLORUM PRINCEPS ſanctiſſime, quòd ad te accedere non reformidem, quòd Pedes exoſculer Tuos, quòd has meas

S 2 Diſpu-

Diſputationes dedicem Tibi. Ut enim accedam Benignitas tua facit: ut Pedes exoſculer Tuos, meus in te amor facit; ut has Diſputationes dedicem Tibi, plura faciunt. Et primò Religio; ſiquidem jam dudum me totum Tibi mancipavi. Secundò neceſſitas Patrocinii Tui. Tertiò Argumentum ipſum. Defendunt illæ Veterem Eccleſiam & ab ea crudelitatem arcent. Defendunt Eccleſiam præſentem, & ab ea laxitatem propulſant. Eccleſiam tuam defendunt. Te ſuperſtitem in utraque defendunt, aut potius defendere geſtiunt. Sed quem defendere geſtiunt, non defendent, niſi defendantur. Inſurgent in illas hoſtes multi: accuſabunt audaciæ, temeritatis, laxitatis. Incaſsùm tamen, ſi telis opponas Clipeum Patrocinii Tui. Id efficere, penè dixerim, debes, ut Te, Tuaque defendas, & honorem Divinum. An non Divini honoris defenſio ſit defenſio Sacramenti, defenſio Pœniten-

niten-

nitentiæ, à qua rigor abſterret, ut fortè abſterritus ipſe fuiſſes, niſi tecum quamvis inconſtanti, & perjuro benignè, & miſericorditer egiſſet Magiſter Tuus Divinus? Ex ejus benignitate factum fuit, ut Gallicinio excitareris, ut reſipiſceres, ut fleres, ut redires, ut recipereris, ut veniâ donareris, ut diſceres cum aliis eſſe benignus. Fuiſti jam, ſepties, & ſeptuagies ſepties ignoſcens, primus omnium in Concilio pro benignitate pugnans, & onere Moſaicæ Legis Gentiles Neophitos liberans. Sis etiam modò de Cœlo, favens agenti cauſam Pœnitentium, & vindicans à calumniis vindicem ſanctæ benignitatis.

MICHAEL-ANGELUS TAMBURINUS

Vicarius Generalis Societatis JESU.

CUM Librum, cui titulus: *Clericus Romanus contra nimium Rigorem munitus*, Authore P. Balthaſſare Francolino Societatis noſtræ Sacerdote conſcriptum, aliquot ejuſdem Societatis Theologi recognoverint, & in lucem edi poſſe probaverint, facultatem facimus, ut typis mandetur, ſi iis, ad quos pertinet ita videbitur, cujus rei gratiâ has literas manu noſtrâ ſubſcriptas, & Sigillo noſtro munitas dedimus.

Romæ 11. Decembris 1704.

Michael-Angelus Tamburinus.

Im-

Imprimatur,
Si videbitur Reverendiss. P. Mag. Sac. Pal. Apost.

Dominicus de Zaulis Episcopus Verulanus Vicesgerens.

CUM ex Commissione Reverendissimi Patris Sacri Apostolici Palatii Magistri, Paulini Bernardinii Ordinis Prædicatorum, mihi remissa fuerit revisio libri, cui Titulus est. *Clericus Romanus contra nimium Rigorem munitus*, *Auctore P. Baldassare Francolino Societatis Jesu Theologo*, Ipsum legi, & accurate perlegi, doctrinam, eruditionem, perspicacitatem, cum Veritate conjunctam Auctoris admirans, omnibus Ecclesiasticis, proindè, & Confessariis præcipuè, perutilem fore duxi, & publicæ luci, ad Moralis Theologiæ Professorum, profectum, communeque commodum, dandum censeo.

Datum ex Conventu SS. XII. Apostolorum Romæ, die 8. Decembris 1074.

Frater Ludovicus Ceva, Sac. Theol. Mag. Ord. Min. Con. & Sac. Cong. super Indicem, Consultor.

JUssu Reverendiss. P. Sac. Pal. Apost. Mag. legi librum cui titulus est. *Clericus Romanus contra nimium Rigorem munitus, Auctore P. Baldassare Francolino Societatis Jesu Theologo*. Nihil in eo deprehendi fidei morumque disciplinæ repugnans, quin potius adeò operosè, ac doctè compositum, ad evadendam utriusque partis nimiam laxitatem & extremum rigorem, ut Christianæ Ecclesiæ studiosis plurimum conferre valeat. Quamobrem ad ampliorem eorum eruditionem & fructum ut ad lucem prodire possit, eidem subscribo.

Frater Hyacinthus Fonseca Sac. Theol. Mag. & ex Provincialis Ord. Præd.

Imprimatur.

Fr. Paulinus Bernardinus Ord. Præd. Sac. Apost. Pal. Mag.

AD

AD LECTOREM.

Dvertas quæso animum, Lector humanissime, iis de quibus præmoneri debes omnino, antequam librum hunc meum evolvere incipias.

Et 1. *velim ut animum afferas nulli Parti addictum, nec benignitatis studiosum, nec rigoris amantem. Velim te benignum in me, ut ingenium, stilum, aliaque hujusmodi excuses, quæ fortè meliora desideres, at nihil benignum in ea, quæ leges, sed etiam nihil malignum; nec excusare, nec accusare paratum: nec te Actorem volo, nec Advocatum, Judicem volo.*

2. *Judicem te volo, sed nec statim, ut aliquid legeris, nec postquam multa legeris, sed cùm omnia legeris, & quæ legeris expenderis, habitâ ratione temporum, & locorum diversorum. Id nisi feceris, contraria & secum pugnantia me scribere dices. Opus autem erit lectione*

con-

continuâ, aut non nimis disjunctâ. Nam qui unam hodie disputationem, alteram post mensem legit, quamvis omnes libri partes legat, totum librum non legit. Nec velim percurrendo legas. Totum te ista postulant, non oculos tantum. Sed quid, si totum librum sic legere nequeas? Nihil, rogo, legas; aut non legas, ut judices; imo nec ut loquaris de libro quidquam. Hoc sane difficile, fac ergo illud quod est facillimum, nihil legas.

3. *Si verò librum perlegere totum vacat, ut id faciliùs præstes, quamvis quid intendam, libri titulus, primæ paginæ inscriptus, doceat, docebo tamen explicatiùs, quidque me ad scribendum impulerit, dicam. Cœpere jam ab aliquot annis in Belgio quamplurimi, non pauci in Galliis, aliqui in Italia, ut à quibusdam suis doctrinis speculativis, quas exagitari videbant, omnem erroris suspicionem propulsarent, rigorem quendam in doctrinis moralibus profiteri, Recentiores, quibus exagua-*

gua-

gitabantur, in invidiam vocare omnes, omnes præter suos, appellare palpones, laxones, Patrum desertores, & rursus Sactamentum Pœnitentiæ rigidiùs quàm par est administrare, quodque pejus est, ita administrandum docere, unde ingentes turbæ excitatæ, inducti plurimi Confessarii, ut ab hoc tam necessario, tamque utili sacramento administraudo subducerent se se, ne se in laqueos induerent, & plurimi Pœnieentes ab hoc sacramento tam rigidè, nempe post plures scrutationes, probationes, dilationes administrato, ita absterriti, aut revocati, ut in aliquibus Parochiis per aliquot annos aliqui hoc sacramentum, Parocho ipso approbante, nunquam susceperint, ut Episcopus qui Romæ nunc primaria dignitate, & morum gravitate, prudentiâque eminet, diæcesim hoc morbo laborantem lustrare, & curare olim jussus, testatur. Id me movit, non quidem ut tanto malo mederer (quis enim ego sum, qui id mihi promittam?) Sed ut scriberem

aliquid, quo morborum hujusmodi curandorum peritiores juvari possint, ut Apothecarii, & Pharmacopolæ juvantur ab infimis quibusque Ruricolis, qui simplices herbas postea seligendas asportant.

4. Quia verò hujus rigoris Magistri putant, & firmissimè putant, exemplum sequi se veteris Ecclesiæ, quam in doctrina morali, & præsertim in hujus sacramenti administratione rigidissimam fuisse dictitant, & longe aliam à præsenti Ecclesia quam vocant nimis benignam, id à me curandum maxime statui, ut hujus erroris fundamentum subruerem, ostenderemque, nec veterem Ecclesiam fuisse adeo rigidam, ut ipsi putant, nec præsentem Ecclesiam esse adeo benignam, ut emendari debeat. Illud primum ostendet primus lider duodecim disputationibus, quibus duodecim antiquæ Severitatis (ut putant) articulos, rejicit, ut veras in veterem Ecclesiam Calumnias. Hoc alterum alter liber demonstrare conabitur duodecim aliis

dispu-

disputationibus, quibus totidem calumnias contra præsentis Ecclesiæ benignitatem excogitatas dissipare contendet. Ille autem finis est, ne rigidus sis, nec laxus, sed discretus. Discretum ergo Doctorem induo cum Rigido Doctore disputantem, ut utriusque indolem & sensus perspicias meliùs, & jucundiùs. Id enim dicendi genus gratius esse solet Lectori, cui non videtur doceri ipse, sed alius quispiam ad colloquendum vocatus, & rursus stilum Dialogus admittit liberiorem, & aliquo sale respersum, ut à Lectoribus tædium arceat. Hinc habes, cur aliquando Doctorem rigidum vellicem: non illum incessere, aut ledere volo, sed excitare te forte addormiscentem.

5. *Nec putes me illis omnibus infensum, quorum opiniones rejicio. Æstimo eos, amoque, ut debeo, præsertim Morinum, hominem non eruditum tantùm, non cupidum novandi, non contemptorem Recentiorum, non ita rigidum, ut sit etiam*

Rigo-

Rigorista, sed acris ingenii virum, æquioris judicii, indolis moderatæ, eo solo nomine à me sepè impugnatum, quod antiquum Ecclesiæ rigorem majorem vero facit, quo Rigoristis, quamvis nolens, plurimùm favit, eisque aut errandi, aut perseverandi in suis erroribus ansam præbuit. Merbesium quoque, & Jueninum sua laude dignos judico; ac propterea calori disputationis tribuatur, si quid excidit, quod minùs reverenter dictum videatur. Bona eos mente scripsisse non ambigo. Sed id satis non est, ut quæ scribuntur utilia sint. Patrum quoque, & Conciliorum doctrinam se profiteri dicunt, eorumque sententias proferunt. Sed hæc vetus etiam eorum qui Patres, & Concilia deseruere, cantilena est. Quos litera occidit (occidit autem multos) hoc prætextu occidit. Periere, dum suos textus, ut sonant, pluris habuere, quam præsentis Ecclesiæ, & Pontificum interpretationem, suæque antiquitatis amore capti nihil de Recentiorum

judi-

judicio, ut paulo ante dicebam, clamoribus, censura laborandum putarunt.

6. *Hinc habes, cur me aliquando, inter legendum, excusare debeas. Ut enim tam periculosæ multorum persuasioni irem obviam, declinandum mihi fuit in alteram partem, & pro Ecclesia præsenti, pro Doctoribus recentibus, aut minus antiquis, sed ingenti sanaque doctrina præditis (ut multi sunt,) acriter pugnandum fuit. Quâ enim aliâ ratione possem nimii Rigoris fundamentum convellere? Ne igitur mihi succenseas antiquitatem non ita liberaliter laudanti, ut cæteroqui vellem & nostram ætatem non quidem in pluribus, & præcipuis, sed tamen in aliquibus præferenti. Nihil detractum volo de ea, quam vetus Ecclesia possidet, sanctitatis, & subrigidæ disciplinæ famâ, nec ita demens sum, ut minuere velim Patrum authoritatem. Antiquam Ecclesiam laudo, sed non eam quam rigidi Censores fingunt, crudelem & implacabilem in humiles,*

miles, in dolentes, pœnitentesque, sed eam quæ verè extitit, severam citra vim, citra sanguinem. Et rursum ita eam laudabilem censeo, ut laudabilem etiam præsentem Ecclesiam putem, imo credam, cùm hæc diversa, aut distincta ab ea non sit, sed temporum diversorum; senior, non autem deterior. Patrum similiter scripta plurimi facio, sed non textus Patrum aut mutilos, aut immutatos, aut ambiguos. Uno verbo discedo ab Hæreticis, & Novatoribus. Hi damnare solent Ecclesiam cum qua vivunt, à qua damnari possunt, provocare solent ad Ecclesiam antiquam, ad non loquentem, à qua nihil timent. Ego verò ab Ecclesia veteri non recedo quidem, sed præsenti me subjicio, qua judicari possum, & corrigi, quin ideo me, & quæ scribo, ejus judicio submitto, ut corrigar, si delinquo. Nec castigatus resistam, sed illico quę male scripserim, emendabo. Hoc ego animo scripsi, simili, aut etiam meliori tu lege, & in æternum vale.

CLE-

CLERICO ROMANO.

Uòd Tibi, præ cæteris universæ Ecclesię Clericis, has meas Disputationes legendas præbeam, non miraberis, si bene nosti Ecclesiam, cujus te servitio dedicasti, nec ignoras harum mearum Disputationum argumentum.

Nimium hæ rigorem in administrando præsertim Sacramento Pœnitentiæ quotidie magis invalescentem insectantur, & sanctam benignitatem ab antiquissima priorum seculorum Ecclesia non rejectam, imo invectam, pluribus ab hinc seculis ab omnibus Orbis Terrarum Ecclesiis adamatam propugnant. Debent igitur legi, & perlegi à Te, qui ei servis Ecclesiæ, quam nunquam Rigorismus afflavit, quæ alios eo correptos ad mitiora consilia revocavit, quæ tandem benignitatem in Populos sibi subjectos, & præsertim in Pœnitentes exhibuit semper maximam ita, ut

 Romæ

Romæ ſacræ decus fuerit *Parcere ſubje-ctis* , ut Romæ profanæ munus fuit *Debellare ſuperbos* . His tribus prærogativis commendatam ſemper Romanam Eccleſiam fuiſſe , Tibi breviter oſtendo, ut Eccleſiæ tuæ decora tuearis , ut hos meos libellos adames , quos ſoli oderint hoſtes Eccleſiæ Tuæ .

Alias quidem Eccleſias, nec paucas, aliarumque Eccleſiarum Doctores, Epiſcopoſque nimius quandoque rigor decepit. Rigor Montani Tertullianum corripuit , virum antea cuſtodem Eccleſiaſticæ diſciplinæ , & vindicem Religionis ; quin & Eccleſias multas , ut refert S. Hieronymus ad Cteſiphontem ſcribens , & ex eo Card. Baron. ad ann. 173. n. 3. Epiſcopos non paucos circa eadem tempora non quidem rigor Montani multiplicandorum præceptorum cupidus , ſed alter ęquè damnabilis invaſit , quo ſuadente venia Peccatoribus utcunque pœnitentibus negari cepit, præſertim in Aphrica, primò quidem non omnibus , ſed ſolis lapſis in quæſtione fidei , aut mœchis, inde omnibus, quos maturè non pœniteret ſuarum culparum , tandem omnibus abſolutè . Primos Rigoriſtas in Lapſos redarguit Cyprianus epiſt. 54. ad Cornelium

Pon-

Pontificem *ut importunos, vel etiam inhumanos censores*. Aliorum, qui *in totum Pœnitentiæ locum contra adulteria clauserunt* meminit idem Cyprianus epist. 52. ad Antonianum, uti etiam aliorum inter quos fuit ipse, quibus visa fuit pœnitentia sera pœnitentia nulla. Postremos nempe Novatianos ex Rigoristis Schismaticos, inde Hæreticos, aut priùs Hæreticos inde Rigoristas (utrumque enim contingit) Parres omnes, synodique perplures damnarunt.

Ut Aphricanam Ecclesiam ita Græcam nimius quorundam rigor non semel perturbavit. Primi fuere Pharisæi quidam Antiocheni ad fidem conversi, sed Legis Mosaicæ, & paternarum traditionum vindices importuni, quorum ea perpetuò in auribus Gentilium Neophytorum vox resonabat, *nisi circumcidamini, secundùm morem Moysi, non potestis salvari*. Ejusdem farinæ doctores perturbavere Galatas, quorum meminit Paulus ad hos scribens cap. 1. *Nisi sunt aliqui qui vos conturbant, & volunt convertere Evangelium Christi* ex levi jugo in onus prægrave, nec humanis viribus attemperatum. His Ecclesiarum perturbatoribus exturbatis, & circumci-

ſione penitus abrogata,cępit aliquibus rigidè, & ſubtiliter religioſis diſplicere Baptiſmus ab Hæreticis collatus, vel non placere pęnitus, ejuſque valor in dubium revocari. Hæc enim ſemper fuit Rigoriſtarum indoles, anxia, addubitans, inquieta. Quot autem Epiſcopos, quot egregios Doctores, quot Synodos totas hæc dubitatio quæ religioſiſſima videbatur, cum de valore & fructu ſacramenti maximè neceſſarii ageretur, aut à recta Fide,aut à Romani Pontificis obedientia, aut ſaltem à vinculo pacis abſtraxerit, refert idem Baron. ad ann. 255. His quoque aut abſciſſis, aut ad concordiam revocatis, Euſtathius quidam Rigoriſtarum facilè princeps utpote qui conſilia omnia Evangelica verterat in leges ſeveriſſimas & gravia præcepta, Paphlagoniam aliaſque Aſiaticas regiones in magnum amittendæ Fidei periculum adduxit, effeciſſetque quod intendebat, niſi Gangrenſis Concilii Patres impiis ejus conatibus obſtitiſſent. Aliquorum interea Epiſcoporum operà eo uſque pervenit in aliquibus Orientis Eccleſiis, & præſertim Conſtantinopoli rigor Pœnitentiæ, ut ſedandis populis nimio rigore irritatis, Pœnitentiales omnes canones, aut ple-

plerosque abrogare successores Episcopi, præeunte Nectario, coacti fuerint, ut satis innuunt Socrates lib. 5. cap. 19. & Sozomenus lib.7. cap.16.

Ab Aphrica,& Græcia in Gallias, & finitimas regiones rigor iste nimius transmeavit: Inde (ut ex infra disputandis constabit) fuit aliquibus etiam morientibus negata venia delictorum, aliis negata Communio, aliis nimis dilata, innumeri pœnitentiis prægravati, demum facta adeo exosa pœnitentia, ut per vim fuerint aliquandiù Fideles ad eam compellendi (ut ex libris Capitul. plurium Imperatorum constat) ac tandem fuerint, oblata relaxatione severissimæ pœnitentiæ, ab desperatione, in quam plerique prolapsi erant, ad spem salutis erigendi.

Soli Romanæ Ecclesiæ nunquam spiritus rigoris imposuit.Non semel is ejus finibus admovit copias suas, nempe dolos, quos solet adhibere virtus palliata, hypocrisis studiosa, sed fuit semper rejectus eo Stephani Pontificis responso, *Nihil innovetur*, quod traditum est servetur, eo Innocentii I. epist. 2. cap. 2. *Non est neganda pœnitentia postulanti*, eo Leonis epist. 89. *In dispensandis Dei donis non debemus esse difficiles*:

§ § 2 Quin

Quin ipſa cæteras Eccleſias, labe nimii rigoris infectas, purgavit. Tertullianum excommunicatione perculit Zephyrinus Papa, ejuſque in eo Rigorem proſcripſit. Novatianiſmum Cornelius, Inde Innocentius epiſt. 2. cap. 2. Gallicanum Rigoriſmum Cęleſtinus ad Exuperium ſcribens, Forojulienſem, & poſtea Samniticum, Campanum, & Picenum, & iterum Gallicanum confixit Leo, ad harum Eccleſiarum Epiſcopos ſcribens, omnes demum Eccleſias ab hac peſte cavere monuerunt B. Pius V. aliique inde Pontifices & noviſſimè Alexander VIII. dum Bajanas, Ianſerianas, aliaſque ab his impuris fontibus propoſitiones collectas damnarunt.

Et quidem adeo Rigoriſtis infenſam ſe præbuit Eccleſia Romana, ut aliqua, quamvis non eſſent mala, rejecerit aliquando, eo ſolo nomine, quod ab hoc hominum genere proponerentur. Hæc fuit (inquit Card. Baron. ad ann. 173. num. 3. & ex Baronio Spondanus) cauſa rejiciendi ea nova jejunia, quæ ad optimos fines proponebat Montanus, ad auertendas videlicet imminentes clades, & tentationes, itemque ad exercendam ſobrietatis, & abſti-

abſtinentię diſciplinam, ne ſcilicet *ſpiritum Montani comprobaſſe diceretur*.

Verùm non fuit ſolùm hujuſmodi immoderati rigoris inimica Eccleſia Romana, ſed amantiſſima benignitatis, & quidem ab ortu ſuo. Benigniſſimus ejus fundator Petrus, primò ex indole ſua nihil anxia, nihil trepida, nihil moroſa, & ad commiſerationem facta. Secundò ex ſuæ infirmitatis experimento. Tertiò ex benigniſſimi ſui Inſtitutoris exemplis. Quartò ex præcepto quo Chriſtus ipſum obſtrinxerat, exhibendi ſe ſeptuagies ſepties Peccatoribus indulgentem. Hanc ille benignitatem velut optimi ſui Parentis, & Præceptoris hereditatem tranſmiſit in ſucceſſores ſuos: hinc benigni omnes uſque adeo, ut quamvis non fuerint, viſi fuerint eſſe juſtò benigniores. Zephirinum Pontificem nimiæ benignitatis in mœchos, & reliquos delinquentes inſimulavit Tertullianus factus ex Eccleſiæ Doctore Procli Rigoriſtæ diſcipulus. Cornelius quem Cypr. defendit ad Antonianum ſcribens, nimis benignus viſus eſt aliquot Aphricanis Epiſcopis, quòd Trophimum Epiſcopum deſertæ Fidei cum ſuo populo reum, inde cum eodem ſuo populo pœniten-

§ § 4 niten-

nitentem abſolvit ſtatim, & in gratiam recepit, Liberius Pontifex ſimili ex cauſa nimis benignus viſus eſt Lucifero Epiſcopo Calaritano, ut aliqui referunt apud Card. Baron. ad ann. 362. Nimiæ ſimiliter benignitatis ſuſpicionem incurrit apud Felicem Epiſcopum Siculum Gregorius Magnus, ut ex ejus ad eum epiſtola conſtat. Reliquis demum Romanis Pontificibus eandem nimiæ benignltatis notam inuſſerunt multarũ Catholici Orbis regionum Epiſcopi perplures, quod Pœnitentes nimium ſevere habitos ab Epiſcopis ſuis, & ad Romanam ſedem recurrentes amanter exciperent, & aut totã, aut parte ſaltem impoſitæ pœnitentiæ miſericorditer exonerarent, ut conſtât ex tot Pontificum ad prædictos Epiſcopos literis, & plurium Synodorum non uſquequaque juſtis querimoniis. Majorem eidem Pontificum Romanorum benignitati invidiam conflare conati ſunt recentiores decimi ſexti ſeculi Novatores (atque utinam idipſum nõ faciant modo rigidi Cenſores non pauci) quod ex Eccleſiæ theſauro miſericorditer Divinæ juſtitiæ pendant, quod Pœnitentes in pœnæ ſibi debitæ remiſſionem perſolvere debuiſſent. Hinc illæ in Pontificiam

ciam aut poteſtatem, aut prodigalitatem, ut ipſi dicebant, ſacrilegæ invectivæ. Sed hos aut rigidos fratres, aut rebelles filios, aut invidos hoſtes audiere nunquam, rejecere ſemper, & ſilere juſſerunt Romani Pontifices, non ignorantes ejus ſe locum in Terris tenere, cujus benignitas ſemper Phariſæos offendit, quique hac lege Romanam Eccleſiam fundare Petrum voluit, ut ipſe, ejuſque ſucceſſores amarent oves ſuas, eaſque iterum atque iterum amarent, perditas quærerent, nec redeuntibus imponerent onus pregrave præceptorum, aut pœnitentiarum, ſed ipſas imponerent humeris ſuis, & per quandam benignitatis amabilem violentiam ad caulas reportarent.

Habeant igitur reliquæ Orbis terrarum Eccleſiæ laudem ſuam, decora ſua. Benignitas fuit ſemper, eritque Eccleſiæ Romanæ præconium, non ea quidem quæ ſemper fuit inutilis, aut etiam pernicioſa, quæ videlicet Hæreticis, aut ſimulatoribus, aut contumacibus impenditur, ſed quæ Fidelibus, quæ ſubjectis, quæ Pœnitentibus exhibetur, dicam brevius, quam Fundator tuus exhibuit. Benigniſſimus quidem Petrus fuit, ſed non cum Ana-

nia,

nia, & Saphira hypocritis, & deceptoribus, non cum Simone impoſtore, ſed cum Neophitis, cum Fidelibus, cum Pœnitentibus. Duos illos conjuges hypocritas paucis verbis tanquam telo non errante transfodit, Impoſtorem verò volantem de Cœlo detraxit, ejuſque crura confregit. At Neophytos Hebræos quamvis judaizantes toleravit, Neophytos Gentiles onerę antiquæ legis abſolvit, Antiochenos Fideles magno numero præceptorum onerari noluit, nulli Pœnitentium veniam denegavit.

Hæc eadem fuit ſucceſſorum Petri benignitas, idem tigor, Rigor in Hæreticos, hos enim indulgentia audaciores facit, Rigor in Impoſtores hypocritas, ne diutiùs imponant, ac decipiant, Rigor in Rigoriſtas, ne legem Evangelicam vertant in tyrannidem animorum; Benignitas verò in eos, quos recèns ad Fidem mater Eccleſia parturiit, quibus lac præberi voluere, nempe facilem diſciplinam, Benignitas in Populos ſubjectos, quos novis ſemper nec penitus neceſſariis urgeri præceptis noluere, Benignitas demum in Pœnitentes, quorum, ut paulò ante dicebam, fuit ſemper Eccleſia Romana perfugium.

Hanc

Hanc Benignitatem tuère qui Clerici Romani nomen habes,& cupis implère. Cave à Rigoriſmo, Cave à Rigoriſtis, qui de regione longingua veniunt ad Te in veſtibus ovium, in fronte modeſta, in oculis ſubmiſſis, in vultu demiſſo, in geſtu compoſito, in toga decenti, in ſermone ſuavi. Cave etiam ab iis qui non veniunt, ſed mittunt ad te Commentarios ſuos, Summas ſuas, Inſtructiones ſuas, Rigoriſmum ſuum. Pudeat Clericum Romanum Romanam Sapientiam dedoceri, edoceri peregrinam, Tuam amittere, admittere ſuſpectam, imo rejectam, ~~ex Romano Clerico evadere Clericum Tranſmontanum~~.

At (inquies) quis iſte Rigoriſmus eſt? Qui Rigoriſtæ ſunt? Qui eorum libri, ut cavere poſſim?

Reſpondebo. Habènt Janſeniſtæ Theologiam ſuam ſpeculativam, & practicam, ſeu moralem. Speculativa Janſeniſmus eſt, Practica, ſeu moralis Rigoriſmus eſt. Hujus tria principia ſunt,Patres jactare plurimum,Pontifices æſtimare parvi, recentiores Theologos nihili. Patribus, ut ab ipſis exponuntur, deferre obſequium verum, Pontificibus ſimulatum, reliquis Doctoribus neutrum. A Divo Augu-

Auguftino vero aut putato recedere nunquam, nec S.Doctorem ex Conciliis interpretari, fed ex eo Concilia: Pontificibus ex Cathedra docentibus accedere aliquando, & id profiteri, fi videlicet non adverfentur; ab Scholafticis vero præfertim duplicis poftremi feculi in controverfiis morum, vel in re, vel in modo loquendi recedere femper, vel ne legere quidem illos, & multò minus in fuis fcriptis, vel libris honorificè allegare.

Hujus fpiritus indoles tetrica eft, fufpiciofa, artificiofa, ambitiofa, immifericors, tyrannica, uno verbo Pharifaica. Habes ex his unde eos dignofcas, fi nofti vitia Pharifæorum. Quatuor illa potiffimum erant, facies fimulata, cor durum, animus malignus, vota ambitiofa. Sanctitatem præfeferebant, zelum legis, amorem difciplinæ, fed tota erat in cute fanctitas, in corde verò durities, quare nihil alienis laboribus, anguftiis, periculis tangebantur, nihil ad humanæ infirmitatis commiferationem movebantur, hinc illa multiplicandi præcepta facilitas, illa feveriffima legis in aliquibus cæremoniis, aut minoris momenti præceptis interpretatio, illa rigidiffima in exigendis legalibus

libus

libus tributis, vel oneribus cura, quibus sic arctam faciebant viam Cæli, ut clauderent penitùs. Hanc eorum hypocrisim ambitiosam, & inclementissimi cordis duritiem sæpissime in eis redarguit Christus Dominus, sed præsertim Matth. cap.23. *Dicunt, & non faciunt. Alligant enim onera gravia, & importabilia, & imponunt in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea movere, omnia verò opera sua faciunt, ut videantur ab hominibus. Dilatant enim philacteria sua, & magnificant fimbrias. Amant autem primos recubitus in cœnis, & primas cathedras in synagogis; & salutationes in foro, & vocari ab hominibus Rabbi.... Væ autem vobis Scribæ, & Pharisæi hypocritæ, quia clauditis Regnum Cœlorum ante homines; vos enim non intratis, nec introeuntes sinitis intrare*. Par erat inclementię cordis malignitas animi, ex qua semper inquirebant in Discipulorum Christi, inque ipsius Christi Domini facta, dicta, & cogitationes ipsas, captiosè interrogabant, pejora semper suspicabantur, omnesque nocendi artes prætextu tamen pietatis, & amoris tuendæ legalis disciplinæ excogitabant.

Quos igitur deprehenderis in facie sanctos

ctos modestos, compositos, Ecclesiasticè in toto habitu comptos, sed habentes semper quid interrogent, quid inquirant, quid dubitent, quid obiiciant, quid non probent, quid resecent, quid restringant, quid addant, quid emendent, semper mussantes, semper deflentes nostram ætatem, nostros mores, nostram doctrinam, habentes nunquam quod excusent, quod indulgeant, quod laudent, nisi aut sua sint, aut suorum, quos evehere curant, ut evehantur ipsi, & dominenrur in Cleris, aut proteganrur, habe illos, ut nostrorum temporum Pharisæos, & veri nominis Rigoristas.

Eorum verò libros facilè dignosces ex Authoris regione, Academia, familia, libri prima facie, modo probandi assertiones suas, allegationibus &c. Nosti regiones occulto morbo laborantes, Academias, Familias, Collegia. Hæc suspicionem faciant. Ea verò celebris in fronte libri promissio tradendi doctrinam sacræ Scripturæ Conciliorum, & Patrum, suspicionem augeant; non enim, ut olim, promissio nunc est in recentibus his compendiariis dogmaticis, moralibus ac textualibus Theologiis, sed est protestatio quędam,

dam, qua Author ſignificat, ſe ſcholaſticam viam in probando, confirmandoque aſſertiones ſuas non inſiſtere; non ſpeculari, non rimari, ſed textus congerere veterum Doctorum, recentiorum nunquam, ſeque ſolum proinde velle eſſe veterum Scriptorum & Canonum interpretem: ſibi credendum, non Cajetano, non Adriano, non Soto, non Suario, non Vaſquio, qui pleni ſunt textibus ſcripturarum, Conciliorum, & Patrum ſed eos conferunt ad invicem, & ex recepta Eccleſiæ doctrina, ac Pontificiis definitionibus exponunt. Si tandem advertas aut eos nihil meminiſſe Decretorum Pontificum in materia, in qua eſſent afferenda, aut eorum ſolùm meminiſſe, quæ fuiſſe putant minus benigna, vel ſibi haudquaquam adverſa, & afferre in calce ſui operis eorum decreta, non autem B. Pii V. & Succeſſorum Conſtitutiones contrà Bajanas multas propoſitiones, nec Alexandri VIII. contrà ſimiles aſſertiones decretum, ut facit auctor recentiſſimæ Theologiæ, quam paucos ante dies legebam, ſuſpicare vehementer, ne Auctor ex illis ſit, quos deſcribebam antea, manifeſtos Recentiorum, occultos Pontificum contemptores, & ſolius

Augu-

Augustini, ut ab ipsis exponitur, nempe sui solius judicii adoratores, quique nisi timerent sibi, candidè dicerent Tibi, *Ubi inveneris Doctrinam iu Augustino clarè fundatam, illam absolutè potes tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam*. Hos proinde libros abjice, aut si Theologicis institutionibus ex principiis D. Thomæ aut D. Bonaventuræ vel Scoti, es bene & altùm instructus, lege, ut refellas, & abjicias.

At qua ratione refellam? (inquis). Nunc intelliges, inutilem Tibi nen futurum laborem meum, quem his meis Disputationibus concinnandis impendi. Rejiciunt illæ rigidiorum hujusmodi librorum doctrinam, & rationem facilem præbent, qua eam ipse rejicias, subruendo videlicet quadruplex ejus fundamentum, falsa videlicet quatuor præjudicia, seu persuasiones, quibus prædicti Doctores decipiuntur ipsi, & alios decipiunt. Putant enim veterem Ecclesiam fuisse severissimam in Pœnitentes & canones, ut id probent, afferunt, qui sunt totidem in eam calumniæ. En prima eorum persuasio. Putant præsentem Ecclesiam esse nimis benignam in Pœnitentes, idque aliquibus assertionibus exponunt,

que

quę ſunt totidem in eam calumnię. En altera æque falſa eorum perſuaſio, ex qua utrâque oriuntur illa rigidiorum Doctorum præconia, illæ querimoniæ, illæ ſeveriſſimæ leges; preconia quibus antiquam Eccleſiam celebrant, querimoniæ quibus præſentis Eccleſiæ benignitatem deflent, leges quibus arctari Pœnitentes cupiunt. Putant ab antiquis Doctoribus totam doctrinam moralem tradi diſtinctè, plenè, ac diſertè. En tertia eorum perſuaſio. A recentioribus verò Scriptoribus paſſim confundi, laxari, corrumpi. En quarta demum perſuaſio. Ab utraque autem oritur ille ſolius antiquæ Patrum doctrinæ amor, & celebratio, recentiorum verò Doctorum deſpicientia, & vituperatio, hinc amor rigoris, cui illos ſuffragari putant, hinc odium benignitatis, cui Recentiores favere videntur.

Harum quatuor perſuaſionum falſitatem, hi duo libri, quos tibi præbeo, demonſtrant, aut ſaltem demonſtrare conantur, ut ex Indice Calumniarum, ſeu Diſputationum, quibus confictas in utramque Eccleſiam calumnias detegunt, ac refellunt, facilè colliges. Librum accipe. Indicem quem ſta-

 tim

tim ſubtexo, perlege, & incipies, ut ſpero mihi gratias habere, quod faciam, ne Te decipiant rigidi Doctores, nec deſinas

eſſe qui ſemper eſſe debes,

Clericus Romanus.

IN-

INDEX
PRIMÆ PARTIS TOTIUS OPERIS, SEU PRIMI LIBRI,

Quo veteris Ecclesiæ Severitas à Crudelitate per duodecim Calumnias ei attributâ per totidem Disputationes vindicatur.

negata penitùs venia fuit. Disp.III.

Calumnia IV.

Reis ad mortem damnatis olim Ecclesia veniam negavit, aut negari permisit. Disp.IV.

Calumnia V.

Iis qui post solemnem Pœnitentiam relapsi essent, Ecclesia vetus veniam, & absolutionem etiam in morte negavit. Disp.V.

Calumnia VI.

Pœnitentibus injungebat olim Ecclesia publicam occultorum quoque criminum Confessionem. Disp.VI.

Calumnia VII.

Publica pro delictis etiam occultis pœnitentia subeunda fuit ex veteris Ecclesiæ disciplina. Disp.VII.

Calumnia VIII.

Pro quibuslibet peccatis lethalibus publi-

cam

cam pœnitentiam impoſuit vetus Eccleſia. Diſp.VIII.

Calumnia IX.

Per viginti, & ampliùs annos variis, magniſque corporis, animique laboribus ſuos Pœnitentes exercere, ac probare conſuevit vetus Eccleſia. Diſp.IX.

Calumnia X.

Per vim fuere Fideles veteris Eccleſiæ ad publicam, & ſevèriſſimam pœnitentiam compulſi. Diſp.X.

Calumnia XI.

Pœnitentes ſolùm poſt impletam pœnitententiam abſolvere conſuevit vetus Eccleſia. Diſp.IX.

Calumnia XII.

Confeſſariis fuit olim permiſſum, aut etiam injunctum, ut pœnitentium peccata, ad eos in officio continendos, revelarent. Diſp.XII.

IN-

INDEX
SECUNDÆ PARTIS,
SEU SECUNDI LIBRI

Quo præsentis Ecclesiæ benignitas à laxitate per duodecim Calumnias ei attributâ per totidem Disputationes vindicatur.

mendicantes qui ex Instituto suo non sunt audiendis Secularium Confessionibus satis idonei. Disp.III.

Calumnia IV.

His ultimis tēporibus benigniùs fuit quàm seculo decimo tertio, quo Benigna hæc Praxis invaluit, Sacramentum Pœnitentiæ administratum. Disp.IV.

Calumnia V.

Recentiores Theologi Scholastici, Moralesque, dum inutilibus quæstionibus tempus terunt, & ex genio, ingenioque suo magis, quam ex doctrina Patrum, respondent, scribuntque, magnum Theologiæ morali, ac foro Pœnitentiæ damnum inferunt, aut facilè inferent. Disp.V.

Calumnia VI.

Præsens Benignitas in administrando hoc Sacramento non est consentanea

Scri-

Scripturis, *& ejusdem Sacramenti Institutioni*. Disp.VI.

Calumnia VII.

Prædicta Benignitas Patrum regulis, & sententiis adversatur. Disp.VII.

Calumnia VIII.

Rejecta à Sanctis Viris, *& præsertim à D. Carolo præsens Benignitas fuit*. Disp. VIII.

Calumnia IX.

Etiam nunc eadem Benignitas à melioris notæ Theologis, *ac Sacerdotibus*, *ac proindè à meliori Ecclesiæ parte reprobatur*. Disp. IX.

Calumnia X.

Prædicta Benignitas non est satis tuta adeòque Sacramento injuriosa. Disp. X.

Calumnia XI.

Eadem perniciosa Fidelibus est. Disp. XI.

Calumnia XII.

Temperanda saltem est aliquo majori Rigore præsens Ecclesiæ benignitas. Disp. XII.

Ad hæc fere capita rediguntur omnia, quę ad statuendum Rigorismum suum dicere solent rigidi aliquot nostrorum temporum Scriptores. Quia verò iis, quæ circa veteris Ecclesiæ disciplinam in administrando Sacramento Pœnitentiæ dicentur, intelligendis, necessarium est non ignorare qui veteris Pœnitentię adeò celebratę ritus fuerint, eos hic breviter recensere constitui.

V E-

VETERIS
POENITENTIÆ
DESCRIPTIO.

A fuit veteris Ecclesiæ praxis, ut culpæ minores secretâ expiarentur pœnitentia, majores verò, & publicæ publicâ. Hæc autem duplex erat. Alia publica non solemnis, quæ tota, aut publica accusatione delicti, aut publica aliqua humiliatione sine solemnibus quibusdam multisque cæremoniis, & sine Pœnitentis diuturna probatione agebatur. Altera solemnis, quæ in quatuor gradus, seu stationes erat distributa, nempè Fletus, Auditionis, Substrationis, & Consistentiæ; quamvis non rarò, ex Pontificum

cum indulgentia, aliqua ex ipſis omitteretur, aut valdè contraheretur. In has Stationes pœnitentiam ſolemnem dividit in ſua Epiſtola Canonica Gregorius Thaumaturgus, Baſilius in ſua ad Amphilochium, Gregorius Nyſſenus in ſua ad Letojum, Felix Papa epiſt. 7. Quin & Concilium Nicænum Can. 11. aliaque multa Concilia Provincialia.

Igitur cum quis enormi aliquo delicto, ingenti ſcandalo fuerat, aut perturbationi, monebatur, ne ad Eccleſiam accederet, accedens, & non parens, expellebatur. Ejectus ab Eccleſia reus, ſi eum facti pœnitebat, & reconciliari cupiebat, cum Fideles ad Templum primarium conveniebant, ipſe conſiſtebat in veſtibulo, vel in porticu, vel (ſi peccatum graviſſimum erat, ac turpiſſimum) ſub dio; ibique ſacco indutus, facie ſquallida, cinere coopertus admitti ad pœnitentiam poſtulabat, ſeque ad pedes Fidelium introeuntium proſternens, ut pro ſe apud Epiſcopum deprecatores eſſent, rogabat. Admiſſus ad pœnitentiam, juſſuſque illic per aliquot menſes, aut annos, in fletu, ſacco, & cinere permanere, intra Eccleſiam, ea lege admittebatur, ut in poſtrema ejus

parte

parte consisteret cum Catechumenis audientibus, qui nempè ad Ecclesiam veniebant, ut fidei doctrinam audirent. Inde hæc secunda statio dicta *Auditionis*. His Catechumenis immixtus Pœnitens, aut vicinus, iterùm ad veram Fidem, & mores Christiano homine dignos erudiebatur. Ab hac secunda Statione Auditionis, si veri signa doloris præbebat, post aliquot aut annos, aut menses, aut dies pro mensura delicti, & contritionis, vocabatur ad tertiam *Prostrationis* paulò superiorem, ad eam videlicet Templi partem, quam Catechùmeni competentes occupabant, ii nempè, qui jam instructi in Fide, credentesque Baptismum petebant. Ut autem ii Catechumeni prostrati ad pedes Episcopi initiabantur, curabanturque variis ceremoniis, ut habetur ex Concilio primo Constantinopolitano Can.7., & ex Augustino, qui de Symbolo ad Catechumenos eas ceremonias describit, dicens: *Omnia Saccramenta, quæ acta sunt, & aguntur in vobis per ministerium Servorum Dei, exorcismis, orationibus, canticis spiritualibus, insufflationibus, cilitio, inclinatione cervicum, humilitate pedum, hæc omnia, ut dixi, escæ sunt, quæ vos refi-*

reficiunt in utero, ut renatos ex Baptiſmo hilares vos Mater Eccleſia exhibeat Chriſto, ita in hac Statione iterùm initiabantur Pœnitentes precibus, impoſitione manuum, benedictionibus, aliiſque hujuſmodi ritibus animæ repurgandæ accommodatis. Utque utrique Catechumeni, Audientes, & Competentes, expleta lectione ſcripturarum ejiciebantur ab Eccleſia, nec adeſſe Euchariſticis precibus, & Sacrificio permittebantur,ità utrique Pœnitentes, tam Audientes, quam Subſtrati expellebantur. Ab hac tertia Statione poſt longum, vel breve tempus, pro merito Pœnitentis, venia dabatur tranſeundi ad quartam Stationem *Conſiſtentiæ*, in qua Pœnitens non longè ab Altaris cancellis, cum Fidelibus etiam tempore Sacrificii conſiſtebat, licèt offerre nondum poſſet, nec de Altsris Sacramento participare. Expleto tandem in hac Statione totius Pœnitentiæ curriculo per multas cæremonias in Ritualibus eorum temporum libris latè deſcriptas ad perfectionis gratiam (ut loquebantur) perveniebat, ideſt ad plenam reconciliationem, Sacræque Euchariſtiæ Communionem, qua refectus, reliquis Fidelibus, per omnia jungebatur,

cum

cum onere tamen abſtinendi aut in perpe-
tuum, aut quandiu Epiſcopo viſum fuiſſet, à militia, à nuptiis, à thoro, à publico magiſtratu, aliiſque hujuſmodi, quibus Religioſi viri degentes in Monaſteriis abſtinent. Et quidem hunc Ordinem Pœnitentium ſimilem fuiſſe Ordini Religioſorum, unius cum altero comparatione alibi oſtendi.

VE-

XXXIII

VETERIS ECCLESIÆ SEVERITAS, *A CALVMNIIS VINDICATA*.

CALUMNIA PRIMA.

Clericis, præsertim majoribus, in quædam scelera prolapsis vetus Ecclesia veniam negavit.

DISPUTATIO I.

Doct. Rig.

Anc nego esse Calumniam, constat enim, Ecclesiam veterem non permisisse Clericis, ut Pœnitentiam obirent, nec ut eis manus imponerentur, qua cæremonia tunc temporis Pœnitens ab- 1

ſolvebatur : Afferam indubitatas quatuor Pontificum ſententias, nempe Siricii, Joannis II., Sancti Leonis I., & Zachariæ. Incipiam à Leone, cujus illuſtrior fama Sanctitatis, & doctrinæ. Is Epiſt. 2. novæ edit. ad Ruſticum Narbonenſem Epiſcopum, *Alienum eſt* (inquit) *à conſuetudine Eccleſiaſtica, ut qui in Presbyterali honore, aut in Diaconii gradu fuerint conſecrati, pro crimine aliquo ſuo, per manus impoſitionem, remedium accipiant pœnitendi, quod ſine dubio ex Apoſtolica traditione deſcendit, ſecundum quod ſcriptum eſt, Sacerdos ſi peccaverit, quis orabit pro illo? Undè hujuſmodi lapſis ad promerendam miſericordiam Dei privata eſt expetenda ſeceſſio, ubi illis ſatisfactio, ſi fuerit condigna, ſit etiam fructuoſa*. Fructuoſa quidem apud Deum, non autem apud Eccleſiam. Eccleſiaſticæ enim abſolutionis, quæ illis tandem daretur, nihil hic meminit Leo, ut aliàs debuiſſet.

2 Nec facit, quod de Sacerdotibus tantum, Diaconiſque videatur loqui Leo. Horum quippè meminit, utpotè quos potiori jure vetus diſciplina caſtigat. Hinc antè Leonem, omnes Clericos eà cenſurà compre-

prehendi debere, monuit Siricius Papa ep. 1. *Illud quoque nos par fuit providere, ut sicut pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum, ità & post pœnitudinem, & reconciliationem, nulli unquam Laico liceat honorem Clericatus adipisci. Quia quamvis sint omnium peccatorum contagione mundati, nulla gerendorum Sacramentorum instrumenta suscipere debent, qui dudum fuerint vasa vitiorum.* Joannes autem II., in Epist. ad Cæsarium Arelatensem Episcopum, mandat, ut Regiensis Episcopus, nomine *Contumeliosus*, ob sua crimina deponatur, totâque reliquâ vitâ Monasterio inclusus, veniam à Deo exposcat, quia videlicet ab Ecclesia eam sperare non poterat. Demùm Zacharias in Responsis ad Pipinum, reconciliari Presbyteros *per manus impositionem* vetat; ergo omnem eis spem obtinendæ reconciliationis abscindit. Frustra igitur Clericis in graviores culpas prolapsis spem obtinendæ absolutionis facis.

Doct. Discr. Hanc illis spem ego non 3
facio, sed facit Christus, nec adimit Ecclesia. Igitur severissimam hanc pœnam indictam Clericis nunquam fuisse fatentur omnes qui

Canones non ſciunt ſolum memoriter, ſed intelligunt, eoſque non ex indole ſua, ſed ex Doctorum ſenſu, & ex ipſa ratione interpretantur. Suevit quidem Eccleſia in delictis majoribus eos deponere, nempè de gradu deiicere, ſed interim ad Laicalem ſaltem communionem eos admiſit, ut innumeri Canones oſtendunt. Admiſſi verò ad Communionem ſine dubio abſolvebantur. Dum ergo eis Siricius, Leo, aliique Pontifices Synodique Pœnitentiam interdicunt, de publica, ſolemnique, loquuntur, nempè de ea, quam Laici facere jubebantur, *humillimamque* vocat Auguſtinus Ep. 54. quamque ex Tertulliano lib. de pœnit. cap. 9. multi averſabantur, *quod inlotos, quod ſordulentos, quod extrà lætitiam oportet deverſari in aſperitate ſacci, & horrore cineris, & oris de jejunio, vanitate*. Siquidem non ſatis decere putavit Eccleſia vetus, ut qui ſacris Altaribus miniſtrare auro gemmiſque ornati conſueverant, aſpicerentur à populo præ foribus Eccleſiæ ad terram dejecti, ſuiſque lacrymis in ſacco, & cinere ſordidati; quique, ut innuit Leo, pro Pœnitentibus Laicis orare conſueverant, Pœnitentes ipſi Laicorum preces expoſce-

poſcerent. Voluit eos agere pœnitentiam, ſed decoram, nec ità ſe demittere, ut proſtituerent dignitatem. Eos propterea conſuevit, ſi graviſſimè deliquiſſent, in Monaſterium, aut ſimilem alium locum detrudere, multoque jejunio, aliiſque hujuſmodi remediis purgatos per ſecretam manuum impoſitionem abſolvere, ut innuit Leo citatus, & conſtat ex Concilii Agathenſis Can. 50. *Si Epiſcopus, Presbyter, aut Diaconus capitale crimen commiſerit, aut Chartam falſaverit, aut Teſtimonium falſum dixerit, ab officii honore depoſitus in Monaſterium retrudatur, & ibi quandiù vixerit, laicam tantummodo communionem accipiat*. Quod ipſum ferè ad verbum ſtatuit Concilium Epaunenſe Can. 22. S. Auguſtinus lib. 1. de Baptiſm. contrà Donatiſtas, monet, non conſueviſſe Eccleſiam *Ordinatis ad Eccleſiam redeuntibus, manus imponere inter Laicos*, innuens impoſitas quidem eis manus fuiſſe, ſed procul à Laicis, & in loco ſecreto. Similiter Iſidorus lib. 2. de Eccleſiaſticis Officiis cap. 6. agens de Clericorum, Laicorumque diverſa Pœnitentia. *A Sacerdotibus, & Levitis* (inquit) *Deo tantum teſte fit Pœnitentia, à cæ-*

teris vero adſtante coram Deo ſolemniter Sacerdote.

Ex his ſatis conſtat, non omnem fuiſſe veniam Clericis delinquentibus ab Eccleſia veteri denegatam, ſed eam ſolam, quæ ritu ſolemni poſt exactam publicè per ſuos gradus Pœnitentiam, concedebatur. Quin hanc ipſam fuiſſe non ſemel indultam poſt publicam Pœnitentiam, pluribus exemplis oſtendit Morinus de pœnit. lib.4. cap.14.

D.R. Sed quæ Monachos, Monachoſq; cenſura punivit, ſi forte è ſuo propoſito reſilirent? His certè videtur aliquando ſpes veniæ penitùs adempta.

4 *D.D.* Reſp. Monachos olim, cum videlicet, nec Eccleſiaſticis eſſent Ordinibus initiati, nec ſimul in Monaſteriis ſub Rectore ſuo viverent, aut non eo vinculo, quò poſtmodum fuere conſtricti, ſi fortè eſſent in graviora prolapſi, ad publicam cum Laicis Pœnitentiam peragendam fuiſſe damnatos. Sic enim Leo ep. 92. ad Ruſticum Narbonenſem cap. 12. *Propoſitum Monachi proprio arbitrio, aut voluntate ſuſceptum deſeri non poteſt abſque peccato &c. Undè qui relicta ſingularitatis profeſſione ad militiam, vel ad*

ad nuptias devolutus est, publicæ Pœnitentiæ satisfactione purgandus est. Gelasius quoque I. epist. 9. sivè prima decretali cap. 22. loquens de Virginibus post professionem nubentibus, jubet eas *à Sacra Communione detrudi, & nisi per publicam, probatamque Pœnitentiam, omninò non recipi*. Pœnitentiæ non solum publicæ, sed solemnissimæ, quæ gradibus, seù stationibus quibusdam constabat, Monachos quosdam, iterum ab Hæreticis baptizatos, addicit Felix III. Epistola 3. *Si eos*, inquit, *ex corde pœniteat, tribus annis inter Audientes sint; septem autem annis subjaceant inter Pœnitentes manibus* Sacerdotum, *duobus autem annis oblationes modis omnibus non sinantur offerre, sed tantummodo Sæcularibus in oratione socientur*. Cum verò Monachi suo sub Abbate vivere cœperunt, ei penitùs subjecti, ab eodem fuere, si fortè deliquissent, secreti Carceris pœna castigati, ut ex Conciliis infrà citandis palàm fiet. Carcer autem erat aliquando intrà Monasterium, ut constat ex Conciiio Tarraconensi cap. 1. sic decernente. *Si Religiosus, vel Monachus sit in Cella Monasterii reclusus, Pœnitentiæ lamentis incumbat, ubi*

singulari afflictione panis, & aquæ victum ab Abbatis ordinatione percipiat. Aliquando verò erat extrà Monasterium, quamvis brevi intervallo dissitus. Ad hunc amandat Siricius Papa Monachos Monachasque post professionem Matrimonio copulatos, in hunc modum contrà eos pronuncians. *Has ergo impudicas, detestabilesque personas à Monasteriorum Cætu, Ecclesiarumque Conventibus eliminandas esse mandamus, quatenùs retrusæ in suis ergastulis, tantum facinus continuâ lamentatione deflentes, purificatorio possint pœnitudinis igne decoquere; ut eis vel ad mortem saltem, solius misericordiæ intuitu, per Communionis gratiam, possit indulgentia subvenire*.

5 Ex his carceribus unus, isque celeberrimus erat ille quem Climacus describit. Erat enim à Monasterio aliquanto dissitus, apprimè horridus, & puniendis Monachis è sua professione excidentibus destinatus. Sic enim habet in sua Scala Paradisi gradu quarto. *Locus erat ab ipso Monasterio uno dumtaxat lapide, seu millitare sejunctus, carcer dictus, illætabilis prorsùs, & omnibus corporis gaudiis destitutus. Nullus ibi unquam cult-*

culinæ fumus cernebatur, non vinum, non oleum in cibum adhibebatur, non aliud quidquam è foco præter panem, & minuta olufcula in menfam inferebatur. In hoc eos qui poft Religiofam profeffionem in peccatum prolapfi erant, ita Abbas concludebat, ut pedem efferre nunquam poſsent. Nec plures fimul jungebat, fed fingulos feorfim, aut, ut plurimum binos. His præerat vir quidam eximius, cui Ifaacus nomen, qui ab fibi commiffis precum affiduarum penfum exigebat, & propè nunquam à votis ceſsare permittebat. Et gradu 5. de eodem Carcere fic; *Qualis autem erat illius loci afpectus? tota domus obfcura, & tenebricofa, tota olens, & fætens, tota fordida, & fqualida: Carcer enim & damnatorum ergaftulum non immeritò appellata eft.*

6 *D. R.* Damnatorum profectò carcer ille erat, ut benè Climacus à te citatus eum appellat; Qui enim ad hunc carcerem damnabantur, abfolvebantur nunquam. Certè Climacus, qui non folùm locum, quem per integrum menfem, quo ibi conftitit, fuis oculis perluftravit, fed omnia Pœnitentium ibi detentorum exercitia, corporis incredibiles afflictationes, ipfaque eorum

rum suspiria, clamores, & ejulatus singillatim describit, ne verbum quidem habet, undè veniam tandem, & absolutionem eis concessam fuisse conjectare possimus. Imò semper abnegatam eis fuisse, satis innuit, dum usque ad mortem eos ibi fuisse detentos, memorat. Non igitur absolvebantur in vita, sic enim de carcere fuissent antea educti, cum absolutis eo tempore pœna omnis remittererur. Nec absolvebantur in morte, quam Climacus describens, nunquam meminit Sacramentorum, quibus reficerentur, additque eos, cum morerentur, solitos fuisse jactari ingenti timore salutis suæ, quam non adeò incertam habuissent, si post horribilem illam suorum corporum carnificinam, veniam tandem à Sacerdote obtinuissent.

7 *D. D.* Resp. primò, carcerem descriptum à Climaco, non esse ipsam Ecclesiam, quamvis ergo ea fuisset in eo servata praxis, ut Monachis propter gravissima scelera ibi detentis, nec in morte daretur venia, non indè sequeretur, hanc fuisse illis temporibus Ecclesiæ praxim. Et quidem non omnia, quæ ejus loci Præses agebat, probari fortasse

po-

poterunt, ut, quod expoſcentibus prædictis Pœnitentibus ex odio ſui, & humilitate, ut cùm morerentur, ſua cadavera inſepulta proiicerentur feris devoranda, fecerit id aliquando idem loci Præfectus, etiam cum iis, qui ſanctiſſimè mortui fuerant, ut eorum humilitati obſecundaret. Sic enim habet eodem gradu 5. *Quando quis ex illis ſe in valetudinario depoſitum videbat, Præſidem illum eximium per jusjurandum rogabat, nè ſe communi hominum ſepultura dignaretur, ſed more pecudum, vel in flumen abiiceret, vel feris in agro devorandum exponeret. Quod horum Antiſtes prudentiæ lumine precibus illorum obſecutus, ſæpè numero fecit, juſſitque omni exequiarum, & precum funebrium honore privatos foras proiici.* Quod quidem non videtur ſatis rationi conſentaneum fuiſſe.

Reſpondeo ſecundò, improbabile prorſus eſſe, quod prædictis Pœnitentibus fuerit ſemper venia denegata, cùm inter ipſos aliqui eſſent, qui non admodum gravitèr peccarant, aut ſpontè in eum ſe locum, ſanctæ illius aſperitatis amore, conjecerant, quod utrumque idem Climacus teſtatur. Sic enim habet gradu 4. *Unus aliquis* 8

è fra-

è fratribus olim à Præside ejectus erat è Cœnobio, quod alterum apud ipsum, ut nugacem, & loquacem criminatus esset. Expulsus autem in vestibulo portæ totos septem dies substitit, assidue aditum rursus ad Cœnobium, & delicti veniam precatus, quod ubi amans salutis animarum Præses cognovit, simulque intellexit, illum per sex dies illos nihil omninò gustasse, curavit illi significari, si omninò ad contubernium fratrum admitti vellet, ad Pænitentium Classem transiret: quam conditionem cùm is, quem facti ex animo pœnitebat, obviis manibus amplexus esset, jussit eum Abbas ad locum separatum deduci, ubi morabantur ij, qui peccata sua plangebant, quod & factum est. Gradu autem quinto refert, quendam Monachum vitæ cæteroqui sanctissimæ, sed spiritus nimis ardentis, & fortè de se præsumentis, à dæmone tandem in quadam lucta prostratum surrexisse statim, & Abbati lapsum suum spontè prodidisse; cùmque Abbas ordinariam, nec valdè gravem pœnitentiam ei vellet imponere, rogasse enixè, ut se prædicti carceris Pœnitentibus aggregaret, aggregatumque, post octo dies, doloris vi, quem de suis culpis conceperat, ac divini amo-

amoris estu felicitèr obiisse. Quis, rogo, credat, hujusmodi Pœnitentes fuisse toto vitæ suæ tempore inque ipsa morte, absolutionis dono fraudatos? Adde quod, ut omnes eruditi norunt, iis, quibus in veteri Ecclesiâ venia penitùs negata fuit (quod fortassè aliqui Episcopi rigidiores fecerunt) Pœnitentiam quoque negari consuevit, nempè facultatem aggregandi se reliquis Pœnitentibus. Ut enim inter Cathecumenos non admittebantur, nisi qui essent aliquando baptizandi, ità nec Pœnitentibus aggregabantur, nisi qui tandem essent reconciliandi. Ergo cum prædictis Monachis, qui deliquerant, non permitteretur solum, sed imponeretur ea illius Carceris gravissima pœnitentia, iidem tandem à loci Præside, vel à Monasterii Abbate reconciliabantur, nisi fortassè antequam eò asportarentur, absolvebantur, quod etiam probabile est. Hinc idem Climacus, loquens de prædicto Monacho, qui post octiduum Pœnitentiæ, ex magna contritione decessit, refert cuidam Sancto Viro revelatum cœlitùs fuisse, Deum pœnitenti peccata remisisse, cum jaceret sui Abbatis pedibus provolutus, quod non le-

ve

ve argumentum eſt, ab eodem Abbate priùs abſolutū eum fuiſſe, quàm ad pœnitentialem illum Carcerem aſportaretur, eundemque morem cum reliquis, qui eò mittebantur, fuiſſe cuſtoditum. Nec facit, quod tanto cum timore damnationis æternæ morerentur. Cum enim incerti ſimus, an veniam quam præbet Sacerdos, ratam habeat Deus, eos in nobis obices proſpiciens, quos nec Sacerdos, nec ipſi proſpicimus, ſolicitos ſemper, & pavidos habere nos debet tantæ rei incertitudo, tantumque diſcrimen, habetque, cum noſtrorum criminum gravitatem ſeriò, ac diù expendimus, ut prædicti Pœnitentes expendebant, quorum ante oculos commiſſi Sacrilegii, violatæque Profeſſionis facies fœdiſſima ſemper obverſabatur. Quarè quamvis tam longam, & gravem de ſe pœnam ſumpſiſſent, arbitrabantur tamen, ſe veniâ Divinâ prorsùs indignos, ſoloque dignos ſupplicio ſempiterno.

CA-

CALUMNIA SECUNDA.

Quibusdam criminibus, nempè apostasiæ, homicidio, & adulterio, nunquam fuit per aliquot sæcula data venia.

DISPUTATIO II.

Doct. Discr.

Onnulli Scriptores, inter quos Jacobus Sirmondus in hist. Pœnitentiæ publicæ cap. 1. & Bonus Merbesius in summa Christiana dissert. 4. de Pœn. quæst. 4. aliique tam severas fuisse primis duobus Ecclesiæ sæculis Pœnitentię publicæ leges tradiderunt, ut tribus criminibus, Idololatriæ videlicèt, seù apostasiæ, 1

mæ.

mæchiæ, & homicidio, nulla pròrsùs venia daretur.

D. R. Ità profectò factam fuit.

D.D. Ità profectò factum non fuit. Sed ne teramus inutili verborum concertatione tempus, proponam ego argumenta, quæ suadent sententiam meam, auditurus posteà ex te, quæ tuam, ut vidèris credere, persuadent. Igitur nulli unquam flagitio negatam ab Ecclesia penitùs veniam, constantissimè assero cum Morino lib. 9. de Pœnit. cap. 20. Cabassutio ad Canones Concil. Eliberini, aliisque. *Ab Ecclesia*, inquam. Quidquid in contrarium faciendum senserit aliqna particularis Ecclesia, & fecerit, contra reliquarum Ecclesiarum, & præsertim Romanæ consuetudinem.

2 Ad id autem asserendum movet Auctoritas Apostolorum, Pontificum, Conciliorum, omniumque Doctorum. Communis enim persuasio est, excommunicationem esse omnium pœnarum, quas Ecclesia unquam inflixit, aut etiam infligere potest maximam. Non esset autem maxima, si Ecclesia abscidisset unquam in perpetuum, aut posset sic abscindere, quod non facit per ex-

com-

communicationem, utpotè pœnam medicinalem, quæ resipiscenti remittitur.

Puniunt quidem Apostolorum Canones, desertores fidei excommunicatione, & si Clerici sint, depositione, nunquam verò tam ferali perpetuæ abscissionis supplicio. Quin Canon. 51. jubentur Episcopi, Presbyterique Pœnitentes recipere, & quidem omnes, nullus enim excipitur; Et qui eos abjiciunt, de suo gradu dejiciuntur. In iis autem Constitutionibus, quas Clemens collegit, nihil frequentiùs iidem Apostoli Sacerdotibus inculcant, quam ut peccatores (nullo eorum unquam excepto) amanter excipiant, errantesque oves ad Christi caulas reducant, & cap. 18. lib. 2. *recepi mandant, quos Deus recipit*. Est autem fide certum, à Deo nulli ritè dolenti veniam negari.

D. R. Quinimò hoc incertissimum est, 3
aut etiam oppositum certum est ex Christo Domino, ex D. Paulo, & ex Joanne. Christus enim Matth. 12. & Marci 3. docet blasphemiam, seù peccatum in Spiritum Sanctum, nec remittendum in hoc sæculo, neque in futuro. Paulus autem ad Hebr. 6., sic habet: *Impossibile est eos, qui semel sunt*

illuminati, gustaverunt etiam donum cœleste, & prolapsi sunt, iterum renovari ad pœnitentiam. Joannes tandem epist. 1. cap. 5. *Est peccatum* (inquit) *ad mortem: non pro illo dico, ut oret quis*. Est igitur aliquod peccatum irremissibile in hac providentia, pro cujus proindè remissione non est orandum; ergo tuum argumentum petitum ex eo, quod Deus remittit omnia peccata, nullum est. Et si reliqua sunt hujusmodi, non est, cur ea afferas.

4 *D. D.* Resp. hujusmodi objectionibus meum argumentum roborari, non enervari. Est enim veritas Catholica, omne peccatum, quod unquam ab homine fiet, posse per pœnitentiam remitti. Colligitur autem manifestè ex Scriptura invitante omnes peccatores in universum ad pœnitentiam. Undè in Cap. *firmitèr de summa Trinit.* universalirèr docemur, quod si post susceptionem Baptismi, quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper pœnitentiam reparari, quod idem supponitur in Trident. sess. 6. cap. 14. & can. 29. & 30. Videri potest, Bellarm. lib. 2. de gr. & lib. arb. cap. 5. & lib. 2. de pœnit. cap. 15. Suar. de pœnit. disp. 8. sect.

sect. 1. De Lugo de pœnitent. disput. 8. sect. 1. aliique, qui allatos text. optimè explicant, & manibus omnium teruntur, adeòque videri ab omnibus possunt.

Redeo igitur ad argumentum, unde 5
me divertisti, petitum ex auctoritate Apostolorum, qui quod verbis docuerunt, factis confirmarunt, nam Paulus 2. ad Corinth. incæstuosum hominem, utique mœcho deteriorem, post non longam pro conditione criminis, ac eorum temporum, Pœnitentiam, absolvi præcepit. Joannes autem Euangelista, ut refert Clemens Alexandrinus aqud Euseb. cap. 17. lib. 1. Hist. Eccl. juvenem quendam à se ante aliquot annos salutari lavacro tinctum, sed posteà factum latronum, grassatorumque caput, & principem, ipse quamvis senex, quæsivit in sylvis, inventumque ad Christum per blandissima ea verba revocavit, *Ne formides fili, adhuc tibi salutis spes reliqua est*, modo facti pœniteat.

Per eadem incessisse vestigia Patres, qui 6
Apostolis successere, testatur Concilium Nicænum, dum Can. 12. mandat observari *regulam antiquæ legis, ut videlicet, si fortè quis*

recedat à corpore, necessario vitæ suæ viatico non defraudetur. Vult ergo, omnes, in morte saltem, absolvi, idque à temporibus Apostolorum factum fuisse satis innuit, quam enim aliam Nicæni Patres vocare potuerunt regulam antiquam, quàm regulam Apostolorum? Non igitur cum ullo genere Pœnitentium sese unquam vetus Ecclesia exhibuit implacabilem. Volentibus autem quibusdam aliam post Nicænum Concilium praxim statuere obstitit primò Julius I. qui ut habetur 12. cap. 26. quæst. 6. sic statuit. *Si Presbyter morientibus pœnitentiam abnegarit, reus erit animarum*. Obstitit secundo Cœlestinus I., qui ep. 2. cap. 2. Episcopos quosdam nimis rigidos sic redarguit. *Agnovimus pœnitentiam morientibus denegari. Horremus tantæ impietatis hominem reperiri. Quid hoc, rogo, aliud est, quam morienti mortem addere, ejusque animam sua crudelitate, ne absolvi possit, occidere. Cum Deus ad subveniendum sit paratissimus &c.* Cum autem crudelem, & impiam unquam fuisse veterem Ecclesiam asserere nefas sit, illud proculdubiò asserendum est nulli unquam, vel maximo crimini, veniam ab ea fuisse penitùs denegatam. Quod à

Tri-

Tridentinis Patribus disertissimè confirmatur. Capite enim 7. sess. 14. agentes de casuum reservatione sic habent. *Veruntamen piè admodum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum SEMPER fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis, atque adeò omnes Sacerdotes, quoslibet Pœnitentes à quibusvis peccatis, & censuris absolvere possint*. Si custoditum id semper fuit in Ecclesia Dei, jam falsum est, tribus prioribus sæculis, Ecclesiam Apostatis, Homicidis, & Adulteris veniam abnegasse.

D. R. Ego quidem etiam hac in re, quę 7
ad historiam pertinet, plurimi facio auctoritatem Concilii: at ei videtur adversari Tertullianus qui libro de Pudicitia cap. 5. Zephirinum Papam redarguit, quòd, cum homicidas nunquam absolveret, mæchos tamen reconciliaret; ergo tempore Tertulliani in Ecclesia Aphricana neutri absolvebantur, in Romana solus adulter, non autem homicida, & multò minus apostata: quam praxim, aut aliam ea rigidiorem Hispanis Patribus sequenti sæculo, nempè tertiò, placuisse Eleberitani Canones demonstrant.

8 *D. D.* Reſp. Tertullianum falſa circa Romanæ Eccleſiæ praxim opinione deceptum fuiſſe, ut fusè probat Morinus lib. 9. cap. 20. Ea verò fortaſsè fuit erroris occaſio, quod Eccleſia Romana ſeveriùs ageret cum Homicidis, quam cum Adulteris, hoſque longè citiùs abſolveret, quam illos, quos proindè putavit, veniâ nullâ, quia valdè ſerâ, donatos. Quod autem attinet ad Aphricanam Eccleſiam, fateor, ab ea per aliquot ſæcula, nec Apoſtatas, nec Adulteros, nec Homicidas fuiſſe reconciliatos, ut refert Cyprianvs in epiſt. 52. ad Antonianum. *Et quidem* (inquit) *apud Anteceſſores noſtros quidam de Epiſcopis iſthic in Provincia noſtra dandam pacem Mæchis, non putaverunt, & in totum Pœnitentiæ locum, contrà adulteria clauſerunt*. Sed hæc univerſæ Eccleſiæ praxis non fuit, aut Romanæ, ſed Aphricanorum quorundam Præſulum, qui non ſemel nimio rigore peccarunt, uti etiam fortaſsé Eliberini Patres, de quibus ità Baronius ſcribit ad an. 57. *Auſteriori quodam ſpiritu iidem, qui in eandem Synodum convenere, Patres Sanctiſſimi propemodum viſi ſunt Novatianorum limites attigiſſe*. Eandem ipſis notam inu-

rit,

rit, aut notæ suspicionem eruditissimus Dionysius Petavius in suis ad Epiphanium notis: quamvis utrique posteà eos excusare conati sint, ille quidem ad an. 305. hic verò in suis ad Syuesium notis (quod etiam facit Cabassutius in notitia Conciliorum ad Concil. Illiberit.n.6.) putantes in hujus Concilii Canonibus privatione communicationis in fine vitæ interdici solam Eucharistiam, non verò absolutionem peccatorum, quibus libenter assentior. Cum verò nihil supersit aliud, quod contrà nos afferatur, certum, firmumque sit, decipi eos, & Calumniari, qui afferunt, à veteri Ecclesia tribus illis criminibus initio recensitis fuisse veniam in perpetuum negatam.

CALUMNIA TERTIA.

Iis qui ſtudiosè diſtulerant ad extremum vitæ pœnitentiam, negata penitùs abſolutio fuit.

DISPUTATIO III.

1 *Doct. Diſcr.* Orinus de Adminiſtrat. Sacram. Pœnit. lib. 10. cap. 1. Gaſpar Ivenin. in Comment. Hiſtorico, & Dogmat. de Sacram. Edmundus Martene de antiquis Eccleſiæ Ritibus cap. 6. art. 2. aliique docent, tribus circitèr prioribus ſæculis negatam ab Eccleſia fuiſſe abſolutionem in morte iis omnibus, qui poſt peſſimam vitam, ad mortem uſque pœnitere diſtulerant. *Tanta fuit* (inquit in loco citato Mori-

Morinus) *eo tempore clementissimorum Patrum severitas*, melius dixisset *clementissimorum Patrum inclementia*. Id autem tam certum esse autumant, ut nequeat ullo modo negari. Sua igitur proferant argumenta, ut, si ineluctabilia sint, manus demus. Quid rogo habetis tam forte tam validum?

Doct. Rig. Habemus multa. Habemus primò clarissimum Cypriani suffragium scribentis nomine aliorum quoque Episcoporum ad Antonianum. *Idcircò frater carissime, Pœnitentiam non agentes, nec dolorem delictorum suorum toto corde, & manifesta lamentationis suæ professione testantes, prohibendos omninò, censuimus à spe communicationis, & pacis, si in infirmitate, atque in periculo cœperint deprecari, quia rogare illos non delicti penitentia, sed mortis urgentis admonitio compellit, nec dignus est in morte recipere solatium, qui se non cogitavit esse moriturum.* Quid clariùs dici poterat. 2

D. D. Esto ità senserint aliquot Presules Aphricani, non indè sequitur, hunc fuisse Ecclesiæ sensum. 3

D. R. Hunc fuisse demonstrat is ultimus Canon Arelatensis primi Concilii. *De*

his,

his, qui apostatant, & nunquam se ad Ecclesiam repræsentant, nec quidem pœnitentiam agere petunt, & posteà infirmitate correpti petunt Communionem, placuit eis non dandam Communionem, nisi revaluerint, & egerint fructus dignos Pœnitentiæ. Hîc autem negari cum communione etiam absolutionem, constat ex usu illorum temporum. cùm autem in hanc Synodum ex tota ferè occidentali Ecclesia, convenerint Patres, nempè ex universa Gallia, Italia, Hispania, Aphrica, ipsaque Anglia, & Sicilia, ut ostendit Baron. ad ann. 314., cumque ei præfuerint Sylvestri Papæ legati, ad quem etiam missos fuisse hujus Concilii Canones, idem testatur, sequitur manifestè, hunc fuisse universæ, ipsiusque Romanæ Ecclesiæ sensum.

4 *D. D.* Manifestam hanc consecutionem nego, primò quia certum non est, consuevisse veterem Ecclesiam non absolvere quos communione privabat, quin oppositum fuisse ab ea factitatum, pluribus suo loco probabo. Nec solus hanc sententiam tueor, sed alii apud Cabassutium, qui agens de hac ipsa pœna sublatæ etiam in morte communionis tam frequentèr ab Eliberinis Pa-

bus inflicta, sic habet in Concil.Illiber.n.7. *Illa Communionis in ipso exitu vitæ statuta privatio nullatenus reconciliationis, seu absolutionis, sed Eucharistiæ Sacramentum adimere censenda est*. Rationes autem quibus hanc suam interpretationem firmat, omnes, quotquot affert, probant, hunc etiam Arelatensis Concilii Canonem de sola Eucharistiæ privatione, non autem de privatione veniæ esse intelligendum, ut eum legenti, expendentique ea, quæ mox dicentur, patebit. Secundò refert quidem Baronius, missos ad Sylvestrum Pontificem hujus Concilii Canones, ab eo autem confirmatos fuisse non refert; nec si referret labantem animum confirmaret, cum in Epistola scripta ab eadem Synodo ad Sylvestrum, pro confirmatione Canonum, qui in eadem recitantur, præcitatus Canon non reperiatur, sed alter oppositus, in quo sine ulla exceptione absolvi jubentur ij, qui sunt in mortis periculo constituti, nempè is. *De his, qui in infirmitate sunt constituti, & recedere volunt, placuit eis manus imponi*. Idem autem erat ut alibi dicam, Pœnitenti manus imponere, ac eum absolvere: communio autem iisdem non con-

conceditur, quia eorum aliqui lapsi erant in culpas, quæ (ut eorum temporum, aut aliquarum Ecclesiarum disciplina ferebat) perpetua Communionis privatione plectebantur, quò confirmatur, quod dicebam, videlicet non semper negatam fuisse veniam iis, quibus fuit negata communio. Demum idem Baron. ad ann. cit. num. 52. vehementer suspicatur prædictum Concilium Arelatense fuisse a Donatistis depravatum. Igitur nihil certi ex eo depromi potest.

5 *D. R.* Ut ut in aliquibus hujus Concilii authoritas summa non sit, nemo tamen fraudem in prædicti Canonis additione, vel depravatione contigisse suspicatus unquam fuit, nec suspicari permittit Innocentius Papa I., qui in ea Epist. quam ad Exuperium Tolosanum Episcopum scribit, jubet quidem, omnes quamvis serò, & solùm in morte pœnitentes absolvi; monet tamen alium fuisse veteris Ecclesiæ morem, nempè negandi hujusmodi Pœnitentibus etiam in morte reconciliationem, & communionem, & solùm concedendi ipsis pœnitentiam, nempè jus, ut si convalescerent, possent agere in Ecclesia cum reliquis Pœnitentibus publicam

pœni-

pœnitentiam, eâque peractâ tandem reconciliari. Hoc autem jus tradebat hujusmodi ægris Sacerdos adscribendo eos in numerum Pœnitentium, superponendo ipsis in lecto decumbentibus cilicium, easque interea super ipsos preces recitando, quæ die cinerum super Pœnitentes recitari consueverant, non autem eos absolvendo. Prædicti Pontificis verba sunt hæc. *Et hoc quesitum est, quid de his observare oporteat, qui post Baptismum omni tempore incontinentiæ, & voluptatibus dediti in extremo fine vitæ suæ pœnitentiam simul, & reconciliationem communionis exposcunt. De his observatio prior durior, posterior, interveniente misericordia, inclinatior est. Nam consuetudo prior tenuit, ut concederetur eis pœnitentia, sed communio negaretur. Nam cùm illis temporibus crebræ persecutiones essent, ne communionis concessæ facilitas homines, de reconciliatione securos non revocaret à lapsu, negata meritò communio est, concessa pœnitentia, ne totum penitùs negaretur, & duriorem remissionem fecit tempore ratio. Sed postquam Dominus noster pacem Ecclesiis suis reddidit, jam depulso terrore communionem dari abeuntibus placuit, & propter Domini misericordiam, quasi Via-*

si Viaticum profecturis, ne Novatiani Hæretici negantis veniam asperitatem, & duritiam subsequi videamur. Tribuatur ergo cum Pœnitentia extrema communio, ut homines ejusmodi, vel in supremis suis, permittente Salvatore nostro, à perpetuo exitio vindicentur. Refert igitur Innocentius, hunc fuisse morem priorum temporum negandi prædictis, etiam in morte, veniam, & communionem, quem morem ipse tollit præcipiens, ut omnes reconcilientur, ex ratione ibi allata.

6 *D. D.* Resp. ex citato textu, corruere Canonem Arelatensis Concilii, nec probari ab Adversario, quod intenditur. Refert Innocentius, solùm tempore persecutionum consuevisse Ecclesiam negare nimis serò pœnitentibus communionem, & reconciliationem, ergò non fuit ea negata à Concilio Arelatensi, vel si negata fuit, non fuit ille Canon approbatus, aut usu receptus, quandoquidem illud Concilium celebratum fuit post pacem Ecclesiæ redditam à Constantino, qui eidem Concilio interfuit, nempè anno 314.

7 Non probatur autem eo textu, quod inten-

intenditur ab Adversario, imò reprobatur, nam asserit Innocentius fuisse olim negatam quidem communionem serò pœnitentibus, concessam verò pœnitentiam, quò nomine deberi intelligi veniam, & absolutionem, probo sic contrà Morinum. 1. Quia licèr sani, qui petebant pœnitentiam, non peterent illicò reconciliari (quod ipsum usquequaque verum non est,) sed adscribi numero Pœnitentium, & sibi imponi satisfactionem exhibendam, ut postea reconciliarentur; infirmi tamen, & mox morituri dum petebant pœnitentiam, petebant reconciliari statim, cum scirent instare mortem. Dum ergo dicitur illis concessa pœnitentia, significatur, concessam eis fuisse absolutionem, & venlam. 2. Julius I. ut refertur 12. causa 26. q.6. dicit, *quod Presbyter morientibus pœnitentiam abnegans reus erit animarum*, hoc autem falsum esset, nisi cum pœnitentia data fuisset absulutio. 3. Cœlestinus in ea Epistola, quam cap. superiori laudavimus, dum ait *Agnovimus pœnitentiam morientibus denegari*, nomine pœnitentiæ significavit absolutionem, non enim Episcopi illi negabant eam cœremoniam adscribendi morientes inter

ter Pœnitentes, sed absolutionem negabant; quam Pontifex dari mandavit. Ergo dum Innocentius asserit concessam fuisse Pœnitentiam, absolutionem fuisse concessam affirmat.
4. In libris Ritualibus veteris Ecclesiæ, in quibus habemus desciptam cęremoniam dandi pœnitentiam Infirmis, datur eisdem per eandem cæremoniam absolutio, ut videre est in iis, quos idem Morinus congessit in calce sui operis de Pœnit., & cap. 11. lib. 8. num.6. ubi affert hæc verba libri pœnitentialis Ecberti Cantuariensis Archiepiscopi, quem librum idem vocat ibi antiquissimum. *Omni tempore quando ad ægrotum veneris data pœnitentia statim reconcilia eum, ità dicendo, Majestatem tuam Domine suppliciter deprecamur &c. Misereatur tui &c.* Ergo hoc erat dare Pœnitentiam Infirmo, nempè ipsum absolvere per dictam cęremoniam, qua cilicium ipsi decumbenti superponebatur, imponebantur ei manus, recitabantur preces absolutoriæ &c. Scio hos libros esse posteriores primis Ecclesiæ sæculis, monet tamen Morinus ipse lib. 4. cap. 18. n. 1. in eis contineri veteris Ecclesiæ mores, & ritus. Et sanè quidnam faciebat Sacerdos pœnitentiam concedens

cedens Infirmo, ſi eum non abſolvebat?

D. R. Recitabat eas preces ſuper infir- 8
mum, eaque præſtabat, quæ fieri ſolebant, cùm in die Cinerum Pœnitentes ad pœnitentiam publicam admittebantur, ut dictum eſt.

D. D. Non recuſo interpretationem, 9
ſed infero, ergo Infirmus abſolvebatur, cum (ut Calumnia 11. probabo) aut prædictæ cæremoniæ continerent veram abſolutionem, aut Eccleſia vetus nunquam abſolverit; cùm enim abſolvit, nihil amplius præſtitit, quod abſolutioni conduceret, quam cùm per prædictas cœremcnias pœnitentiam dare conſuevit.

D. R. His Innocentii verba repugnant, 10
ait enim, duriorem fuiſſe priorem, & antiquam obſervationem ſolam pœnitentiam prædictis Infirmis concedendi; quod falſum eſſet, ſi ipſis poſt peſſimam vitam, & ſolo mortis terrore pœnitere coactis venia conceſſa foret. Rurſus iiſdem ipſe pœnitentiam, & communionem concedit; ne Novatianos veniam negantes imitari videretur. Ergo niſi conceſſiſſet communionem, & morem antiquum obſervari juſſiſſet, viſus fuiſſet ne-

gare veniam, ut Novatiani faciebant, ergo is erat mos antiquus, nempè veniam, & absolutionem negandi. Et confirmatur, nam controversia inter Catholicos, & Novatianos erat de negatione veniæ, seù absolutionis, non de negatione communionis, ergò mos antiquus si videbatur Novatianismus (quamvis non esset (negabat veniam, & absolutionem prædictis Infirmis ex solo mortis metu pœnitentibus, non verò solam communionem. Deinde vocat eam communionem, *reconciliationem*, ergò Veteres privantes cõmunione prædictos infirmos, reconciliatione eos, & absolutione privabant. Et confirmatur iterum. Nam prior illa durior observatio negandi his Pœnitentibus communionem fuit inducta, ne Fideles de obtinenda posteà reconciliatione securi faciliùs laberentur, & Christum in tormentis abnegarent, ergò privati Communione non reconciliabantur, alioquin ille mos à lapsu, & Apostasia eos non revocasset. Tandem permittit ipse communionem, ut homines *in supremis suis à perpetuo exitio vindicentur* ergò qui ea communione privabantur facilè perpetuum exitium incurrebant, ergò non absolvebantur, si enim fuissent absoluti,

tam

tam securi salutis fuissent, quam posteà futuri erant concessa ipsis communione.

D. D. Valida argumenta sunt hæc, 11
aut esse videntur, sed longè validiora sunt illa, quæ suadent à vetusta Ecclesia nunquam fuisse prædictis infirmis negatam veniam, adeoque Innocentii verba esse aliter interpretanda.

D. R. Et quæ nam sunt isthæc tam fortia, tam inclunctabilia argumenta, ut prædictis Innocentii verbis aliisque Patrum testimoniis validiora sint?

D. D. Afferam, & modò sis æquus 12
Judex, non repugnabis. Et primò omnium Theologorum totiusque Ecclesiæ sensus is est, & certa persvasio, non posse licitè Sacerdotem à moribundo verè pœnitente, quamvis scelestissimo, rogatum negare ei absolutionem, & si negaret, haberetur ab omnibus tanquam inhumanus, ergò non potuit Ecclesia, ut id fieret, suo decreto sancire.

Secundò, hæc etiam est omnium 13
Theologorum, totiusque Ecclesiœ doctrina, nempe obligari omnes Fideles, saltem in articulo mortis, sumere Sacramentum pœ-

 ni-

nitentiæ, adeoque ipsum petere: hoc autem esset falsum; nemo enim tenetur ponere medium inutile, imò illicitum, adeoque petere à Sacerdote, quod is non est concessurus, nec potest licitè concedere; Sacerdos autem veteris Ecclesiæ, si (ut fertur) prædictos nimis serò pœnitentes absolvere prohibebatur, eos non poterat licitè, imò nec validè absolvere, ergò nec ipsi absolutionem petere tenebantur.

41 Tertiò; Ex mente ipsius Cypriani, non licebat absolutionem denegare morientibus, quamvis scelestissimi fuissent, si non studiosè distulerant pœnitentiam; sic enim habet in Ep. 54. ad Cornelium Pontificem, loquens de prædictis, qui in mortis periculo veniam petebant. *Nec enim fas erat, aut permittebat paterna pietas, & Divina Clementia Ecclesiam pulsantibus claudi, & dolentibus, & deprecantibus spei salutaris subsidium denegari, ut de sæculo decedentes sine communione, aut pace Domini dimitterentur*. Et paulò post: *Quod si de Collegis aliquis extiterit, qui urgente certamine pacem fratribus, & sororibus non putet dandam, reddet ille rationem in die Judicii Domino, vel importunæ* cen-

censuræ, vel inhumanæ duritiei suæ. Igitur ex Cypriano est importunus, & inhumanus censor, peccatque contrà paternam pietatem, qui infirmo, quamvis anteà fuerit scelestissimus, veniam negat, si non distulit in mortem pœnitere, ergò hujusmodi etiam est, nempè inhumanus, & impius, si veniam neget infirmo, qui distulit pœnitere: Scio, hunc magis deliquisse per eam studiosam dilationem, sed etiam qui à Fide descivit, qui Deo maledixit, qui malo Dœmoni Sacrificinm per plures annos obtulit, certè magis peccavit, quam is, qui illicitis voluptatibus detentus ad mortem distulit pœnitentiam. Atqui qui primo non differenti Pœnitentiam veniam negat, est, ut dicit Cyprianus inhumanitèr durus, & impius, ergò erit hujusmodi, qui veniam alteri, ob eam pœnitentiæ dilationem non impertitur.

D. R. Est lata disparitas, nam pœni- 15 tens tam serò, & solùm ex metu mortis, præsumitur non verè dolere, ut idem Cyprianus in Ep. ad Antonianum asserit, *quia rogare illos non delicti pœnitentia, sed mortis urgentis admonitio compellit*, secus autem qui ante mortem veniam petit. Prætereà Cy-

prianus in hac Epist. 54. ad Cornelium loquitur de Fidelibus, qui sæviente Decii persecutione erant à Satellitibns iterum capiendi, & torquendi, ut ergò alacriores ad novam pugnam prosilirent post primam, in qua victi fuerant, erant de primo lapsu absolvendi, quæ ratio tam serò pœnitentibus succurrendum esse non probat.

16 *D. D.* Respondeo primam rationem afferri non posse, si enim qui solùm in morte absolvi petunt, non verè dolent de peccatis; jam non debuit Ecclesia post prima illa tria sæcula præcipere ut absolverentur; hoc autem fuisse præceptum, & quidem Sanctissimè, concedunt omnes; ergò si ex ea de falsi doloris persuasione in eum rigorem perductus fuit Cyprianus, falsa ipse persuasione deceptus est. Altera autem ratio retorquetur in Cyprianum. Ut lapsi in prima pugna Fideles alacriores novum bellum cum Decii satellitibus inirent, absolvi debuere; ergò ut lapsi anteà per totam vitam male traductam, non laberentur iterum in morte, nempè in ea terribili pugna, quam Infernus Draco *habens iram magnam* eo tempore instaurat, debuervnt absolvi; ergò si lapsis, de quibus loqui-

loquitur Cyprianus, eſt venia danda, eamque abnegans eſt inhumanus, venia quoque ferò Pœnitentibus ægris danda fuit, eamque dare renuens debuit inhumanus haberi. Id ſi quis neget, auctoritate Cœleſtini affirmare cogetur, cujus Pontificis decretum in ſuperiori diſputatione ax parte allegatum, hìc totum afferre neceſſe eſt, & hoc erit quartum argumentum.

Is igitur Pontifex cum reſciſſet in Gallia 17
hujuſmodi ægris, qui tandiù pœnitere diſtulerant (de his enim eum loqui fatetur Martene, quem initio citavimus) veniam in morte negari, ſic Ep. 2. cap. 2. ad Epiſcopos Gallicanos ſcribit. *Agnovimus, pœnitentiam morientibus denegari, nec eorum deſideriis annui, qui obitus ſui tempore hoc animæ ſuæ cupiunt remedio ſubveniri. Horremus fateor, tantæ impietatis aliquem reperiri, ut de Dei pietate deſperet, quaſi non poſſit ad ſe quovis tempore concurrenti ſuccurrere, & periclitantem ſub onere peccatorum hominem, pondere, quo ſe expediri deſiderat, liberare. Quid hoc, rogo, aliud eſt, quàm morienti mortem addere, ejuſque animam ſua crudelitate, ne abſolvi poſſit, occidere? Cum Deus ad ſubveniendum ſit paratiſ-*

ſimus, & invitans ad pœnitentiam ſic promittat peccatori, inquiens. Quacumque die converſus fuerit, peccata ejus non imputabuntur ei, & iterum, nolo mortem peccatoris, ſed tantum convertatur, & vivat. Salutem ergò homini adimit quiſquis mortis tempore pœnitentiam denegaverit, & deſperat de Clementia Dei, qui eum ad ſubveniendum morienti ſufficere, vel in momento poſſe, non credit. Perdidiſſet latro in Cruce præmium ad Chriſti dexteram pendens, ſi illum unius horæ pœnitentia non juviſſet. Vera ergò ad Deum converſio in ultimis poſitorum, mente potiùs eſt æſtimanda, quam tempore, Propheta hoc taliter aſſerente. Cum converſus ingemueris, tunc ſalvus eris. Cum ergò Dominus ſit cordis inſpector, quovis tempore non eſt deneganda pœnitentia poſtulanti &c. Igitur ex Cæleſtino, committit horribilem impietatem, & crudelitatem, ipſaſque animas perimit, qui ægros prædictos tam ſerò pœnitentes non abſolvit. Atqui Eccleſia nunquam potuit præcipere aut probare morem horribiliter impium, & crudelem, quo animæ mors æterna inferatur: ergò Eccleſia nunquam probavit, aut probare potuit, nè dum præcipere, ut venia ſic diffe-

differentibus pœnitentiam negaretur.

D. R. Cælestinus non redarguit factum sed causam facti, nempè errorem prædictorum Episcoporum, qui putabant, a Deo non remitti prædictum peccatum nimiæ dilationis, desperabantque de Divina Clementia, & propterea veniam negabant, ut patet ex citatis verbis, hinc totus est in probando, Deum remittere quodvis peccatum, & quovis tempore.

D. D. Imò factum redarguitur à Pon- 19
tifice, nam solum factum ipsi relatum fuerat. Sic enim redarguere cœpit. *Agnovimus Pœnitentiam morientibus denegari, nec eorum desideriis annui, qui obitus sui tempore hoc animæ suæ cupiunt remedio subveniri*. Ecce tota eorum querela, qui prædictos Episcopos accusarant, in qua nihil de prædicto eorum errore in fide, & spe Divinæ clementiæ, & rursus dum addit id esse ægrorum animas perimere per horribilem crudelitatem, vtique factum damnat, præcisè ex damno illato ipsis animabus, & non ex eorum Sacerdotum errore. Quamvis, quia hoc faciebant, aut fieri permittebant illi Episcopi ex aliquo errore, putantes non

qui-

quidem Deum non poſſe condonare omne peccatum, aut non condonare de facto, cum pœnitens ſe diſponit (is enim fuiſſet error intolerabilis, qui cadere non potuit in ejuſmodi Epiſcopos) ſed non eſſe ſufficientem eam brevem diſpoſitionem, & dolorem, quem prædicti ægri poſt vitam tam malè traductam, & ex metu mortis concipiebant, ideò Pontifex, ut radicitus nimium illum rigorem evellat, oſtendit Deum eſſe promptiſſimum ad ignoſcendum, & ſatis eſſe ad hanc veniam obtinendam, breviſſimam pœnitentiam, etiam in morte conceptam.

20 Et confirmatur alio decreto, nempè Sancti Leonis Primi, qui epiſt. 89. ad Theodorum Forojulienſem Epiſcopum, agens de his ipſis, qui differunt ad ultimum vitæ terminum pœnitentiam, ſic habet. *His autem qui in tempore neceſſitatis, & in periculi urgentis inſtantia præſidium Pœnitentiæ, & mox reconciliationis implorant, nec ſatisfactio interdicenda eſt, nec reconciliatio deneganda, quia miſericordiæ Dei, nec menſuras poſſumus ponere, nec tempora definire, apud quem nullas patitur veniæ moras converſio, dicente Spiritu Dei per Prophetam. Cum converſus ingemue-*

mue-

mueris, tunc ſalvus eris. Et alibi: *Dic tu iniquitates tuas, ut juſtificeris*. Et iterum. *Quia apud Dominum miſericordia, & copioſa apud Deum redemptio. In diſpenſandis itaque Dei donis, non debemus eſſe difficiles, nec accuſantium ſe lacrymas, gemituſque negligere, cum ipſam pœnitentiam ex Dei credamus inſpiratione conceptam, dicente Apoſtolo, ne fortè det illis Deus pœnitentiam, ut reſipiſcant à Diaboli laqueis, à quo capti tenentur ad ipſius voluntatem*. In hoc Leonis reſponſo notanda præſertim ſunt aliqua, & primò ea verba, *quia miſericordiæ Dei, nec menſuras poſſumus ponere, nec tempora definire*, quibus oſtenditur, quod qui veniam negat his ſerò pœnitentibus, ponit eos terminos miſericordiæ Dei, quos ipſe Deus non poſuit, quod ſine temeritate fieri non poteſt; quarè meritò aſſerit, non poſſe Eccleſiam hoc facere. Ergo Eccleſia nunquam id fecit, alioquin eraſſet faciendo quod facere non poterat. Secundò, notanda ſunt illa *in diſpenſandis Dei donis non debemus eſſe difficiles*. Ergo non debuit unquam negari abſolutio moribundo, utcumque doloſè diſtulerit pœnitere. Quæ enim major difficultas in diſpenſandis Sacramentis

eſſe

eſſe poteſt eâ, qua quis recuſat eum abſolvere, qui in ipſo vitæ exitu, atque imminentis jam judicii limine ſuppliciter, & cum lacrymis reconciliationem expoſcit, ex qua pendet æterna ſalus, ætetnumque ſupplicium?

21 *D. R.* Debuit in tempore pœnitere (reſponderent Cyprianus, aliique Patres Eccleſiæ vetuſtæ, qui feras hujuſmodi lacrymas neglexere) ſibi imputet Eccleſiæ difficultatem, & rigorem.

D. D. Sed cur tam feras lacrymas non deſpicit Leo, monetque non eſſe deſpiciendas? *Non debemus*, inquit, *accuſantium ſe lacrymas, gemituſque negligere*. Audiamus optimam rationem. Quia *credere debemus, pœnitentiam eſſe ex Dei inſpiratione conceptam*. Credant rigidi Doctores horum pœnitentiam eſſe ex metu mortis, nempè, ut ipſi dicunt, ex amore proprio profectam, ego credam cum Leone, horum, aliorumque pœnitentiam eſſe ex Dei inſpiratione conceptam, & quoniam ita eſt credendum, ſemper aſſeram, ita veterem Eccleſiam, quæ errare non potuit, credidiſſe, nec unquàm ſerò pœnitentibus veniam abnegaſſe. Quod autem dicebatur; *Debuit in tempore pœnitere, nec tandiù*

dif-

differre, non ſatis benè dictum eſt. Jam enim nunquam abſolvi pœnitens deberet, debuit enim non peccare, & rurſus nec is, qui ſuâ culpâ in gurgitem prolapſus eſt, & poſteà pœnitens facti cum lacrymis auxiliares manus expoſcit, exaudiendus erit, quamvis extrahi facillimè poſſit; debuit enim ſe non præcipitare. Num culpa non careat tanta inclementia, & culpa carebit omni, eritque veteris Eccleſiæ præconium, quod Pœnitentes in culpam lapſos, jamque æterno exitio abſorbendos, quamvis facillimè in tuto collocari poſſent, otioſa ſpectarit? An verò major corporum cura habenda eſt, quam animarum?

Sed redeundum eſt ad Leonem, ſiqui- 22
dem poſt allegata verba hortatur Fideles ne *differant converti de die in diem, illiuſque temporis anguſtias eligant, quo vix inveniat ſpatium, vel confeſſio Pœnitentis, vel reconciliatio Sacerdotis*. Statim verò ſubdit. *Verum ut dixi, etiam talium neceſſitati ità auxiliandum eſt, ut nec actio illis Pœnitentiæ, nec communionis gratia denegetur, ſi ea, etiam amiſſo vocis officio, per indicium integri ſenſus quærere comprobentur. Quod ſi aliqua ægritudine ita fue-*

rint

rint aggravati, ut quod paulò antè poscebant, sub præsentia Sacerdotis significare non valeant, testimonia eis fidelium circumstantium prodesse debebunt, ut simul, & pœnitentiæ, & reconciliationis beneficium consequantur. Quis credat veterem Ecclesiam his ægris, veniam vocibus, & multo gemitu exposcentibus denegasse, quibus nec gementibus, nec loquentibus, sed solum indicantibus votum suum, veniam plenamque communionis reconciliationem concedi vult Leo antiquorum Canonum retinentissimus, undè hìc statim jubet servari paternos Canones, in reconciliandis iis, qui fidem deserendo peccarant.

23 Hæc sanè sufficiant. Recolenda tamen sunt, ut veritas illustretur magis, ea duo, quæ Capite præcedenti attulimus, nempè Canon duodecimus Nicænus, quo Patres, non solùm volunt, neminem in morte communione privari, sed prætereà mandatum hoc vocant regulam antiquam. Ergo falsum est, serò Pœnitentibus fuisse antè Nicænum Concilium veniam in morte negatam. Alterum est, quod asserit Tridentinum, nempè semper custoditum in Ecclesia fuisse, ut quilibet in morte à quibusvis censuris, & peccatis,

catis, posset absolvi; ergo falsum est, aliquando ex ipsius Ecclesiæ Canone fuisse aliquibus in morte, eo quod serò eos pœniteret, veniam denegatam.

D. R. Manus darem, sed adhuc negotium facessunt ea Innocentii verba non improbantis, imò approbantis rigorem antiquum, quem ibi supponit, Ecclesiæ praxim fuisse, negandi, non solùm communionem, sed veniam iis, quos nimis serò suorum scelerum pœniteret, ut prædicta ejus verba significare quatuor argumentis validissimè ostensum est ex Morino. Certè Innocentius nec errare potuit in eo, quod refert de ea veteri praxi, utpotè illis temporibus vicinus, nec in eo quod docet, approbando ipsam: vel si potuit errare Innocentius, errare potuit Cœlestinus, Leo, & si qui sunt alii Pontifices, qui prædictum veteris Ecclesiæ rigorem reprobare videntur. 24

D.D. Respondeo, verba Innocentii posse sine ulla vi ità exponi, ut non significent, consuevisse veterem Ecclesiam negare omnem veniam serò Pœnitentibus, adeoque ex illis non constare, ab eo approbatum fuisse hujusmodi rigorem, quamvis dicat 25

eis

eis meritò negatam fuisse communionem. At è contrà verba Cœlestini, & Leonis, ità clarè reprobant prædictum rigorem, ut de mente ipsorum dubitari non possit. Igitur iis omninò adhærendum est.

D. R. Hoc ipsum negatur, Innòcentii verba non esse clarissima expendentibus, ut nos fecimus, totum Sancti Pontificis textum. Ex eo enim clarissimè habetur, veterem Ecclesiam, non solam communionem, sed veniam quoque prædictis ægris negasse.

26 *D. D.* Id etiam concedam, nego tamen omnem veniam negasse. Hoc ille textus non exprimit, cumque duplicis intérpretationis sit capax, jam ità explicandus est, ut Cœlestino, Leoni, communi Theologorum, & Ecclesiæ sensui non adversetur. Duo igitur supponenda. Primum est, duplicem ab Ecclesia veteri concedi solitam peccatorum absolutionem, unam purè Sacramentalem per eos ritus, & preces, quas peragebat Sacerdos, cum aliquem in Pœnitentium numerum referebat, ut ostendere conabor, cum contrà undecimam Calumniam disqutabo. Per hanc absolutionem reconciliabatur quidem Pœnitens cum Deo, sed non cum Ecclesia,

sia, cui per publicam pœnitentiam satisfaciendum prius erat, nec cum Altari, quare jus minimè dabat ad communionem. Altera venia, seù absolutio, quæ impletâ solùm pęnitentiâ dabatur, erat utriusque fori interni, externique: per eam quippè Pęnitens reconciliabatur iterùm cum Deo, & posteà cum Ecclesia, cui satisfactum erat & cum Altari, ad quod accedere poterat ut offerret, & ut cum aliis Fidelibus de Sanctissimâ Eucharistiâ communicaret.

Supponendum secundò est, consuevisse 27
Patres duo Fidelibus inculcare perpetuò, nempè vim pęnitentiæ, ideſt externarum corporis afflictationum, ad obtinendam à Deo remissionem plenam peccatorum, culpæ videlicèt, & pęnæ. Et rursus virtutem maximam Eucharistiæ ad destruenda peccata. Nam Ignatius epist. 14. ad Ephes. vocat hoc Sacramentum *vitam in Deo concilians*, *medicamentum purgans vitia*, *& omnia pellens mala*. Cyprian. serm. de Cęna Domini, dicit, *eo extingui peccatum*, & obtineri veniam. Ambros. lib. de Benedict. Patriarc. cap. 9. *Panis hic remissio peccatorum est*, quod ipsum docet serm. 17. in Psalm. 118. & lib. 2. de

Pęnit. cap. 3. Chryſoſt. hom. 83. in Matth. de eo loquens, *remiſſionem* (inquit) *peccatorum facit*. Similia habet Aug. cap. *cum omne crimen* de conſecr. diſt. 2. & Cyrill. lib. 4. in Jo: cap. 14. utiturque exemplo Chriſti, qui tactu ſuo mortuos vivificabat.

28 His poſitis, cùm poſt primam abſolutionem adhuc Pęnitentes, tanquam rei haberentur ab Eccleſiâ, cum qua nondum erant reconciliati, nec liberi adhuc eſſent à reatu pęnæ, utpotè non perfuncti pęnitentiâ, privarenturque Euchariſtiæ Sacramento, quo remitti peccata audiebant, illud fiebat, ut primâ veniâ donati, vix abſolutos ſe crederent, aut non ſatis tutos, donec donarentur etiam ſecundâ, quam propterea qui negabat prę́ſertim moribundo, Novatianiſmum quendam præferebat, ut ait Innocentius, & alicui periculo exponebat ægrotum, privans ipſum eâ ulteriori reçonciliatione, & communione, eâ ferè ratione, qua ſi nolim moribundo miniſtrare Sacramentum pęnitentiæ, alicui illum periculo expono, quamvis noverim, eum antea contritionis formulam etiam ex animo recitaſſe.

Video, tibi hæc non ſatis arridere, nec vi-

videri tibi satis luminis inde affulgere ad Innocentii textum declarandum, sed illud tecum perpende, argumenta, quibus probavimus, non fuisse serò pœnitentes ab Ecclesia unquam rejectos, petita ab universo Theologorum, imò Ecclesiæ consensu, ex evidenti ratione, ex clarissimo Cœlestini, & Leonis responso, ex Canone Nicæno, & præsertim doctrinâ Tridentini esse ineluctabilia; adeoque aut asserendum, Innocentium in referendâ, aut approbandâ eâ veteri consuetudine errasse, quod asseri non debet, aut ejus verba hac, vel simili ratione, qua ipsum explicuimus, esse interpretanda.

CALUMNIA IV.

Reis ad mortem damnatis olim Ecclesia veniam negavit; aut negari permisit.

DISPUTATIO IV.

1 *Doct. Disc.*

MOrinus cap. 1. lib. 10. probare contendens, ab Ecclesia veteri negatam fuisse veniam iis, qui pœnitentiam ad extremum vitæ terminum differebant, ut hanc praxim reddat minus mirabilem, & minus odiosam, alteram crudeliorem proponit. Exposita igitur hac sua sententia, subdit. *Ne verò hanc tantillam severitatem exhorrescas, id observatum est in Gallia ad annum* 1396. *in criminum reos morti condemnatos. Sacramentum pœnitentiæ illis denegabatur, & in hunc usque diem, Sacramentum Eucharistiæ*

riſtiæ illis denegatur. Quibus verbis videtur
aſſerere, hanc etiam fuiſſe praxim Eccleſiæ,
quamvis poſtea ab eâdem fuerit reprobata, ut
aliæ multæ. Si enim hæc Eccleſiæ praxis nun-
quam fuit, ſed aliquorum Principum exceſ-
ſus, jam per hanc non excuſatur prior illa,
quam excuſare contendit. Igitur id etiam erit
inter reliquas calumnias recenſendum, &
cum reliquis rejiciendum.

Doct. Rig. Fateberis tamen id fuiſſe ſæ- a
piſſimè factitatum, nec ab Eccleſia per aliquot
ſæcula fuiſſe vetitum, ſed potius permiſſum;
& quidem factum perſæpè id eſſe produnt
hiſtoriæ. Referam ordine temporum aliquot
exempla. Sub finem ſœculi ſexti Daco qui-
dam, teſte Gregorio Turonenſi lib. 5. hiſt.
cap. 26. cum vinctus teneretur à Chilperico,
& cerneret ſe non poſſe mortem evadere, à
Presbytero (Rege neſciente) pœnitentiam
petiit. Cur Rege neſciente? niſi quia Rex, ut
mos ferebat, minimè conceſſiſſet. Sæculo
octavo Corbinianus Friſigenſis Epiſcopus
cum Adalberti cujuſdam ſuſpendio plectendi
vitam à Judice obtinere non potuiſſet, cura-
vit clanculum excipere ejus confeſſionem,
ut ſcribit Aribo in ejus vita cap. 2. Cur autem

 clan-

clanculum? nisi quia permissus alioqui non fuisset? Sæculo nono Patres Concilii Vormatiensis fuerunt à quibusdam interrogati, an hujusmodi homines essent in morte Sacramentis muniendi, & post mortem oblationibus, & Missis juvandi, quod innuit, consuevisse tunc neutrum fieri. Circa idem tempus Dido Laudunensis Episcopus, reo extremo supplicio plectendo, pœnitentiam per confessionem petenti negavit, ut habet Flodoardus lib.4. hist.Rhemen.cap.6. Sæculo undecimo, Henricus Roberti Normannorum Ducis frater Conano cuidam, qui Rotomagum Guillelmo Rufo prodere tentaverat, ad mortem damnato, & pro amore Dei, confessionem sibi permitti exposcenti denegavit, ut scribit Ordericus Vitalis lib. 8. ad an. 1090. Sæculo duodecimo Sancta Hildegundis assumptâ veste virili, & ementito nomine Joseph, pro latrone comprehensa, cum videret se jam fore damnandam, Sacerdotem rogavit, ut se confitentem audiret, & Sacramentum Eucharistiæ ministraret, quod ægrè obtinuit, haud dubium, quia concedi non soleret. Sæculo decimotertio, nempè anno 1261. Bonifacius Cantuariensis Archiepiscopus in constitu-

ſtitutionibus provincialibus editis in Concilio Lambetenſi, ejuſdem conſuetudinis tunc in eo Regno communis, meminit, uti etiam Concilium Londinenſe, paulò poſt celebratum, nempè anno 1268. Sæculo decimoquarto perſeverabat ea in Gallia, & vix eſt initio Sæculi decimiſexti, penitus ſublata.

Fuiſſe autem ab Eccleſia hunc uſum approbatum, aut ſaltem permiſſum in juſtam deliſtorum vindictam, & ad cæteros à majoribus maleficiis abſterrendos, probatur 1. ex tam frequentibus exemplis, tamque diuturnâ hujus praxis perſeverantiâ. Eccleſiâ enim repugnante, factum id tandiù non fuiſſet. Probatur 2. ex eo quod non auſus fuiſſet hunc morem approbare Robertus Pullus S. R. E. Cardinalis, ut fecit ſcribens in lib.6. ſentent. cap. 55. *Quod ſi* (inquit) *eum, qui in confeſſione eſt reus, reum quoque Divina pandant judicia (judicia enim Dei abyſſus multa) non videtur ad Sacerdotem pertinere ad hujuſmodi accedere debere. Ex quo enim Dei judicio convictus, aut ipſo in maleficio deprehenſus Judici mundano traditur, Judicem pro Sacerdote habet, quoniam ipſi occulta ſcelerum pandere oportet, à quo pro ipſis pœnam recipiet. Nam ſi tales viſitet Sacer-* 3

dos pravorum flagitia roborantur spe confessionis, & Eucharistiæ, ità Pullus,

4 *D. D.* Nec probatum id unquam ab Ecclesia fuit, nec permissum, itàut non reclamarit, ut servato eodem sæculorum ordine demonstrabo. Prætereo Nicænæ Synodi, Cælestini Primi, & Leonis Primi Decreta superiùs allata de quibuslibet in morte absolvendis, uti etiam Canonem 13. Concilii Andegavensis, *ut Pœnitentiæ locus omnibus pateat, qui conversi errorem suum voluerint confiteri*, quod ipsum statuit Concilium Epaunense, cujus est is Canon. 36. *nè ullus sinè remedio, aut spè veniæ ab Ecclesia repellatur*, eaque sola afferam, quæ rem ipsam, de qua agimus, speciatim tangunt.

5 Et primò Concilium Vormatiense agens de iis, qui suspenduntur in patibulis c.80. sic ratiocinatur. S*i omnibus de peccatis suis, puram Confessionem agentibus, & dignè Pœnitentibus communio in fine, secundum Canonicum jussum danda est, cur non etiam iis, qui pro suis peccatis pœnam extremam persolvunt? Scriptum est enim non vindicat Deus bis in idipsum: nam Dominus ait, in quocumque die conversus fuerit peccator, peccata ejus non reputabuntur ei &c.* Indè idem Con-

Concilium ſubdit eadem ipſiſſima verba Cæleſtini Primi in reſponſione ad calumniam præcedentem à nobis allegata, quod ſanè oſtendit eo Cæleſtini decreto præcipi, ut omnes omnino, qui in morte veniam petunt, quocumque tandem mortis genere decedant, & cujuſcumque ſint culpæ rei, abſolvantur; atque hanc ſolam ſemper fuiſſe ab Eccleſia probatam praxim, nec aliam permiſſam. Concilio Vormatienſi concinit Triburienſe cap.31.quod eſt *de furibus, & latronibus*. Idem enim ſtatuit, ſuumque ſtatutum prædicto canone Nicæno, decretiſque Innocentii, & Cæleſtini, à nobis allegatis, aliiſque hujuſmodi juribus confirmat; oſtenditque iterum, hanc ſemper fuiſſe Eccleſiæ perſuaſionem, per ea decreta, omnes omnino, qui in morte veniam, & Communionem petunt, comprehendi: Verba hujus Synodi ſunt hæc: *Si fur vel latro vulneratus elabitur, & expectatione mortis deſperatus putatur, atque reconciliari ſe Myſteriis Sacroſanctis habitu corporis, & voluntate piæ mentis deprecatur, Deoque, & Sacerdoti, comite vitâ, emendationem morum, & actuum confitetur, Communionis gratiam non negamus tribuendam. In Nicæno namque Concilio, ſtatutum*

tutum

tutum legimus, si quis egreditur de corpore, ultimo, & necessario Viatico, minimè privetur. Item de ultima pœnitentia in Ep. Innoc. Papæ cap. 21. Tribuitur ergò cum pœnitentia estrema communio, ut homines hujusmodi, vel in supremis suis, permittente Salvatore Nostro, à perpetuo liberentur exitio. Item de eodem Carthaginensi 7. & Cælestini 15. ubi ait. Quid rogo, aliud est ultimam Pœnitentiam negare periclitanti, quam mortem addere morienti?

Factum Didonis Laudunensis Episcopi damnavit Fulco Remensis Archiepiscopus; apud Flodoardum à te cit. Tam barbaram consuetudinē improbarunt in Anglia utrumque illud Concilium Lambetense, & Londinense superius laudatum, quin etiam Reges ipsi Aluredus, & Eduardus, editis in gratiam damnatorum confiteri volentium Sanctissimis Legibus, quas confirmavit Canutus Rex, additis pœnis in Judices, qui eas violarent. In Gallia verò Clemens Papa Quintus in Concilio Viennensi, constitutionem edidit ad hujusmodi abusum damnabilem abolendum, quæ habetur in lib. 5. Clementinarum tit. 9. cap. 1. eamque ut major indè timor existeret in transgressores, edicto suo observari omnino man-

mandavit Carolus Sextus. Tandem Beatus Pius V. non absolutionem tantum, sed etiam Eucharistiam ultimum supplicium subituris præberi jussit, ut habetur in ejus vita lib. 2. cap. 3. & constat ex hac ejus ad suum Nuntium epistolâ.

Venerabili Fratri Joanni Baptistæ Archiepiscopo Rossanensi, Nostro, & Sedis Apostolicæ in Hispaniarum Regnis apud Regem Catholicum Nuntio.

PIUS PAPA V.

Enerabilis frater, Salutem, & Apostolicam benedictionem. Relatum est Nobis, non permitti in istis Hispaniæ partibus, ut à Judicibus temporalibus propter delictorum gravitatem capitis damnati, post confessionem Sacerdoti factam, Sacrum Eucharistiæ Sacramentum accipiant. Id Nos eis minime denegandum esse censemus; cùm Christianæ charitati magis conveniat, eos ad

resi-

resistendum tali tempore fortiùs diabolicis tentationibus Sacrâ Communione muniri; ùt, perituro corpore, saluti animæ, quantùm fieri potest, subveniatur. Itaque hunc abusum, qui Sacris etiam Canonibus repugnat, tolli cupientes, Fraternitatem tuam de hac re cum charissimo in Christo filio nostro Rege Catholico agere volumus, eique significare, placere Nobis, ùt supplicium ultimum subituris, pridie quàm illo afficiantur, post confessionem Sacerdoti factam, Dominici corporis viaticum concedatur; quod per totam Hispaniam, & alias Provincias, & loca ditionis Suæ, hortaberis eum, ùt, sicuti ejus pietate dignum est, posthac jubeat observari. Datum Romæ apud Sanctum Petrum sub Annulo Piscatoris, die XXV. Januarii MDLXVIII. Pontificatus Nostri Anno Tertio.

CA-

CALUMNIA QUINTA.

Iis qui post solemnem Pœnitentiam relaberentur, Ecclesia vetus veniam, & absolutionem etiam in morte negavit.

DISPUTATIO V.

Doct. Disc. Inc etiam veterem Ecclesiam laudant aliqui.

Doct. Rig. Et jure laudant.

D. D. O laudem crudelem, veramque calumniam.

D. R. Num calumniatores fuere Patres, qui hanc fuisse veteris Ecclesiæ consuetudinem communi consensu affirmant?

D. D.

D. D. Nego, id à Patribus affirmari.

D. R. Negas?

D. D. Iterum.

D. R. Quid, si afferam clarissimos eorum textus?

D. D. Textus afferes, eosque clarissimos, sed aliud affirmantes.

1 *D. R.* Quid, rogo, aliud, quam, quod intendo, affirmat Ambrosius, dum lib. 2. de Pœnit. cap. 10. ait. *Sicut unum Baptisma, ita una Pœnitentia.* Quid Augustinus, dum ep. 54. ad Macedonium ita scribit. *Post actam Pœnitentiam non conceditur in Ecclesia locus humillimæ Pœnitentiæ.* Quid Siricius, dum ep. 1. sic pronunciat. *Qui actâ Pœnitentiâ tamquam canes & sues ad vomitus pristinos, & volutabra redeunt, suffragium non habent pœnitendi.* Quid clarius dici poterat? *Post actam Pœnitentiam non conceditur iterum Pœnitere. Qui semel egrê pœnitentiam*, si relabantur, *non habent amplius suffragium pœnitendi.* Igitur non absolvebantur amplius. Nunquam enim Ecclesia vetus, nisi post actam pœnitentiam, absolvit.

D. D. Igitur omnibus, qui essent relapsi, absolutio negabatur?

D. R.

D.R. Non quidem omnibus, ſed ijs,qui eſſent relapſi poſt ſolemnem pœnitentiam. Hos non audiebat amplius vetus Eccleſia, ut humanâ fide, & Myſterijs Divinis prorſus indignos.

D.D. Non igitur Eccleſia vetus omnibus Recidivis abſolutionem negare conſuevit, ſed aliquibus ſolùm, nempe relapſis in graviſſima crimina, quibus expiandis agebatur ea publica & ſolemnis Pœnitentia. Quid ergo vos, ò rigidi Doctores, ut Confeſſariis minùs eruditis imponatis, obtruditis perpetuò morem antiquum negandi veniam relapſis, perinde cum relapſis omnibus egerit Eccleſia tam ſeverè, & non cum pauciſſimis? Quod ipſum nego. Nego fuiſſe ab Eccleſia rejectos hos ipſos, qui poſt actam ſemel pro graviſſimis culpis ſolemnem pœnitentiam in eaſdem fuerant relapſi. 2

D. R. Tam citò mente excidit, quod modo ex Ambroſio, Auguſtino, & Siricio recitabam?

D. D. Mente non excidit, quod antea quàm recitares, non ignorabam. Ad ſolemnem Pœnitentiam, quæ habebatur veluti Baptiſma, nolebant Patres,admitti eos,qui iterum 3

rùm ea graviſſima peccaverant, pro quibus publicè defleverant. Id concedo, ergo nolebant eis veniam & abſolutionem tribui. Hanc conſequentiam nego. Eadem etiam modo apud ſacræ Fidei Quæſitores diſciplina viget, ut relapſis denunciatis, & convictis publica pœnitentia & abſolutio denegetur, hinc brachio ſeculari traduntur, Sacramentum tamen Pœnitentiæ, & venia eis ſecreta conceditur. Non igitur ex eo quod relapſis ea ſolemnis pœnitentiæ profeſſio, & publica reconciliatio olim negaretur, colligere licet, omnem prorſus veniam eis fuiſſe denegatam.

4 *D. R.* At id docent eruditi omnes, Dionyſius Petavius in notis ad Epiphanium, hæreſi 59. Albaſpinæus Epiſcopus Aurelianenſis obſervationum lib. 1. obſervat. 6. Morinus de Pœnit. lib. 5. cap. 28. Edmundus Martene de antiquis Eccleſiæ ritibus cap. 6. art. 2. num. 5. aliique.

D. D. Ego verò concedi non poſſe, oſtendam, ſalvà auctoritate Conciliorum, & Pontificum.

D. R. An prædicti Scriptores ignorarunt Canones Conciliorum Pontificumque?

D. D. Id ego non aſſero, quamvis non pau-

paucos agnoſco, qui callent optimè quid Concilium Gangrenſe, quid Ancyranum, quid Laodicenſe ſtatuat, ignorant autem Canones Tridentinos.

D. R. An habes aliquid in Tridentino circa preſentem quæſtionem?

D. D. Illud habeo, quo præcedentes 5
calumnias diſieci, quodque huic etiam diſſipandæ aptiſſimum eſt,& quoniam te oblitum video, iterum Concilij verba recito. *In Eccleſia Deì* (inquiunt Patres ſeſſ. 14. cap. 7.) *cuſtoditum ſemper fuit, ut nulla ſit reſervatio in articulo mortis, atque adeo omnes Sacerdotes, quoslibet pœuitentes à quibuſvis peccatis, & cenſuris abſolvere poſsent.* Si ſemper quilibet Sacerdos potuit quemlibet morti proximum abſolvere, jam falſum eſt quod dicis cum tuis omnibus eruditis, eam regulam quatuor primis ſeculis fuiſſe cuſtoditam, ut Relapſis poſt pœnitentiam, nec in morte venia daretur? Quid inquis hominum eruditiſſime? Eruditus non ſum, non verti ſuſdeque veterum bibliothecas, non legi corroſa tineis manuſcripta, quæ vos legitis homines eruditi,ut veteres Cronologos,& magni nominisHiſtoricos emendetis, ut hiſtoricodogmaticas Theologias plenas

Patribus, sed contrarias Patribus, antiquitatem sonantes, & novitatem spectantes cudatis. Quæ vos legisse gloriamini, iterum dico, non legi; legerunt tamen quæcumque vos legistis, Patres Concilii Tridentini, de quo Cardinalis Pallavicinus suæ historiæ lib. 12. cap. 12. hec habet. *Sibi quisque meritò persuadere potest, quidquid eximii de hoc argumento* (nempe pœnitentia, de qua ibi agebatur) *apud controversiarum de Religione scriptores extat, id omne ab egregiis illis viris, in conuentibus, quos habebant ante sessiones, fuisse productum*. Legerunt ergo etiam ipsi quæ habet Tertullianus, quæ Cyprianus, quæ Ambrosius, Augustinus, & Siricius, quæ reliqui omnes Patres, quæ vetusta Concilia, quæ libri Rituales, Sacramentarii, seu pœnitentiales Gregorii, Bedæ, Theodori, Ecberti, aliorumque, & tamen pronunciant eum morem fuisse semper custoditum, ut omnes, omnes, omnes pœnitentes à quibuslibet peccatis, à quibuslibet, idest quamvis gravissimis, quamvis iterum post peractam pœnitentiam, post absolutionem millies obtentam, patratos possent absolvi, ergo nunquam fuit ullo canone cautum ut qui fidem publicã publico relapsu vio-

violaverat, nunquam abſolveretur. Igitur poterant abſolvi.

D. ℟. Poterant abſolvi, ſed non fuerunt abſoluti. 6

D. D. Falſum eſt igitur quod antea dicebas, Patres noluiſſe eos abſolvi. Nam ſi nolebant Epiſcopi, jam non poterant à quolibet abſolvi, ut potuiſſe, Tridentinum diſertè pronunciat. Rurſus ſi conſueverat omnibus negari, ut omnibus negatur, iterum baptizari, unde illud, *Sicut unum Baptiſma, ita una Pœnitentia*, jam conſuetudo in legem abierat, non ergo cuique licebat illam infringere. Verum id obtinuiſſe quod negabas, non ſatis eſt, volo integram victoriam, volo te non victum tantum ſed profligatum. Dico igitur, non ſolum poterant abſolvi, ſed fuerunt abſoluti ſaltem in Eccleſiis bene adminiſtratis.

D. ℟. Id certe probabis nunquam, cum ſint nimis multa contra te teſtimonia, & prorſus invicta ea quæ ex ipſis conficiuntur, argumenta.

D. D. Non probabo? Probavi. Recole 7
quæ contra præcedentes calumnias congeſſi, argumenta quæ protuli, Canonem Apoſtolorum, & Niceni Concilii, Pontificum demum,

 nem-

nempe Julii, Cæleſtini, & Leonis responsa, nec dubitabis asserere, jam fuisse probatum, quod modo pronuncias, nunquam fore probandum. Quod si eorum oblitus es, in memoriam breviter revocabo. Apostoli Canone 51. jubent omnes recipi, qui resipiscunt. Igitur si relapsi resipiscant, rejici non possunt, & si rejiciantur, Apostolico præcepto non paretur. Atqui dicendum nou est Ecclesiam bene gubernatam præceptis Apostolicis repugnasse, non igitur rejecit, ergo veniam non negavit: id enim est ibi Pœnitentes rejicere, ut eosdem recipere, absolvere est,

D. R. Interpretationem non probo.

D. D. Sed ea est Nicenorum Patrum, qui prædicto Apostolorum mandato, quod *regulam antiquam* vocant, inhærentes, statuunt Can. 11. *ut si forte quis recedat à corpore necessario vitæ suæ viatico non defraudetur.*

D. R. Nimirum, si quis *non relapsus* recedat à corpote, viatico Sacramento muniatur.

8 *D. D.* Sed hoc est cavillari, non interpretari: est jura pervertere, non explicare, cum jura clament omnia, *non esse distinguendum ubi lex non distinguit, beneficium Principis*

amplian-

ampliandum, & sola odia restringenda. Sed vos tristissima capita, hostesque generis humani odia dilatatis, & beneficia ipsa Divina restringitis, & nescio quo jure tamquam Domini,& non Economi, Sacramenta pro libito denegatis. Non sic effecerunt Patres Triburienses, qui cap.31. quod est, *De furibus & latronibus* amplè intelligendum prædictum Nicenum Canonem judicarunt, uti etiam ea Julii primi 12.causa 26.quæst.6.& Celestini epist.2.cap.2. responsa, quibus impii & crudeles appellantur, qui pœnitentiam morientibus, quamvis ante mortem sceleстissimè vixerint, audent denegare.

D. R. Pœnitentiam dixit uterque Pontifex eis esse concedendam, non autem *veniam*. Inter pœnitentes videlicet eos adnumerari jura volebant, qui hoc in morte solatium peterent, non autem absolvi.

D. D. Fuerit ergo crudelis, & impius qui ceremoniam illam adscribendi Pœnitentibus ægrum jam moriturum detrectabat, nec fuerit impius & crudelis, qui veniam ipsam necessariam plerisque ad æternam salutem præbere renuebat? Fuerit impius qui actionem vix Sacramentalem facere, ægro consolan-

lando abnuebat, pius autem fuerit,qui eidem ſalvando Sacramentum miniſtrare recuſabat? Quis hæc ſine indignatione audiat?

D. R. Cave ne indigneris: alioquin Doctoris benigni nomen amittes.

D. D. Tunc potius nomen implebo. Vera enim benignitas eſt vobiſcum non eſſe benignum, & peremptores animarum,ut vos Julius, & Cæleſtinus appellat, acriter inſectari.

9 *D. R.* Interemptores igitur animarum dicendi erunt Eliberini Patres, quos tamen Sanctiſſimos Baronius appellat an. 57. eorum quippe Canones hì ſunt. *Si poſt pœnitentiam fuerint mechati* (Sacerdotes) *placuit ulterius eis non eſſe dandam communionem, ne luſiſſe de dominica communione videantur* cap. 3. *Si quis forte fidelis poſt lapſum mechiæ poſt tempora conſtituta acta pœnitentia denuo fuerit fornicatus, placuit eum nec in fine habere communionem.* Cap.7.

D. D. Vis me in neceſſitatem conjicere damnandi eos Patres ut aliqui magni nominis Scriptores fecerunt. Ego verò non faciam, & communionem ab eis negatam fuiſſe concedam, non verò ſecretam veniam & abſolutionem;

nem;hanc verò fuiſſe quandoque impertitam etiam iis, quibus interdicebatur communio, in undecima diſputatione demonſtrabo. Interpretationem non admittis? Velis nolis admittes: Attende. Dixiſti paulo ante compulſus auctoritate Tridentini, potuiſſe quidem in mortis articulo abſolvi à quovis Sacerdote relapſos Pœnitentes, ſed non fuiſſe abſolutos: ergo Canone Eliberino non prohibentur abſolvi, jam enim ab Diœceſis Eliberinæ Sacerdotibus non potuiſſent abſolvi, ergo ne tibi contradicas, probare cogeris interpretationem meam. Quid in hac argumentatione negas? Quid accuſas? Effer. non habes quid reſpondeas? Da manus.

D. R. Fateor, non habeo quid reſpondeam. Sed habeo quod opponam: nec ipſe reſpondere poteris, ut alii nequiere.

D. D. Experire.

D. R. Ex tua ipſa doctrina argumen- 10
tum peto. Concedis, hujuſmodi Pœnitentibus, qui poſt ſolemnem pœnitentiam relapſi erant, non conſueviſſe Eccleſiam iterum concedere ſolemnem pœnitentiam, & publicam reconciliationem,ſed ſolum ſecretam veniam. Infero:ergo melior erat conditio relabentium,

quam primò labentium; labentibus enim reditus ad Ecclesiam nisi post actam publicam, & severissimam plurium annorum pœnitentiam non patebat, secus verò relabentibus, si ad communionem pacemque reverti, privatæ pœnitentiæ beneficio potuissent. Atqui nemo tam vecors erit, qui humaniùs cum illis actum putet, qui in eadem sæpius incurrissent, & quidem horrenda flagitia, quam cum iis, qui semel ea commisissent; ergo dicendum omnino est, nec privatam veniam fuisse relapsis tributam. Sic arguit Petavius in loco superiùs citato, Petavius, inquam, quantus homo!

D. D. Petavium plurimi facio, non item hoc ejus argumentum, quamvis invictum à te, & commilitonibus tuis habeatur. Prima ejus solutio est, (ut vocant) instantia manifesta petita ex manifesto usu, qui etiam nunc viget in Tribunali sacræ Inquisitionis, de quo supra egimus, reconciliandi videlicet lapsos, non vero relapsos denunciatos, & convictos, quibus tamen non interdicitur confessio sacramentalis, & venia secreta. Si verò dicis, relapsos graviùs puniri in eo Tribunali, dum traduntur brachio seculari, à quo severissi-

rissimo supplicio afficiuntur, idipsum dicam ego factum tunc fuisse cum relapsis gravius punitis alia ratione nobis ignota, vel etiam hac eâdem, quod lapsi per publicam pœnitentiam declinabant forum civile, relapsi verò hoc privilegio minime fruebantur. Est etiam altera instantia petita ex ipsa antiquitate. Vos enim ipsi conceditis, post quatuor prima secula fuisse relapsis veniam impertitam: & constat ex Decreto Siricii Papæ, qui Ecclesiam, vergente in finem quarto seculo, gubernavit. Is enim Himerio Tarraconensi, qui hanc ipsam ei quæstionem proposuerat, qua videlicet ratione agendum esset cum relapsis, sic respondet. *De his vero non incongruè dilectio* 11
tua Apostolicam Sedem credidit consulendam, qui acta pœnitentià tamquam Canes, & sues ad vomitus pristinos, & ad volutabra redeuntes, & militiæ cingulum; & ludicras voluptates, & nova conjugia, & inhibitos appetivere concubitus, quorum professam incontinentiam generati post absolutionem filii prodiderunt. De quibus quia suffragium non habent Pœnitendi, id duximus decernendum, ut sola intra Ecclesiam Fidelibus oratione jungantur, Sacræ mysteriorum celebritati, quamvis non mereantur, intersint, à Domi-

nicæ

nicæ autem mensæ convivio segregentur, ut hac saltem districtione correpti, & ipsi in se sua errata castigent, & aliis exemplum tribuant, quatenus ab obscænis cupiditatibus retrahantur. Quibus tamen, quoniam carnali fragilitate ceciderunt, viatici munere cùm ad Dominum cæperint proficisci per communionis gratiam volumus subveniri. Quam formam etiam circa mulieres, quæ se post pœnitentiam talibus pollutionibus devinxerunt, servandam esse censemus. Quod sane decretum male interpretatur Morinus eo cap. 29. lib. 5. num. 6. putans Siricium non loqui de relapsis in eadem vel similia peccata, propter quæ pœnitentiam egerant, sed de iis, qui solum violaverant pœnitentiæ leges, nempe Ecclesiasticas constitutiones, quibus Pœnitentes prohibebantur militiam profiteri, matrimonia contrahere &c. Illa enim verba, *qui tamquam Canes ac sues ad vomitus pristinos, & ad volutabra redeunt*, sonant satis clarè relapsum ad antiqua crimina, quæ pœnitendo defleverant, ut Juenim homo cæteroqui Morino non infensus monet de Sacram. differ.6. quæst. 9. cap. 1. art. 2. §.2. eaque alia verba, *quatenus ab obscænis cupiditatibus retrahantur*, ostendunt, agi de iis qui voluptatibus per se illi-

illicitis vacabant. Præterquam quod tam severa pœna, qualis est ea privatio communionis usque ad mortem nunquam irrogata fuit ab Eccleba violantibus precise ejus præceptum, quod presertim non esset præcipuum, sed esset quædam aliorum appendix, in quo facile dispensaretur, ut erat illud, quo matrimonium, & ejus usus, Pœnitentibus interdicebatur. Agit ergo Siricius de verè relapsis in easdem gravissimas culpas, eosque à solemni pœnitentia rejectos absolvi præcipit. Cùm autem imprudens aut injustum hoc Siricii decretum fuisse, dicendum non sit, id omnino asserendum est, aut non fuisse mitiùs actum cum Relapsis, quamvis tandem absoluti fuerint, aut citra omnem imprudentiam, & injustitiam potuisse eos mitiori pœna puniri, quam semel lapsi punirentur. Quid mihi sic instanti reponis? Expecto, quid moraris? Vibrasti telum: excussi, retorsi simile in vibrantem, jam non urgeor, urgeris ipse: tibi igitur, non mihi respondendum priùs est. Expedire te nescis? Expediam te, unâque t[illegible]um argumentum solvam: & primò respondeo non sequi ex nostra sententia, eâque praxi Siricii quod mitiùs actum fuerit cum relapsis, quàm

cum

cum ſemel lapſis, quamvis enim illi ab onere ſolemnis pœnitentiæ eſſent immunes, adhuc prægravi pœnitentià premebantur, quod facile intelligent ji qui bene norunt veteris Ec-
12 cleſiæ diſciplinam. Illud igitur ſciendum eſt primò, publicam illam, & ſolemnem pœnitentiam quam perpetuò in veſtri rigoris patrocinium reſonatis, minus ſeveram & aſperam fuiſſe, quam creditis, quod in nona diſputatione demonſtrabo. Sciendum eſt 2. ea in Pœnitentes bona & commoda ex publica & ſolemni pœnitentia redundaſſe, ut eà carere, maximi ſupplicii loco haberetur ab iis, quos verè ſuorum ſcelerum, in quæ relapſi fuerant, pœnitebat, quod infra oſtendam. Sciendum eſt 3. maximam ſolemnis pœnitentiæ partem etiam Relapſis impoſitam fuiſſe, quod ſtatim probo. Igitur præcipua, & maxima pars ſolemnis aut publicæ eorum temporum pœnitentiæ non ſita erat in veſte pulla, aut cineracea, aliiſque hujus generis, quæ poſt aliquod tempus facile ab Epiſcopis condonabantur, ſed in ea Pœnitentis à reliquis Fidelibus ſegregatione, itaut eodem in loco cum ipſis in templo conſiſtere non poſſent, non offerre munus ad altare, offerenti-

bus

bus omnibus, & vix unquam Euchariſtiæ Sacramento refoveri. Hæc potiſſimum Pœnitentis animum feriebant. Id ut conſtet monere debeo fuiſſe eo tempore ſolemnem Pœnitentiam pœnam voluntariam, non coactam. Quamvis enim qui magis deliquerant, eam ſubire per Canones juberentur, non tamen vì adigebantur, ut poſtea, nempe ſeculo octavo, in aliquibus regionibus fieri cæptum eſt. Solemnem igitur pœnitentiam ii ſoli ſubibant, qui non exiguo ſenſu pietatis, acrique dolore tangebantur. Iis autem, utpote ſuæ ſalutis ſtudioſis erat intolerandum ſupplicium manere ſic ſegregatos, non ſua ad Altare cum reliquis, ut ea ætate mos erat, dona deferre, videre omnibus Sanctiſſimum Chriſti Corpus deferri, ejuſque ſanguinē propinari, & interim manere jejunos, ſiccoſque per publicam ſententiam prohibitos communibus Eccleſiæ, ipſiuſque Dei beneficiis frui, & rurſus digito notari tamqua nominis Chriſtiani propudium. Verum hac etiam pœna Pœnitentes abſolvebantur poſt aliquod tempus, & quidem eo maturiùs, quo citiùs abſolvi verè percuperent, quo majora videlicet pœnitentiæ, & emendationis ſigna præberent.

berent. Id enim à Patribus, & Synodis perpetuò monebantur Episcopi, ut multum deflentes, & verè emendatos benigne haberent, nec tam serò in antiquam dignitatem restituerent. Relapsi è contra, quamvis Sanctissimè viverent, totosque deflerent dies, & annos, nunquam ante mortem ex Decreto Siricii, vel solum ad tempus ex aliquorum Pontificum benignitate, ad mysteria Divina admittebantur. Quantum verò supplicium hoc erat, quàm eo tempore acerbum, quo tam frequens erat Eucharisticæ cõmunionis usus, tam ardens ejus desiderium, eaque fidelium persuasio, ut in tertia disputatione num. 28. monui, non obtineri certiorem illam, nisi ab Altaris Sacramento, suorum criminum remissionem?

13 Addo aliquid mirabilius, hoc ipso severissimè puniebantur relapsi, quod ipsis non permitteretur profiteri solemnem Pœnitentiam, ut severissimè plectitur qui à baptismo, quem petit, tamquam indignus rejicitur, vel ab ordine Religioso, qui cæteroqui maximæ pœnitentiæ locus est, expellitur, utque ex Augustino is qui corrigentem non audit, acerbissima pœna afficitur, dum ejicitur, ac

dese-

deferitur. *Illud enim quod ait, si nec Ecclesiam audierit, sit tibi tanquam Ethnicus, & Publicanus, gravius est, quam si gladio feriretur, si flammis absumeretur, si feris subrigeretur, nam ibi quoque subjunxit. Amen dico vobis, quæ ligaveritis super terram erunt ligata & in Cælis, ut intelligeretur, quanto graviùs sit punitus, qui velut relictus est impunitus.* Id autem pœnæ genus erat acerbissimum eorum temporum Fidelibus, qui à Patribus perpetuò docebantur, publicam solemnemque pœnitentiam esse velut alterum Baptisma, vel quoddam martyrium, ut eam vocat Chrisostomus in psal. 50. ac proinde eà perfunctum ad eum restitui ferè candorem, ac pulchritudinem quam confert expiantis aquæ lavacrum, nec solum detergi maculas omnes ex peccatis actualibus relictas sed fere condonari pænas quaslibet ex quavis culpa solvendas. *Qui egerit veraciter pœnitentiam* (monebat Augustinus homil. 41. ex 50.) *& solutus fuerit à ligamento quo erat obstrictus, & à Christi corpore separatus, & bene post pœnitentiam vixerit, sicut ante pœnitentiam vivere debuit, post reconciliationem, quandocunque defunctus fuerit, ad Deum vadit, ad requiem vadit*, exolutus videlicet

non

non solum culpa, sed pœnà. Et Cyprianus lib. de lapsis. *Qui sic Deo satisfecerit, qui pœnitentia facti sui, qui pudore delicti, plus, & virtutis, & fidei de ipso lapsus sui dolore conceperit, exauditus, & adiutus à Domino, quam contristaverat nuper, lætam faciet Ecclesiam, nec jam solam Dei veniam merebitur, sed coronam,* tamquam de martyrio lacrymarum.

14 Hinc, ut constat ex Scriptoribus illorum temporum, & colligitur ex innumeris decretis Conciliorum, solemnis pœnitentia summis precibus petebatur, & ut ipsius Morini (lib. 5. cap. 31.) verbis utar, *beneficium magnum illis seculis reputabatur, Pœnitentiæ, juxta Ecclesiastica præcepta, agendæ jure potiri*; multique tanquam indigni rejiciebantur, ut alibi satis ostendimus. Hanc autem maxime probrosam repulsam tolerare per totam vitam cogebantur Relapsi, ac mori absoluti quidem à vinculis culpæ, sacroque viatico refecti, non tamen hoc secundo lavacro expiati, & pœnis omnibus exoluti.

Et quidem hanc habitam verè fuisse loco severissimæ pœnæ alia veteris Ecclesiæ praxis confirmat. Fuit autem ea de qua egimus calumnia 1. nempe negandi solemnem

Pœni-

Pœnitentiam Sacris Ecclesiæ Ministris, in quædam graviora prolapsis, quod quidem factum fuit, non quòd mitiùs cum Clericis ageretur, quàm cum Laicis: constat enim severiùs illos punitos fuisse, hinc Novatianus quidam Episcopus apud Socratem lib. 7. cap. 25. sic alloquitur Atticum Episcopum Constantinopolitanum. *Præter peccatum Idololatriæ sunt alia multa peccata ad mortem, uti ex sacris literis perspicuum est, ob quæ vos solum Clericos, nos Laicos etiam communione excludimus, potestate soli Deo, illis ignoscendi relicta*. Cum ergo soleret Clericus severiùs puniri quàm laicus, & Clerico negaretur publica pœnitentia, non Laico, nec illi infligeretur alia pœna, quæ solemnis pœnitentiæ acerbitatem æquaret; dicendum est, magnam pœnitentię partem sitam in eo fuisse, quod solemnis Pœnitentiæ professio negaretur.

D. R. Est alia ratio de Clericis, alia de 15
Relapsis. Illis negabatur solemnis Pœnitentia (ut ipse in prima disputatione monuisti) in gratiam Ordinis Clericalis, & ad scandalum avertendum, quod populo fuisset spectaculum illud Clerici, quem sine labis suspicione esse deceret, pro gravissimis crimini-

bus veniam in sordibus & cilicio flagitantis. Quamvis autem inde fieret, ut Clerici peccantis pœna minor esset, quàm laici, minus malum id esse putavit Ecclesia, quàm illud. Falsum est igitur Clerico negatam fuisse in Pœnam profireri solemnem Pœnitentiam.

D. D. Nego consequentiam. Utrumque verum est, nempe Clerico in pœnam, ut probavi, & simul ad impediendum scandalum, ut dicis, fuisse negatam solemnem Pœnitentiam. Si tamen primum illud obstinatè negas, non resistam; novam enim mihi rationem, qua solvam propositum argumentum, ostendis. Dicis, mitiùs actum esse cum Clericis, quàm cum laicis eadem peccantibus, quamvis idem delictum, ex. gr. homicidium commissum a Clerico longe gravius sit, & majori pœna dignum, quam à laico patratum; id autem factum sapienter fuisse ad impediendum scandalum; ergo ex eâdem, aliisque hujusmodi rationibus sapienter potuit Ecclesia mitiùs agere cum Relapsis, quam cum lapsis. Ingenti enim scandalo fuisset unverso populo spectare iterum inter pœnitentes hominem tot cœremoniis, tot precibus cum Deo & Ecclesia reconciliatum,

audire

audire ejus relapſus, & nova crimina, cùm deflere vetera debuiſſet. Jam cępiſſent Fideles contemptui habere pœnitentiam, quam proinde peragere neglexiſſent. Non id aſſero divinando, didici ex Suario qui diſp.18. ſect. 1. num.13. ſic habet. *Pœnitentia ſolemnis ſemel* 16
tantùm concedebatur, vel ad majorem terrorem, ne contemneretur, vel forte nè aliis eſſet ſcandalo, ſi ſæpius talem pœnitentiam aliquis ageret. Id autem Suarius didicit ex Auguſtino, qui Epiſt.54. ad Macedonium ſcribens, *Cautè,* inquit, *ſalubriterque proviſum eſt, ut locus illius humillimæ pœnitentiæ ſemel in Eccleſia concedatur, ne medecina vilis minùs utilis eſſet ęgrotis, quæ tantò magis ſalubris eſt, quantò minùs contemptibilis fuerit.* Sapienter igitur Eccleſia vetus publicam, & ſolemnem Pœnitentiam Relapſis negavit, iiſdemque poſtea ſecretam abſolutionem indulſit, ut ſapienter hanc ipſis Clericis impertivit, quibus ſimiliter ſolemnem pęnitentiam interdixit: utrumque ex ratione non abſimili, illud ne Ordo Pœnitentium vileſceret, hoc ne vileſceret Ordo Clericorum, utrumque ad Populi offenſionem, & ſcandalum avertendnm; quamvis per utramque hanc legem minori pœna

pleckerentur qui majora crimina perpetrarant. Habes tuum illud invictum argumentum duplici reſponſione victum, & profligatum. Prima eſt (ut quæ dicta ſunt, redigam in ſummam) non ſequi ex noſtra ſententia, quod mitiùs actum fuerit cum Relapſis, quam cum iis, qui primùm lapſi eſſent, quod illis loco maximæ pœnitentiæ eſſet, non poſſe ſolemniter pœnitere, nec poſſe cum non Pœnitentibus Altaris epulo recreari. Secunda eſt, ut ut ex noſtra ſententia ſequatur, quod mitiùs ſit actum cum Relapſis quam cum iis, qui ſemel delequiſſent, nego id malum non fuiſſe alio majori bono ſapientiſſimè compenſatum, ut contigit in pœna Clerici criminoſi. Facti optimam rationem attuli ex Auguſtino, cui, ut arbitror, non repugnabis.

17 *D. R.* Imò, ne repugnem Auguſtino tibi aſſentiri non poſſum. Et quidem ex illa ipſa Sancti Doctoris epiſtola ad Macedonium probatur validiſſimè, Relapſos nunquam fuiſſe ab Eccleſia abſolutos; conqueſtus enim erat per epiſtolam Macedonius Africæ præſes, de Epiſcopis, quod intercederent pro reis perinde ac iſta interceſſione oſtenderent,

se non satis odisse eorum peccata, quorum pœnam deprecabantur, cum è contra sic Deus odio habeat peccata, eaque prohibeat (dicebat ille) *ut ne pœnitendi quidem copia post primam pœnitentiam tribuatur*. Quod exemplum profectò non adduxisset Macedonius, si Ecclesia soleret secretam saltem absolutionem hujusmodi Relapsis impertiri; & rursus respondisset Augustinus, eum falli in ea Ecclesiastici rigoris opinione, cùm potius mos contrarius absolvendi saltem secretò Pœnitentes relapsos obtineret, quod ipse non fecit, sed confugit ad misericordiam Dei, qui relabentibus non statim irascitur, sed eis quoque subministrat vitæ munera, ut ante; sic enim respondit. *In tantum autem hominum aliquando iniquitas progreditur, ut etiam post actam pœnitentiam, post Altaris reconciliationem, vel similia, vel graviora committant. Et tamen Deus facit etiam super tales oriri solem suum, nec minus tribuit, quàm antea tribuebat largissima munera vitæ, ac salutis*. Ecce nihil meminit veniæ, ut ita dicam, extrapœnitentialis, ipsis ab Ecclesia tandem concessæ. Prosequitur postea idem S.Doctor: *Et quamvis in Ecclesia locus humillimæ pœnitentiæ non*

concedatur, *Deus tamen super eos suæ patientiæ non obliviscitur*. Ecce iterum, non dixit, Ecclesia tamen etiam hos saltem in morte absolvit, sed, *Deus tamen super eos suæ patientiæ non obliviscitur*, pergit. *Ex quorum* (relapsorum) *numero si quis nobis dicat*, *Aut date mihi eumdem pœnitendi locum*, *aut desperatum me permittite*, *ut faciam quidquid libuerit &c. Aut si me ab hac nequitia revocatis*, *dicite utrum mihi aliquid prosit ad vitam futuram*, *si in ista vita illecebrosissimæ vitæ blandimenta contempsero*, *si libidinum incitamenta frenavero. Quis nostrum ita desipit*, *ut huic homini dicat*; *nihil tibi ista proderunt?* Vult autem prodesse non quidem ad veniam qualemcumque à Sacerdotibus obtinendam, de qua ne verbum quidem habet, ut habere debuisset, si Sacerdotes eam impertire consuevissent, sed ad obtinendam veniam à Deo, qui misericors est etiam erga Relapsos sine detrimento suæ sanctitatis, & bonitatis, quare subdit: *Quis tamen audeat dicere Deo*, *quare huic homini*, *qui post primam pœnitentiam rursus se laqueis iniquitatis obstringit*, *adhuc iterum parcis?* Ergo tempore Augustini nullo modo absolvebantur Relapsi, saltem in Ecclesia Africana, quem

morem

morem fuisse etiam in Ecclesia Mediolanensi, & multò ante in Ecclesia Orientali, colligitur satis clarè, illud ex S. Ambrosio, hoc ex Origene; ille enim loco superiùs cit. *Sicut unum Baptisma, ita una pœnitentia, quæ tamen publicè agitur. Nam quotidiani nos debet pœnitere peccati, sed hæc delictorum leviorum, illa graviorum.* Hic autem homil. 15. in cap. 25. Levit. *In gravioribus criminibus semel tantùm pœnitentiæ conceditur locus: Ista vero communia, quæ frequenter incurrimus, semper pœnitentiam recipiunt, & sine intermissione redimuntur.* Igitur sola communia, & minùs gravia expiabantur secreta pœnitentià, enormia verò per solam publicam, idque semel. Quod confirmant Patres Concilii Toletani 3. Can. 11. qui sic habet. *Quoniam comperimus per quasdam Hispaniarum Ecclesias non secundum Canones, sed fœdissimè pro suis peccatis homines agere pœnitentiam, ut quoties peccare libuerit, toties à Presbiteris se reconciliari expostulent, ideo pro coercenda tam execrabili præsumptione id à Sancto Concilio jubetur, ut secundum formam Canonum antiquorum detur pœnitentia, hoc est, ut priùs eum, quem sui pœnitet facti, à Communione suspensum faciat inter reliquos Pœnitentes ad* 18

manus impositionem crebrò recurrere. Expleto autem satisfactionis tempore, sicut Sacerdotalis contemplatio probaverit, eum communioni restituat. Hi verò qui ad propria vitia (audi attente) *hi verò qui ad propria vitia vel intra pœnitentiæ tempus, vel post reconciliationem labuntur, secundum priorum Canonum severitatem damnentur*, id est non amplius absolvantur. Hæc igitur fuit ex Patribus Toletanis veteris Ecclesiæ praxis, is Canon antiquus. Demum illa eadem interrogatio Episcopi Himerii ad Siricium scribentis, ostendit tunc consuevisse non absolvi ullo modo relapsum post solemnem pœnitentiam, nam si consuevisset absolvi per pœnitentiam secretam, non consuluisset ea super re Pontificem, vel Pontifex consultus respondisset, faciendum quod hactenus fecerat Ecclesia, rejiciens quidem eos à publica pœnitentia, sed in morte veniam indulgens; quo vel simili modo non respondit, sed ita, ut manifestè appareat, eum novum jus condere, quod non dum innotuerat Episcopis Africanis, inter quos erat Augustinus, qui proinde prædicto modo Macedonio respondit. Hoc argumentum est ita validum ut validius afferri vix queat in controversia moris antiqui.

D. D.

D. D. Melius dixisses, esse ita validum, ut præcedens fuit invictum. Dico igitur quod aliàs monui, isthæc molestiam facere ignoranti mores, & sensus veteris Ecclesiæ, apud quam fuit duplex genus absolutionis, non solum ut modò, una à censuris, altera à culpis, sed à culpis utraque, saltem plerumque, una tamen secreta, quæ statim tribuebatur post confessionem, ut suo loco probabo, & per eam reconciliabatur Pœnitens cum Deo, altera verò publica, quæ præbebatur post absolutam pœnitentiam, per quam etiam cum Ecclesia reconciliabatur Reus, & sumendi Sacramentum Altaris facultatem obtinebat. Prima absolutio satis erat iis, quorum peccata nec publica fuerant, nec enormia: hæc enim qui commiserant, alteram quoque veniam quærere, & expectare jubebantur. Cum Sacerdos primo modo absolvebat, dicebatur absolvere Deus, quatenus absolvebat precise, ut Christi minister, & Vicarius in Sacramento, ut ipse idem antequam absolveret, disertè significabat. Cùm autem secundo modo absolvebat, dicebatur absolvere etiam Ecclesia, quatenus Episcopus absolvens non solum absolvebat ut Christi minister, & vica- 19

rius

rius in Sacramento, sed etiam ut superior Ecclesiasticus, & nomine Ecclesiæ, quæ sic absolvens, sibi à Pœnitente satisfactum fuisse pronuntiabat, unde verbis, quibus primam veniam dabat, alias cæremonias, & actiones adjungebat, quibus alteram quoque veniam ab se tribui, significabat.

20 His præmissis, quæ ex dicendis suo loco, & præsertim disputatione XI. clariora fient, nego S. Augustinum non meminisse veniæ, & absolutionis, quæ Relapsis tandem daretur. Non meminit quidem secundæ absolutionis Ecclesiasticæ, quæ certè non dabatur unquam Relapsis utpote qui ad solemnem Pœnitentiam non admittebantur, at meminit primæ, nempe absolutionis veluti Divinæ, quæ tandem etiam his dabatur à Deo per ministrum suum, unde illud, *quis tamen audeat dicere Deo: Quare huic homini, qui post primam pœnitentiam rursus sè laqueis iniquitatis obstringit, adhuc iterum parcis?* Quod confirmo ex contextu, & ex aliis S. Doctoris textibus; ex contextu quidem, nempe ex illis verbis, *& quamvis in Ecclesia locus humillimæ pœnitentiæ non concedatur* Relapsis, quibus satis innuit, concessum quidem in Ecclesia fuisse etiam

ipsis

ipſis locum aliquem Pœnitentiæ, quem videlicet Siricius in ſuo Decreto ipſis attribuit, ſed non eum locum, quem occupabant agentes ſolemnem, & humillimam pœnitentiam in eas quatuor ſtationes diſtributam, poſtquam tandem Eccleſiaſtica etiam abſolutione donabantur. Rurſus idem S. Doctor affirmat ideo Eccleſiam non conſueviſſe concedere ſecundam Pœnitentiam, ne contemptui haberetur, & vileſceret: ergo eam ſolam externam pœnitentiæ actionem negavit, quæ ab iiſdem iterata viluiſſet, non autem veniam. Non ſemel autem monet eâdem Epiſtolâ, Deum veniam præbere etiam relapſis. Cur ergo eam negatam ab Eccleſia dicemus?

D. ℞. Ad abſterrendos Pœnitentes à relapſu.

D. D. Sed magis abſterruiſſet Deus, ſi 21
ſe quoque eis non parcere ſignificaſſet, quod tamen adeo non fecit, ut omnibus, & lapſis, & relapſis, modo ſtare in poſterum conſtituant, veniam promiſerit, quod hìc inculcat Auguſtinus, & pluries alibi, eos redarguens qui dicebant, eâ veniam concedendi facilitate foveri peccata. Rurſus quæro abs te, an ad abſterrendos homines ab homicidio, & adulte-

rio,

rio, & à periculo damnationis possit Ecclesia hanc legem ferre, ne homicidæ, adulterique, quique pœnitentiam ad mortem differunt, absolvantur unquam. Responde. Affirmas? ergo contradicis Julio, & Cælestino Pontificibus hanc legem vocantibus impietatem, & crudelitatem. Non potest igitur. Ergo non potuit ad absterrendos homines à relapsu eam legem condere, ne unquam absolverentur. Demum ex aliis locis S.Doctoris id ipsum clarissimè confirmo. Non semel S.Doctor volens explicare illud Math. 12. *Qui autem dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei neque in hoc seculo, neque in futuro*, & quærens, an sit aliquod peccatum, quod in Ecclesia non remittatur, nullum esse dicit, cumque aliqua peccata enumerer, quæ videri possent non remitti, aut quæ ab aliquibus dicebantur non remitti, nunquam sibi objicit hunc Ecclesiæ morem non remittendi peccata relapsorum post Pœnitentiam, quod maxime objiciendum, aut excipiendum fuisset, si vere Ecclesia ea non remittere consuevisset. Quod idem advertere licet in aliis locis innumeris, in quibus aut Ecclesiæ benignitatem defendit ab aliquibus accusatam, aut hortatur ad pœniten-

nitentiam, monens nullum esse peccatum quod non remittatur, nullo aut excepto genere delicti, aut genere vel conditione delinquentis. Lege serm. 51. de verbis Domini. Serm. 181. de temp. in psal. 101. super ea verba. *Quoniam Cinerem tamquam panem manducavi, & potum meum cum fletu miscebam.* Tract. de utilit. pœnit. versus finem & lib. de pœnit. medic.

D. R. Non est, cur defatiger. Quis nescit à Deo remitti quodvis peccatum, & quemcumque relapsum? Hoc docet S. Doctor, non autem remitti ab Ecclesia. 22

D. D. Sic Augustinum interpretatur, qui Augustinum non legit. Is enim dum agit de Pœnitentia, agit de Sacramento confessionis, aut ipsum supponit, & rursus dum docet à Deo remitti quævis peccata, subintelligit per Ecclesiæ ministros: Non enim putavit eam veram esse Pœnitentiam, quæ non ducit ad confessionem. Id ostendo. Serm. 181. de temp. latè hortatur ad pœnitentiam, confessionis non meminit, sed verbis quæ subsequuntur, ostendit, eam se subintellexisse; monet enim perire fructum pœnitentiæ, si quis post confessionem in eadem crimina relaba-

labatur. *Vides* (inquit) *quanta sit virtus Pœnitentiæ? Vides quantum meriti conversio reparavit. Corrumpitur autem pœnitentia si eisdem quis, pro quibus Confitetur, rursus involvatur malis.* Audis Confessionem, de qua in Superioribus non videbatur agere. In lib. de pœnitentię medicina ostendit modum, quo quis veram concipere pœnitentiam debet. *Ascendat itaque homo adversus se tribunal mentis suæ..., Constituat se ante faciem suam... atque ita constituto in corde judicio, adsit accusatrix cogitatio testis conscientia, carnifex timor, inde quidam sanguis animi confitentis per lacrymas profluat, postremo ab ipsa mente talis sententia proferatur, ut se indignum homo judicet participatione Corporis, & Sanguinis Domini.... Et cum ipse protulerit severissimæ medicinæ, sed tamen medicinæ sententiam, veniat ad Antistetes* (vides uti non separetur ab Augustini pœnitentia confessio) *veniat ad Antistites, per quos in Ecclesia Claves ministrantur, & tamquam bonus incipiens jam esse filius, maternorum membrorum ordine custodito, à Præpositis Sacramentorum accipiat satisfactionis suæ modum... ut si peccatum ejus non solum in gravi ejus malo, sed etiam in scandalo est aliorum, atque hoc expedire*

uti-

utilitati Ecclesiæ videatur Antistiti, in notitia multorum, vel etiam totius plebis agere pœnitentiam non recuset, non resistat &c. Habes hic confessionem sectetam factam Præposito Sacramentorum, seu Presbitero Pœnitentiario, pœnitentiam semipublicam expressam per ea verba *in notitia multorum &c.* & publicam seu solemnem expressam per ea verba, *vel etiam totius plebis &c.* non adnexas necessariò confessioni secretæ, sed *si Antistiti videatur convenire*. Cumque Augustinus in vero pœnitēte hunc recursum ad Ecclesiam, seu Antistitem Sacramentorum requirat, jam id aut in re aut in voto subintelligendum semper est, quoties Augustinus agit de pœnrtentia, & de remissione peccatorum à Deo concessa Lapsis, Relapsisque. Dum ergo Augustinus Macedonio rescribit, Deum etiam relapsis post pœnitentiam ignoscere, debet subintelligi relapsis confitentibus, aut confiteri volentibus, ut absolvantur, ergo etiam hos Ecclesia vetus absolvit.

Alterum profero locum notatu dignissimum. Hæc antem congero non solum ut solvam argumentum tuum, sed etiam ut ostendam Novatoribus, Patres non tam raró, ut 23

ipsi

ipsi autumant, agere de Confessione, sed quoties agunt de Pœnitentia, quamvis id non exprimant plerumque. In lib. de Pœnit. medicina versus finem erigit Augustinus peccatorem in spem Divinæ misericordiæ. *Noli desperare, clama etiam de profundo ad Dominum. De profundis clamavi ad te Domine... De tali profundo Ninivitæ clamaverunt, & hanc propitiationem invenerunt... Intuere David Regem... Non frustra tamen de tam immani, & abrupto profundo sceleris pœnitens clamavit ad Dominum, dicens: Auerte faciem tuam à peccatis meis... Quid autem obtulit Domino unde illum propitiaret sibi?... Sacrificium Deo Spiritus contribulatus, cor contritum, & humiliatum Deus non spernit. Non solum ergo devote obtulit, sed etiam ista dicendo quid offerri oportebat ostendit &c.* Nulla hic mentio veniæ petendæ ab Ecclesia, vel à Sacerdotibus, nulla mentio Sacramentorum, sed solius contritionis, & Ninivitarum,& Davidis,nempe hominum qui à solo Deo veniam reportarunt, quos imitandos dicit; non videtur ergo requirere confessionem, & tamen eam ut usurpandam à Pœnitente supponit. Cum enim pœnitens, quem alloquitur, videretur objice-

re,

re, incertum esse, quod Deus veniam tribuat, Respondet, incertum quoque esse quod Imperator ignoscat, & tamen recuperandæ ejus gratiæ conatus omnis impenditur. Subdit postea. *Et tamen certiores sunt claves Ecclesiæ*. Ad has ergo supponit esse recurrendum, nempe ad Confessionem, & per hanc Deum veniam tribuere. En verba S.Doctoris. *Sed fac incertum esse, utrum ignoscat Deus. Quid perdit cum supplicat Deo, qui salutem perdere non dubitavit, cum offenderet Deum? Quis enim certus est, quod etiam Imperator ignoscat? & tamen pecunia funditur, maria transmeantur, procellarum incerta subeuntur, & pene ut mors vitetur, mors ipsa suscipitur: Supplicatur deinde per homines homini, sine dubitatione fiunt ista, cum sit dubium quo fine proveniant, & tamen certiores sunt claves Ecclesiæ* (audin?) *& tamen certiores sunt claves Ecclesiæ, quam corda regia: quibus clavibus quodcumque in terra solvitur, etiam in Cælo solutum esse promittitur. Et multo est honestior humilitas, qua se quisque humiliat Ecclesiæ Dei, & labor minor imponitur, & nullo temporalis mortis periculo mors æterna vitatur*. Ita Augustinus. Hanc humilitatem, qua se pœnitens humiliat Ecclesiæ Dei, seu Præposi-

to Sacramentorum, ſpectabat S.Doctor, dum dicebat, debere peccatorem offerre Deo cum Dauide cor humiliatum, & tamen, id non exprimebat. Licèt & ergo dū Macedonio reſcribens dicit etiam Relapſis à Deo ignoſci, non exprimat id fieri à Deo per Sacerdotem, cui ſe Relapſus humiliet, id tamen intelligi vult, cum preſertim alibi diſertiſſimè doceat, & fusè oſtendat debere etiam iis qui Relapſi ſunt remitti à Sacerdotibus peccata, atque hanc eſſe Eccleſiæ conſuetudinem.

D. R. Ecquis eſt iſte locus?

24 *D. D.* Eſt ſatis celebris in lib. de vera & falſa pœnit. cap.4.

D. R. Nempe ejus libri, quem eſſe Auguſtini negant Trithemius, Lovanienſes, Bellarminus & alii.

D. D. Nempe ejus libri, quem eſſe Auguſtini affirmant viri alii eruditiſſimi, Bunderius, Navarrus, ac nouiſſimè Tullenſis Epiſcopus in libro de laudibus S. Andreæ Apoſtoli, in quorum ſententiam videtur inclinare Philippus Labbeus *de Scriptoribus Eccleſiaſticis*. Certè locus, quem afferre parabam, redolet doctrinam Auguſtini, quod ut perſuaſum habeas, ſcire debes, non ſemel

S.Do-

S. Doctorem inuehi in eos, quos Paganos vocat, aut Hæreticos, quibus non probabatur Christiana benignitas, nulli vel maximo delicto veniam denegans. Vide cujus indolis aut fidei sint Rigoristæ, aut saltem cujus fuerint tempore Divi Augustini. Aut Pagani erant, nempe Philosophi de virtutibus subtiliter, sed non fideliter disputantes, vel Hæretici. Afferam textus. In psal. 101. super illud: *totà die exprobrabant mihi inimici mei*, sic habet. *Hodieque Paganorum opprobrium quale in nos est? Quid putatis, fratres, quid eos putatis dicere nobis. Vos corrumpitis disciplinam, moresque generis humani pervertitis. Quid inveheris? Dic quamobrem? Quid fecimus? Dando, inquit, hominibus pænitentiæ locum promittendo impunitatem omnium delictorum. Ideo homines mala faciunt, securi, quod eis, cum conversi fuerint, omnia dimittuntur ... O qui insultas ... discute conscientiam tuam, ascende tribunal mentis tuæ, noli tibi parcere, si sola fuit peccandi licentia, & nulla peccatorum est indulgentia, ubi eris? Quò ibis? Sed tamen, inquit, augent homines peccata spe veniæ, imo augerent peccata desperatione veniæ. Nonne attendis quam licentiosa crudelitate vivant gladiatores? Unde hoc, nisi*

jam tamquam ad ferrum, & victimam destinati explere volunt libidinem, antequam fundant Sanguinem? Nonne hoc & tu tibi diceres? Jam peccator sum, jam iniquus, jam damnandus, nulla spes veniæ est... Cur non impleam quantum possum quæcumque desidero, si post hæc non restant nisi tormenta? Similia prorsus habet to. 9. in tract. de utilit. pœnitentiæ cap. 3. *Solent Christianis Pagani insultare de Pœnitentià, quæ instituta est in Ecclesià: Et contra nonnullas hæreses tenuit Ecclesia Catholica istam veritatem de pœnitentià agendà. Fuerunt enim qui dicerent quibusdam peccatis non esse dandam Pœnitentiam, & exclusi sunt de Ecclesia, & hæretici facti sunt* (is est finis Rigoristarum). *In quibuscumque peccatis non perdit viscera pia mater Ecclesia: Ergo solent inde etiam Pagani, quasi insultare nobis, nescientes quid loquantur... Vos, inquiunt, facitis, ut peccent homines, cùm illis promittitis veniam si egerint pœnitentiam. Dissolutio est ista, non admonitio. In hanc sententiam exagerant verba, quantà quisque potest linguà vel sonanti, vel titubanti... Tamen quomodo vincantur breviter accipiat charitas vestra, quia Domini misericordia totum optimè constituit in Ecclesià suà. Dicunt nos dare peccatis licentiam,*

quia

quia portum pœnitentiæ pollicemur. Si clauderetur aditus pœnitentiæ, nonne ille peccator tanto magis adderet peccata peccatis, quanto magis sibi desperaret ignosci? Diceret enim sibi: Ecce peccaui, *ecce scelus admisi, jam mihi veniæ nullus est locus, pœnitentia infructuosa est, damnatus sum. Quare jam non vivo, ut volo?... Ergo si tuleris portum pœnitentiæ, desperatione augebuntur peccata?* Hactenus August. Nunc vide, quàm bene concinat his duobus textibus textus ille, quem tu negas esse Augustini. *Sunt qui reclamant non esse baptizatis remissionem peccatorum per pœnitentiam, dicentes &c. Adhuc instant perfidi, qui sapiunt plusquàm oporteat, non sobrii, sed excedentes mensuram. Dicunt enim, ut si semel peccantibus, post Baptismum valeat Pœnitentia, non tamen sæpe peccantibus proderit iterata, alioquin remissio ad peccatum esset incitatio. Dicunt enim quis non semper peccaret, si redire semper posset? Dicunt enim Dominum incitatorem mali, si semper Pœnitentibus subveniret: & etiam ei placere peccata, quibus semper præsto est gratia. Errant autem, imò constat ei peccata multùm displicere, qui semper præsto est ea destruere... Sumunt occasionem hypocritæ isti ex factis Domini. Quem*

enim cæcum bis illuminavit, quem leprosum bis mundavit, quem mortuum bis suscitavit? ..... In nullà personà iteravit factum, docens, ut ajunt, non semper à Domino fieri remedium .... Ideo non scribitur aliquis nisi semel sanatus, ut timeat quisque jungi peccato. Videmus adhuc quotidie in Ecclesia sæpe febricitantes, sæpe languidos, sæpe passionibus captos, sæpe liberari; ut appareat toties opus miserantis quoties confessio fit Pœnitentis. Medicum se vocat, & non sanis, sed male habentibus opportunum. Sed qualis hic Medicus, qui malum iteratum nesciret curare? &c. Hæc S. Doctor, quibus, manifestè docet, sanatos in Ecclesia fuisse etiam relapsos, sanatos, inquam, non per humillimam, & solemnem pœnitentiam, sed per pœnitentiam cordis, confessionem oris, & veniam eis à Sacerdote impertitam. Verùm si hunc haud esse Augustini tractatum evincere velis, evince, satis enim Augustini mentem ex allatis superiùs certis ejus sententiis elicui. Solum hîc addo ex eodem Bellarmino de Pœnit. lib. 3. cap. 9. negari non posse, quin hic de vera & falsa pœnitentia tractatus sit alicujus antiqui, probatique Scriptoris, quem tanti fecit antiquitas, ut inde Gratianus, & Petrus Lombardus, homines

mines in Patrum antiquorum ſcriptis adeo verſati multa teſtimonia, ille in decretum, hic in libros ſententiarum retulerit. Non abs re igitur textũ illum produxi ad probandum, conſueviſſe veterem Eccleſiam veniam relapſis præbere, eoſque qui ſecus ſentirent, quamvis ſe fidei cuſtodes, ac diſciplinæ vindices crederent, habitos fuiſſe tamquam fidei hoſtes ac diſciplinæ everſores,

D. R. In horum numerum, ut puto, 25
non referes Origenem & Ambroſium, quorum tamen ſententiæ, quas paulo ante produxi, relapſis non favent.

D. D. Nec favent, nec adverſantur. Nam solùm docent. Pœnitentiam publicam pro gravioribus culpis ſemel tantùm fieri, leviorum autem pœnitentiam debere eſſe perpetuam, nomine autem levioris culpæ ſæpè intelligunt Patres culpam ſeu venialem, ſeu minùs gravem, alterutram autem quotidie incurrunt homines, & ideo perpetuam debere eſſe pœnitentiam, docent Patres. Quid inde colligis quod ad rem præſentem faciat? Non erat igitur cur ea duo loca afferres, quæ afferri ſolent ab hæreticis ad impugnandam auricularem confeſſionem perinde

ac ſi Veteres egerint de gravioribus pœnitentiam publicam, de reliquis ſolam pœnitentiam cordis: ſed rigidiorum Doctorum mos eſt aut ab hæreticis arma ſumere, aut ea hæreticis ſubminiſtrare, vel ut eruditi videantur, veteres Canones, qui ad rem, de qua agitur, non faciunt, recitare, qualis eſt ille Canon Concilii Toletani tertii, quo ſolùm renovantur Canones antiqui, quibus oſtendimus duo ſola fuiſſe ſtatuta, unum, ne relapſis poſt pœnitentiam publicam, iterum publica pęnitentia, & multò minùs quoties libuerit (ut aliqui Pęnitentiarii Toletani faciebant) concederetur; alterum, ut ſic relapſi damnentur, non quidem perpetuà privatione abſolutionis, ut perperam interpretaris, cum hanc privationem impiam & crudelem Pontifices appellent, ſed pęnà à Siricio ſtatutà. Nec diſſenties, ſi Concilii Toletani tertii tempus & Patres non ignoras. Sed forte utrumque excidit, experimentum capiam. Quo tempore celebratum fuit hoc Concilium? à quibus Patribus?

D. R. A Patribus Toletanis.

D. D. Erudita reſponſio! putabam eſſe celebratum à Patribus Epheſinis, hoc peto, qui

qui fuerint hi Patres Toletani, qui nempe Toletum ad hoc celebrandum Concilium convenere, & rurſus quo tempore convenerint?

D. R. Quid interrogas, cùm ipſe ſcias, & pene rumparis cupiditate docendi? Doceas, per me licet, nolo tibi hanc laudem præripere.

D. D. Quam brevius fuiſſet dicere, 26
ignoro. Celebratum fuit hoc Concilium duobus ſeculis poſt Siricium, nempe poſt illum Pontificem qui relapſos abſolvi juſſerat & rurſus celebratum fuit ab Epiſcopis totius Hiſpaniæ, inter quos fuit Stephanus Epiſcopus Eccleſiæ Tarraconenſis: hujus autem Eccleſiæ Epiſcopo eam Epiſtolam ſcripſerat Siricius. Igitur ex tempore, ex loco, & ex Patribus fit palam non ignotum ei Concilio fuiſſe decretum à Siricio miſſum Epiſcopo Tarraconenſi dè relapſis ſaltem in morte abſolvendis, dum ergo ſtatuunt eo Canone 11. ut circa Relapſos ſerventur Canones antiqui, jam volunt ſervari Canonem Siricii, cui parere tenebantur, eumque jure vocant Canonem antiquum, utpote non primò conditum à Siricio, ſed renovatum.

Qua-

27 Quare falſum eſt quod ultimo loco objiciebas, nempe à Siricio conditum fuiſſe jus novum, unde inferebas ante Siricium denegatam veniam fuiſſe Relapſis. Falſum, inquam, id eſt, cum id ipſum Nicęna Synodus & Julius I. ſanxiſſent. Nec ſanè ea novitas juris ex verbis Pontificis colligitur, ex reliquis autẽ ejus Epiſtolis colligitur oppoſitum, nempe ipſum abhorruiſſe quã maximè à novis Legibus condendis, quibus preſertim abrogarentur antiquæ. Initium enim Epiſtolæ tertiæ ejuſdem Pontificis ad univerſos Orthodoxos id eſt. *Cogitantibus nobis metum Divini judicii Fratres chariſſimi ... quid in querelam veniat tacere non licuit... Et cui omnium Eccleſiarum cura eſt, ſi diſſimulem, audiam dicente Domino: Rejicitis mandatum Dei, ut traditiones veſtras ſtatuatis. Quid enim aliud eſt rejicere mandatum Dei quam privato judicio & humano conſilio novis rebus conſtituendis liberiùs delectari. Perlatum itaque eſt ad conſcientiam Apoſtolicæ Sedis contra Eccleſiaſticum Canonem præſumi, & quæ ita ſunt à Majoribus ordinata, ut ne vel levi ſuſurro debeant violari, proprias quoſdam obſervationes novas inducere, & prætermiſſo fundamento ſupra arenam velle conſtruere,*

re,

re, *dicente Domino*, *non transibis terminos quos constituerunt Patres tui*. *Quod & S. Apostolus* . . . *monet* . . . *State*, *inquit*, 2. *Thess*.2. *& tenete traditiones vestras*, *quas didicistis*, *sive per verbum*, *sive per Epistolam*. Hinc in sequenti Epistolà ad Africæ Episcopos, *litteras tales dare placuit*, *non quæ nova præcepta aliqua imperent*, *sed quibus ea*, *quæ per ignaviam*, *desidiamque aliquorum neglecta sunt*, *observare cupiamus*, *quæ tamen Apostolicà*, *& Patrumconstitutione sunt constituta*. *Scriptum est*. *State & tenete traditiones vestras sive per verbum*, *sive per Epistolam*. Quære si potes alium Pontificem novitati Decretorum magis infensum. Non igitur Siricii Decretum illud de venià, & communione Relapsis saltem in morte concedendà novum jus fuit, sed veteris, & quidem Apostolici, quod fortè in Himerii Ecclesia non servabatur, confirmatio fuit, quo confirmatur mea sententia, nempe nunquam in Ecclesia Romana, reliquis que Ecclesiis bene administratis fuisse iis, qui post solemnem Pœnitentiam relapsi essent, omnem prorsus veniam denegatam. Ex his intellige quam malam causam propugnes. Quidquid enim ad impugnandum me, protulisti, meam in te dexteram

teram armavit,novumque mihi adjumentum prebuit ad victoriam. Accipe igitur amicum ſanumque conſilium, tuum depone rigorem, quo Pœnitentes abſterres, *horridus in jaculis, & pelle libyſtidis urſæ*, noſtramque indue benignitatem.

D. R. Laxitatem videlicet, qua Pœnitentes allicitis, & occiditis, ſolvitis, & ligatis, ut ſemper relabantur, & vobiſcum ad Inferos prolabantur.

28 *D. D.* Relapſos ſemper abſolvimus? En aliam graviſſimam Calumniam. Tuam fidem obteſtor. Audiſti ne unquam id à me vel ſolo nutu in hac concertatione ſignificatum? Repugnavi quidem tibi aliiſque rigidis Doctoribus aſſerentibus ab Eccleſia veteri nunquam fuiſſe abſolutos eos, qui poſt pęnitentiam iterum pęnitenda commiſiſſent, ut vos eo clypeo ſpoliarem, quo defenditis rigorem veſtrum, dum nimis facilè, nimiſque frequenter id genus hominum abſolvere recuſatis; non inde tamen docui debere eos ſemper abſolvi.

D. R. Quid ipſe doceas ignoro, ſcio hanc eſſe benigniſſimæ veſtræ Theologiæ doctrinam.

D. D.

D. D. Dic ergo à quo noſtrorum Theologorum id audieris, in quo eorum libro, aut ſcripto legeris, oſtende.

D. R. Satis communis fama proloquitur.

D. D. Nempe veſter in nos amor com- 29
miniſcitur. Gratulamur nobis ſortem Sanctiſſimi Præſulis Joannis Chryſoſtomi, Audi hiſtoriam antiquam, ſed quæ noſtro ævo perbellè congruit. In laudem Divinæ miſericordiæ effuſiſſimæ in omne genus hominum Pęnitentium, perſępe dicebat, & ſcribebat Chryſoſtomus, ut perditos homines facilè deſperantes ad ſpem veniæ, & pœnitentiam perduceret. *Talis mihi crede* (ità ſcripſit ad Theodorum lapſum ep.5.) *talis eſt erga homines pietas Dei, nunquam ſpernit pœnitentiam, ſi ei ſincerè & ſimpliciter offeratur. Etiamſi ad ſummum quis perveniat malorum, & indè tamen velit reverti ad virtutis viam, ſuſcipit libenter & amplectitur. Quodque eſt majoris humanitatis, & clementiæ argumentum, licèt quis non potuerit explere omnem ſatisfaciendi ordinem, breve tamen, & exiguo tempore actam non averſatur, aut negligit, ſed & hanc magnà mercede compenſat. Non enim temporis quantitate, ſed ani-*

animi dispositione pœnitentia judicatur. Ninivitæ enim multis diebus non indiguerunt, ut illud peccatum deleretur. Tempus exiguum potuit universam eorum delere iniquitatem, & latro haud longo tempore ingressum Paradisi impetravit &c. Similia habet in Homilià de S. Philogonio, & in homiliis supra ep. ad Hebr. ad ea verba c. 16. *Voluntariè peccantibus nobis post acceptam notitiam veritatis jam non relinquitur pro peccatis hostia.* Cum ergo hæc à S. Antistite perpetuò inculcari scirent, audirentque ejus inimici, & humanissimè ab eo excipi viderent id genus hominum perditorum, quod animo suspicati fuere, tamquam certum evulgarunt, à Chrysostomo nefarios quosque, & pluries in eadem crimina relapsos semper absolvi. Is enim fuit sextus articulus ejus accusationis, ut refert Baron. ad an. 403. *Nempe quod aditum aperiret peccantibus dicens. Si iterum pecces, iterum pœnitentiam facito, & quoties peccaveris accede ad me, & ego te curabo.* Calumniam persimilem, & ex eadem causa fabricastis contra nos rigidi quotquot estis Institutores, nec fortè dissimiles iis, qui Chrysostomum insectabantur. Cum enim Divinam Clementiam à nobis efferri audiatis,

tis, invitari perbenignè quoslibet ad pœnitentiam, excipi, curarique, illosque redargui, qui eis confitentibus veniam facilè pernegant, aut differunt, jam creditis tamquam certum & indubitatum à nobis absolvi quoslibet, permitti quælibet, & porcis proiici Margaritas. Hinc Epistolæ plenæ calumniis missæque per provinciam ad amicos innominatos, hinc satyræ crudelibus jocis refertæ, & per primarias utriusque orbis Accademias disseminatæ, hinc illæ per totam hanc Urbem stillantes felle quærimoniæ, *decipi genus humanum, pœnitentes ligari, non absolvi; non expiari Sacramentis, sed sacrilegiis impiari*. Fallimini censores loquacissimi, quodque pejus est, fallitis alios, qui (ut sunt homines plerique) quod audiunt male fieri ab aliis, statim credunt, & laxitatem magistrorum carpunt, quamvis quærant ipsi laxissimos, de quorum numero, crede mihi, non sumus. Misericordiam sacrificio præoptamus, excipimus omnes, audimus omnes, sed omnes non absolvimus, idque solum inter nos & vos discrimen est, quod nos, Pœnitentes ex pravis habitibus, & longà consuetudine ad vitia inclinatos, aut relapsos, si veri dent signa

gna doloris & propoſiti, abſolvimus pleroſque, ſed antea bene monitos, & contrà inſultus Dęmonum armatos, vos autem reiicitis pleroſque, aut etiam omnes, & poſt menſes, aut annos, redire jubetis.

D. R. Omnes reiici nego.

30 *D. D.* Quid ipſe facias ignoro, nec experiri volo. Quid veſtri Inſtitutores faciendum doceant ſcio, ſciuntque omnes qui eorum ſcripta typis edita legunt. Differri omnino & ſemper debere prædictis pęnitentibus abſolutionem, vel apertè docent, vel docere ſe, ſatis ſignificant Gummarus Huighenius Apol. pag. 68. & in ſua Meth. pag. 71. Neeſen pag. 388. Avermans in ſuo Tyroc. par. 1. num. 178. Gabrielis in ſua Moral. pag. 129. Et quidem ex pręcitatis ſcriptoribus primus ſic iſtum ſuum rigorem adamat, ut velit abſolutionem differri debere etiam ſponſo, qui ipſo mane nuptiis deſtinato, abuſum ſe diù ſuâ ſponsâ confitetur, quamvis ſe intimè dolere affirmet, quamvis in id criminis relabi amplius nec velit nec poſſit, jam matrimonio reddente licitum quod antea ei erat illicitum, quamvis demum dilatâ abſolutione differendæ ſint etiam nuptiæ, cum admira-

tione

tione omnium pejora ſuſpicantium. *Non eſt quod hęreas* (ſic ille Parochum ad hanc abſolutionis dilationem obfirmat) *quidquid obloquiorum, quidquid turbarum, quidquid incomodi conſequatur*. Quàm autem longa ſit veſtra iſthæc abſolutionis dilatio coniici poteſt ex fine, differtis enim, ut interea Pęnitens pravos habitus deponat, & bonos induat, *Idcirco* (inquit cit. Huighenius in Apol. pag. 68.) *adhibenda eſt dilatio, ut pœnitens eà durante, mediis à confeſſario, tamquam medico ſpirituali præſcriptis utatur, ut vitia contrariis virtutum actibus intereà expellat, ut pravis ſuis inclinationibus medeatur*, cum autem id opus ſit ad minus plurium menſium, jam plures menſes manebit ex veſtra inſtitutione inabſolutus quicunque pravam peccandi conſuetudinem contraxit.

Ut autem aperto veſtrorum librorum 31
teſtimonio probavi, à vobis abſolutionem, eamque ſatis diù prædictis omnibus Pęnitentibus differri, ita noſtrorum Scriptorum calculo probabo à nobis haudquaquam omnes abſolvi. *Interdum* (inquit Layman lib. 5. tract. 6. cap. 4. num. 10.) *vehemens eſt ſuſpicio, & juſta præſumptio propoſitum ſimulatum,*

aut non sufficiens esse: Si videlicet pœnitens post duas aut tres confessiones eamdem peccati speciem, eodem vel majore numero afferat, & nullus emendationis conatus antecessisse videatur. Hoc casu differenda erit absolutio, nominato aliquo temporis spatio, intra quod pœnitens conatum adhibeat ad criminis emendationem. Idem docent Lessius verbo *Confessarius* casu 7. Trullench tom.1. lib. 2. cap.1. dub.20. n.10. Azor. part. 1. l.11. c.3. q. 4., & cum reliquis omnibus Tamburinus, qui cap.3. l.3. meth. Confess. hæc habet. *Differtur aliquando absolutio propter occasiones proximas non amotas; nonnumquam propter frequentem relapsum; tertiò propter aliquod Pœnitentis emolumentum.*

D. R. Interdum, aliquando, nonnunquam; Quam proximè ista accedunt ad illud *nunquam* quod dicebam..

D. D. Jam video hoc vobis displicere, quod nos non ita sæpe, nec ita diù veniam etiam relapsis differamus. Id igitur modò ex ipsa institutione Sacramenti, & regulis Patrum discutiendum erit, utrum vos semper, aut fere semper veniam differendo, nos rarò eam differendo, erremus. Ut autem clarè, ac distinctè rem totam velut à suis princi-

piis

piis evolvam, teque ipsum ad meam sententiam, veluti certam ac tutissimam suaviter traham.

Præmoneo primò, credi omnino debere, 32
hoc Sacramentum non esse sic institutum à Christo Domino, ut difficillimè administretur. Primò quia est Sacramentum lapsis post Baptismum, adeoque fere omnibus adultis necessarium ad salutem: media autem necessaria non debent esse paratu difficillima, & ideo Baptismus, qui est Sacramentum omnibus necessarium ad salutem, facilè administratur. Secundò, quia Ecclesia Sanctique omnes hortantur ad frequentem ejus usum, ergo supponunt esse sic institutum, ut non administretur difficillimè; Sic enim frequenter suscipi non posset. Admittis hoc?

D. R. Admitto.

D. D. Bene est. Præmoneo 2. rejiciendam 33
omnino esse eam administrandæ pœnitentiæ praxim, ex qua sequeretur, quod hoc Sacramentum evaderet maximè onerosum ejus ministris, vel susceptoribus, & magis quam ferat ipsa necessitas Sacramenti, licet hujusmodi praxis removeret non paucos à peccato; quia videlicet removeret etiam à Sa-

cramento, & hæc eſt ratio, propterquam S.Leo epiſt. 78. ſuſtulit eum abuſum, qui in aliquibus provinciis inoleverat, exigendi à Pœnitentibus, ut permitterent ſua peccata publice recitari! *Removeatur*, inquit, *tam improbabilis conſuetudo, ne multi à pœnitentiæ remediis arceantur, dum aut erubeſcunt, aut metuunt inimicis ſua facta referare*. Admittis hoc?

D. ℞. Admitto.

34 *D. D.* Bene eſt. Præmoneo 3. Ad hoc Sacramentum requiri præciſe ex parte Pœnitentis actum doloris, propoſiti, & Confeſſionis. Actum inquam, non habitum ſeu longam perſeverantiam in his actibus: nam Trident. ſeſſione 14. ſolos actus requirit, & hæc eſt totius Eccleſiæ doctrina. Igitur non requiritur quod Pœnitens per aliquot hebdomadas vel menſes, antequam abſolvatur, perſtet in tali dolore & propoſito lugens peccata ſua. Si id faciet, optimè faciet, non tamen damnandus erit ſi non faciat. Admittis hoc?

D. ℞. Admitto.

35 *D. D.* Gratulor tibi docilitatem tuam. Præmoneo 4. Satis eſſe quod Confeſſarius volens

volens absolvere habeat judicium prudens de dispositione Pęnitentis, nempe de prædictis actibus doloris & propositi. *Priusquam Minister absolvat* (inquit Suar. tom. 4. in 3. par. disp.32. sect.2. *necesse est, ut prudenter, & probabiliter judicet, Pænitentem esse dispositum*. Necesse est, & sufficit, agit enim de necessario sufficienti.

D. R. Suarium non agnoscimus, nec alios ffujusmodi scholasticos Theologos de moribus subtiliter ex ingenio suo, non autem ex Majorum auctoritate disputantes.

D. D. Suarium non agnoscitis,aliosque hujusmodi Scholasticos Theologos? Et ideo tam sæpe à recto rationis, & veritatis tramite aberratis. Si scires qnantum tibi homjnem nominavi (scires autem si legisses) puderet te inscitiæ tuæ, & rigidiorum Doctorum Libellos, Epistolas, ac Tractatus, quos noctu dieque versas, abjiceres. Sed illud intolerabilius, quod omnes Theologos despicitis.

D. R. Noviores videlicet. 36

D. D. Ergo antiquos non despicitis? At ea Suarii doctrina antiquorum est, quos sequens Catechismus Romanus sic habet parte 2. num. 51. *Quod si auditâ confessione judi-*

caverit Confeßarius, neque in enumerandis peccatis diligentiam, nec in deteſtandis dolorem Pœnitenti defuiße, abſolvi poterit: ſi judicaverit, inquit, non autem *ſi judicaverit indubitanter, & poſt experimentum aliquot hebdomadarum, vel menſium*. Sed clarius D.Carolus. Recuſabis ne tantum Paſtorem ſequi?

D. R. Abſit.

37 *D. D.* Is in Inſtructione Paſtorali ſic pœnitentiarios ſuos Sacerdotes monet. *Si probabiliter ſibi Confeßarius perſuadeat poße ſe fidem primæ, vel ſecundæ à Pœnitente ſibi promiſſioni factæ dare, quod ſcilicet occaſionem auferet, poterit eum promiſſionis intuitu abſolvere*. Audiſti? *Si probabiliter ſibi Confeßarius perſuadeat*. Quæris rationem? Ea eſt inſtitutio Chriſti Domini, quæ colligitur ex prædicto communi ſenſu Theologorum, & quia ſi requireretur judicium pluſquam probabile, eſſet nimis difficilis, & ſubjecta innumeris anguſtiis, & ſcrupulis adminiſtratio, & ſuſceptio hujus Sacramenti, qualem non debere eſſe conceſſiſti.

38 Præmoneo 5.quod fuſiùs probabo diſp. 10. par. 2. Confeſſarium ſufficienter habere tale judicium probabile, dum pœnitens aut exer-

citè

citè ipso modo confitendi, aut signatè dicit se habere talem dolorem, & propositum, nisi sit præsumptio contra ipsum. Hinc Doctores (inter quos S.Th. in 4. dist. 17. quæst. 3. quæstiunc. 5. ad 2.) docent, in Foro conscientiæ credendum reo pro se, & contra se. Scio aliquos vestrum respondere, hoc dictum sic esse exponendum, ut reo credatur pro se dum dicit se hæc, & non alia peccata commisisse, non autem dum dicit se esse rite dispositum, quia in hoc facilè potest decipi. Sed hæc responsio est omnino vana: primò, quia in re tanti momenti debuissent Doctores hoc modo limitare suam propositionem, quæ alioquin daret ansam errori: ut si quis diceret: *Audita in Confessione possunt revelari*, subintelligendo *cum licentià Pœnitentis*; Doctores autem hoc modo nec signatè, nec exercitè eam limitant. Secundo. Sicuti potest quis decipi in judicando de suà dispositione, ita potest decipi in judicando de contractibus, de obligatione restituendi, de Simonia, aliisque innumeris, imo multò magis circa hæc, quàm circa illud, cum facillimè quilibet intelligat, an verè detestetur peccata commissa, & velit ea non amplius committere, ergo si, quia potest deci-

pi circa hoc,non eſt ei credendum, dum dicit, ſe eſſe diſpoſitum, à fortiori non eſſet ei credendum, dum dicit, ſe non comiſiſſe alia peccata, adeoque ſe non comiſiſſe e. g. peccatum Simoniæ, peccatum injuſtitiæ circa contractus, aliaque hujuſmodi, quæ omnia includuntur in ea propoſitione *non habeo alia peccata*. Tertiò. Vera ratio, propter quam in foro conſcientiæ creditur reo etiam pro ſe, non ſic in foro judiciali eſt ea, quod illud eſt forum voluntarium, non hoc. Supponitur autem, quod qui ſponte ſiſtit ſe Judici, ut ab eo abſolvatur, nolit illum decipere, & quod diligenter ſe inſpexerit, ne ſe decipiat. Hæc autem ratio tam probat eſſe credendum reo pró ſe,dum dicit,ſe non habere alia peccata, ac dum dicit, ſe eſſe vere diſpoſitum.

Igitur ea propoſitio D.Thomæ debet intelligi ut ſonat, utque eam intellexerunt, & docuerunt poſt D.Th. ejus diſcipuli Turrecremata cap. *quem pœnitet de pœnit. diſt.* 1. *num.* 18. Fumus in Armilla verbo *Abſolutio* num.30. Tabiena ibidem quæſt. 24. num.45. & reliqui, quos ſequitur Filiuccius, Suarez, Dicaſtillus, Henriquez, aliique, inter quos Suarez tom.4. in 3. par. diſp. 32. ſect. 2. *Confeſſor,*

feßor, inquit, *quando non habet sufficientia signa doloris, poteſt, & debet interrogare Pœnitentem, an ex animo deteſtetur peccatum, cui affirmanti credere tenetur; & hoc idem dicendum eſt de propoſito in futurum, quando ex confeſſione non oritur ſpecialis obligatio reſtituendi, vel relinquendi aliquam occaſionem proximam.* Et in hoc ipſo caſu ſi pœnitens dicat, ſe habere propoſitum ſatisfaciendi obligationi ſuæ, e. g. reſtituendi, poteſt ſubinde ei credere. Dicaſtillus ſimiliter diſp. 10. de pœnit. dub. 29. num. 571. *Pœnitenti*, inquit, *affirmanti ſe habere retractationem & propoſitum non peccandi, credendum eſt*. Admittis hoc?

D. R. Admitto, ſi ut affirmas, hæc eſt Doctoris Angelici, & communis aliorum doctrina.

D. D. Pergo igitur reliqua præmonere. 39
Dixi paulo ante, eſſe credendum Pœnitenti, niſi ſit præſumptio in contrarium, quæ ejus atteſtationem elidat; Nunc præmoneo 6. non debere præſumi, quod pœnitens affirmans, ſe eſſe diſpoſitum dicat falſum, ex eo præcisè, quod eſt relapſus; eſt enim indubitatum, non impediri à relapſu verum dolorem, & propoſitum, imò eo magis confundimur, & magis

gis movemur ad detestandam propriam infirmitatem, & inconstantiam.

Verum quidem est, quod, si qui est relapsus non adhibuit post ultimam confessionem ullum conatum ne relaberetur, non est judicandus habuisse in ea ultima confessione, & consequenter nec habere nunc verum dolorem,& propositum, nam, ut inquit Card.de Lugo de pœnit. disp. 14. num. 160. *Qui efficaciter proponit, & seriò rem aliquam, quam aliundè moraliter implere potest, non ita facilè obliviscitur statim sui propositi, sed saltem per aliquod tempus perseverat, & difficiliùs vel rariùs cadit*. Is tamen potest nunc dare specialia signa doloris, itaut mereatur ei credi saltem semel aut bis post relapsum, ut colligitur ex precitata Instructione D. Caroli. Si verò qui est relapsus saltem seriò conatus est non relabi, jam ostendit se habuisse verum dolorem & propositum, cujus effectus fuit ille conatus. Quare cessat jam præsumptio contra ipsum, debetque ei credi.

D. R. Videntur certa.

40 *D. D.* Præmoneo 7. Non est necesse, quod Confessarius sibi persuadeat, penitentem non esse relapsurum, ut communiter

tra-

tradunt Doctores; tum quia nulla ratio id suadet, tum quia vix potest unquam id sibi prudenter persuadere Confessarius, imò nunquam, cum pęnitens habet sola peccata venialia negligentiæ, iracundiæ, & similia.

Præmoneo 8. Dilationem absolutionis 41
nec esse medium certò faciens abstinere à peccato, nec esse medium ad id necessarium. Primum patet, nam multi, quamvis ipsis differatur absolutio, adhuc relabuntur in peccatum. Alterum similiter patet, quia sunt alia multa media, quæ conferunt ad emendationem, inter quæ est ipsa absolutio, & Sacramentum, quod conferens gratiam, & auxilia multa actualia jam pęnitenti auget vires, quibus se contineat à relapsu. Igitur utrumque est medium conferens ad emendationem, & dilatio absolutionis, & absolutio. Dilatio absolutionis, quatenus facit, ut Pęnitens magis apprehendat gravitatem suarum culparum, & concipiat majorem dolorem, firmius propositum; absolutio verò quatenus confert gratiam, & jus ad prædicta auxilia, quibus armatur contra relapsum. Neutrum est remedium se solo trahens emendationem: neutrum est remedium hic & nunc necessa-

rium

rium ad emendationem, utrumque poteſt conferre ad emendationem, cum hoc diſcrimine, quod abſolutio impertita diſpoſitis ſemper confert ad emendationem, quia ſemper dat gratiam, & prædicta auxilia, & conſervat pęnitentem bene affectum erga Sacramenta, nec affert illi ullum damnum, è contra abſolutio negata vel dilata, licèt aliquibus ſit efficacius remedium, quàm conceſſa, multis tamen eſt ingenti damno, nempe iis, qui fortè habent ſolam attritionem, quamvis conentur elicerè contritionem; jam enim nullum opus eorum, quæ faciunt eo tempore intermedio donec abſolvantur, eſt ſatisfactorium, & meritorium de condigno, & ipſi manent in perpetuo periculo eternæ damnationis, cum poſſint toto eo tempore improviſam, & repentinam mortem incurrere. Quàm grave malum hoc eſt? Nec illud minus, quod plerique ſic rejecti, vel dimiſſi amorem Sacramentorum, ſuæque ſalutis veluti deſperantes
42 amittunt. *Experientia docet* (inquit Leander à Murcia in diſquiſ. lib. 2. diſp. 1. reſolut. 14. num. 3. pag. 158.) *quod differre abſolutionem non eſt remedium, ſed potius medium, quo in deſperationem ruant, vèl quo odioſa reddatur eis con-*

confeſſio. Hanc experientiam, quam ego habeo, multi graves viri, qui confeſſionibus audiendis frequenter vacant, ſimiliter habuiſſe retulerunt. Bene ait, ſic experiri eos, qui confeſſionibus audiendis, frequenter vacant, nam qui iis audiendis non vacant, nec experiuntur, nec miſerentur, nec ſatis callent quæ ſint animarum morbis curandis aptiora remedia, ut qui Medicinæ longùm ſtudioſus corpora curavit nunquam, hic ſatis ſcire nunquam poteſt, quæ ſit optima curandi ratio, nec ſatis percipiet unquam, nullum eſſe depellendis morbis aptius remedium, Medici amore, & patientiâ. Eſt igitur certum, hoc remedium differendi abſolutionem, vel eo utaris ut Judex ad cognoſcendam diſpoſitionem Pœnitentis, ne temere ſententiam feras, vel eo utaris ut Medicus ad ejus emendationem, quem ſcis eſſe diſpoſitum, eſſe remedium pleriſque inutile, aut etiam noxium; omnibus periculoſum, ergo cum iis, qui prudenter judicantur diſpoſiti, vix unquam erit adhibendum, ut emendentur, nempe tunc ſolùm cum libenter acceptatur, ac tanta prævidetur utilitas, ut prævaleat omnibus damnis, & periculis, quæ ſecum affert, quem caſum eſſe rariſſimum, ex-
per-

pertissimorum, doctorumque Medicorum testimonio, & ratione ipsà, satis ostendi. Admittis hoc?

D. R. Admitto. Nec ego unquam Auctor sim, ut hoc modo curentur ordinariè ii, qui dispositi sunt, & possunt absolvi. Sed indispositi, qua alià ratione curentur?

43 *D. D.* Dicam. Igitur præmoneo 9. Qui sponte accedunt ad Confessionem, & eo fine ut vere reconcilientur cum Deo, si non appareant satis dispositi, possunt facile ab ipso Confessario statim disponi. Hoc probatur manifestà experientià, & ratione hoc modo. Est certum quod longè faciliùs hi concipiunt efficacem dolorem, & propositum, quam qui audiunt Concionatorem, cum hi plerumque non accedant ad concionem, ut reconcilientur cum Deo, & absolvantur à suis peccatis, sed aut ex curiositate, aut ut piè se occupent, atqui experimur etiam, hos facile concuti, & concipere efficacem dolorem, & propositum, cum Concionator aptè proponit, quæ ad pœnitentiam excitant, ergo à fortiori facilè concutientur illi, & concipient efficacem dolorem & propositum, si eadem ipsis proponantur à Confessario. Nec facit quod confessarius nequeat

queat longam concionem habere: nam præ-
dicta, quæ excitant ad pœnitentiam, petita
vel ex Divinâ bonitate, quæ tandiu toleravit
eum, quem potuiſſet in infernum detrudere,
vel ex incertitudine mortis, ac Divinâ juſtitiâ
gehennam præparante obſtinatis peccatori-
bus, magis ſubinde commovent animum
paucis, ſed multum ſignificantibus verbis
peramanter propoſita, quam longâ concione
deſcripta.

D. R. Commovent quidem, ſed motu 44
breviſſimo, ut experimur in his ipſis, quos in
exemplum attuliſti, feruidæ concionis Audi-
toribus, qui lacrimantur quidem facilè, iique
facilius qui gravioribus peccatis onerati, ma-
jorem habent lugendi cauſam, ſed abſolutâ
concione areſcunt lacrimæ, concepta abeunt
vota, & veteres redeunt amores.

D. D. Id in univerſum dici nequit, cum
non pauci conſtanter emendentur, vel non
tam ſæpe relabantur, donec tandem ne labun-
tur quidem unquam. Adde quod alia eſt ratio
confitentium, alia audientium Concionem,
tum quia confeſſione, nempe actu perhumili,
maximeque arduo facilce xoratur Deus, mo-
veturque ad confirmandum in recto propoſi-
to

to Pœnitentem, tum quia post confessionem sequitur Absolutio, & Sacramentum, cujus virtute magis roboratur Pœnitens, non autem sequitur post concionem. Licet ergo Auditorum lacrimæ facilè arescant, non ita facilé arescunt lacrimæ Pœnitentium. Sed arescant, non perseveret dolor, & propositum; Quid inde? An Christus Dominus voluit esse partem Sacramenti eum solum dolorem, & propositum, quod perseveret, an precisè dolorem & propositum? Primum dici nequit, ut ostendi paulo ante, & patet ex innumeris exemplis etiam Scripturæ, quibus constat Deum ignoscere, & in gratiam restituere etiam eos, quos prævidet inconstantes fore. Si ergo Deus propositum perseverans optavit quidèm, eique soli gloriam, & vitam eternam concedit, gratiam verò, etiam non perseveranti concedit, cur nos soli perseveranti per hebdomadam, vel mensem, & longo fletu exposcenti veniam concedemus? Si Deus hanc legem condidit ut cuicumque verè dolenti, & confitenti venia detur, quo jure nos Divina munera corrumpimus, & hanc contrariam legem statuimus, ne cuicumque verè dolenti venia detur, sed solùm dolenti per aliquot

hebdo-

hebdomadas, vel menſes, ſuumque dolorem, & propoſitum piis operibus confirmanti? Igitur is verus dolor, & propoſitum, quod Pœnitens excitatus brevibus, ſed penetrantibus verbis Confeſſarii, quà monentis, quà increpantis, quà ipſam abſolutionis dilationem minantis, concipere ſe oſtendit, ſatis eſt ad Sacramentum, adeoque is pœnitens eſt jam habendus tamquam diſpoſitus. Admittis hoc?

D. R. Admitto quidem, ſi oſtendit ve- 45
rum dolorem.

D. D. Nempe, ſi ſe commotum oſtendit, nec frigidè dicit, ſe velle novam vitam inſtituere. Hæc enim ſigna ſunt, ex quibus prudenter judicatur quis vere dolere, & proponere, & dari ſolent ab iis quos Confeſſarius fortiter, & ſuaviter increpat. Igitur is, qui antea habebatur ut indiſpoſitus, vel propter vitam nihil emendatam poſt ultimam confeſſionem, vel ex alio capite, jam monitus, & increpitus à Confeſſario, ac ſe dolere ſignificans, eſt habendus pro diſpoſito, ergo eſt ſtatim abſolvendus, regulariter loquendo, ut ajunt. Id negare non potes; nam paulò ante conceſſiſti, dilationem abſolutionis eſſe reme-

dium adeo anceps, & periculosum, ut perrarò sit adhibendum.

46 Præmoneo 10. Confessarium, cum deprehendit Pœnitentem indispositum ex. gr. accessisse imparatum, & animo indiscusso, vel perseverantem in occasione proximà, vel nihil emendatum, nihilque conatum, ut se corrigeret, debere plerumque, saltem ex charitate ipsum disponere, cum id ex dictis possit facilè fieri, & ex alià parte dilatio absolutionis sit plerumque adeo Pœnitenti damnosa. Certè optimè faciet ipsum disponens, & absolvens, nam disponendo facit absque dubio actum charitatis, absolvendo autem sic dispositum, & volentẽ statim absolvi, facit plerumque actum justitiæ. Id absque dubio admittes.

D. R. Et quomodo non admittam, quod ex antecedentibus apertè colligitur?

47 *D. D.* Præmoneo tandem, frequentiùs quidem in administratione hujus Sacramenti ex nimià benignitate, quàm ex nimio rigore peccari, majus tamen esse peccatum nimium rigorem, quam nimiam benignitatem. Frequentiùs quidem peccatur nimià benignitate, quia longè plures sunt ii Confessarii, qui oscitanter audiunt Confessiones, qui videlicet

nec

nec ſatis explorant ſtatum Pœnitentis interrogando, nec ſatis ipſum emendare curant, aut diſponere monendo, increpandoque, quàm ſint ii Confeſſarii, qui nimis interogant, aut nimis increpant, aut nimis ſeverè judicant dè ſtatu, & obligatione Pœnitentis. Is tamen rigoris exceſſus eſt malum longè majus, quia exaſperat Pænitentem, & ex diſpoſito ſubinde facit indiſpoſitum. Rurſus removet Pœnitentem à Sacramentis, facit eum averſum ab Eccleſiæ miniſtris, & ab ipſa Chriſtianà Religione, & in deſperationem facilè inducit: quare Joannes Damaſcenus apud Petrum Bleſenſem de pœnit. & ſatisfact. quin omnes Patres ſatis communiter monent, *tutius eſſe rationem reddere de miſericordià, quàm de ſeveritate juſtitiæ*. Id abſque dubio concedes? Jam verò ventum eſt ad id, quò te ducere deſtinaveram. Ex iis enim, quæ hactenus præmonui, eruitur manifeſtè, non proficiſci ex virtute, quod Pœnitentibus Relapſis, & ſponte ad confeſſionem accedentibus, (de his enim loquor,) differatur abſolutio, nam ii plerumque ſaltem conati ſunt non relabi, ſunt igitur cenſendi plerumque bene diſpoſiti: ergo cum dilatio abſolutionis ſit ex dictis remedium ple-

rumque adeo anceps, imò adeò damnosum, jam charitas, & justitia postulat plerumque, ut statim absolvantur, si presertim nolint expectare. Si verò sint indispositi, cum ex dictis facilè disponi possint, jam charitas aut obligat, aut suadet, ut disponantur. Si ergo non disponantur, & rejiciantur, jam rejiciuntur aut ex defectu charitatis necessariæ, aut ex defectu ferventioris charitatis, si verò plerumque absolvantur statim, id fit juxta regulas justitiæ, aut charitatis: ergo prædicta praxis differendi plerumque absolutionem relapsis non oritur ex virtute, sed aut ex injustitià, aut ex charitatis debitæ defectu, aut ex charitate remissà, & è contra praxis contraria est conformis regulis justitiæ, aut charitatis. Ergo ex iis, quæ hactenus, & per gradus concessisti, concedere debes vestri rigoris praxim laudabilem non esse, esse autem laudabilem praxim nostræ benignitatis.

48 *D. R.* Id quidem ego concedere nolebam, sed paulatim præjactis propositionibus effecisti, ut negare non possim. Assentior igitur, dummodo, quod ultimo loco monuisti, de iis Relapsis sermo sit, qui sponte ad Confessionem accedunt.

D. D.

D. D. De his me locutum, iterum aſſero, nam alia eſt ratio eorum, qui accedere compelluntur, ut ſunt qui confitentur ſolum in Paſchate, quique in Collegiis, & Scholis ad confeſſionem iis ſolis diebus accedunt, quibus accedere ex lege tenentur. Cum iis enim (dicam ingenuè quod ſentio, non enim cuiquam adulari volo, & quamvis Doctor benignus ſim, cum tamen tempus, & ratio poſtulat, obrigeſco) cum iis, inquam, ſeveriùs agendum eſt. Perſæpe enim nec diſpoſiti accedunt, nec poſſunt facilè diſponi. Primum contingit, quia non ſolent accedere eo animo, ut cum Deo reconcilientur, utque aliã poſtea vivendi rationem inſtituant, ut accedunt ii, de quibus anteà agebamns. Alterum verò quia adhortationibus, & increpationibus, quibus occalluere, non admodùm commoventur. Utramque hanc regulam, benignam cum ſponte confitentibus, rigidiuſculam cum aliis confiteri compulſis proponit Layman lib. 5. tract. 6. cap. 4. num. 10. & 11. probantque reliqui noſtræ ſcholæ Doctores.

D. R. Probo etiam ego ſic temperatam, & ſequar. Nec ſemper veniam Relapſis dabo, nec ſemper negabo.

D. D. Id ſatis non eſt,nec id faciendum paulò ante ex meis propoſitionibus colligebas.

D. R. Quid ergo faciam?

D. D. Accipe. Quicumque ad te venerint Pœnitentes, aut veniâ dignos credas, aut facias, aut facere contendas. Breviùs.

Rejicias nunquam. Audi ſemper. Solve frequenter.

CA-

CALUMNIA SESTA.

Pœnitentibus injungebat olim Ecclesia publicam occultorum quoque criminum confessionem.

DISPUTATIO VI.

Doct. Discr. Ertum est, publicam etiam occultorum criminum cõfessionem posse laudabiliter fieri, eamque 1.
fecisse non paucos *in vindictam suorum scelerum, & sui humiliationem*; ut loquitur Tridentinum sess. 14. cap. 5. Inter hos celeberrimus fuit, eritque in perpetuum Potamius Episcopus Bracarensis, qui, ut refert Card. Baron. ad ann.656. in Concilio Tolet. 10. ne-

mine accusante, seipsum prodidit, & cum lacrymis confessus est occultum, quod commiserat, carnis peccatum, & sponte Episcopatu se abdicans pœnam subjit, quam Canones ejus culpæ reis imponebant.

2 Quod in controversiam vocatur, illud est, an vetus Ecclesia imposuerit unquam Pœnitentibus onus publicè confitendi sua occulta delicta. Nec desunt qui hanc etiam calumniam contra veteris Ecclesiæ disciplinam struant.

Doct. Rig. Nimirum calumnia vocatur, quod fuit ingens veteris Ecclesiæ præconium. Quid enim magis pietatem antiquorum Fidelium commendat, quàm, quòd non dubitaverint in suorum criminum detestationem, gravissimam pœnam subire, eaque coram universo populo confiteri, quæ nos unius Sacerdotis auribus insusurrare formidamus?

D. D. Laudabile procul dubio id fuerit: non verò quòd Ecclesia ad id faciendum obligaverit. Id ego factum fuisse, nego.

3 *D. R.* Nempe, quod homines eruditissimi affirmant, Ruardus Tappetus art. 5. ubi de facto Nectarii, Lindanus Panopliæ lib. 4. cap.69. Alanus Copus Dialogo 2. cap.27. Pamelius

melius in adnotationibus ad tract. S.Cypr. de Lapsis, & initio adnotat. ad lib. Tertulliani de Pœnit. aliique, quodque manifestè colligitur ex Patribus antiquioribus (nam sublatum post quintum aut sextum seculum hunc morem fatemur) ubique testantibus laudabilem istam consuetudinem, quæ tunc vigebat publicè confitendi graviora peccata, quamvis clanculum commissa. Consuetudo autem faciendi rem adeo difficilem, ut est prædicta confessio, sine præcepto induci, aut conservari minimè potuisset.

D. D. Sed istam communem consuetudinem in veterum Scriptorum monumentis non reperio. Reperio quidem à pluribus id factum; sed plurium factum non est omnium consuetudo; alioquin, quia reperimus, multos obtulisse se Tyrannis, alios multos sua omnia bona in eleemosynas erogasse, alios in sylvis vitam asperrimam traduxisse, id ex generali consuetudine, aut ex lege, & præcepto factum, dicemus.

D. R. In Socratis historiâ utrumque 4
habes & factum, & consuetudioem. Refert enim lib. 5. cap. 19. (ut bene nosti) Matronam quandam à Presbytero Pœnitentiario, apud quem

quem totius vitæ peccata confessa fuerat, compulsam fuisse eadem publicè confiteri, eamque sic parvisse, ut occultum etiam Diaconi cum ipsâ patratum sacrilegium prodiderit, unde Diaconus in pœnam à suo loco dejectus fuit, & Populus in sacros Ecclesiæ Ministros ita commotus, ut ei placando, Nectarius Episcopus Presbyterum Pœnitentiarium amoverit, ejusque munus penitus abrogaverit. Addit autem Sozomenus, idem factum narrans lib.7. cap.16. exemplum Nectarii reliquos ferè omnes Episcopos sequutos esse. Id certè satis quod dicebam ostendit; non enim mulier nobilis, honestæque famæ, eam confessionem facere jussa esset, nec ipsa fecisset, nisi fieri consuevisset, fuissetque omnino necessaria ad obtinendam veniam peccatorum. Id etiam colligo ex eo, quod Socrates decretum Nectarii improbans asserit, nempe id malum ex eo manasse, quòd postea non potuerint ampliùs redargui praua aliorum opera, nec malorum hominum commercium vitari, utpote qui, sublatâ eâ occultorum criminum confessione, non amplius dignoscebantur, ergo Pœnitentes sua etiam occulta crimina prodere cogebantur. Quis autem neget,

get, hanc fuiſſe communem totius Eccleſiæ conſuetudinem, cum non ſolùm Conſtantinopoli, ubi factum mulieris contigit, ſed in reliquis omnibus Orientis Eccleſiis viguerit, quarum Epiſcopi, factum Nectarii imitati dicuntur, cumque non ignoremus, eaſdem in utraque Eccleſiâ Orientali, & Occidentali ſolemnis Pœnitentiæ leges fuiſſe?

Sed, ut ut in aliquibus diſcreparint, in 5
hoc certè nullum diſcrimen fuit, ut ex Patribus Latinis colligitur. Et primò Tertull. de Pœnit. cap. 10. & 11. invehitur in eos, qui Pœnitentiam omittebant, ex pudore confitendi peccata ſua, qui pudor, inquit, eſſet veniâ dignus, ſi confeſſio eſſet facienda coram inimicis *inſultaturis*, *in reſiloquio*, *ubi de alterius ruinâ alter attollitur*, *ubi proſtrato ſuperſcenditur*, non ſic autem, cum facienda ſit *inter fratres*, *atque conſervos*, *ubi communis ſpes, metus, gaudium*, *dolor*, *paſſio*. Igitur jubebantur Fideles publicè confiteri etiam ea, quæ pudori erant, nempe occulta, pudor enim eſt in confeſſione occultorum, nõ autem eorum, quæ publica ſunt. Quòd autem juberentur, & non ſolo conſilio impellerentur, patet, quia non redarguerentur, qui talem confeſſionem

omit.

omittunt: non enim redarguitur, quod malum non eſt, mala autem non eſt omiſſio rei non præceptæ.

6 Eundem pudorem retrahentem à publicâ confeſſione reprehendit S.Pacianus in parenesi, & S.Ambroſ. lib. 2. de Pœnit. cap. 10. & in pſal. 37. Igitur is mos cogendi Pœnitentes ad publicam atrocium criminum, quamvis occultorum confeſſionem non fuit ſolius Eccleſiæ Orientalis, ſed etiam Occidentalis, diuque perſeveravit in aliquibus Provinciis, nam etiam tempore S.Leonis Papæ perſeverabat in Campaniâ, Samnio, & Piceno, ut patet ex ejus epiſtolâ 78. ad harum Provinciarum Epiſcopos ſcriptâ: non enim eſt probabile, tunc omnes illos Epiſcopos conveniſſe in eâ lege ſtatuendâ. Crediderim potius, conſtantiores eos fuiſſe in eâ retinendâ, ſeu potius rigidiores in eâ ampliandâ, cogendo videlicet Pœnitentes ad publicanda omnia ſua occulta delicta, adeoque etiam ea, in quæ leges animadvertebant pœnâ capitis, quod ſolùm ſuſtulit Leo, ut Morinus lib.2. cap.10: bene colligit ex ultimis his hujus Leonini decreti verbis. *Removeatur tam improbabilis conſuetudo, ne multi à pœnitentiæ remedio arcean-*

ceantur, dum aut erubescunt, aut metuunt inimicis sua facta referare, quibus possunt legum constitutione percelli.

Demum negari non potest, potuisse hanc legem condi ab Ecclesiâ ad absterrendos Fideles ab atrocibus delictis quàmvis occultis, ut ad removendos Fideles à patrandis publicè, & cum scandalo eisdem delictis, potuit eos ad eorum publicam confessionem obligare. Probabile autem est, conditam de facto fuisse hanc legem eo tempore, quo aliæ multæ hujusmodi leges, & fortè etiam severiores, statutæ fuere, ad Pœnitentium verum propositum, & constantiam explorandam, exercendamque. Certè publica pro occultis criminibus Pœnitentia parum, aut nihil differt à publicâ occultorũ criminum cõfessione; sed illa fuit in Universâ Ecclesiâ lege sancita, ergo, cùm aliunde tot indiciis, argumentisque id colligatur, dicendum est, hoc etiam fuisse ab Ecclesiâ veteri lege sancitum, aut ab eâdem fuisse saltem permissum, ut Confessarii possent ad hujusmodi confessionem Pœnitentes cogere, quam permissionem clarè innuit S. Basilius in Ep. ad Amphilochium eo can. 34. *Adulterio pollutas mulieres, & confitentes ob pietatem,*

tatem, vel quomodocumque convictas, publicare quidem Patres nostri prohibuerunt; ne convictis, mortis causam præbeamus. Igitur ex Basilio, vetitum à Majoribus fuit Confessario publicare adulteria occulta mulierum, nempe imponere mulieribus adulteris, ut publicè confiterentur sua adulteria, ne à maritis occiderentur, ergo non erat prohibitum Confessariis præcipere Pœnitentibus confessionem publicam reliquorum delictorum, ex quorum manifestatione non sequeretur illud malum, sed erat eis permissum, ut hanc confessionem præciperent: nam *exceptio* (ut dici solet) *firmat regulam in contrarium*.

D. D. Eloquenter quidem, & appositè ad decipiendum: sic enim pervertis quę collegisti ex Veterum monumentis, ut videaris velle imponere, & fucum facere, ut eodem ordine, quo ea attulisti, ostendam.

9 Incipiam igitur ab eâ tam in felici, & celebri Matronæ Costantinopolitanæ Confessione. Id factum narraturus Sozomenus cap. 16. lib. 7. dicit, Præsbyterum Pœnitentiarium, qui confessiones exciperet, ab Episcopis fuisse constitutum in suis Ecclesiis, electumque ad id munus virum *integritate vitæ*

maximè

maximè spectabilem, & secretorum tenacem; quia nimis odiosum visum fuit, quòd Pœnitentes, sua delicta, tanquam in theatro, audiente Ecclesiæ multitudine pronunciarent. Ergo non obligarunt ad id Pœnitentes. Quomodo enim obligarunt ad id, quod cognoverunt esse odiosum, & nimis grave?

D. R. Non obligarunt quidem ad omnia, sed ad aliqua magis atrocia, judicio Presbyteri Pœnitentiarii, cui debebant omnia prius manifestari.

D. D. Id asseri nullo modo potest; nam 10
si odiosa visa fuit publica confessio; absque dubio visa fuit maximè odiosa confessio delictorum atrocium occultorum: & rursus, si Sacerdos in Pœnitentiarium eligebatur, qui esset secreti tenax, ne proderet occulta, à fortiori requirebatur, ne proderet occulta quæ essent atrocia: ergo si confessionem publicam non præceperunt, utpote odiosam, certè non præceperunt confessionem publicam atrocium delictorum, quæ est maximè odiosa; nec permiserunt Presbytero Pœnitentiario, ut eam injungeret. Et verè non injungebatur ut idem Socrates significat, dum refert, eam mulierem prodidisse peccatum commissum cum

Dia-

Diacono, quia *longiùs confitendo progreſſa eſt*, quia videlicet confeſſa eſt plura, quàm debebat, quàmque ei fuerat præceptum, aut permiſſum.

D. R. At cur adeo progreſſa eſt, ſi juſſa non fuit?

11 *D. D.* Facti fœminei rationem petis? rem difficilem poſtulaſti. Quis enim, niſi divinando, dicere poſſit, quid fœminas moveat ad hoc, aut illud agendum? fortè illam movit imprudens quidam feruor: fortè etiam exemplum aliorum: non enim negamus, aliquos id feciſſe, ut à Potamio factum fuiſſe narravimus; ſed communem ſic faciendi conſuetudinem ſeu legem negamus. Quia verò ille ipſe uſus aliquorum, ſponte publicandi occulta ſua delicta, juxta conſilium Presbyteri Pœnitentiarii, erat periculoſus; & quia idem Pœnitentiarius in eâ Pœnitentium directione facilè errabat, eis permittens publicare quæ publicanda non eſſent; ideo Nectarius illum uſum ſuſtulit, & cum eo munus ipſum Presbyteri Pœnitentiarii, totamque illam fortaſſe ſolemnis Pœnitentiæ ceremoniam; quibus ſublatis non id mali contigit, quod ipſe dicebas, malè explicans ea ultima verba So-

cratis, ſed illud aliud, quod Pœnitentes non ſunt amplius publicè in Templo redarguti, ut in Eccleſiá Conſtantinopolitanâ fieri ſolebat.

At cur ſolemnem Pœnitentiam facere 12
tam multos pudebat (ut dicunt Tertulianus, Pacianus, & Ambroſius) ſi non jubebantur Pœnitentes confiteri ſua occulta delicta? Miror, hæc objici, cùm talia eſſent in ſolemni Pœnitentiâ quæ pudorem facerent præſertim hominibus Criminoſis, quos ſubinde bene agere, præſertim publicè, pudet. Igitur multi aut etiam omnes, rubore ſuffundebantur, dum coram omnibus, incompti, cinere conſperſi, & humili ſacco induti apparebant, dum ſe pedibus cujuſque, ut pro ſe orarent, advolvebant: dum in Templi angulo conſiſtere per menſes aut annos jubebantur, dum ad initium Sacrificii toto Templo cum Catechumenis expellebantur, dum tandem ſua delicta quamvis publica confitebantur, eâque confeſſione publicabant illa magis, ſuaſque ignominias refricabant. Hæc ſatis à publicâ Pœnitentiâ retrahebant homines, ut ſunt plerique, parum amantes ſalutis ſuæ, qui proinde à Sanctis illis Patribus juſtiſſimè reprehenduntur.

13 Sum autem maximè admiratus, potuisse te, afferre in confirmationem sententiæ tuæ Epistolam S. Leonis ad illarum trium Provinciarum Episcopos scriptam, cum ea sit validissimum telum, quod vibrari solet contra sententiam tuam, ut mox constabit, cum Epistolam recitabo. Ex iis etiam, quæ dicam, palam fiet, nec potuisse Ecclesiam ad id onus publicæ confessionis cogere Pœnitentem, quamvis potuerint ab eâdem severissimæ aliæ leges sanciri. Per has enim, ut alibi probabitur, punire consuevit Ecclesia graviora, eaque publica delicta, nempe aliunde cognita quàm per Pœnitentium confessionem, non igitur earum severitate removebantur Fideles à confessione, ut absque dubiò evenisset, si occulta sua scelera Confitentibus onus illud recitandi ea publicè subeundum fuisset; ejus enim timore, confessio secreta, unde publica sequeretur, fuisset omissa.

14 Demum non obstat Canon Basilii, tum quia Canones illi ad Amphilochium missi, pertinent potius ad externam Ecclesiæ disciplinam, tum quia, quamvis dicantur pertinere ad regimen interni fori, Canon à te allatus nihil adversatur sententiæ meæ. Prohibebantur

bantur ſiquidem Confeſſarii, ex veteri Patrum ſententiâ, ut ibi dicitur, publicare mulierum occultas impudicitias, non quia cætera publicare poſſent, ſed ut ab hac publicatione maximè caverent. Sic prohibemur tam ſæpe in Scripturis aliquid injuſtum agere contra Viduas, & Pupillos; non quia injuſtè agere cum aliis liceat, ſed ut maximè caveamus ab eâ injuſtitiâ, quæ committitur contra Viduas, & Pupillos, utpote quæ gravior eſt, & deterior. Hæc eſt prima ejus legis ratio. Ex eâ enim publicatione multò majora mala oriebantur, quàm ex publicatione aliorum; quare, non abs re, eá præſertim, & ſpeciali lege vetatur. Altera ratio ea eſt, quòd quamvis prudentes Confeſſarii non ſolerent ad publicam occultorum confeſſionem, aut ad publicam propter ea pœnitentiam cogere Pœnitentes, non rarò tamen eam ſuadebant, ad majorem delicti expiationem: aliquando etiam (id onus non detrectantibus Pœnitentibus) præcipiebant ſaltem publicam pœnitentiam; hoc ipſum autem, cum prædictis fœminis facere, vetitum fuit, ne Confeſſarius ſuo vel conſilio, vel præcepto, quamvis ſponte acceptato, eas in vitæ diſcrimen impelleret.

Verùm, ut invalida prorfus funt argumenta, quibus tuam fententiam probare conatus es; ita validiffima funt ea, quæ afferam, ut fuadeam fententiam meam, videlicet, nunquam univerfam, aut Romanam Ecclefiam id jugum publicè confitendi occulta delicta impofuiffe Fidelibus, aut approbaffe, quòd imponeretur.

16 Et primò id probo ex inftitutione hujus Sacramenti. Sic enim Chriftus Dominus illud inftituit, ut noluerit ea onera imponi Pœnitentibus, quæ non effent ejus adminiftrationi neceffaria, & effent nimis gravia, quæ proinde facilè Pœnitentes removiffent ab ejus etiam neceffariâ receptione. Et hæc eft ratio, cur non poffit Ecclefia obligare Fideles volentes confiteri & percipere Sacramentum, ut permittant Confeffario revelare cui voluerit peccata fua: Onus autem publicè confitendi occulta peccata eft abfque dubio onus graviffimum, adeoque plerofque removens à perceptione hujus Sacramenti. Ergo Ecclefia Univerfalis aut Romana, quæ errare nequit, id nunquam fecit, nec ut fieret, approbavit.

17 Secundò id probo, & fimul confirmo allatum argumentum, eo decreto Sancti Leonis pri-

primi, cujus antea meministi: hujus autem decreti, quæ fuerit occasio, exponendum prius est. In Campania, Samnio, & Piceno quidam Confessarii rigidiores, & (ut sibi videbantur, & suis Episcopis) zelo Religionis, aut disciplinæ flagrantes id onus imponebant Pœnitentibus, ut sua omnia peccata descripta in libello deferrent Confessario, eaque publicè recitari permitterent, sic enim fore putabant, ut Fideles ad amorem pœnitentiæ horum exemplo accenderentur, & ut ipsi Pœnitentes, reliquique omnes, ne tantum onus subire cogerentur, à peccando magis abstinerent. Sed aliter visum Sancto Leoni, qui vero ardebat amore disciplinæ, nempe eo, qui est secundum scientiam, & cupit exonerare, non onera imponere, Sacramenta reddere facilia, non odiosa, spem salutis facere, non augere desperationem. Igitur in hunc modum earum provinciarum Episcopis scripsit. *Illam* 18
etiam contra Apostolicam regulam præsumptionem, quam nuper agnovimus à quibusdam illicitâ usurpatione committi, modis omnibus constituo submoveri (de Pœnitentiâ videlicet, quæ ita à Fidelibus postulatur) ne de singulorum peccatorum genere, libellis scripta professio publicè recitetur,

tetur, cum reatus conſcientiarum ſufficiat ſolis Sacerdotibus indicari confeſſione ſecretâ. Quamvis enim plenitudo fidei videatur eſſe laudabilis, quæ propter Dei timorem, apud homines erubeſcere non veretur; tamen quia non omnium ſunt peccata, ut ea, quæ pœnitentiam poſcunt, non timeant publicare, removeatur tam improbabilis conſuetudo, ne multi à pœnitentiæ remediis arceantur, dum aut erubeſcunt, aut metuunt inimicis ſua facta reſerare, quibus poſſunt legum conſtitutione percelli: ſufficit enim illa confeſſio, quæ primùm Deo offertur, tunc etiam Sacerdoti; qui pro delictis Pœnitentium precator accedit: tunc enim demum plures ad pœnitentiam poterunt provocari, ſi Populi auribus non publicetur conſcientia confitentis.

19 Multa ſunt in hoc decreto quæ faciunt ad rem præſentem! Et primò dicit à ſe nuper cognitam eam præſumptionem, quamvis illæ Provinciæ parum à Româ diſtarent, erat igitur mos de novo inductus, non autem à Majoribus acceptus, ut ipſe dicebas. Secundò dicit, quoſdam, nempe paucos, non autem omnes earum Regionum Epiſcopos, ut pariter ipſe dicebas, auſos fuiſſe novum illud onus imponere Pœnitentibus. Tertiò hanc novam admi-

administrandæ Pœnitentiæ praxim contrariam regulæ Apostolicæ appellat, nempe contrariam regulis Fidei, & institutioni Sacramenti, nobis ab Apostolis traditæ; id enim ibi sonat *Regula Apostolica*. Igitur hæc praxis obligandi Fideles ad publicam occultorum criminum manifestationem, est illicita, ergo nunquam fuit ab Universâ Ecclesiâ aut ab Ecclesiâ Romanâ usurpata, aut approbata. Quartò damnat absolutè eam praxim imponendæ pœnitentiæ, & confessionis publicæ occultorum delictorum, non autem damnat solum usum exigendi manifestationem earum culparum, quæ legibus humanis plectebantur, ut male arbitratur Morinus lib. 2. cap. 10. Quamvis enim Leo dicat, ex hoc etiam capite debere rejici eam novam consuetudinem, eo quòd multi committunt peccata, propter quæ *possunt legum constitutione percelli*, quæque proinde publicari nolunt, tamen absolutè docet, esse contra Apostolicam regulam, exigere culparum manifestationem publicam, *& sufficere confessionem secretam*, nempe confessionem factam soli Sacerdoti, quod esset falsum, si posset exigi publica aliqua confessio scelerum occultorum.

Adde quòd in illis ultimis verbis dum *aut erubeſcunt*, *aut metuunt &c.* diſtinguit duo hominum genera, nempe eorum, qui *erubeſcunt* confiteri,& eorum,qui *metuunt* confiteri, propter pœnas legibus humanis ſtatutas, & ex utroque capite docet, rejici debere eam conſuetudinem,quæ multos aut *erubeſcentes*, aut *metuentes* arceret à Sacramento. Quibus oſtendit, quod dicebam, nempe ita inſtituiſſe Chriſtum Dominum hoc Sacramentum, ut noluerit ipſum reddi ſic odioſum & ita oneroſum,ut Fideles ab eo arceantur, ut certè obligatione publicæ confeſſionis ab eo Fideles arcerentur. Demum notandum eſt, quàm ſignificanter improbet eam novam conſuetudinem obligandi Fideles ad eam confeſſionem; eam enim vocat *contrariam regulæ Apoſtolicæ*, *præſumptionem*, *illicitam uſurpationem*, *modis omnibus ſubmovendam*, *tam improbabilem conſuetudinem*. Quis autem credat, id unquam factum ab Eccleſiâ veteri fuiſſe, quod à Sancto Leone Veteris Eccleſiæ Doctore, adeo vituperatur?

20 Tertiò Concilium Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 5. docet quod *non ſatis conſultè humanâ aliquâ lege præciperetur*, *ut delicta præſertim ſecre-*

ſecreta, publica eſſent confeſſione aperienda. Atqui Eccleſia nunquam fecit, quòd inconſultè, & imprudenter fit, ergo eam legem nunquam fecit.

Quartò tandem id probo ex eo, quòd 21
communis Theologorum opinio ea eſt, non poſſe Eccleſiam hanc legem condere, nec poſſe id præcipi à Confeſſario. Ex multis Doctoribus id aſſerentibus ſatis ſit audire Suarium, qui tom. 4. in 3. par. diſp. 21. de Pœnit. ſect. 2. num.6. ſic habet. *Ex quo infero primò, non poſſe confeſſionem publicam per humanam legem generatim præcipi .... Et ratio eſt primò, quia res eſt difficillima, & alioquin non neceſſaria, nec per ſe valde utilis: Lex autem humana non poteſt res adeo difficiles poſtulare, niſi fortè ex communi aliquâ, & urgenti neceſſitate &c. Infero ſecundò, non poſſe Confeſſorem cogere Pœnitentem ad manifeſtanda illi peccata alio modo magis publico, quàm per auricularem confeſſionem .... probatur à fortiori ex dictis, quia præceptum Confeſſoris humanum eſt: item quia Confeſſor tenetur ex jure Divino ad ſigillum confeſſionis; illud autem apertè eſſet contra ſigillum, ſicut etiam contra illud ageret Confeſſor, ſi Pœnitentem cogeret, ut ei daret facultatem revelandi confeſſio-*

fessionem, Atqui Ecclesia nunquam fecit, aut probavit fieri ab aliis, quod non potest licitè fieri, ergo nec ipsa, suâ lege imposuit unquam id onus, nec unquam probavit, ipsum imponi à Confessariis.

D. R. Valida profectò videntur hæc argumenta: necesse tamen est, fallaciam aliquam subesse. Si enim quid probant, non solum evincunt, non consuevisse unquam Ecclesiam præcipere publicam occultorum scelerum confessionem, sed neque publicam consuevisse unquam imponere pro delictis latentibus pœnitentiam, quâ videretur occultum revelari peccatum. Id autem est evidenter falsum, cum innumeris veterum Testimoniis probetur, injunctam promiscuè fuisse pro majoribus delictis, vel nota essent, vel ignota & occulta, publicam pœnitentiam, vel inde sequeretur, revelari crimen occultum, vel non sequeretur. Hujus enim damni nullam rationem habuit Antiquitas.

D. D. Et hæc est altera calumnia, qua Veteris Ecclesiæ disciplinam infamatis. Sit igitur.

CA-

CALUMNIA VII.

Publica pro delictis etiam occultis Pœnitentia subeunda fuit ex veteris Ecclesiæ disciplinâ.

DISPUTATIO VII.

Doct. Discr. Iraris, id etiam à nobis inter calumnias recenseri?

Doct. Rig. Miror certè, haberi loco calumniæ veritatem adeo exploratam, ut nullus unquam ausus fuerit eam vocare in controversiam. Licèt enim aliquot hujusmodi antiquitatum Scriptores publicam occultorum scelerum confessionem à veteri Ecclesiâ *præceptam fuisse*, non ausi fuerint asserere, saltem clarè 1

rè, & rotundè, hinc tibi aliter sentienti non admodum repugnavi; omnes tamen clarissimè, ac disertissimè asserunt, tanquam certum, & indubitatum, ab eâ impositam fuisse publicam occultorum criminum Pœnitentiam. Loquor autem de Ecclesiâ priorum sex, aut septem seculorum. Præter illos, quos initio præteritæ concertationis produxi, scilicet Tapperum, Lindanum, aliosque non ita recentes, adeo certum id esse putat Gabriel Albaspinaeus, Aurelian. Episc. in fine Observationis 5. lib. 2. ut oppositum putet omnino improbabile. *Nec probare quis posset* (inquit) *propter unius fornicationis crimen, sive publicum, sive privatum, aliam fuisse, quàm publicam indictam pœnitentiam*. Fusè idem probat Gaspar Ivenin in Comment. histor. dogmat. de Sacram. tom. 2. dissert. 6. quæst. 6. cap. 7. art. 1. Fusissimè autem Morinus de Pœnit. lib. 5. cap. 8. usque ad cap. 15.

2 Sed horum auctoritas fortasse non satis te movet: illi certè permovere te debent, quos tanquam prima Cœli Ecclesiastici luminaria veneraris, nempe Petavius, Card. Bellarminus, Suarius, idem prorsus, quod Auctores antea laudati asserentes. Primus enim,

nem-

nempe Petavius in Animadversionibus ad S.Epiphanium ad hęresim 59. pag.248.sic habet. *Quod autem arcanis sceleribus publica inflicta Pœnitentia sit, fidem faciunt antiquissimi Canones*. Card. autem Bellarminus lib. 3. de Pœnit. cap. 14. disputans de facto Nectarii negat quidem jussos fuisse Pœnitentes publicam facere confessionem, publicam autem pœnitentiam, & privatam eis promiscuè impositam pro culpis secretò expositis affirmat per hæc verba. *Consueverunt quidem aliqui juxta consilium Sacerdotis, cui peccata omnia confessi fuerant, aliqua graviora, & publica publicè confiteri, tamen ad id non tenebantur, sed satis erat peccata omnia privatim confiteri, & pœnitentiam privatam, vel publicam juxta Sacerdotis imperium agere*. Suarius demum tom. 4. in 3. part. disp. 49. sect. 2. num. 4. loquens de pœnitentiis canonicis sic docet. *Eę pœnitentiæ non solùm imponebantur pro delictis publicis, & scandalosis, pro quibus imponi solent exteriores, & publicæ pœnæ, sed etiam pro occultis criminibus: imò non solùm pro externis, sed etiam pro merè internis, quæ solã cogitatione, & affectione committuntur, quæ omnia constant ex antiquis Canonibus, quæ leguntur*

apud

apud Burchardum lib. 19. *sui decreti*, *& apud Basilium*, *Gregorium Nyßenum*, *& alios*, *qui hos Canones pœnitentiales collegerunt*. Tantum ne ſcelus admittes, ut Suarium deſeras ?

3 *D. D.* Suarium certè cum reliquis deſererem, ſi certa ratio id facere ſuaderet; non enim nos, ut vos facere conſueviſtis, ita ſequimur Doctorem aliquem, ut ipſum Conciliis, aut Pontificiis definitionibus præferamus. Hìc autem, Doctores quos attuliſti, deſerere non eſt opus; ſic enim temperabo ſententiam meam, ut vera ipſa ſit, nec falſa ſint ea, quæ Scriptores docent, quos paulo ante laudàſti, quamvis dicantur agere de pœnitentiis interni fori, non vero externi, quod negare facilè poſſem. Imò ut hos Doctores ſequar, cogor dicere, nunquam ab Eccleſiâ universâ, vel Romanâ, id onus faciendi pro delictis occultis publicam pœnitentiam, fuiſſe
4 Pœnitentibus impoſitum. Eſt enim communis Theologorum, adeoque ipſius Cardinalis Bellarmini, & Suarii ſententia, non poſſe pro latentibus culpis imponi pœnitentias manifeſtas, & quidem Card. Bellarm. lib. 1. de Pœnit. cap. 21. *Publica peccata*, inquit, *ad pœnitentiam publicam*, *occulta ad privatam pertinent*.

nent. Neque enim licet peccatum occultum publicare, aut etiam pro occulto pœnitentiam ita publicam imponere, ut ex eâ peccatum ipsum detegatur. Suarius verò eo tom. 4. in 3. par. disp. 38. sect. 6. num. 3. *Communis opinio est, propter peccata occulta, non debere imponi pœnitentias publicas; quia sunt improportionatæ, & contra bonam famam Pœnitentis.*

D. R. Ergo Cardinalis Bellarminus, & Suarius docent, non posse licitè fieri, quod iidem ipsi docent factum ab Ecclesiâ fuisse, adeoque jam docent, Ecclesiam errasse?

D. D. Minimè verò. Docent quidem, 5
ut audisti, id fieri non debere, nec posse licitè fieri, factum verò id ipsum ab Ecclesiâ fuisse, nunquam docent. Et quidem Cardinalis Bellarminus verbis quæ produxisti, docet, *satis fuisse agere pœnitentiam vel privatam, vel publicam juxta Sacerdotis imperium*, nempe privatam pro culpis occultis, publicam pro publicis, si publicam fieri Sacerdos jussisset, non autem docet, imponi consuevisse publicam pro occultis, aut id fuisse arbitrarium Sacerdoti: Suarius verò non negat, pœnitentias canonicas, etiam pro internis, & occultis *fuisse taxatas*, non tamen omnes pro delictis occul-

tis

tis taxatas fuiſſe docet. Cum ergo, ex pœnitentiis canonicis aliquæ occultæ ſint, aliquæ publicæ, non ſequitur, quòd publicæ fuerint taxatę pro delictis occultis. Hinc idem num. 5. docet fuiſſe, has pœnitentias canonicas taxatas non ſolùm *pro gravioribus, ſed interdum etiam pro levioribus delictis*, pro quibus certè non imponebantur publicæ pœnitentiæ. Igitur aliquæ ex pœnitentiis Canonicis, imò pleræque non erant publicæ, ut jejunia, preces, abſtinentia à quibuſdam voluptatibus, peregrinationes ſolitæ fieri etiam pietatis ergo &c. Et hæ imponebantur pro delictis occultis. Addo quod *imponere, & taxare pœnitentiam* non eſt idem, præſertim in ejus ſententiâ, ac abſolutè obligare Pœnitentem ad illam ſubeundam; docet enim diſp. 38. ſect. 3. num. 2. cum S. Tho. poſſe Confeſſarium imponere vel totam, vel ſaltem partèm pœnitentiæ per modum conſilii, vel conditionatè hoc modo: *Si id feceris, ſit loco pœnitentiæ Sacramentalis*.
6 Rurſus poteſt Confeſſor, ex eodem, eam imponere per modum præcepti, non cogendo tamen ineluctabiliter Pœnitentem ad eam acceptandam; quomodo ſolent communiter Confeſſarii imponere pœnitẽtias, unde ſi Pœnitens ex

ex justâ causâ aliâ imponi sibi petat, vel ostendat ingentem difficultatem in eâ acceptandâ, aliam imponunt: hoc autem modo fuisse antiquitùs impositas aliquando pro culpis etiam occultis publicas pœnitentias, non repugno: jam enim voluntariæ erant, nec Fideles per eas à confessione sacramentali removebantur, nec per eas Confessarius, sed ipse Pœnitens sponte revelabat peccatum suum. Quod ergo assero illud solum est, non potuisse ad hoc onus *cogi* Pœnitentem, & hanc esse communem Theologorum sententiam, ut refert Castropalaus part.4. de Sacram. Pœnit. tract.23. disp. unica punct. 21. §. 2. num. 5. ubi sic. *OMNES CONVENIUNT injustissimè COGI Pœnitentem ad pœnitentiam publicam*. Atque ita intelligendi sunt Doctores, dum asserunt, non posse Confessarium publicam pro occulto delicto pœnitentiam imponere, nempe ita, ut cogat eum acceptare hujusmodi pœnitentiam; cogit autem, dum renuenti absolutionem negat. Hinc Gullielmus, summæ Sancti Raymundi glossator, ipsi Raymundo ætate suppar ad §.6. titul. de pœnit. & remiss. dicit, *quod aliquis potest cogi per excommunicationem ad suscipiendam solemnem pœni-*

tentiam, si sponte non velit subire, dum crimen sit magnum, & publicum, & moveat scandalum, & quod pro occulto crimine imponi potest, si Pœ-
7 *nitens voluerit, aliàs non.* Notari autem debent illa verba *si Pœnitens*, quibus significat se loqui, ut nos loquimur, de foro interno, quod est forum Pœnitentis; nam si sermo sit de foro externo, quod non respicit Pœnitentem, sed delinquentem, quodque persæpe respiciunt Canones Pœnitentiales, est indubitatum, posse in hoc foro publicâ pœnâ puniri etiam occultum delictum, & probatur à Suar. disp. 3. de censur. sect. 2. num. 16. & disp. 31. sect. 1. num. 67. aliisque apud Morin. lib. 5. cap. 26.

8 His facilè respondetur Albaspinæo, aliisque tuæ sententiæ defensoribus. In locis enim Patrum, & Conciliorum, quæ allegantur ab ipsis, aut non agitur de Pœnitentiis Sacramentalibus, sed extrasacramentalibus (Ecclesiam verò posse in foro externo publicè punire etiam occulta delicta, non est dubium, ut modò dicebamus, non inde tamen sequi quòd possit idipsum facere in foro *interno* patet, ostendeturque amplius calumniâ 12.) aut agitur quidem de Pœnitentiis Sacramentalibus, iisque publicis, sed quas li-

berè

berè acceptabantur, cùm pro delictis occultis imponebantur.

D. R. Igitur tibi convenit cum Morino, qui vult quidem Pœnitentes fuisse olim publicâ pœnitentiâ castigatos, ad eam tamen cogi eos potuisse negat, cum delictum erat occultum, siquidem lib. 5. cap. 11. num. 13. loquens de Zonarâ, & Balsamone, veterum Canonum pœnitentialium commentatoribus, ac dicens eos nunquam distinxisse inter peccatum occultum, & publicum, ita subdit. *Nec re verâ interest, aut illi interesse unquam dicunt, an crimen occultum sit, an publicum; nisi quòd in occulto crimine reus cogi non potest, sed suæ voluntati permittendus, ut volunt Canones.* 9

D. D. Adhuc est magnum inter me, & Morinum dissidium, dum enim Morinus dicit, neminem potuisse pro occulto delicto ad publicam pœnitentiam cogi, id solùm significat, non potuisse cogi per Ecclesiasticas pœnas excommunicationis, aliarumque similium. Cæterùm vult, potuisse Pœnitentem cogi præcepto ineluctabili, itaut renuenti potuerit absolutio denegari. Id constat ex iis, quæ affert, ac docet in pluribus locis illius li- 10

bri 5., & clarissimè cap. 17. num. 7. ubi sic: *Cum peccatum erat publicum, ad pœnitentiam publicè agendam, Peccatores excommunicatione, & omnimodâ Ecclesiæ expulsione cogebantur. At cum peccatum erat occultum, Pœnitentiæ publicæ actio erat spontanea, hoc est, ad eam cogi non poterant ullâ excommunicatione, aut Sacramentorum publicâ denegatione. Peccatori equidem hujusmodi secretò confitenti, nisi pœnitentiam Canonicam agere vellet, RECONCILIATIONEM SECRETO' DENEGABAT SACERDOS; sed quod ultra in eum ageret, nihil habebat.* Id ego nego, & pernego, nempe fuisse sic impositam pro delictis occultis pœnitentiam, ut reluctanti reconciliatio negaretur.

11 Id autem probo sic primò, quia Sacerdos id faciens, facit contra sigillum Confessionis, ut ex Suario de Pœnitentiâ disp. 21. sect. 2. num. 6. facit ille, qui obligat Pœnitentem ad publicam occulti peccati confessionem, & constabit magis ex vltimâ calumniâ. Probo 2. quia, vel resignet, vel non resignet Sacrum Sigillum Sacerdos id faciens; certè imponit onus gravissimum, quod reddit valde odiosum Sacramentum, & Fideles ab eo

remo-

removet, quod eſt contra inſtitutionem hujus Sacramenti, ut contra ipſam, & ex eâdem ratione eſt frangere Sacrum Sigillum. Probo 3. Communi Theologorum ſuffragio ut dictum eſt. Probo 4. quia per hanc Sententiam ſic temperatam, conciliantur omnia loca Patrum, & Veterum Scriptorum, quæ contraria videntur, nempe eorum, qui docent, impoſitam fuiſſe pro occultis delictis publicam Pœnitentiam, & eorum, qui id negant. Siquidem impoſita fuit non renuentibus, non impoſita renuentibus.

Patres, qui docent, aut innuunt, pro ſolis delictis publicis imponi conſueviſſe publicam pœnitentiam, afferuntur à Sirmondo in hiſtoriâ publicæ pœnit. & nos infra aliquos afferemus.

D. ℞. Sed Morinus affert in contrarium longè plures, quorum loca per iſthoc tuæ ſententiæ temperamentum non explicantur ſatis. Et primò, ex omnibus Patribus 12
habetur, conſueviſſe veterem Eccleſiam, cogere ad publicam pœnitentiam homicidas, & adulteros: atqui ſic plectebantur ſoli occulti homicidæ, & adulteri, nam publici puniebantur capitali ſupplicio à civili magiſtratu, ergo.

13 2. Clerici ob quædam crimina etiam occulta cogebantur abdicare se munere suo.

14 3. Antiqui Canones jubent quidem mitiùs puniri spontè confessum, quàm convictum, nempe pœnâ breviori, non autem diversâ, nec unquam distinguunt delictum publicum à non publico, ut fieri cœptum est seculo sexto, vel septimo, ergo ante hoc tempus eâdem pœnâ puniebatur utrumque, & quidem in foro sacramentali. Absurdum enim est dicere, Veterem Ecclesiam respexisse solam disciplinam externam, quam solam respicit forum extrasacramentale.

15 4. Multa sunt loca Patrum, veterumque Scriptorum, ex quibus habetur, in Veteri Ecclesiâ fieri consuevisse pęnitentiam publicam pro quibuslibet peccatis gravibus, ergo etiam pro occultis. Non est autem probabile, quòd Pęnitentes sponte susceperint onus tam grave, ipsum ergo subire cogebantur, ut ex iisdem Patribus colligitur, quorum loca affert præsertim Jueninus.

D. D. Quæ affert is Author, expendentur concertatione sequenti. Nunc respondendum est argumentis, quæ attulisti ex Morino.

Ad

Ad primum nego, coactos fuiſſe ſubire publicam pęnitentiam occultos homicidas, & adulteros. Et quidem ſi publica homicidia, & adulteria fuerunt, ut inquis, pœnã capitis ab Regibus ipſis, & Imperatoribus vindicata, jam Sacerdos prædicta crimina per pœnitentiam publicam manifeſtans, aut indicans, graviſſimæ pœnæ cauſa Pœnitentibus fuiſſet, aut ſaltem eos in graviſſimum diſcrimen conjeciſſet, quod ſanè à Chriſtianâ, ne dum Eccleſiaſticã benignitate prorſus abhorret. Igitur ſciendum eſt, quod quamvis civilibus legibus pœna graviſſima fuiſſet hujuſmodi delictis ſtatuta, adhuc tamen plerumque ea non infligebatur, ut modò non infligitur, vel reo fugiente, vel pecuniã ſupplicium redimente, vel intercedentibus clariſſimis viris, & præſertim Epiſcopis, qui ſæpiſſime id officii præſtabant, ut refert Macedonius Africæ Præſes ad Auguſtinum ſcribens, & confirmat idem Auguſtinus ipſi reſcribens epiſt. 54. ex quã etiam habemus, non omnes hujuſmodi reos, Epiſcoporum precibus à morte liberatos, ad publicam pœnitentiam fuiſſe compulſos, ſed eos ſolos, quorum crimina publica erant. *Quoſdam* (inquit S.Doctor) *quorum crimina* 16

manifesta sunt, à vestrâ severitate liberatos, à societate tamen removemus Altaris, ut pœnitendo placare possint, quem peccando contempserint. Quod ipsum colligitur ex Ambrosio, qui lib. 1. de pœnit. cap. 16. monet, non esse deneganda sacramenta ei, *qui occulta crimina habens, propter Christum tamen studiosè pœnitentiam egerit*, idest, qui publicam pœnitentiam subjerit, quamvis esset occultus peccator, adeoque non teneretur eam subire; igitur solus publicus peccator ad eam cogebatur.

17 Ad 2. respondeo, eam Clerici depositionem, vel suspensionem non fuisse pœnitentiam, de quâ modò agimus, nempe impositam ex confessione sacramentali, sed pœnam impositam in foro externo.

18 Ad 3. ea Canonum antiquiorum monitio tam frequens, ut convictis major pœna imponatur, quam sponte confitentibus, satis ostendit, eos Canones non respexisse specialiter forum internum, in quo nemo denunciatur ab alio, nemo convincitur, sed ipsum præcisè peccatum spectasse. Cum autem non respicerent specialiter forum internum, sed potius externum, non erat necesse, ut distingue-

guerent inter peccatum occultum, & publicum, cum forum externum utrumque peccatum pœnâ publicâ puniat, ut non semel dictum est, & dicetur. Nec inde sequitur, Ecclesiam antiquiorem nullam statuisse regulam pro foro interno: nam ea pœnæ taxatio dirigebat etiam forum internum, quatenus ex eâ dignoscebat Confessarius, quæ crimina majora essent, & majori pęnâ digna, quæ minori.

Cæterum quamvis concedam, eos Cano- 19
nes respexisse forum internum, argumentum non urget. Nam, ut non distinguunt inter peccatum publicum, & occultum, ita non distinguunt inter peccatum viri, & feminæ; non inde tamen sequitur, easdem pęnitentias fuisse utrique impositas, & fęminas quoque fuisse exilio, vel peregrinatione mulctatas, quę pęna erat per Canones parricidis statuta. Ut igitur in hoc, aliisque similibus casibus, quamvis non distinguerent Canones, distinguebat Confessarius, ita in casu nostro.

D. R. At cur Canones cœperunt postea 20
distinguere, nempe post sæculum sextum. Sic enim distinxit Beda cap.7.de remediis peccatorum, & postea Ecbertus Eboracensis Ar-
chiep.

chiep. in suo Pœnitentiali cap. 1. Alcuinus, & in libris capitul. Caroli Magni, & Ludovici Pii, ubi cap. 52. lib. 5. sic. *Si occultè, & sponte confessus fuerit, occultè fiat; & si publicè, & manifestè convictus, aut confessus fuerit publicè, ac manifestè fiat*, nempe pœnitentia. Id ipsum monent multa Concilia, Remense can. 31. *Ut discretio servanda sit inter Pœnitentes, qui publicè, & qui absconsè pœnitere debeant*. Idem iisdemque verbis sancitur in Moguntino, celebrato an. 847. Distinctiùs in Londinensi sub annum 1200. *Pœnitentia talis injungatur uxori, unde non reddatur marito suo suspecta de aliquo occulto, & enormi peccato*. Demum in Senonensi an. 1269. redarguuntur aliqui, quòd publicam pœnitentiam omnibus promiscuè imponebant. *Idem etiam exempti, & alii quamplures Religiosi pro cunctis peccatis cunctas pœnas statuunt infligendas, ex quo interdum evenit, ut dum tales pœnæ delinquentibus infliguntur, eorum peccata, quæ occulta fuerant, veniunt in notitiam aliorum*. Quibus præmissis, statuitur ne id amplius fiat. Igitur fiebat antea passim, & impunè.

D. D. Fiebat utique, nec id negamus, sed malè fiebat; & ideò fiebat ab aliquibus

tan-

tantùm, nec approbante, aut connivente Ec-
cleſià universà, vel Romanà. Addo id fa-
ctum ſæpè non ita tamen, ut cogerentur Pę-
nitentes occulti pœnitentiam publicam ſubi-
re, ſed itaut ea imponeretur fortaſſe ſolis non
renuentibus. Quia verò experientiã comper- 21
tum eſt, ex hoc ipſo multa mala oriri, cum
præſertim cæpit eſſe frequentior uſus auricu-
laris confeſſionis, ideo cautum inde ſępiſſime
fuit, ne id ampliùs fieret. Quandoquidem
verò tam multa loca attuliſti, in quibus id
ſtatuitur, recolere etiam debebas decretum
Alexandri III. reſpondentis Epiſcopo Oxo-
nienſi; ſed fortè omiſiſti, quòd hujus Ponti-
ficis verba meæ ſententiæ ſuffragantur. Poſt-
quam enim prædictus Pontifex in eã epiſto-
là Epiſcopum monuit, ne Sacerdotem, de
quo fuerat interrogatus, ſuſpendat ab officio,
ſi occultè peccavit, addit hæc verba, *Alio-
quin non eſſet tutum, cum ſit ſecretus exceſſus,
ipſum invitum ab officio coercere: ſed tamen pœ-
nitentiam ſecretam, ſecundum quòd tibi viſum
fuerit, injungere non poſtponas*. Undè infero,
ergo Eccleſia vetus non conſuevit ad publi-
cam pœnitentiam cogere, qui occultè deli-
querant: non enim eſt dicendum, eam con-

ſue-

ſueviſſe facere, præſertim cum viguit ſanctiſſima illa diſcplina, quam ſemper prædicatis, quod non ſit *ſatis tutò*, ſed cum periculo frangendi ſacrum ſigillum.

D. R. Nullum fuit tale periculum: nam certè ex pœnitentiâ publicâ non poterat argui ſpecies commiſſi peccati, cum idem pœnitentiæ genus imponeretur pro iiſdem peccatis. Nec poterat ex eâ argui peccatum in genere, nempe pęnitentem grave aliquod peccatum commiſiſſe, cùm ſubinde pœnitentia publica ex devotione fieret etiam ab innocentibus, ut notat Morinus lib. 2. cap. 19. n. 6.

22 *D. D.* Scio id aſſeri à Morino, & ante ipſum à Doctoribus magni nominis, verùm ſi hoc verum ſit, jam temere Auguſtinus in libro de ſymbolo ad Cathecumenos, hos alloquens dicit, *Illi, quos videtis agere pœnitentiam, ſcelera commiſerunt, aut adulteria, aut aliqua facta immania. Inde agunt pœnitentiam*, ut, quia etiam homines probi tundunt inter orandum pectus ſuum, temere quis diceret, *Illi, quos videtis in Eccleſia tundere pectus ſuum, ſcelera commiſerunt aut adulteria, aut aliqua facta immania. Inde dum orant, tundunt ſua pectora*. Eſt igitur evidenter falſum conſueviſ-

ſe

ſe immiſcere ſe cum Pœnitentibus etiam innocentes. Peragebant quidem aliqui ſponte, & ex ſuà devotione publicam pœnitentiam, verùm innocentes non erant, ſed occultis ſceleribus adſtricti. Igitur Pœnitentia id ſaltem ſignificabat, Pœnitentem graviter deliquiſſe: quod optimè advertit Concilium Colonienſe in Enchiridio Chriſtianæ inſtitutionis tit. de Confeſs. §. *Reſtat ut*. Ubi loquens de pœnit. publicà, quæ olim in Eccleſià imponebatur, ſic habet. *Quâ pœnitentiâ, etſi qui deliquit non proderet ſpeciatim crimen ſuum, tamen ipſo facto confitebatur, & declarabat Eccleſiæ, ſe graviter peccaſſe*.

Dixi pœnitentiam publicam fuiſſe ſal- 23
tem gravis delicti indicium, quod ſatis eſt ad oſtendendum, ad eam cogi minimè potuiſſe eum, qui occultè deliquerat: reſignati ſiquidem ſacri ſigilli reus eſt etiam, qui nullum in ſpecie peccatum prodit, ſi manifeſtet in genere Pœnitentem gravi aliqua culpa fuiſſe obſtrictum, ut omnes docent, nec ut arbitror diſſentis. Cæterùm, ſæpiſſime ex adjunctis circumſtantiis ſpecies ipſa culpæ indicabatur, aut ſuſpicioni non leve fundamentum præbebatur, quod ipſum per leges ſacri ſi-

gilli

gilli non licet, nec unquam licuit, quidquid in contrarium ſenſerint aliqui ex veſtris, quorum eſt ultima hujus primæ Partis Calumnia parum diſtans ab eà, quam nunc nitor diſiicere, ut à fundamento non diſtat moles ſuperimpoſita. Quare non pauca dicenda tunc erunt, quæ magis oſtendent, nunquam fuiſſe in foro interno occultum delictum pęnà publicà vindicatum, voſque ad aliter ſentiendum inductos eà perſuaſione, quòd unum & idem fuerit in Eccleſia veteri forum internum, externumque, vel eaſdem fuiſſe, aut eſſe poſſe utriuſque fori pęnas, eandem in puniendis occultis delictis diſciplinam.

Quod autem quarto loco obiiciebas, eſt ipſa octava Calumnia, quam mox diſiicere aggrediar.

CA-

CALUMNIA VIII.

Pro quibuslibet peccatis lethalibus, publicam Pœnitentiam imposuit Vetus Ecclesia.

DISPUTATIO VIII.

Doct. Discr. AM verò reiicienda 1
est octava Calumnia, quam contra veteris Ecclesiæ disciplinam adornabas in quarto argumento, quod in præteritâ disputatione proposuisti: quamvis ex iis quę in eâ dicta sunt, satis ea rejecta videatur: si enim falsum est, ut ibi probavi, fuisse unquam ab Ecclesiâ, pro occultis delictis, quamvis atrocibus, ineluctabiliter impositam publicam

blicam Pœnitentiam, utique falsum est, fuisse eam impositam pro quibuslibet lethalibus culpis.

2 *Doct. Rig.* Id tamen factum fuisse affirmant eruditi Scriptores, inter quos est Gaspar Jueninus, ut dicebam, qui in Commentario Historico, & Dogmatico de Sacramentis tom. 2. dissert. 6. quæst. 6. cap. 7. art. 1. §. 2. pag. 688. sic habet: *Docet Morinus noster, trium Priorum Seculorum Patres, per Pœnitentiam publicam purgaße triplicis tantùm speciei peccata, Idololatriam, Homicidium, Moæchiam. Et rursus quarto Seculo, & duobus proxime sequentibus, peccatis, quæ tertio Seculo erant Canonica, addita fuiße non quidem omnia mortalia, sed quæ inter mortalia censentur gravissima. Nonnulli alii Scriptores contendunt uni regulæ subjecta fuiße quæcumque mortalia, seù nullum omnino fuiße peccatum mortale quod pœnitentiâ publicâ castigatum non fuerit*. Inde profert sententiam suam per hæc verba. *Si pœnitentia sumatur pro pœnis publicis non determinatis quidem per Canones, sed Episcoporum arbitrio permissis, quodlibet peccatum mortale castigatnm fuit Pœnitentiâ publicâ etiam tribus Prioribus Seculis*. Ita is Auctor.

D.D.

D. D. Cęteris, ut sibi videtur, eruditior, sed re verâ cæteris audacior, & prorsus appositè ad tollendam de veteri Ecclesiâ auricularem & secretam Confessionem.

D. R. Num audaciæ tribuendum, quod quis sequatur Patres, Clementem, Tertullianum, Cyprianum, aliosqne quorum textus huic sententiæ suffragantes, nisi graveris audire, libenter afferrem.

D. D. Patres audire nihil gravor, gravor autem quam maximè audire eos, qui Patribus, nempe assertoribus veritatis, confirmandis erroribus abutuntur.

D. R. At error nequit esse, quod ab 3
ipsis unanimi consensu asseritur disertissimè. Incipiam à primo, nempe à Clemente, immò ab ipsis Apostolis, quorum ille constitutiones collegit. Earum enim lib. 2. cap. 19. sic præcipitur Episcopo, *Cum aliquem peccasse cognoveris exacerbatus jube eum foras eiici, &c.* Igitur Apostoli jubent eiici ab Ecclesia adeoque publicæ Pœnitentiæ addici eum qui depræhenditur graviter peccasse, qualecumque demum fuerit peccatum. Tertullianus in lib. de Pœnitentià sic habet. *Omnibus ergo delictis, seu carne, seu spiritu, seu fa-*

 cto,

cto, seu voluntate commissis, qui pœnam per judicium definivit, idem & veniam per pœnitentiam spopondit. Hæc sententia, qua nulla universalior in hac re fingi potest, omnia sanè delicta, nempe peccata gravia complectitur. Igitur omnia remittebantur per pœnitentiam publicam, de qua eum agere constat
4 ex cap.9.& 10. ubi eam describit. Cyprianus serm.5. de lapsis refert, etiam eos qui in corde suo lapsi erant per internam apostasiam, egisse cum reliquis Pœnitentiam: reliqui autem certè publicam agebant. Si verò agebatur pro interno peccato mortali, jam agebatur pro omnibus. Idem exponens quartam orationis Dominicæ partem libro, quem de ea scripsit, sic loquitur. *Hunc panem dari nobis quotidie postulamus, ne qui in Christo stamus, & Eucharistiam quotidie ad cibum salutis accipimus, intercedente graviori delicto, dum abstenti, & non communicantes à Cęlesti pane probibemur, à Christi corpore separemur*. Igitur qui graviter deliquerant, prohibebantur communicare cum aliis, quod certè genus publicæ Pœnitentiæ erat, ut constabit ex sequentibus Patrum sententiis. Basilius, aliique
5 Canonum Pœnitentialium Collectores publicas

blicas absque dubio pœnitentias decernunt, sed eas pro quovis genere delictorum decernunt, ergo pro quovis genere delictorum fiebant. S. Ambrosius lib. 1. cap. 16. *Volò veniam reus speret, petat eam lacrymis, petat gemitibus, petat populi totius fletibus, ut ignoscatur obsecret: & cum secundò & tertiò fuerit dilata ejus communio; credat remissiùs se supplicasse; fletus augeat, miserabiliter postea revertatur, teneat pedes brachiis, osculetur osculis, lavet fletibus*. Hic certè describitur Pœnitentia publica, in qua pœnitens prosternebat se ante pedes Fidelium. Eam verò vult fieri à quovis reo, nam loquitur generaliter & redarguit Novatianos, qui pœnitentiam quidem omnibus criminibus injungebant, sed quibusdam negabant reconciliationem. S. Augustinus 6
lib. 83. quæstionum, quæst. 26. dicit, non esse eos *cogendos ad pœnitentiam luctuosam & lamentabilem*, qui peccant ex infirmitate aut ignorantia, quorum peccatum vocat veniale; sed eos qui peccant ex malitià contra bonitatem Divinam, ergo omnes qui mortaliter, ac deliberatè peccabant ad publicam Pœnitentiam damnabantur. Idem Homil. 50. describit triplex genus pœnitentiæ: & pri-

mam dicit esse suscipientium Baptismum, secundam dicit esse eam quæ fit pro culpis quotidianis, *quæ non lethali vulnere sentiuntur*, tertiam *quæ pro illis peccatis subeunda est, quæ legis Decalogus continet*. Hujus autem tertiæ pęnitentiæ nomine, publicam ab eo intelligi patet ex ejus tractatu de utilitate pęnitentiæ cap. 3. ubi similiter pęnitentiam dividens trifariam sic loquitur de tertia. *Est pœnitentia gravior atque luctuosior, in quâ propriè vocantur in Ecclesia Pœnitentes remoti etiam à Sacramentis Altaris participandis*. Nec facit, quod ad calcem libri de Symbolo ad Catechumenos, hos alloquens dicat, *Nolite illa committere, pro quibus necesse est, ut à Christi corpore separemini, quod absit à vobis: illi enim quos videtis agere pœnitentiam, scelera commiserunt, aut adulteria, aut aliqua facta immania. Inde agunt pœnitentiam*: nam per ea verba *facta immania* intelligit quodvis peccatum lethale: hinc subjicit, *Nam si levia peccata illorum essent, ad hæc quotidiana oratio sufficeret*. Unde concludit. *Ergo tribus modis dimittuntur peccata in Ecclesiâ, in Baptismate, in Oratione, in humilitate majoris Pœnitentiæ*.
7 S. Leo in ea celebri epistola ad Episcopos Cam-

Campaniæ, Samnii & Piceni, prohibet quidem, ne presbyteri cogant pęnitentes ad publicam omnium peccatorum confeſſionem, ſed ſilet omnino de publica pęnitentia, quæ poſt illam confeſſionem ſequebatur; igitur non improbavit, quòd ea pro omnibus delictis imponeretur. Gennadius lib. 2. de dogmatibus Eccleſiaſticis, *Communicaturus ſatisfaciat lacrymis & orationibus; & confidens de Domini miſeratione, qui peccata piæ confeſſioni donare conſuevit, accedat ad Eucbariſtiam. Sed boc de illo dico, quem capitalia & mortalia peccata non gravant; nam quem mortalia crimina poſt Baptiſmum commiſſa premunt, bortor priùs publicā pœnitentiā ſatisfacere, & ita Sacerdotis judicio reconciliatum, communioni ſociari, ſi vult non ad judicium & condemnationem ſui Eucbariſtiam percipere*. Quamvis autem dicat *bortor*, vult tamen omnino fieri ut quid neceſſarium, quare dicit, alioquin Euchariſtiam percipi in condemnationem. Iſidorus in ex- 8
hortatione ad pęnitentiam, *Pœnitentia juxtà qualitatem deliEtorum agenda eſt, nam ſicut levia peccata occulta oratione delentur, ita gravia coram Eccleſiā per pœnitentiam & ſatisfactionem remittuntur*: Igitur omnia gravia remitteban-

tur per Pęnitentiam, quæ fiebat coram Ecclesia, adeoque publicam. Innocentius primus in Epistola ad Decentium Eugubinum Episcopum, *De pœnitentibus* (inquit) *qui sive ex gravioribus commissis, sive ex levioribus pœnitentiam gerunt, si nulla interveniat ægritudo quintâ feriâ ante Pascha eis remittendum Romanæ Ecclesiæ consuetudo demonstrat.* Hic certè agitur de publicè Pęnitentibus, ut omnes concedunt, qui tamen dicuntur agere pęnitentiam etiam *ex levioribus*, nempe ex minus gravibus, ergo pro gravibus omnibus agebatur publica pęnitentia. Hæc sane demonstrant, non esse audaciæ insimulandum eum qui asserit, antiquam Ecclesiam, pro omnibus gravibus culpis, publicam pęnitentiam imponere consuevisse, nisi eò laxitatis & impietatis ventum sit, ut qui cum Patribus sentit, audax judicetur.

9 *D. D.* Ego verò iterum assero, per summam audaciam dici, hanc fuisse, veteris Ecclesiæ, in administrando Sacramento Pęnitentiæ disciplinam. Ex hac enim assertione sequitur primò, quòd etiam pro peccatis occultis, debuit ex præcepto Confessarii fieri publica pęnitentia, quod vidimus repugnare insti-

inſtitutioni Sacramenti pęnitentiæ. Sequitur
ſecundò fuiſſe ab Eccleſia veteri conditos Ca-
nones & præcepta obſervantiæ difficillimæ,
quæ proinde obſervari moraliter non pote-
rant: leges autem hujuſmodi, nonniſi impru-
dentiſſimè fieri, conſtat apud omnes. Quod
autem difficillimum ſit pro quovis peccato,
agere publicam pęnitentiam, patet primò,
quia certe difficillimum eſt eam agere pro
occultis, nempe omnibus manifeſtare ſe gra-
viter deliquiſſe. Patet ſecundò quia cùm gra-
viter peccare, fuerit ſemper malum ſatis fre-
quens & commune, jam debuiſſent Fideles
ſemper eſſe ſub jugo Pęnitentiæ, & expelli ab
Eccleſia cum Sacerdos rem Divinam faciebat.
Unde ſequitur tertiò Eccleſiam veterem red- 10
didiſſe maximè odioſum Sacramentum Pę-
nitentiæ, quod eſt certè contra hujus Sacra-
menti inſtitutionem. Sequitur quartò ferè
omnes Veteris Eccleſiæ Fideles, vel non con-
feſſos fuiſſe, ne ſubirent hujuſmodi onus, vel
confeſſos hujuſmodi onus non adimpleſſe;
nam, ut conſtat ex Patribus & Scriptoribus
Eccleſiaſticis, perpauci erant qui publicam
pęnitentiam facerent, cum è contra innumeri
ſemper fuerint, qui culpas lethales commit-

 terent.

terent. Sequitur quintò non fuisse in Ecclesiâ veteri usum confessionis auricularis, aut purè auricularis, quæ non esset ordinata ad pœnitentiam publicam. Hæc sane abunde demonstrant, falsum esse, pro quovis delicto, publicam pœnitentiam fieri debuisse, nisi nomine
11 pęnitentiæ publicæ, intelligatur quæcumque publica significatio pœnitentiæ, quamvis nihil aspera, & laboriosa, quales sunt pœnitentiæ, quæ fiunt sponte à Religiosis simul congregatis, dum osculantur aliquorum pedes, orant brachiis elevatis, publicam sed generalem suarum culparum confessionem faciunt, aliaque hujusmodi præstant. Si enim hæc, & similia facta olim fuisse in Ecclesiâ publicè à quibuslibet lethalis culpæ reis, velit Juenitus, non repugnabo: sed aliquid plus videntur significare Patres, dum de publicâ pœnitentiâ agunt, alioquin etiam modò fieret in Ecclesiâ pro quovis peccato publica pœnitentia, cum etiam modò, quicumque confitetur, Sacerdotis se pedibus publicè demittat in Ecclesiâ, expectet humiliter audiri, confiteatur, secretò quidem, sed coram omnibus, recitet in conspectu omnium injunctam pœnitentiam, & ante quam communicet generalem suarum cul-

culparum confessionē publicā peragat: nemo autē dicit, modò pro quovis peccato fieri publicā, ut olim in Ecclesiâ veteri, pœnitentiam.

His argumentis accedit manifesta aucto- 12
ritas Patrum, quorum aliqui afferunt, pro solis majoribus culpis factam esse publicam pœnitentiam; alii pro solis publicis, quæ scandalum præbuissent. Aliquot horum Patrum loca attulimus in præteritis disputationibus; alia hìc & in sequentibus afferemus, ex quibus & ex rationibus supra allatis, sunt exponendi textus quos in medium produxisti.

Ut autem incipiam à Clemente, unde 13
ipse incepisti, is in loco quem citasti, pœnitentiam non solum publicam injungit, sed maximè publicam, quam solemnem dicimus, & artificialem vocat Juenin, cujus aliquas ceremonias fieri solitas à Diaconis ibi Clemens commemorat: solemnem autem pœnitentiam impositam pro quovis gravi delicto negat idem Juenin. Non igitur de reo cujusvis gravis peccati ibi agit Clemens, sed de eo qui graviora publicè commiserat. Adde, quod non agit de pœnitentiâ infligendâ Sacramentaliter confesso sed *deprehenso* idest convicto, quod non fit in foro Pęnitentiæ.

Quod

14 Quod attinet ad Tertullianum, nihil cogit afferere, ipſum ſemper agere de pęnitentiâ publicâ, dum eo in libro agit de pęnitentiâ. Quamvis ergo cap. 9. & 10. agat de pęnitentiâ publicâ, nego de eâ agere in textu allato; cum præſertim nullus alicujus notæ Scriptor aſſerat, tempore Tertulliani aut Cypriani, coactos fuiſſe Fideles agere dę quovis delicto publicam pęnitentiam, & multò minus de peccatis ſolius voluntatis aut cogitationis, quorum meminere in locis allatis prædicti duo Doctores, quorum ſecundus laudat quidẽ eos, qui vel de ipſis peccatis ſolius cogitationis ſe accuſabant, & forte etiam publicæ ſe correctioni ſubjiciebant, non autem eos ad id coactos fuiſſe affirmat, imò ſatis innuit, eos cogi non conſueviſſe, dum pro gravioribus, non autem pro gravibus à ſumendâ Euchari-
15 ſtiâ prohibitos Fideles dicit: quæ ipſa Euchariſtiæ privatio, erat quidem una ex pęnis quæ infligi ſolebant agentibus publicam pęnitentiam, ſed ipſa ſola publica pęnitentia non erat: Unde quamvis etiam modò aliquando Confeſſarii hanc pęnitentiam imponant, non inde tamen dicuntur publicam pęnitentiam imponere. Hinc nego, omnes pęnitentias recenſi-

censitas à Canonum Collectoribus esse publicas, cum aliquæ consistant in prędicta Eucharistiæ privatione, aut in jejuniis, aliisque hujusmodi domi obcundis, vel fieri solitis etiam ab iis, qui pęnitentiam non agebant. Nego similiter Ambrosium loqui de reo cujuslibet gravis delicti, dum vult eum constanter provolutum pedibus Fidelium ingemiscere, lacrymari &c. Sed de eo qui graviora deliquerat, cui utcunque constantissimè & humillimè supplicanti, veniam Novatiani negabant: sæpe enim propositio universalis fit particularis ex contextu. Adde nullum verbum contineri in eo textu Ambrosii, quod obligationem sonet, *volo* inquit *veniam reus lacrymis petat &c.* vult autem etiam qui solùm hortatur.

S. Augustinus, quamvis videatur cujuslibet delicti reum addicere publicæ pęnitentiæ, debet tamen semper subintelligi *si publicè enormiterque peccavit*, ut patet ex pluribus aliis ejus textibus, & præsertim ex ejus Epistolâ ad Macedonium quam præcedenti concertatione produximus, ubi dicit eos ad publicam pęnitentiam damnari consuevisse, *quorum crimina manifesta sunt*: nomine autem 16

cri-

criminis significari à Patribus solùm graviora delicta norunt omnes: hinc criminosi non omnes dicuntur qui graviter delinquunt v.g. per pravam cogitationem aut voluntatem, sed qui majoribus se culpis obstringunt. Nec facit, quòd idem Sanctus Doctor, in lib. de pęnitentiæ medicinâ quem tu citasti, agens de tertia illa pęnitentia dicat, eam subeundam pro illis peccatis *quæ legis Decalogus continet*; nam subicit, *Judicet ergo se ipsum homo.... veniat ad Antistites, per quos in Ecclesia claves ministrantur; & tanquam bonus incipiens jam esse filius, maternorum membrorum ordine custodito, à Præpositis Sacramentorum, accipiat satisfactionis suæ modum; ut in offerendo Sacrificio cordis contribulati, devotus & supplex id tamen agat, quod non solùm illi prosit ad recipiendam salutem, sed etiam cæteris ad exemplum, ut si peccatum ejus non solum in gravi ejus malo, sed etiam IN SCANDALO EST ALIORUM; atque hoc expedire utilitati Ecclesiæ videtur Antistiti, in notitiam multorum, vel etiam totius plebis, agere pœnitentiam, non recuset, non resistat, non lethali & mortiferæ plagæ per pudorem addat tumorem &c.* Ex quibus colligitur manifestè, consuevisse quidem fieri publicam pęni-

pęnitentiam de peccatis, quæ legis Decalogo continentur, non tamen de omnibus, ſed de publicis *quæ fuiſſent aliis ſcandalo* imò nec ſemper de his ipſis, ſed ſi viſum fuiſſet Antiſtiti, qui ea ſola ſic plectebat quæ cauſa majoris ſcandali & perturbationis fuerant. Neque hìc locum habet ea diſtinctio pęnitentiæ ſolemnis à publicâ non ſolemni, non ſolùm quia Auguſtinus non ſolet ſic diſtinguere, ſed agere de ſola publica, ſed etiam quia hic expreſsè agit etiam de ea quæ nec penitus publica erat, fiebatque coram *multis*, ſed non in conſpectu *totius plebis*: & tamen nec iſtam docet ſolitam imponi omnibus qui graviter deliquerant.
Hoc ipſum oſtendo alio textu S. Doctoris; 17
nam Sermone 17. de Verbis Domini, agens de correctione fraterna non ſemel monet, eſſe ſecretò corripienda quæ ſecretò peccantur, ne inimicus audiat & ſcribat ad accuſandum & puniendum. *Corripienda ſunt ſecretiùs* (inquit) *quæ ſecretiùs peccantur .... Sic agamus & ſic agendum eſt .... ut ab altero neſciatur, in ſecreto debemus corripere, in ſecreto arguere, ne volentes publicè arguere, prodamus hominem. Nos volumus corripere & corrigere. Quid ſi inimicus quærit audire quod puniat? novit enim neſcio quem*

quem homicidam Episcopus & alius illum nemo novit; ego volo illum publicè corripere, & tu quæris inscribere. Prorsus nec prodo nec negligo, corripio in secreto, pono ante oculos Dei Judicium, terreo eruentam conscientiam, persuadeo pœnitentiam. HAC CHARITATE PRÆDITI ESSE DEBEMUS. Unde aliquando homines reprehendunt nos, quod quasi non corripiamus, aut putant nos scire quod nescimus, aut putant nos tacere quod scimus. Sed fortè quod scis & ego scio, sed non coram te corripio, quia CURARE volo non accusare. Sunt homines adulteri in Domibus suis, in secreto peccant, aliquando nobis produntur ab uxoribus suis, plerumque zelantibus, aliquando maritorum salutem quærentibus, nos non prodimus palam, sed in secreto arguimus &c. Igitur Charitas postulat, ne publicetur peccatum quod est secretum, nec aliter potest fieri ab eo qui velit *CURARE*, ergo à fortiori Charitas postulat, ne cogamus alterum sua peccata publicare, quæ ab eo ipso audivimus in confessione Sacramentali, ut confitentem tanquam Pater peramanter curemus. Et quidem si Augustinus putavit, non curari vulnera secreta & pudenda, cum publicantur à Medico, certè non

non putavit eadem curari, cum Medicus cogit infirmum ea publicare, cum non minus hoc quam illud exasperet, ergo censuit non esse cogendum Pęnitentem ad publicam pro quibuslibet delictis pęnitentiam, quæ est ipsius delicti saltem in genere manifestatio, ergo ubi agit de publica pęnitentia, nunquam significat, eam talem fuisse aut esse debere, quam Pœnitens pro quovis peccato subire cogeretur.

Quod dictum est de S.Augustino (nempe ejus hac super re Sententias, quamvis videantur universales, esse modo exposito limitandas ex contextu, aut ex aliis ejusdem Doctoris textibus) dicendum est etiam de cæteris Doctoribus, ut ostendo in hoc textu S.Cæsarii Episcopi Arelatensis homiliâ prima in Quadragesima ubi sic. *Si levia sunt forte delicta, v. g. si homo, vel in Sermone, vel in aliqua reprehensibili voluntate, si oculo peccavit, aut corde, verborum, & cogitationum maculæ quotidianā oratione curandæ, & privata compunctione terendæ sunt. Si verò quisque conscientiam suam interrogans, facinus aliquod capitale commisit, aut si fidem falso testimonio expugnavit ac prodidit, aut sacrum veritatis nomen perjurii* 18

teme-

temeritate violavit, si veram Baptismi tunicam cœno commaculati pudoris infecit, si in semetipso novum hominem nece hominis occidit, si per augures & divinos atque incantatores, captivum se Diabolo tradidit. Hæc & ejusmodi commissa expiari penitus communi & mediocri, licet secretâ satisfactione non possunt, sed graves causæ graviores & acriores publicas curas requirunt. His videtur Cæsarius docere subeundam eo tempore fuisse pro quovis gravi delicto saltem externo publicam pœnitentiam: verùm non docet, id esse faciendum absolutè, sed si delictum publicum sit, quod ex more illorum temporum subintelligebatur; Unde subjungit, *ut qui cum plurimorum afflictione se perdidit, simili modo cum plurimorum ædificatione se redimat.*

19 Id ipsum debet subintelligi in textu Gennadii, qui præterea eos solos subjicit publicæ pęnitentiæ, quos *capitalia peccata gravant*. Capitalia autem non omnia gravia dicebantur, sed præcipua. Isidorus solum docet *gravia peccata non deleri per pœnitentiam internam* ita ut non teneatur Pœnitens ea confiteri Ministro, qui solet publicè in Ecclesia Sacramentum pęnitentiæ administrare.

Textus

Textus Innocentii non innuit, imposi- 20
tam olim & præceptam fuisse publicam pœnitentiam pro quovis peccato mortali, sed ad summum, aliquos Pœnitentes, etiam pro peccatis non ita gravibus, quæ leviora vocat Sanctus Pontifex, egisse publicam pœnitentiam, quod ex consilio Confessarii, aut ex pietate prorsus liberà, suæque voluntatis impulsu, factum quandoque fuisse non nego. Cæterum idem Pontifex in Epistola ad Exuperium Tolosanum disertè asserit, nec privari Communione consuevisse adulteros occultos; & generaliter *non vindicari ab Ecclesia latentia peccata*: ejus enim est ea celebris sententia. *Non habent latentia peccata vindictam*, nempe publicam.

Quod autem addit Jueninus, à Leone 21
sublatam fuisse solam confessionem publicam, non autem pœnitentiam publicam omnium culparum, divinando dicit, non ratiocinando: nam S. Pontifex ex duplici ratione sustulit publicam eam confessionem, nempe quia ex doctrina Apostolorum, ideft ex institutione hujus Sacramenti, *sufficit confessio secreta*, & quia eâ confessionis publicæ necessitate, multi arcebantur à Sacramento: utraque autem hæc

ratio probat, nec fuisse obligandos Fideles ad publicam omnium culparum pœnitentiam, cum enim per hanc, ut ostendimus ex Augustino, revelentur peccata, jam non satis fuisset confessio secreta, & rursus Fideles à prædicto Sacramento fuissent abducti, tum difficultate rei, tum metu gravis mali: ex circumstantiis
22 enim facile adstantes suspicati fuissent culpæ speciem, pro qua Pœnitens publicam subire pœnitentiam cogebatur, adeoque impletæ suspicionibus Domus, totæque Urbes fuissent cum magno detrimento communis Charitatis, pacis, & humanæ felicitatis, quam Christus Dominus suis legibus, & Sacramentis augeri voluit & perfici: non autem imminui, quod sanè validissimè confirmat sententiam nostram in hunc modum. Publica pœnitentia pro quovis delicto fuisset, saltem excitando gravissimas suspiciones, pacis publicæ privatæque perturbatio. Sed id quod hujusmodi est, juberi ab Ecclesia non potest, & si non potest, jussum nunquam fuit, ergo publica pœnitentia, jussa nunquam fuit.

23 Cæterùm quod spectat ad Leonem, etiam ex alio textu, nempe ex Epistola 91. ad Theodorum Episcopum forc-Juliensem con-

conſtat, eum noluiſſe, ut pro quovis delicto imponeretur publica pœnitentia: ſic enim habet. *Qui convivio ſolo Gentilium, & eſcis immolatitiis uſi ſunt, poſſunt jejuniis & manuum impoſitione purgari*: En pœnitentia ſecreta, impoſita à Sacerdote in ſecreta confeſſione. *Si autem Idola adoraverunt, aut homicidiis aut fornicationibus contaminati ſunt, ad communionem eos niſi per pœnitentiam publicam non oportet admitti.* En publica pœnitentia pro his tribus ſceleribus, Apoſtaſia, Homicidio, & Adulterio publico. Et quidem hæc ſola tria peccata, & his affinia, vindicata in pleriſque Eccleſiis & præſertim in Romana fuere per publicam pœnitentiam, in aliquibus forte aliquot alia, in nulla omnia.

Solvimus argumenta contraria. Neſcio an tu ſolvere poſſis ea, quibus probavi Sententiam meam.

D. R. Ego quidem paratus non veni; nec iſta, quæ Patrum authoritate nituntur, aliâ ratione quàm collatis Patrum Sententiis, adeoque longo ſtudio ſolvuntur. Te conveniam iterum, & forte aliquid afferam, quo tua convellam, & quæ propoſui ſtabiliam.

D. D. An te facturum ſperas, quod ne- 24

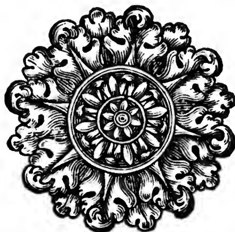
nequiit Juenin, ille tuus Juenin, quem adeo celebras, quemque tam facile intelligis, quàm ille facile pronunciat. Is conatus est solvere, quæ proposui, sed an feliciter fecerit, esto Judex. Meam sententiam paulo ante, si meministi, probavi ex eo, quod si pro quovis gravi peccato debuisset fieri in Ecclesia veteri publica pœnitentia, cum paucissimi sint qui diù peccato mortali careant, fere omnes fuissent pœnitentes: Unde sequitur, quod vix ullus Sacrificio interfuisset, cùm ei adesse Pœnitentes non possent. Audi nunc, quid respondeat tuus Juenin. Dicit primò, locum non habere hoc argumentum pro prioribus Ecclesiæ seculis, cum sanctissimæ, & æquissimæ leges florebant; perinde acsi, cùm Sanctissimę florent leges, pauci delinquant, nec sint modò, floreantque in Ecclesia leges æquè sanctæ, cum quibus tamen innumeri peccant. Sunt (inquiet) sed non florent, quia à plerisque non observantur. Sed mitto quærere quid sit leges florere, nego fuisse totis tribus prioribus seculis leges à plerisque observatas, & magis quam nunc custoditas; nec id ex Tertulliano colligitur, aut ex Cypriano eorum temporum Doctoribus, qui

tam

tam ſæpè invehuntur in corruptos ſui ſeculi
mores. Certè ſanctiores fuere Fideles in pri- 25
mitiva Eccleſia; neſcio tamen an plerique
leges cuſtodierint: id ſcio, non ſemel eos re-
dargui à Divo Paulo vel ut diſcordes, vel ut
non ſatis firmos in fide, amanteſque novæ
doctrinæ, vel ut Sacramentorum in Eccleſia
contemptores, quos multos fuiſſe idem Apo-
ſtolus affirmat, & plus quam multos fuiſſe
colligitur ex hiſtoriis, nec tamen eos Paulus
ab Eccleſia pellebat, nec in ordinem Pœni-
tentium redigebat.

Reſpondet 2. *ex noſtro argumento nihil quoque concludi pro ſeculis quæ ſubſequuta ſunt: ſiquidem pauci erant rei, qui ſtatim admiſſum ſcelus confiterentur, ac proinde plerique, licet in ſtatu peccati mortalis verſarentur, ſacris myſteriis aderant cum populo Fideli*. Addit Epiſcopos conſueviſſe aut eximere quoſdam à publica pœnitentia, aut mitiùs punire permittendo pleriſque, ut in Templo cum reliquis Fidelibus conſiſterent. Hùc igitur evadebat totus ille rigor damnandi omnes peccatores ad publicam pœnitentiam, ut videlicet vix ullus eam vere ſubiret, uti fuiſſet per Cano-

nes ſubeunda. Iſta ſanè ſeveritas, quæ legum eſt, non morum, Chriſtiana ſeveritas nunquam fuit, ſed Phariſæorum.

CA-

CALUMNIA IX.

Per viginti & amplius annos, variis, magnisque corporis animique laboribus, suos Pœnitentes exercere ac probare consuevit vetus Ecclesia.

DISPUTATIO IX.

Doct. Discr. Uid inquis? ignarus fortè videbor tibi Ecclesiasticæ antiquitas? 1

Doct. Rig. Imò ignarissimus. Nec videris tantum sed es. Quis enim non legit, vel saltem non audivit Canones Gregorianos, Nyssenos, quibus hujusmodi Pœnitentiæ injunguntur? *Qui suâ sponte interfecit* (inquit Sanctus Basilius in sua Epistola Canonica ad Amphilochium can. 56.) *& postea*

pænitentià ductus est, viginti annis Sacramento non communicabit. Viginti autem anni sic in eo dispensabuntur. Debet quatuor annis deflere, stans extra fores Oratorii, & Fideles ingredientes rogans, ut pro eo precentur, suam iniquitatem pronuncians. Post quatuor autem annos, inter Audientes recipietur, & quinque annis cum ipsis egredietur: septem autem annis cum iis, qui in substratione orant, egredietur. In quatuor annis solùm stabit cum Fidelibus, sed non erit oblationis particeps, iis autem expletis, erit Sacramentorum particeps. Vigintiseptem annorum spatio publicam solemnemque in his quatuor stationibus pęnitentiam profiteri voluit homicidam Sanctus Gregorius Nissènus Epist. àd Letojum, totosque ex his novem annos, ante fores Ecclesiæ gemere & lacrymari. Vix non in perpetuum ab Ecclesię foribus ablegavit impios quosdam fures Grego-
2 rius Thaumaturgus. Et quidem, quamvis perpetua non soleret esse ea solemnis pœnitentia, quæ in prædictas quatuor stationes distribuebatur, perpetua tamen subinde erat ea, quæ post hanc, reo, quamvis absoluto reconciliatoque imponebatur: jubebatur enim in reliquum omne suæ vitæ tempus, lacrymis,

mis, & jejuniis indulgere, cilicium vix unquam deponere, diutissimè nudis pedibus incedere, abstinere semper à balneis, à thoro, à spectaculis, à conviviis, ab usu vehiculi, à militia ipsa, & publici cujuslibet muneris administratione, quorum omnium proferam certissima documenta. S. Cyprianus in lib. de lapsis, *Orare oportet impensiùs & rogare, diem luctu transire, vigiliis noctes ac fletibus ducere, tempus OMNE lacrymosis lamentationibus occupare, stratos solo adherere cineri, in cilicio & sordibus volutari &c.*

S. Ambrosius lib. 1. de pœnitentia cap. 3
16. *volo veniam reus speret, petat eam lacrymis, petat gemitibus, petat populi totius fletibus, ut ignoscatur obsecret, & cum secundò, & tertiò fuerit dilata ejus communio, credat se remissiùs supplicasse; fletus augeatur, miserabilior postea revertatur, teneat pedes brachiis, osculetur osculis, levet fletibus, nec dimittat.... cognovi ego quosdam in pœnitentia sulcasse vultum lacrymis, exarasse CONTINUIS fletibus, genas, stravisse corpus suum calcandum omnibus, jejuno ore SEMPER & pallido, mortis speciem spiranti in corpore prætulisse.* Et lib. 2. c. 10. *An quisquam illam pœnitentiam putat, ubi acqui-*

rendę

rēdę ambitio dignitatis, ubi vini effusio, ubi ipsius copulæ conjugalis usus? Renuntiandum Sæculo est, somno minus indulgendum est, quàm natura postulat, interpellandus est gemitibus, interrumpendus est suspiriis, sequestrandus orationibus, vivendum ita, ut vitali huic moriamur usui. Cumque nec hic nec alibi Sanctus Doctor terminum definiat hujus abstinentiæ pœnitentiæque, debuisse eam esse perpetuam, satis innuit.

4 Simili modo loquitur Cæsarius Arelatensis Episcopus hom. 1. ex vulgatis à Baluzio. *Sunt enim aliqui Pœnitentes, qui ideo citò reconciliari volunt, ut carnes accipiant. Certum est quòd non satis pœnitentiam accipit, qui carnes, nullà infirmitate cogente, aut desiderat aut præsumit accipere. Et ideo etiam reconciliatus Pœnitens, ubicumque aut in suo, aut in alieno convivio olera, & legumina, aut pisciculos invenire potuerit, aliam carnem non debet accipere.* Magis expressè Basilius in ea Epistola ad Amphilochium can. 73. *Christum negantes toto vitæ suæ tempore deflere, & pœnitentiam agere* decernit. Auctor libri de vera, & falsa pœnitentia inter opera Sancti Augustini *Abstineat à multis licitis, qui per libertatem arbitrii, commisit*

misit illicita. SEMPER offerat Deo mentis, & cordis contritionem &c. cohibeat se præterea à ludis & à spectaculis Sæculi, qui perfectam vult consequi gratiam remissionis. S. Pacianus Ep.3. ad Sympronianum circà medium, loquens de Pœnitententibus dicit eis *imperari solitum carnis interitum, JUGES lacrymas, & gemitus SEMPITERNOS*, quales certè fuerunt lacrymæ, & gemitus eorum, quos severissimi carceris angustiis usque ad mortem
inclusos vidit Joannes Climacus. De his enim 5
agens gradu 5. scalæ Paradisi sic habet. *Cum ergo ad locum illum Pœnitentium, imò verò ad regionem lugentium venissem .... vidi quosdam ex innocentibus illis reis, totas noctes ad usque mane, sub dio immotis pedibus stantes, & miserabiliter cum somno, & naturâ luctantes..... alios qui manus post terga sceleratorum more revincti, vultus alto terrore confusos humi defigebant... sedebant alii humi in pavimento super cinerem, & saccum, genibusque vultum tegebant, frontibus humum ferientes. Alii assiduè pectus tundebant, alii se ipsos diverberabant.... erat ibi videre afflictos, & captivos, totâ die cantristatos incedere, olentibus, & corruptis, putrefactisque corporis cicatricibus, ut*

qui

qui nullam corporis curam haberent ..... nec apud illos audire erat, quàm hujusmodi voces, væ væ miseris nobis, meritò meritò, parce Domine parce .... Alii in gravi solis æstu se cruciabant: alii frigore se torquebant: alii cùm modicum quid aquæ libaßent, desierunt, tantùm ut ne siti enecarentur: alii cùm panem gustaßent dumtaxat, illum rursus ab se reiiciebant, se indignos dictitantes, qui cibum humanum sumerent, qui bestiarum opera exercuißent ... Qualis autem erat illius loci aspectus? tota domus obscura & tenebricosa, tota olens & fœtens, tota sordida & squallida: carcer enim, & damnatorum ergastulum non immeritò appellata est. Hoc autem loco usque ad mortem hos detentos fuisse refert idem Climacus cujus longiusculam, quàm fortè velles, descriptionem exhibui, ut constet, severos illos veteris Pœnitentiæ canones fuisse verè exequutioni mandatos, reosque non solum longo, viginti & amplius annorum spatio, sed perpetuò, eoque asperrimo pœnitentiæ genere, fuisse verè probatos.

6 Prædictos autem Canones, quibus Pœnitentes abstinere à thoro, à militia, aliisque hujusmodi monebantur, non fuisse quædam consi-

consilia regulasque, sed vera præcepta, quæ violare nefas esset, patet ex gravissima pœna qua plectebantur trāsgressores. In eos sic animadvertit Concilium Aurelianense 3.cap.19. *Si qui pœnitentiæ benedictione susceptà, ad sæcularem habitum, militiamque reverti præsumpserit excommunicatione plectatur, viatico concesso ad exitum.* Et longè antea Conciliū Arelatense 2. cap.21. *Pœnitententes, quæ defuncto viro alii nubere præsumpserint, vel suspectà, vel interdicta familiaritate cum extraneo vixerint, cum eodem ab Ecclesiæ liminibus arceantur. Hoc etiam de viro in Pœnitentià placuit observari.*

Nec ista unius lustri, vel sæculi disciplina fuit, sed diutissimè in Ecclesia custodita, ut ex allatis tam variorum temporum decretis ac sententiis constat, magisque ex iis, quæ mox afferam, palam fiet. In Pœnitentiali Romano tit.2. cap. 7. sic adimadvertitur in Rebellem. *Anathema sit, nisi per dignam Pœnitentiæ satisfactionem emendaverit, sic constitutum est à Sancta Synodo, idest sæculum relinquat, arma deponat, in Monasterium eat, &* *pœniteat OMNIBUS diebus vitæ suæ tit. 3. cap. 21. si quis fornicatus fuerit ut sodomitæ fecerunt, ... viginti annos pœniteat, quin-* 7

quinque ex his in pane, & aqua, & omni officio deponatur, & peregrinando finiat dies vitæ suæ. Tit.7. cap.5. si quis hominem publicè pœnitentem interfecerit, ut homicidium spontè commissum dupliciter pœniteat, & NISI IN FINE non communicet tit.8. Sacerdos, qui cum filia sua spirituali rem habet ab omni officio deponatur, & peregrinando quindecim annos pœniteat, postea verò ad Monasterium vadat, ibique OMNIBUS diebus vitæ suæ Deo serviat. Similia leguntur apud Burchardum lib.12. cap.21., &
8 Ivonem parte 12. decreti cap.78. Burchardus autem, qui fuit Episcopus Vormatiensis, & Conradi Imperatoris Magister, Canones Pœnitentiales collegit circa millesimum. Ivo verò qui fuit Episcopus Carnutensis, scripsit circa finem Sæculi undecimi. In Codice manuscripto de miraculis Sanctorum Floriani, & Florentii apud Martenen de antiquis Ecclesiæ ritibus part.2. lib.1. cap.6. art.4. hæc
9 legitur pœna imposita parricidis. *Consuetudine antiquà partibus interioris Franciæ usque hodiè mos inolevit, ut quisque propinquorem sibi parentem gladio jugulaverit, & postea pœnitentià ductus ad Pontificem crimen admissi facinoris detulerit, ipso decernente Pontifice, ex ipso*

ipso gladio ferrei nexus componantur, & collum peccatoris, venter, atque brachia strictim innectantur ex ipsis ferreis vinculis; sicque de propria patria, & solo patrio expellatur. Interim quousque Divina pietas eadem vincula solvi præcipiat, primùm Romæ, dehinc per diversa Sanctorum loca, veniam criminis efflagitando peregre proficisci cogitur. Plurima hujusmodi vincula divina misericordia confregit ad sepulcrum Sancti Nicetii Lugdunensis Episcopi, quibus alioquin perpetuò vinciendus fuisset parricida.

Apud Bollandum Aprilis 19. hanc habes 10
epistolam scriptam à Joanne Magalonensi Episcopo, pro quodam Bernardo pœnitente, jussoque per laboriosam peregrinationem sua crimina expiare. *Joannes Dei gratiâ Magalonensis Episcopus, omnibus Ecclesiæ Catholicæ Rectoribus subjectis, æternam in Domino salutem. Notum sit omnibus vobis, quòd Bernardo præsentium latori, talem pœnitentiam pro peccatis suis horribilibus injunximus, quòd usque ad septem annos, nudis pedibus incedat, camisiam non ferat, OMNIBUS diebus vitæ suæ: quadraginta dies ante Natale Domine in cibis quadragesimalibus jejunet; quartâ feriâ à carne &*

sagi-

ſagimine abſtineat : ſextâ feriâ præter panem & vinum nihil comedat : in omni ſexta feria Quadrageſimæ & quatuor temporum, præter aquam nihil bibat : omni ſabbato, exceptis ſolemnibus diebus, & niſi ægritudo interceſſerit, à carne & à ſagimine abſtineat. Quapropter clementiam veſtram in Chriſto ſuppliciter exoramus, quatenus pro redemptione animarum veſtrarum, præfatum Pœnitentem, quia pauperrimus eſt, in victualibus & veſtibus miſericorditer ſuſtentetis, orationibus ſublevetis, de pœnitentia etiam ſibi injuncta ſecundum quòd ratio exigit, benigne relaxetis. Data Magalone anno ab incarnatione Domini MCLXX. Menſe Octobri.

11 Nec ita ſeverè, in vulgus hominum dumtaxat, vileſque perſonas, qualis erat exul Bernardus à prædicto Epiſcopo commendatus, animadverſum fuit. Siquidem nec ipſis Principibus viris, ſummiſque Imperatoribus, parcitum volvere Patres. Celebris eſt illa Chryſoſtomi ad Sacerdotes adhortatio homil. 83. in Matthæum, ut à ſacri Altaris communione quoſvis indignos expellant, & ad locum pœnitentium amandent. *Non parva vobis imminet pœna, ſi quem aliqua improbitate teneri ſcientes, ei hujus menſæ participationem per-*

permittitis. Sanguis enim ejus de manibus vestris requiretur. Si Dux igitur quispiam, si Consul ipse, si qui Diademate coronatus indignè adest, cobibe, coerce, majorem tu illo habes potestatem. Celebrius est illud Ambrosii factum ab Ec- 12 clesiæ foribus expellentis Theodosium, nec antea absolventis, quam pœnitentiâ satis longa & publicâ commissum facinus deflevit. Quod Sancti Antistitis factum alii multi Ecclesiarum Pastores Sacerdotesque imitati sunt. Edgaro Angliæ Regi, qui Virginem Deo consecratam violaverat, quamvis sponte confesso, & veniam summâ cum animi, corporisque demissione, nec sine multis lacrymis expetenti *septennem pœnitentiam indixit* Sanctus Dunstanus Episcopus, ut refert Capgravius; nempe, *ut in hoc toto spatio, coronam regni non gestaret, jejunium in hebdomada biduanum transigeret, thesauros suos pauperibus latè dispergeret, super hoc sacraudis Deo Virginibus monasterium Septoniæ fundaret.* Primarium 13 quemdam Comitem in exercitu Othonis Imperatoris confessum culpas suas & præsertim peccatum perjurii, compulit S. Romualdus Abbas monasticam vitam suscipere, nempe perpetuam pœnitentiam. Quin ipsi Othoni

ejusdem perjurii reo, injunxit, ut nudis pedibus ad Sancti Michaelis Arcangeli Templum in Gargano Apuliæ Monte situm se conferret, curaretque, cùm posset, imperium abdicare, & monasticum ipse quoque habitum suscipere, ut refert Cardinalis Baronius
14 anno 996. Brevior quidem pœnitentia, sed forte gravior subeunda fuit Henrico tertio Imperatori, ut veniam à B.Gregorio septimo impetraret. Hanc ergo ut obtineret *in Italiam venit* (inquit Lambertus apud Card. Baron. an. 1077. *& Castellum in quo morabatur Pontifex, ingressus est, sed derelicto omni comitatu suo, deposito cultu regio, nihil præferens regium, nihil ostentans pompaticum, nudis pedibus, jejunus mane usque ad vesperam Romani Pontificis sententiam præstolando. Hoc secundo die, hoc tertio die fecit. Quarto demum die in conspectum ejus admissum, post multas hinc inde dictas sententias, his postremo conditionibus excommunicatione absolutus est. Ut die & loco, quemcumque Papa designasset, evocatis ad generale Concilium Theutonicis Principibus præsto esset, ipso Papa, si ita expedire videretur, cognitore causarum assidente, & ad ejus sententiam, vel retineret regnum, si objecta purgasset, vel*

æquo

æquo animo amitteret .... usque ad eam autem diem, quã causa ejus legitimè discussa terminaretur, nulla regii cultus ornamenta, nulla regiæ dignitatis insignia sibi adhiberet, nihil circa rerum publicarum administrationem, juxta consuetudinem suo jure ageret.

Et quidem hæc à Reipublicæ administratione, ac regimine cessatio tam certa & inviolabiliis Pœnitentium pœna fuit, ut, cùm Francici Imperii Proceres Ludovici pii regimen ægre ferrent, & in filium Lotharium transferri cuperent, ipsi Imperatori persuadere conati sunt, debere se propter gravissima, quæ commiserat in publica administratione delicta, publicam agere pœnitentiam; quam ille pro pietate qua præditus erat, petere non recusavit: non enim nisi petenti concedebatur. Facti seriem narrat Cardinalis Baronius ad ann. 833. ex Franciæ Annalibus: ex eo autem optime conjicitur, quàm severa cum quovis genere Pœnitentium tunc esset Ecclesia. Igitur Episcopi: apud Compendium congregati, *legationem ad Imperatorem miserunt, ut eum de suis reatibus admoneret, quatenus certum consilium suæ salutis caperet*, (nempe pœnitentiam). *Quo-*

rum legatorum consiliis libenter assensum præbuit, spatium poscit, diemque constituit, qua de salubribus eorum monitis certum eis responsum redderet. Cum autem præscriptus instaret dies, sacer idem conventus unanimiter ad Ludovicum perrexit, eumque diligenter de quibus Deum offenderat & Sanctam Ecclesiam scandalizaverat, ac populum sibi commissum perturbaverat, admonere, & cuncta illi in memoriam reducere curavit. Ille vero, eorum salutiferam admonitionem & dignam congruamque exaggerationem libenter amplectens, promisit, se illis in omnibus acquieturum salutari consilio, & subiturum remediale judicium &c. Veniens igitur idem Dominus Ludovicus in Basilicam Sanctæ Dei Genitricis, adstantibus Presbyteris, Diaconibus, & non parva multitudine Clericorum, præsente etiam Domino Lothario filio ejus, ejusque Proceribus atque totius populi generalitate, quotquot videlicet intra sui septum eadem continere potuit Ecclesia, & prostratus in terram super cilicium ante sacrosantum Altare, confessus est coram omnibus, ministerium sibi commissum satis indignè tractasse, & in eo multis modis Deum offendisse & Ecclesiam Christi scandalizasse, Populumque per suam negligentiam multifariè in per-

perturbationem induxisse & ideo ob tantorum reatuum expiationem, publicam & Ecclesiasticam se expetere velle dixit pœnitentiam, quo miserante Domino, per eorum ministerium, & adjutorium prospere mereretur absolutionem tantorum Criminum, quibus Deus ligandi atque solvendi intulerat potestatem. Quem etiam iidem Pontifices, utpote Medici spirituales salubriter admonuerunt, ut apertè confiteretur errata sua.... Verùm post hujusmodi admonitionem professus est se in omnibus iis præcipue deliquisse, unde à memoratis Sacerdotibus fuerat familiariter sive verbis sive scriptis admonitus: super quibus chartulam summam reatuum suorum, unde illum specialiter redarguerant, continentem ei dederunt. Enumeratis inde præcipuis ejus delictis, contra Rempublicam commissis, & in ea charta contentis, quam ille manibus acceptam legit, sic idem historicus prosequitur. *Post hanc verò confessionem, chartulam suorum reatuum & confessionis ob futuram memoriam Sacerdotibus tradidit: quam ipsi super Altare posuerunt, & deinde cingulum militiæ deposuit, & super Altare collocavit, & habitu seculi se exuens, habitum Pœnitentis per impositionem manuum Episcoporum suscepit, ut post tantam*

talemque pœnitentiam ultra ad militiam secularem non redeat. Hactenus Scriptor Annalium Francicorum. Qui res gestas Ludovici tunc temporis conscripsit, refert (ut videre est apud cit. Baron.) mentem Episcoporum prædictorum fuisse, ut Ludovicus *irrevocabiliter arma deponeret*, quia videlicet, hæc erat lex pœnitentium, ut non solum per viginti, & amplius annos, sed in perpetuum à rebus sibi vetitis abstinerent. Addit idem, fuisse Ludovicum post susceptam pœnitentiam *sub tectum quoddam retrusum*, ut ibi velut in carcere, pro more eorum temporum, suis culpis lugendis curandisque vacaret.

16 Sed hanc pœnitentiam Episcopi fortasse severiores quàm par esset, Ludovico imposuerunt. Quam modò subjiciam Alexander tertius Pontifex cæteroqui mitissimus imposuit Henrico secundo Angliæ Regi, ob necem Sanctissimo Archiepiscopo Thomæ quamvis non ab ipso, nec ejus imperio, sed, eo occasionem dante, illatam. Eam breviter describit Aurelius in Epitome Annalium Cardinalis Baronii ad ann. 1072. hoc modo. *Abductus dein à Legatis est in Templũ* (nempe Henricus) *pro cujus foribus aliquando perstitit in genua pro-*

provolutus. Tum imperatum illi est, ducentos uti milites per annum aleret Hierosolimis, trecentis cuique aureis in stipendia persolutis. Leges adversus Ecclesiasticam libertatem conditas abrogaret, ademptas Cantuariensi Ecclesiæ possessiones redderet. In Hispaniam ipse cum exercitu, aut in Palestinam (si Pontifex jusserit) adversus Saracenos pergeret, tum secretò jejunia, elemosinæ, & alia quædam pietatis ei opera demandata. Pro his porrò bonâ fide præstandis non Rex modò Pater, sed filius quoque, Patre ante quàm ea impleret, decedente, jure jurãdo cautũ esse voluerunt. I nunc, & nega, si potes, fuisse viginti & amplius annorum pœnitentiam impositam à veteri Ecclesiâ, nempe ab ea, quæ, ut tot eaque certissima testimonia ostendunt, tam sæpe imposuit perpetuam, quæque tam severas Pœnitendi leges Regibus ipsis & Imperatoribus à quarto seculo usque ad duodecimum statuit.

D. D. Ego verò in eadem persisto sententiâ, iterumque nego: sed audi quid negem, non quidem impositam subinde fuisse viginti & amplius annorum pœnitentiam, sed factam nego & quidem frequenter, veluti rem consuetam. Quod enim appellavi calumniam,

id eſt, nempe Eccleſiam *conſueviſſe* exercere de facto & probare tandiu Pœnitentes. Non enim quod ſemel fit, conſuetudo eſt.

D. R. Non quidem. Sed ea quæ narravi tot diverſorum temporum facta, conſuetudinem indicant.

D. D. Nec iſtam, ſaltem qualem putas, nempe conſuetudinem aut ita univerſalem, aut ita ſeveram. Sed velim, audias me, nec interpelles, ut audivi te tam longa oratione declamantem.

17. Ut autem incipiam unde ipſe incepiſti: novi ego quoque Canones utriuſque Gregorii nempe Taumaturgi atque Nyſſeni, Baſiliique: ſed an ipſorum ſint ſaltem omnes, non eſt ſatis certum. Utque aliquid dicam de Baſilianis, qui celeberrimi habentur, plura ſunt quæ difficultatem ingerunt. Duo afferam. Can. 22. Fornicatoribus quadriennium pœnitentiæ imponitur: can. vero 59. iiſdem imponitur ſeptennium. Non igitur uterque Baſilii canon eſt, & forte neuter. Excuſatio enim Balſamonis dicentis ptimum Canonem afferri à Baſilio ut Canonem antiqùorum, alterum ut ſuum, frivola eſt. Cum enim id facit Baſilius, bene diſtinguit unum ab altero,

ut

ut legenti reliquos Canones constabit: hic autem eodem modo effertur uterque. Primus is est. *Ei autem qui mulierem, vel vi, vel clam, à se vitiatam habet, necesse est fornicationis pœnam imponere. Est autem in quatuor annis præfinitum fornicatoribus supplicium. Oportet autem eos anno primo à precibus expelli, & ipsos deflere ad fores Ecclesiæ: secudo autem ad auditionem admitti: tertio ad orationem, quarto ad congregationem cum populo, abstinens se oblatione, deinde ei permitti boni communionem*. Canon vero 59. est is. *Fornicator septem annis cum sanctis non communicabit, duobus deflens & duobus audiens & duobus substratus & in uno solo consistens, octavo autem ad communionem admittatur.* Quid in hoc, aut in illo, quod innuat, unum recitari, ut non proprium, alterum, ut proprium canonem? certè nihil.

Alterum illud est, quod idem S.Præsul, can. 58. quindecim annorum pœnitentiam adulteris imponit: Concilium verò Constantinopolitanum, celebratum in Tullo can. 87. mentionem faciens ejusdem Basilii, adulteris, & quidem pessimis, utpote ineuntibus, uxore superstite, alterum matrimonium, solum septennium indicit. Verba canonis sunt hæc.

Quæ

Quæ virum reliquit adultera, si ad alium se contulit, secundum sacratum Basilium, qui hoc ex Propheta Jeremia colligit &c. & qui reliquerit legitimam uxorem, & aliam duxerit, ex Domini sententiâ est adulterii judicio obnoxius. A Patribus nostris statutum est, ut qui sunt hujusmodi, annum defleant, biennio audiant, triennio substernantur, & septimo cum Fidelibus consistant, & sic oblatione digni habeantur, si cum lacrymis pœnitentiam egerint. Si Patres qui præcessere Concilium hoc, inter quos primom locum doctrinâ, & authoritate in Ecclesia præsertim Græcâ obtinebat Basilius, cujus hoc ipso in loco mentio fit, solum septennium pessimis adulteris indixere, jam falsum est à Basilio quibuslibet adulteris statutos quindecim annos Pœnitentiæ.

Sed hæc obiter dicta velo, cæterum non repugno veterum canonum assertoribus. Fuerint eorum auctores ii, quorum nomen præferunt: ii qui nomine Petri Alexandrini inscribuntur, Petri fuerint, Gregorii Thaumaturgi qui ejus nomine, Nysseni qui nomine Nysseni, Basilii, qui nomine Basilii, quique aliorum Pontificum nomine gloriantur, ipsorum verè fuerint; adhuc tamen nego, tam

lon-

longas Pœnitentias fuisse communiter Pœnitentibus impositas, ita ut verè fuerint executioni mandatæ.

Eas certè prima Ecclesiæ ætas nec impo- 18
suit, quod non negant eruditi; &, si negas, ostendo. Quos enim Apostoli reliquere canones, aut constitutiones ad pœnitentiam pertinentes, quæ fuerunt à Clemente Papa collectæ, sunt plenæ amoris & benignitatis: tantumque abest, ut facile expelli, aut expulsos diu plecti Pœnitentes voluerint, ut persæpe moneant, & mandent, recipi eos perbenignè, & cum eadem benignitate curari. Id monentur Episcopi can. Apost. 51. & significantiùs lib.2. Constitutionū Apostolicarū cap. 18. 28. 43.44.45.59.60. ut nisi perspectum id omnibus esset, allegatis prædictis Constitutionibus ostenderē. Cap. 19. ejusdem libri, solemnis pœnitentiæ in eas plures stationes distributæ quædam lineamenta cernuntur, sed ejus pœnitentiæ, quæ nec longa est, nec admodum severa. *Cum aliquem peccasse cognoveris* (inquiunt) *dolens jube eum foras ejici & exeunte illo doleant Diaconi, ac quæsitum detineant extra Ecclesiam, ingressique pro eo te rogent: etenim pro peccatoribus Salvator Patrem rogavit, ut in*

Evan-

Euangelio eſt ſcriptum, Pater dimitte eis non enim ſciunt quid faciunt. Tunc tu jubebis illum intrare, & expendens an pœniteat, & in Eccleſiam omnino recipiatur, afflictum illum diebus jejuniorum pro ratione peccati hebdomadas duas, vel tres vel quinque, vel ſeptem dimitte, dicens ei quæcumque convenient ad peccatorem corripiendum, & increpatum doce & admone, ut maneat apud ſe, & humiliter ſe gerat, rogetque Deum, ut ſit ſibi benignus. Non hic multorum annorum pœnitentia, ſed paucarum hebdomadarum imponitur, quamvis pro delicto graviſſimo & publico, quod ſolum tunc, ut ferè omnes aſſerunt, ſolemni pœnitentia vin-
19 dicabatur: quare Paulus, quamvis ſatis multos, & quidem pro gravibus delictis redarguat in ſuis epiſtolis, ſolum inceſtuoſum publicum hoc pœnæ genere punivit, longiùs quidem quàm per paucas hebdomadas, nempe per annum, quia delictum fuerat non graviſſimum ſolùm & publicum, ſed vix auditum inter Gentes, &, pro eo præſertim tempore naſcentis Eccleſiæ, maxime ſcandaloſum. Eumque ipſum fortaſſe non tandiù caſtigaſſet, ſi ejus veram pœnitentiam & emendationem priùs cognoviſſet: ſtatim enim ac

de

de ea certior factus fuit, eum absolvi mandavit secundâ ad Corinth. 2. per ea verba (ut Patres interpretantur) *sufficit illi qui hujusmodi est, objurgatio hæc quæ fit à pluribus: ita ut è contrario magis donetis & consolemini, ne forte abundantiori tristitiâ absorbeatur qui hujusmodi est. Propter quod obsecro ut confirmetis in illum Charitatem.*

Objici potest canon 24. Apostolorum. *Laicus semetipsum abscindens, annis tribus communione privetur, quia vitæ insidiator extitit.* Sed vester Juenin tom. 2. differ. 6. quæst. 8. cap. 4. art. 1. respondet hos canones non esse verè Apostolicos. Quia verò Cardinalis Bellarminus de script. Eccl. in Clemente asserit primos quinquaginta esse legitimos & Apostolicos, ideo dicendum est, eo tempore fuisse valde frequens illud peccatum, ac proinde cum esset etiam valde grave, fuisse speciali severitate castigandum, nempe eâ pœnitentiâ, quæ viginti annorum non fuit, sed solum trium, eaque tota consistens in sola privatione communionis. 20

Benignam hanc praxim, qui sequuti sunt, per duo & amplius sæcula, Ecclesiarum Pastores, non admodum immutarunt, itaut 21

de

de aliquorum criminum pœnā vel nihil ſtatuerint, ſtatuendam videlicet pro ratione temporum, locorum, lapſorumque ab ipſis Miniſtris Sacramentorum, vel longè mitiorem, quàm fuerit poſtea ſtatuta, ut fatetur idem Baſilius ad Amphilochium can. 18. *De lapſis Virginibus, quæ vitam in honeſtate Domino profeſſæ ſunt, deinde ſua pacta conventa infirmarunt, Patres quidem clementer & leniter in eorum qui labuntur infirmitatem ſe gerentes, eſſe admittendas ſanxerunt poſt annum*, quam pœnam ipſe extendit ad annos quindecim. Et can. 30. *De his qui rapiunt, canonem quidem antiquum non habemus, ſed propriam ſententiam proferimus, ut ipſi, & qui cum eis rapiunt, tribus annis ſint extra orationes*. Quare jure optimo Morinus lib. 2. cap. 21. num. 7. aſſerit, *pœnas criminibus impoſitas, ante Novatum breves admodum fuiſſe, & nonnunquam ſceleratiſſimis hominibus, pacem, & communionem certis de cauſis, nullā imperatā exteriori pœnitentiā ſtatim eſſe redditam*.

22 Igitur tertiò ſæculo ſeverius cæpit eſſe forum Eccleſiæ. Plures fuere cauſæ: ea prima, ut Montaniſtis, & Novatianis, veniam delictis præſertim majoribus negandam aſſeren-

rentibus, Ecclesia mediam inire viam videretur, nec omninò veniam negans, nec statim indulgens, sed post exactum satis longum pœnitentiæ curriculum. Altera causa fuit Hæreticorum præsertim Gnosticorum, aliorumque ipsis similium fœdissima vivendi ratio, quã nomen Christianum ita viluerat apud Ethnicos, non satis distinguentes hæreticos à Catholicis, ut nulla eorum secta magis fœda videretur. Instituenda igitur fuit à Catholicis durior disciplina, per quam ab hęreticis discriminarentur, dignoscique facilè posset vera Christi Fides, & sincera Religio. Tertia tandem causa ea fuit, quod (ut innuit Innocentius in Epist. ad Exuperium, quam allegavimus disp.3. num.6.) multi abutebantur Ecclesiæ benignitate, ac de reconciliatione securi facilè labebantur in persecutionibus, ut vim tormentorum evaderent. Id ne tam facilè contingeret severis legibus opus fuit, quibus Fideles à lapsu absterrerentur.

Quamvis autem omnes Orbis terrarum Ecclesiæ, in duobus sanctissimè convenerint, nempe in eo quòd tota pœnitentia solemnis in quatuor illas stationes alibi descriptas distribueretur; & rursus in eo quod pęniten- 23

nitentibus quamvis reconciliatis aliqua etiã licita prohiberentur, ne videlicet relaberentur; aliqui tamen Episcopi, alia multa addiderunt, quibus debitum modum excesserunt: nec excessere tantum, sed *in immensum* ut ipse Morinus dicit lib. 4. cap. 10. n. 1.

Excesserunt aliqui primò, quòd aliquibus gravioribus delictis, nec in morte veniam dandam putaverunt, quorum errorem, preteritis nostris disputationibus rejecimus.

24 Excesserunt aliqui secundò, quòd nimis facilè quorumdam criminum reos, sanctissimæ Eucharestiæ usu privarunt in perpetuum, quorum rigorem correxit prius Concilium Nicenum eo canone *de his qui recedunt ex corpore antiqua regula observabitur, ut necessario vitæ suæ viatico non defraudentur*, & postea Siricius, Innocentius, aliique quorum decreta alibi afferimus.

25 Excesserunt aliqui tertiò, quod hæc Sacramentà, sin minus negarent, differrent nimis. Hos redarguit præter Soterum, & Sylverium alibi allegatos, Leo Ep. 87. ad Episcopos per Viennensem Provinciam constitutos. *Nulli Christianorum facile Communio denegetur, nec ad indignantis fiat hoc arbitrium*

Sacer-

Sacerdotis, quod in magni reatus ultionem, invitus, & dolens quodammodo debet inferre animus vindicantis. Cognovimus enim pro commissis, & levibus verbis, quosdam à gratia Communionis exclusos, & animam, pro quâ Christi Sanguis effusus est, irrogatione tam sævi supplicii sauciatam, & inermem quodammodo, exutamque omni munimine, diabolicis incursibus, ut facilè caperetur, objectam.

Excesserunt aliqui quartò, quòd nimis graves pœnitentias imposuerunt, ut publicam occultorum etiam criminum confessionem, aut saltem pœnitentiam (de quo disp.6. & 7. actum est) aliaque hujusmodi ferè humanis viribus majora. 26

Excesserunt aliqui quintò, quòd ægrè ferrent, subditos suos severiùs à se castigatos ad alios confugere, à quibus humaniùs tractarentur: quo rigoris excessu videntur peccasse Lemovicensis Concilii Patres, ausi Romanum Pontificem damnare, quòd *injustè* (ut ipsi dicebant) *absolveret, quos ipsi ligabant*, aliique aliarum regionum Episcopi, quorum perpetua fuit ea querimonia, nimis facile esse ad Romanam Sedem perfugium, nec Pœnitentibus ad eam confugientibus justo labo- 27

re ſtare remedium. Rigidioribus hujuſmodi Paſtoribus accenſendus eſt Abbas quidam, Petri Bleſenſis ſtylo juſtiſſimè confixus in opuſculo *de pœnit. & ſatisfact.* qui, ut ſubditos ſuos in officio contineret, apud ſe tantùm eos juſſerat confiteri culpas ſuas, nempe apud hominem vobis ſimillimum, ſeveriſſimum videlicet, nec ſatis fidelem ſecreti ſibi commiſſi cuſtodem. Prædictam Petri Epiſtolam, quo etiam nomine dictum opuſculum circumfertur, fortè alibi afferam.

28 Exceſſerunt aliqui demum, quòd injunctam canone pœnitentiam in nullo fere eventu condonandam, aut minuendam putarunt. Is fuit rigor eorum Epiſcoporum, quorum meminit Cyprianus Ep.54. ægre ferentium, quòd lapſis in primo Fidei certamine, ſed lapſum ſuum ex corde deteſtantibus, volentibuſque in altero certamine, quod inſtabat, fortiùs pro Fide dimicare, ſtatim venia concederetur. *Quòd ſi de Collegio aliquis extiterit, qui urgente certamine, pacem fratribus, & ſororibus non putat dandam, reddet ille rationem in die judicii, vel importunæ cenſuræ, vel inhumanæ duritiæ ſuæ.* Eodem ſpiritu importuni rigoris à recto tramite veræ

ræ virtutis abducti quidam alii ejuſdem Africæ Epiſcopi, ut pariter ex Cypr. habetur ad Antonianum ſcribente, Cornelio Romano Pontifici ſuccenſuerunt, quod Trophimum Epiſcopum, Fidei paulò ante deſertorem cum populo ſuo, ſed poſtea cum eodem reducem ad Eccleſiam, ex cauſis, quas infra recenſebimus, excepit ſtatim, abſolutumque Communioni ſaltem laicali reſtituit. Neſcio an idem fuerit error Luciferi Epiſcopi Calaritani, dum juxta aliquos Scriptores, (quamvis ab aliis vindicetur) nimis pertinaciter obſtitit Alexandrini Concilii Patribus, qui conſulto, imò approbante Romano ipſo Pontifice, lapſos quoſdam Epiſcopos, jam pœnitentes, ſedibus ſuis, quibus per canones dejecti erant in perpetuum, ex juſta cauſa ſtatim reſtituendos judicarunt.

His Epiſcoporum, in augenda, tuenda- 29
que diſciplina Pœnitentiæ, tam multis exceſſibus palam fit primò, non omnes omnium veterum Eccleſiarum, aut Epiſcoporum pœnitentiales ritus laudandos eſſe. Palam fit ſecundò, nec omnes fuiſſe communiter receptos ab Eccleſia, quæ errare non poteſt. Quamvis ergo tam longam pœnitentiam ali-

quis Episcopus nimis fortasse severus imposuerit, non indè sequitur, eam fuisse communiter impositam ab Ecclesia, quod solùm nego.

30 Sed, inquies, eam imponūt Canones utriusque Gregorii, Basiliique, quos nemo sapiens erroris redarguat, cùm præsertim eorum Canones universa Ecclesia receperit laudaritque. At undè habes quòd universa Ecclesia, aut Romana eos receperit? forte recepit Oriens, sed is, ut Sozomenus refert lib.7. cap.16. canonem Nectarii munus Penitentiarii abrogantis recepit: Nectarii verò prædictum canonem, nec ipse Socrates lib.5. cap.9. satis approbat. Adderet alius, audacior quam sim ego, & undè habes non errasse utrumque eum Gregorium, Basiliumque? cum Cyprianus, vir æque Sanctus, veniam aliquibus, etiam in morte ex nimio rigore negarit, erraritque iterum in ea celebri Baptismatis controversiā, nec solus errarit, sed cum innumeris aliis Aphricæ, Ægypti, Asiæque Episcopis, inter quos erat Dionysius Alexandrinus, quem Card. Baronius vocat *illius sæculi ornamentum confessione, celebrem, eruditione clarissimum*?

31 Ego tamen, eos Gregorios, Basi-

Basiliumque errasse nego, sed nego, tam longam ab eis pœnitentiam imponi. Proponunt illi quidem eam pœnitentiam, sed non imponunt. Quæ esset imponenda volenti penitùs satisfacere, totamque pœnam extinguere, ostendunt, non autem docent, eam pœnitus debere in vindicandis culpis custodiri censuram, eam mensuram temporis, ac laborum retineri. Basilius can. 13. sic loquitur *Cædes in bellis factas Patres pro cædibus non reputavere, ut mihi videtur, ignoscentes iis, qui pro pudicitia, & pietate decertant. Recte autem forte habet consulere, ut qui sunt manibus non puris, solâ trium annorum communione abstineant*. Hæc verba utique præceptum, aut obligationem non sonant, uti neque Canon 18. de lapsis virginibus, 30. de furibus, & 73. de Apostatis. Simili modo aut simili sensu loquutum in reliquis, par est credere. Hinc nec ipsa Ecclesia Græca eos servavit, ut fatetur Balsamon, Gæcus ipse, & prædictorum Græcorum Canonum interpres: Siquidem post Canonem Basilii 58. & 59. quibus tam longa pœnitentia imponitur adulteris, & fornicariis, ita habet. *Quæ præsentibus duobus canonibus decreta sunt, quod ad dictionem attinet, claris-*

ſima ſunt, ſed tamen quoad praxim attinet, ſunt omninò difficillima. NEMO enim eâ ratione curatur, quæ illic continetur, & niſi eſſet inenarrabilis clementis Dei miſericordia, omnis caro periiſſet.

32 Quod attinet ad alios canones Pœnitentiales, negandum ſimiliter eſſe videtur, omnes in univerſum receptos eſſe, tanquam leges & præcepta, quæ eas tam longas, tam plenas, labore, & pudore pœnitentias omnino imponi mandarent, ſed potius tanquam regulas quaſdam inſtructioneſque, ex quibus Confeſſor cognoſceret majorem, aut minorem culparum gravitatem, & meritum. Regulas eos vocat S. Leo epiſt. 90. ad Ruſticum Epiſcopum Narbonenſem. Sic etiam eos appellat Concilium Vormatienſe, celebratum anno 868. Nec aliter ſenſiſſe videtur Hieronymus relatus in decreto de pœnit. diſt. 1. ubi ſic. *Menſuram autem temporis in agenda pœnitentia idcirco non ſatis apertè præfigunt Canones pro unoquoque crimine, ut de ſingulis dicant, qualiter unumquodque emendandum ſit, ſed magis in arbitrio Sacerdotis intelligentis ſtatuunt, quia apud Deum non tam valet menſura temporis, quàm doloris, nec abſtinentia tantùm ciborum,*

quam

quàm mortificatio vitiorum. Propter quod ipſa tempora pœnitentiæ, pro fide & converſione pœnitentium abbrevianda præcipiunt, & pro negligentiâ protelanda. Extant tamen pro quibusdam culpis pœnitentiæ modi impoſiti, juxta quos cæteræ perpendendæ ſunt culpæ, cùm ſit facile per eoſdem modos vindictam & cenſuram Canonum æſtimare. Hinc Guglielmus Epiſcopus Pariſienſis, celebris & præſtans ſui ævi Theologus lib. *de pœnit. ſacram.* eoſdem Canones Pœnitentiales ſecum expendens, *Videntur* (inquit) *eſſe exemplaria ſatisfactionum pœnitentialium, ut juxta illas, vel cùm viſum fuerit, aliqua de his, aut etiam ipſæ met pœnitentiæ canonicæ Pœnitentibus injungantur.* Idem ſentit 33
Bail in exam. Pœnitentium part. 3. quæſt. 8. ubi ſic. *Quamvis autem aliquando obligati fuerint Sacerdotes ad diſcendos iſtos Canones, non ideo factum eſt, ut in foro ſecreto pœnitentiæ pœnas per eos peccatis decretas imponerent, ſed magis, ut gravitatem peccati Pœnitentibus notam facerent, indicando eis quam graviter in foro mixto punirentur, ſicut nonnunquam ſolemus in foro pœnitentiali gravitatem certorum peccatorum docere, dum dicimus, hæc ſuſpendio aut igne punienda fore, ſi in foro externo probarentur ju-*

ridicè. Conſentit Suarius in 3. par. tom. 4. diſp. 38. ſect.4. *Erant* (inquit) *ſolùm regula directiva, ut illam Confeſſores ſequerentur, quantum expedire cenſerent*.

34 Nec facit, quòd traſgreſſoribus e. g. nubentibus poſt acceptam pœnitentiam, vel habitum dimittentibus, redeuntibuſque ad communem vitam, infligeretur quandoque pœna graviſſima: Id enim probat ad ſummùm aliquos Canones habuiſſe vim gravis præcepti, non autem omnes, & præſertim eos, qui Pœnitentibus tam longam pœnitentiam imponi volebant. Dixi *ad ſummùm*, quia re verâ nec illud hoc argumento probatur, ſiquidem prædictæ pœnæ non infligebantur tanquam tranſgreſſoribus canonum, ſed tanquam publicæ fidei, aut etiam voti contemptoribus, ut graviſſimè pùniuntur Apoſtatæ religioſi, & ineuntes poſt ſolemne votum caſtitatis matrimonium, non quia extra monaſterii ſepta legeſque vivant, id enim innocenter faciunt ſeculares, nec quia contrahant matrimonium; quod utique non eſt per ſe illicitum, ſed quia id faciunt poſt votum, quo ſe id minimè facturos promiſere: promittebant autem ſuſcipientes ſolemnem pœniten-

nitentiam eam Pœnitentium disciplinam custodire. Hinc Sanctus Leo ad Rusticum Narbonensem, interrogatus de Monacho, qui factus fuerat miles, respondet. *Qui relictâ singularitatis professione* (ideſt promiſſione manendi solitarium, & sine conjuge) *ad militiam, vel ad nuptias devolutus est, publicæ pœnitentiæ satisfactione purgandus est, quia, etsi innocens sit militia, & honestum potest esse conjugium, electionem tamen meliorem deseruisse, transgressio est*, electionem videlicet promiſſione firmatam.

Demum vel Canones prædicti vim præ- 35
cepti haberent, juberentque omnino eas tam
asperas, vel longas pœnitentias imponi, vel id
non juberent: id certum est, perquam paucos,
& vix ullos tam severæ pœnitentiæ jugum
subjisse, quia circumstantiæ temporum
vel Pœnitentium, aut suadebant ne imponerentur,
aut, ut impositæ relaxarentur. Quod si
evicero, habebo quod intendo: id enim initio
negavi, consuevisse videlicet Ecclesiam tam
longâ viginti & amplius annorum pœnitentiâ
probare de facto, & exercere Pœnitentes.
Quin fortè à veritate non aberrabo, si dixero
per paucos annum integrum in solemni, aut
publi-

publicâ pœnitentiâ perduraſſe.

36 Et primò Clerici omnes excludebantur à publica & ſolemni pœnitentiâ, ut refert Siricius Papa epiſt. 1. *Pœnitentiam agere cuiquam non conceditur Clericorum*. Secundò excludebantur milites, niſi arma deponerent, quod plerique facere non poterant, ut conſtat ex Aug. ſerm. 58. de temp. Item qui publicum magiſtratum gerebant, niſi, quod pleriſque non permittebatur, eo ſe abdicarent, ut patet ex ea hiſtoria, quam recitaſti Ludouici pii Imperatoris. Tertiò qui annum quadrageſimum non attingeret, ad eam non admittebatur, ut ſancivit Concilium Romanum ſub Sylveſtro his verbis *ne quis det pœnitentiam, niſi quadraginta annorum petenti*. Cùm autem peccata magis communia, & graviora, pro quibus ea tam longa pœnitentia ſolebat imponi, poſt illam ætatem vix committantur, nec emendatis pœnitentia imponeretur, cumque ex his pauciſſimis, qui poſt illam ætatem in ea delicta labebantur, eſſent excludendi Clerici, aliique modò recenſiti, quin & innumeri alii morbis impediti, aut paupertate, ut qui terram colunt, aliaſque hujuſmodi artes profitentur, quibus nec vires nec tempus ſuppetebat

ad

ad ea pœnitentiæ exercitia peragenda, ſequitur manifeſtè, perpaucos fuiſſe eos, quibus ea ſolemnis vel tam aſpera, vel tam longa pœnitentia potuerit imponi. Scio ante Sylveſtrum fuiſſe quandoque Juvenes ad pœnitentiam admiſſos, ſed infelici exitu, qui prædictis Sylveſtri, & aliquorum inde Conciliorum decretis occaſionem dedit.

Secundò. Ex his ipſis pauciſſimis, qui 37
poſſent canonicam pœnitentiam ſubire, plerique ejus timore abſterriti ſe tam gravi jugo ſubmittere recuſabant. Hac de re queritur Tertullianus in lib. de pœnit. cap. 10. & 11. quamvis tunc longè minor eſſet pœnitentiæ rigor. *Plerosque* (inquit, agens de pœnitentia) *hoc opus ut publicationem ſui, aut ſuffugere, aut de die in diem differre præſumunt, pudoris magis memores, quàm ſalutis*. Tam multi tempore Cypriani erant illi, qui pœnitentiam detrectantes, aut indignè de Sacramento Altaris communicabant, aut ejecti ab Eccleſia ſolùm in morte cum ea reconciliari petebant, ut abſterrendis primis, multis miraculis opus fue- 38
rit, quorum ipſe meminit in lib. de Lapſis. *Quàm multi quotidie pœnitentiam nou agentes, nec delicti ſui conſcientiam confitentes, immun-*

dis

dis ſpiritibus adimplentur? Quàm multi, uſque ad inſaniam mentis excordes dementiæ furore quatiuntur? Abſterrendis autem ſecundis, aliqui Epiſcopi, inter quos Cyprianus ipſe, neceſſarium putarint ferale illud decretum de ipſis nec in morte abſolvendis (quod improbavi diſput.3.) alterumque illud de negando ſaltem viatico ſacramento, cujus paulò ante memini, quodque confirmarunt Patres Concilii Arelatenſis celebrati paulò poſt tertium ſeculum. *De his, qui apoſtatant, & nunquam ſe ad Eccleſiam repræſentant, nec pœnitentiam quidem agere quærunt, & poſtea infirmitate correpti, petunt communionem, placuit eis non dandam communionem, niſi revaluerint, & egerint dignos fructus pœnitentiæ.* Hanc ipſam eorum temporum pravam conſuetudinem detrectandi aſperam illam pœnitentiam teſtatur Cardinalis Baronius ad ann. 314. *Lapſorum quamplures, reddita Eccleſiæ pace, lætantes vivebant, nec de admiſſo impietatis ſcelere, moniti licèt, pœnitentiam agebant.* Idipſum contigit quarto ſeculo abeunte, & ſub initium quinti, queriturque non ſemel S.Auguſtinus *Reſiſtit*
39 *mihi* (inquit hom. 49. ex 50. hom. celebrans Theodorii Imper. pœnitentiam) *filius peſtilen-*
tiæ,

tiæ, & erubescit genu figere sub benedictione Dei? Quod non erubescit Imperator, erubescit nec Senator, sed tantùm Curialis? Superba cervix, mens tortuosa. Fortassis, immo quod non dubitatur, propterea Deus voluit, ut Theodosius Imperator ageret pœnitentiam publicam in conspectu populi, maximè quia peccatum ejus celari non potuit. Et erubescit Senator, quod non erubuit Imperator? Erubescit nec Senator, sed tantùm Curialis, quod non erubuit Imperator? Erubescit plebejus, sive negotiator, quod non erubuit Imperator? Quæ ista superbia est? Idem cap. 81. Enchiridii, *Nam & ipsa Pœnitentia, plerumque infirmitate non agitur, quia & pudor est, & timor displicendi, dum plus delectat hominum æstimatio, quàm justitia, quâ se quisque humiliat pœnitendo*. Addit Ambrosius lib. 2. de Pœnitentia cap. 9. id evenire consuevisse, ut ii ipsi *qui pœnitentiam petebant, cum acceperant, publicæ supplicationis revocarentur pudore*. Quare non abs re S. Pacianus epist. 3. contra Sympronianum, quam tu allegasti, post ea verba, *cui*, nempe Pœnitenti, *carnis in teritus imperatur, cui juges lacrymæ &c.* subjicit, *Labor iste PAUCORUM est, qui post casum resurgunt, qui post vulnera convalescunt, qui lacrymosis*

voci-

vocibus adjuvantur, qui cum interitu reviviscunt.

40 Post quintum seculum fieri desiit in multis aut etiam plerisque Ecclesiis pœnitentia quatuor illarum stationum, quarum supra non semel meminimus. Et quidem in tota Ecclesia Greca id evenisse probat tuus Juenin part. 2. dissert. 6. quæst. 8. cap. 4. art. 1. §. 3. pag. 660. ex his rationibus, quas non contemnes, *primò nullo in canone, qui ab eo tempore editus fuerit, fit mentio artificialium Classium pœnitentiæ* (nempe prædictarum stationum) *Nullo in monumento reperire est hunc, aut similem loquendi modum, qui tamen antea ubique apud Orientales obtinebat*: „ Qui hoc vel illo „ crimine se commacularit, tot annis in au- „ ditione, in subratione, in consistentia subsi- „ stet, deinde quod perfectum est conseque- „ tur „ *sed simpliciter decernitur*: Non communicet, segregetur, *ut in Concilio Ephesino can.6. in Calchedonensi can.4. necnon in plerisque Trullanæ Sysnodi videre est. Secundò idem colligitur ex iis omnibus liturgiis, quibus Greci à mille, & amplius annis utuntur: Iis nimirum in liturgiis nullum est vestigium orationis specialis, quæ ante Nectarium palam fundi solebat supra*

Pœni-

Pœnitentes, nec manus impositionis, quæ fiebat olim super eorum capita, nec dimissionis solemnis, quæ fiebat finitâ eâ liturgiæ parte, quæ Catechumenorum missa dicebatur. Tertiò idem concluditur ex libro Pœnitentiali Joannis jejunatoris, qui Costantinopolitano Patriarchatui labente sexto seculo præfuit. Liber ille damnat quidem quorundam criminum reos satisfactione, quæ per decem, duodecim, quindecim annos in jejuniis in orationibus perduret, ante quam detur Eucharistica communio, sed nunquam edicit, ut palam omnibus peragatur injuncta pœnitentia, nunquam artificialium pœnitentiæ classium meminit. Fit quidem harum mentio in can. 87. Concilii celebrati in Trullo & in Scholiis Joannis Abbatis Raithu ad scalam S. Joannis Climaci, ut advertit Edmundus Martene de antiq. Eccl. ritibus par. 2. lib. 1. cap. 6. art. 4. num. 5. sed fortè ambo meminere earum stationum, ut moris antiqui, non autem consuetudinis, quæ tunc vigeret.

In Ecclesia Latina ea stationaria, seu artificialis pœnitentia diutiùs perseveravit, nempe usque ad seculum octavum, nonumque, & amplius, juxta Morinum lib. septimo cap. 7. sed fortè sic evenit in Gallia, & finiti- 41

mis

mis aliquibus Germaniæ regionibus, uti etiam Romæ, præsertim cum gravissima crimina punienda essent, ut patet ex exemplis ab eo adductis. Cæterùm in reliqua Ecclesia Latina, si rarum aliquem casum excipias, nec in fine quarti seculi, & initio quinti id genus pœnitentiæ usurpatum crediderim. Hoc autem ex eo conjicio, quòd cùm tam sæpe Hieronymus, Ambrosius, Augustinus, aliique illorum temporum doctores de publica pœnitentia agant, eamque describant, quatuor illarum stationum, annorumque cuique attributorum non videntur meminisse, eamque totam in fletu, cilicio, cinere, publicà coram populo supplicatione, jejuniis, secessuque ab Altare, à publicis curis & voluptatibus positam fuisse docent. Igitur præcipua pars canonicæ pœnitentiæ consistens in longissimis illis & plenis pudore quatuor stationibus, imponi desiit post aliquot secula, eventu aliquo rarissimo excepto, adhuc ta-
42 men tam communis fuit etiam hoc tempore horror pœnitentiæ publicæ, ut in Ecclesia Greca à quinto seculo aut sexto, usque ad nostram ætatem, vix ullum reperiatur, aut etiam nullum memorandum publicæ pœnitentiæ exem-

exemplum: in Ecclesia autem Latinà, Episcopi non pauci octavi, nonique seculi, ne pœnitus corrueret in Ecclesia usus publicæ pœnitentiæ, implorare ceperint brachium seculare, nempe Principum potentiam, quà qui deliquerant, ad publicam pœnitentiam cogerentur; extantque, ut bene nosti, Imperatorum hac super re decreta. Cum verò, quod violentum est, diuturnum esse non possit, brevì sua pœnitentiæ restituta libertas est, sed iterum tam rara cepit esse quam libera, nisi etiam rara fuit cum prædicti Imperatores ad eam urgebant: id enim eo ipso tempore amarè dolet & lamentatur Jonas, qui seculo nono Aurelianensem Ecclesiam gubernabat lib. 1. de institutione Laicali cap. 10. *Perrari namque sunt hodie in Ecclesia*, (inquit) *qui talem agant pœnitentiam, qualem antiquorum Patrum pœnitentium exempla, & authoritas canonica sancit. Quis namque criminis reus, qui utique pœnitentià publicà debuit mulctari, cingulum militiæ deponit, & à liminibus Ecclesiæ cætuque Fidelium arcetur, & à Christi corpore separatur? Quis porrò in cinere & cilicio, more pœnitentium antiquorum, lamenta pœnitudinis suscipit?* Quæ sane verba, plus significant

quam volebam, nempe non folum paucos, fed neminem publicam & feveram pœnitentiam eo tempore fubjiffe in Galliarum Ecclefiis, aut etiam in Latinis omnibus: non enim dixit *in hac Ecclefia* fed *in Ecclefia*. Secutis certè temporibus ufque ad fæculum duodecimum, tanta exequendi pœnitentiam canonicam defperatio inceffit homines, ut ipfis ad qualemcumque fuorum criminum pœnitentiam revocandis, opus fuerit plures illos veteris pœnitentiæ annos, ad menfes, imo dies & horas redigere, ut patet ex novo jure circa millefimum edito de redimendis per eleemofynas, preces, palmatas, fcoparum tunfiones, aliaque hujufmodi, pœnitentiis.

43 Tertiò, ut jam loquamur de illis paucis, qui aut ex fua pietate, aut minis Epifcoporum abfterriti, aut Principum vi adacti, pœnitentiæ jugum fubibant, nec ifti in multos annos nedum in viginti & amplius, ut putas, produxere pœnitentiam. Et primò iis qui fponte fua fcelera confitebantur, magnâ ex parte pœna remittebatur, ut legenti canones Conciliorum, Gregorii, Bafiliique conftabit. Sæpe enim id cavetur, ut fponte confeffis minor

pęna

pęna irrogetur. Id ipſum fiebat, cum Pęnitens veri doloris & emendationis ſigna præbebat. *Cum Pœnitentes* (inquiunt Nicęni Concilii Patres can. 11.) *cum omni timore, & lacrymis perſeverantibus, & operibus bonis converſationem ſuam non verbis ſolùm, ſed opere, & veritate demonſtrant, licebit Epiſcopo humanius aliquid circa eos cogitare.* Idem monet Greg. Nyſſ. epiſt. can. ad Letojum, *ſi ſit fide digna converſio, non ſervetur annorum numerus, ſed temporis prolixitate reſecatâ, ad Eccleſiæ reſtitutionem, & boni partictpationem compendio deducatur.* Et Innocen. I. epiſt. I. cap. 7. *De pondere æſtimando delictorum, Sacerdotis eſt judicare, ut attendat ad Confeſſionem Pœnitentis, & ad fletus, atque lacrymas corrigentis, ac tum jubere dimitti, cum viderit congruam ſatisfactionem*, & Leo epiſt. 79. cap. 6. ad Nicetam Epiſc. *Tempora pœnitudinis, habitâ moderatione, conſtituenda ſunt tuo judicio, prout converſorum animos proſpexeris eſſe devotos.* Et epiſt. 129. novæ edit. *Pœnitentia non tam temporis longitudine, quam cordis compunctione penſanda eſt.* Idem colligitur ex epiſt. Epiſcopi Magalon. quam ſupra recitaſti: niſi etiam amplior ibi facultas cuique Epiſcopo, imo omnibus Ec-

cleſiarum Rectoribus conceditur, liberandi videlicet Pœnitentem eo vinculo pęnæ longioris, quacunque ex cauſa, modo rationabilis eſſet, & honeſta. Hæc enim, ni malè recordor, fuerunt ſuprema ejus epiſtolæ verba: *de pœnitentia etiam ſibi injunctâ, ſecundùm quod ratio exigit, benignè relaxetis*. Erat igitur in manu cujuſque, longiſſimam contrahere pęnitentiam, quam qui protrahebat ad plura luſtra, non Eccleſiæ ſeveritatem, ſed ſocordiam ſuam incuſare debe-
44 bat. Secundò quem merita propria non commendabant, non rarò commendabant aliena, faciebantque ut lapſo quamvis in graviſſima ſcelera, venia non admodum differretur. Eâ benignitate cum Pęnitentibus uſa eſt ſæpiſſimè vetus Eccleſia, pro ea ſumma reverentia, quâ habebat Martyres, Confeſſoreſque, pro Pęnitentibus intercedentes. Martyres autem vocabantur etiam ii, qui pro fide nondum vitam profuderant, ſed ſanguine in tormentis profuſo, detinebantur in carcere, ut ultimo ſupplicio afficerentur, Confeſſores autem dicebantur, qui confeſſi Chriſtum erant, & carceri mancipati, nondum tamen ſuſceperant in quæſtione tormenta, ut Card. Baron. ad ann. 253.

ann. 253. Hos igitur, aut utrosque, aut alterutros adibant Lapsi, ut commendatitias ab eis ad Episcopos litteras acciperent. *Consueverunt illi* (inquit Card. Baron. ad ann. cit. loquens de Lapsis) *detentos in carcere adire Martyres & Confessores, ab eisdemque pacem petere, rogare veniam, & supplices ab eisdem ad Episcopos, & cæteros Sacerdotes accipere litteras, quibus in consortium piorum admitti peterent.* Nec ii soli, qui lapsi in Fidei quæstione erant, 45
id perfugium habebant, sed omnis generis Pęnitentes, ut refert Tertullianus factus Montanista, de pudicitia cap. 20. *Ut quisque ex confessione vincula induit, adhuc mollia, in novo custodiæ nomine statim ambiunt mæchi, statim adeunt fornicatores: jam preces circumsonant, jam lacrymæ circumstagnant maculati cujusque, nec ulli magis aditum Carceris redimunt quam qui Ecclesiam prodiderunt.* Subdit autem Cardinalis Baronius loc. cit. *tantâ reverentiâ & timore, non Laici tantum, sed & Clerici, ac ipsorum præsertim Episcopus, Martyres & Confessores in carcere detentos prosequi consueverant, ut ab illorum rogatione desciscere, & quos illi litteris commendassent despicere invidiosum nimis & asperum censeretur.* Innumeris proinde

inde hac viâ facillimus adveniam patuit aditus, ita ut rogandi tandem fuerint Martyres Confessoresque, ne tam multos tam facilè Episcopis commendarent, ut patet ex Cypr.
46 epist. 11. Tertiò cum propria merita deerant, nec aliena juvabant, indultum sæpe fuit ex timore inferendi majus detrimentum, nempe ex ipsa Pęnitentium imbecillitate, quorum ingens numerus periisset, si canonica fuisset eis imposita pęnitentia. Hac de causâ fuit statim receptus ut supra diximus cum suo populo Trophimus Episcopus à Sanctissimo Pontifice Cornelio, qui proinde male audiit apud quosdam Episcopos Africæ, veluti nimis benignus, sed à S.Cypriano fuit egregiè defensus epist. 52. ad Antonianum ita scribens. *Nam sicut Antecessores nostri SÆPE fecerunt, colligendis fratribus nostris carissimus frater noster Cornelius necessitati succubuit, & quoniam cum Trophimo pars maxima plebis abscesserat, redeunte nunc ad Ecclesiam Trophimo, & satisfaciente, & pænitentia deprecationis errorem pristinum confitente, & fraternitatem, quam nuper abstraxerat cum plena humilitate & satisfactione revocante, auditæ sunt ejus preces, & in Ecclesiam Domini, non tam Trophimus,*

quam

quam maximus fratrum numerus, qui cum Trophimo fuerat, admiſſus eſt, qui omnes regreſſuri ad Eccleſiam non eſſent, niſi cum Trophimo comitante veniſſent.

Quod Cornelius cum Trophimo, & anteceſſores Epiſcopi cum aliis ſæpe fecerunt, fecere ſucceſſores, nempe Concilium Antiochenum cum Samoſateno, Melchiades Papa cum Donatiſtis, Nicænum Concilium cum Novatianis, Alexandrinum, confirmante Liberio Papã, cum Epiſcopis Arianis, aliique Patres, in id præſertim intenti, ut qui reconciliabantur, veteres errores ex corde damnarent, eam publicam eorum damnationem loco pęnitentiæ habentes, ut patet ex Concilio Laodiceno, quod præter prædictam damnationem, nihil injungit aliud: ſic enim habet can. 7. *De his qui ab Hæreticis convertuntur, ideſt Novatianis, aut Photinianis, aut Teſſaradecatitis, ſive baptizati ſint illi ſive Catechumeni, non ante ſuſcipiantur, quàm omnes hæreſes anathematizent, & præcipue illam, qua detinebantur, & tunc demum hi, qui apud eos dicebantur Fideles, noſtræ doceantur fidei Symbolum, & uncti ſacro Chriſmate ſic Myſteriis communicent ſacroſanctis.*

47 Benigna hujusmodi praxis, suadente experientiâ paulatim invaluit, ut exceptis insignioribus delictis, reliqua omnia fuerint statim pœnitus remissa, & pœnitentia non ita longa purgata. Seculo octavo S. Bonifacius Moguntinus Episcopus, hoc statutum edidit. *Quia varia necessitate præpedimur canonum statuta de reconciliandis Pœnitentibus pleniter observare, propterea omnino non dimittatur, curet unusquisque Presbyter statim post acceptam confessionem Pœnitentium, singulos data oratione reconciliari*. In Ecclesia Aurelianensi, seculo nono vix ulla à Pœnitentibus publica pœnitentia exigebatur, deque hoc tanquam de communi consuetudine queritur, & expostulat cum populo suo Jonas Aurelian. Episc. per hæc verba in loco superius citato, *Priscis religionis nostræ temporibus, dum quis secundum constitutum sibi à Sacerdote, usque ad satisfactionem cilicio indutus & cinere conspersus, habitu incultus, humi prostratus, lacrymisque profusus videbatur, statim pœnitens esse agnoscebatur, utque ei à Domino ignosceretur, ab omnibus deprecabatur. Nunc autem in cætu Christiano idcirco vix pœnitens agnoscitur, quia PENE NIHIL HORUM ERGA POENITEN-*

NITENTES AGITUR. Et tamen eorum quoque temporum canones Pœnitentiales, severissimi sunt. Quid quod idem Morinus à communi eâ regulâ tam longæ & severæ pœnitentiæ innumeros excipit lib. 5. cap. 6. ubi sic. *Cum urgebat periculum mortis, aut reformidabatur salutis animæ pernicies, veluti cum periculum erat, ne capitalium peccatorum rei ad Hæreticos, aut etiam Gentiles transfugerent, aut grave aliquod incommodum Ecclesiæ crearetur, absolutio statim post confessionem peccati, & veræ resipiscentiæ demonstrationem, aut brevi exactâ pœnitentiâ concedebatur*. Adeo, quamvis severa lex esset, fuit semper praxis benigna, vel saltem minus severa, quam vos putatis, qui solas veteres leges recolitis, & ex legibus mores æstimatis.

D. R. Norunt omnes, ex legibus non satis colligi praxim. At ego facta & non solos canones Ecclesiæ veteris in aciem eduxi.

D. D. Facta quidem aliqua produxisti, 48
sed quàm pauca illa sunt pro tot seculis, nempe facta septem vel octo pro totidem seculis. Quod autem mirabilius est, nullum ex ipsis id quod intendis evincit, sed omnia, aut inutilia sunt, aut contraria. Expendamus singula.

la. Refert quidem Ambrosius, se *cognovisse quosdam, continuis fletibus exarasse genas, stravisse corpus suum calcandum omnibus &c.* Non tamen refert id facere coactos eos fuisse, ut canonicam pęnitentiam adimplerent: id enim contra canones factum fuisset, cum cautum esset, ut horum sic dolentium pęnitentia, non solum perpetua ne esset, sed nec admodum longa. Agit igitur Ambrosius de voluntariis Pęnitentibus, qualis absque dubio David fuit, aliique innumeri, quibus Ecclesiastica abundat historia, qui rigidissimam usque ad mortem, & plusquam canonicam pęnitentiam, solo impellente canone Charitatis peregerunt. Præterea *quosdam* novit Ambrosius tamdiu Pęnitentes, nempe aliquos perpaucos. Non igitur is erat Ecclesiæ mos, ut viginti & amplius annorum pęnitentiā rei plecterentur. Cum enim etiam tum ea gravissima delicta, quibus tot annorum pęnitentiam canones decernebant, non rarò patrarentur, & forte frequentiùs, quam modò, ut alibi ex eorum temporum Scriptoribus ostendam, jam non *quosdam*, sed satis multos, tamdiù pęnitentes agnovisset Ambrosius.

49 Pœnitentia quam describit Joannes Climacus,

macus, eſt pœnitentia Religioſorum, quam ex jure & lege propriâ illius Monaſterii, non autem ex lege & jure communi Eccleſiæ, perſolvebant qui graviſſimo aliquo delicto profeſſionem religioſam violaverant, ut eſt ea pœna, quâ etiam modò plectuntur in Ordine Religioſo Apoſtatæ, vel graviſſimæ alterius culpæ rei. Non igitur eâ narratione evincitur quod intendis.

Ex graviſſima pœna, quæ ſoleret infligi 50
Pœnitentibus, ſi contraherent Matrimonium, vel militiam repeterent, nihil probari oſtenſum eſt ſupra. Addo, hoc ipſo vinculo relaxatos facile fuiſſe Pœnitentes, cùm gravis cauſa ſuaſiſſet. Hinc Leo Papa, ſcribens Galerio Epiſcopo Tripolitano, relatus à Gratiano 33. quæſt. 2. relaxavit eo vinculo ejus regionis gentem, quæ alioquin Pœnitentiæ remedium recuſaſſet. Eadem benignitate uſus eſt idem Pontifex ſcribens ad Ruſticum cum quibuſdam, qui metu mortis imminentis, cùm Juniores eſſent in Pœnitentium Ordinem cooptati, poſtea, ne laberentur in fornicationem, Matrimonium contrahebant. Hanc & ſimilem veniam, ſolitam facile præberi ab Epiſcopis, innuunt ſatis ea Divi Auguſtini

verba

verba ferm. 58. de temp. rejicientis quorumdam impęnitentium excufationem. *Fortè eſt aliquis qui dicat, ego in militia poſitus ſum, Uxorem habeo, & ideo pœnitentiam agere quomodo poſſum? quaſi nos quando pœnitentiam ſuademus, hoc dicamus, ut unuſquiſque magis ſibi capillos ſtudeat auferre, & non peccata dimittere, & veſtimenta potius evellat quam mores.*

51 Quod ipfum conftat ex pœnitentia Theodofii, qui eà perfunctus nec abftinuit à publicis curis, nec à bellis gerendis, nec à geftandis infignibus fuæ dignitatis, aliifque hujufmodi, à quibus pœnitentes abftinere jubebantur. His ergo legibus poft pœnitentiam fuit abfolutus, uti aliis multis dum ipfam perageret, quamvis cum eo actum duriùs fuiffe inerudití credant. Delictum ille commiferat adeò publicum, adeò enorme, adeò multiplex, ut nec centum annorum pęnitentià dilui poffet. Peccarant quidem in Imperatorem Theffalonicenfes, fed aliqui tantum ex ipfis peccarant, nempe pauci feditiofi, nec publico confilio, iique ipfi pauci dederant pœnas, ut habet Cofterius in vita Ambrofii. Intercedentibus pro ea Urbe pluribus

ribus Episcopis, ipsoque Ambrosio, veniam se daturum promiserat Imperator, quam tamen adeò non dedit, ut crudelius de ea Urbe supplicium sumere vix posset. Occisi enim sunt ad septem millia Thessalonicensium sine ullo delectu, sed, ut discurrentibus per Urbem militibus sese offerebant, Juvenes Senesque, indigenæ, advenæque; immo, ut in Theatrum per detestabilem proditionem fuerant à Magistratibus ad Circenses Ludos invitati, nempe, ut simul in caveam collecti, & nil minus cogitantes, inermesque, faciliùs occidi possent. Cum uni homicidio tot annorum pœnitentia, ut dicis, imponi soleret, quam longa imponi debuisset pro septem millibus homicidiis innocentium subditorum, cum tanta feritate, fraude, perfidia commissis? Nec unius tamen pœnitentiæ diem indixit Ambrosius, sed per epistolam plenam obsequio quam recitat Card. Baronius id factum referens, eum, ne ad Ecclesiam oblaturus, & communicaturus accederet, admonuit, accedentemque removit, quorum neutrum omitti vix poterat sine ingenti scandalo. Id enim eo tempore sine ullo discrimine præstabant omnes, qui enormi, & publi-

co

rius VII. Henricum subegit, dicent eruditi omnes, qui norunt, quot & quanta ille Imperator in Pontificem in Ecclesiam, in Deum deliquerat; Nec valdè gravis ea habebitur, quæ alteri Henrico Angliæ Regi post impiam Sancti Archiepiscopi necem, à suis satellitibus perpetratam, fuit imposita; si perpendantur ingentia demortui Præsulis in regnum, & Ecclesiam merita, eaque innumera, & gravissima mala, quibus tot annis fuit à Rege vir sanctissimus totâ Europâ exagitatus, & millies pravâ voluntate occisus, quibus omnibus culpis eluendis, fuit ei pœnitentia, quam descripsisti, imposita, ærario gravior quàm corpori, quam an fuerit executus, ignoro. Nec ego is sum, qui valde graves pœnitentias olim fuisse quandoque impositas, negem; sed nego tam graves fuisse pro qnibuslibet gravibus, aut etiam gravioribus impositas, & pernego eas non fuisse plerumque remissas, sed executioni mandatas. Executionem certè non habuit pœnitentia Ludovico Pio Imperatori imposita, nec, si habuisset, posset utiliter hæc in exemplum afferri, cùm constet, eam fuisse à factiosis Episcopis, adnitente Lothario ejus filio, regnandi

gnandi cupido, injuftè impofitam.

Jufta fuit ea quam Edgaro Angliæ Regi S. Dunftanus inflixit: eaque, quam S. Romualdus impofuit. fed id factum fuit à fanctiffimis illis viris, non ex lege communi, fed Deo interiùs impellente, ut in Ecclefia, ficut reliquarum virtutum abundant exempla, ita extaret aliquod pœnitentiæ rigidioris exemplum: cùm cæteroqui humano judicio culpandus non videretur Otho Imperator, ejufque exercitus Dux, dum Crefcentium, receptum quidem in fide, fed iniquiffimum Tyrannum, & nova femper contra S. Sedem moliturum, ipfo impellente, qui factum probare poffe videbatur, neci dederunt.

Ex his igitur quæ produxifti antiquita- 54
tis exemplis, non eminet ea, quam animo præconceperas, veteris Ecclefiæ in imponendis pęnitentiis, eifque exigendis feveritas, cùm plura ego produxerim veteris benignitatis, in condonandis, aut minuendis, aut relaxandis pœnitentiis exempla. Verùm volo tecum effe humanior; fuerit Ecclefia vetus, non folum feverior, quam præfens, in fceleribus vindicandis, quod eft indubitatum, fed

R fuerit

fuerit pluſquam ſeverior, nec ſolum alicubi, quod etiam indubium eſt (nullum enim Eccleſię ſęculum caruit Epiſcopis rigidioribus, ut nullum caruit benignoribus) ſed ubique ſeveriſſima fuerit, quid, rogo, ex hoc colligitis Rigidi Doctores? Aliquid profectò intenditis, dum ſemper obtruditis Canones antiquæ diſciplinæ, dum ſemper pœnitentias illas viginti, & amplius annorum memoratis. Num ut videamini eruditi? non laudo vànitatem. Num ut erudiatis? laudo charitatem. Num ut Fideles ad ſeveram, ſed liberam, & ſpontaneam ſuorum ſcelerum vindictam excitetis? Iterum laudo charitatem, & alieni profectùs amorem. Num (quod ſuſpicor valdè (ut Confeſſarios ad eaſdem modo imponendæ pœnitentiæ leges ſervandas inducatis? damno, deteſtorque importunam ſeveritatem.

D. ℞. Cur importunam eam vocas?

55 *D. D.* Cauſas afferam, cum calumnias, quibus præſentis Eccleſiæ benignitatem in invidiam vocatis, reiiciam. Nunc ſatis ſit eam innuere, nempè, non eaſdem diverſis temporibus leges congruere *Multa ſunt* (inquit S. Leo Papa Ep. 90. ad Ruſticum Narbonen-

bonenſem) *quæ aut pro neceſſitate temporum, aut pro conſideratione ætatum, oportet temperari.*

D. R. Nunquam igitur nobis modò utendum erit ſeveritate, & leves ſemper pœnitentiæ injungendæ.

D. D. Id ego non aſſero, nec iſta præ- 56
ſentis Eccleſiæ praxis eſt. Injungantur graves pœnitentiæ, ſed non quas prædicas à veteri Eccleſiâ impoſitas, viginti, & amplius annorum, quas videlicet, nunquam aut vix unquam vere factas oſtendi, & ſine fructu in aliquibus Regionibus impoſitas fuiſſe oſtendam. Injungantur graves, quæ videlicet nunc habentur graves, ut ſunt jejunium aliquod, notabilis eleemoſyna, Templi non ita proximi viſitatio, nec brevis oratio, Sacramentorum ſemel ſaltem in menſe perceptio, ſalutaris libri quotidiana lectio per Hebdomadam, aut menſem, quæ cum graves pœnitentiæ nunc habeantur, jam de gravitate delicti ſui pœnitentem docent, monentque non eſſe leve, quod commiſit: id enim debere eum per pœnitentiam moneri Concilium Tridentinum innuit ſeſs. 14. cap. 8. dum vult, eam eſſe imponendam, ne Pœ-

nitentes *peccata leviora putantes in graviora labantur*. Injungantur graves, quæ revocent à peccato,ut idem vult,ſed quæ non revocent à Pęnitentię Sacramento,ut charitas poſtulat,
57 graves inquam *pro gravitate criminum*, &, ut idem Concilium ſubdit, *pro facultate pœnitentium*. *Neque enim* (ùt bene Chryſoſtomus lib.2. de Sacerdotio) *temere ad delictorum modum oportet, & mulctam ipſam adhibere, ſed tanquam conjecturis quibuſdam explorandus eſt delinquentis animus, ne fiat,ut dum conſuere vis quod interruptum eſt, ſciſsuram deteriorem facias, ac dum eum, qui lapſus eſt erigere atque emendare ſtudeas, caſus ipſe major per te reddatur. Nam qui infirmi ſunt, ac remiſſi, & magnâ ex parte, Mundi hujus deliciis illecebriſque illaqueati, quique à generis claritate, à potentia, atque opibus habere ſe putant, undè animos magnopere tollant, ſi ſenſim ac paulatim peccatorum correctionem adhibeas, poſſint utique ſi non penitùs, attamen parte aliquâ eximere ſe, ac liberare malis peccatiſque quibus occupantur, quos ſi juſtâ ſtatim animadverſione emendes, fiet, ut minori etiam illâ correctione, quam ſuſtinere poterant, prives. Humanus enim animus, poſtea quam verecundiæ fines ſemel tranſire coactus*

ctus est, in indolentiam delabitur: tum autem, neque blandis verbis paret, neque minis flectitur, neque beneficiis movetur. Quo circa, multa quidem opus est Pastoris prudentia, sexcentis etiam, ut sic dicam, oculis, ut recte undique humani animi habitum circumspicere possit. Igitur 58
si Pœnitens repugnat, aut illibenter consentit, minuendum erit onus impositum, ejusque non humeris tantum, nempe viribus corporis, sed animi etiam viribus attemperandum. Si præsertim Pœnitens ex iis non sit, qui semel tantùm in anno, & potius ex metu censuræ, aut infamiæ accedunt, quàm ex amore salutis suæ, cum his enim forte severiùs agendum sit, ut ipsa severitate animus ipsorum, ac dispositio exploretur.

59 Demum, quandoquidem veteres canones pœnitentiales renovari tam ardentèr cupis, unum ut renoves, non permittam tantùm, sed hortabor. Primus hic est in libris Pœnitentialibus veteris Ecclesiæ, eoque monentur Confessarii partiri pœnitentiam cum Pœnitentibus, ita ut quoties ipsos jejunare jubent, jejunent cum ipsis *una aut duabus Hebdomadis, aut quantum possunt*. Sic habet liber Pœnitentialis Egberti Eboracensis, alii-

que à Morino recitati post suum opus de pœnitentia. Sic habent liber Pontificalis Monasterii Gemmeticensis, aliique allati ab Edmundo Martene de antiq. Eccl. rit. part. 2. lib. 1. Hæc autem sunt omnium verba. *Quotiescumque Christiani ad pœnitentiam accedunt, jejunia damus, & nos communicare debemus jejunio unà aut duabus hebdomadis, vel quantum possumus, ut non dicatur nobis quod Sacerdotibus Judæorum dictum à Domino Salvatore. Væ vobis legisperitis qui aggravatis homines, & imponitis super humeros eorum onera gravia & importabilia: ipsi autem uno digito vestro non tangitis sarcinas ipsorum: Non enim potest sublevare cadentem sub pondus, nisi inclinaverit se, ut porrigat ei manum... Necesse ergo nobis est, sollicitos nos esse pro peccantibus, quia sumus alterutrum membra. Et si compatitur unum*
60 *membrum, compatiuntur omnia membra.* Sit hujus generis rigor vester, in alios amore mixtus, in vos severus totus: sit is, quem certè non præfertis. Id enim displicet omnibus qui vobiscum versantur. Vident vos eò benigniores vobiscum, quò rigidiores estis cum aliis. Non hæc incedentium per vestigia Patrum, ut incedere jactitatis, praxis est. Si

gra-

graves illi pœnitentias impoſuerunt aliis, graviſſimas ipſi ſubiere. Cum de ſua pœnitentia dubitarunt, an à juſta menſura deficeret, an juſtam excederet, exceſſum malvere quam defectum; at, cùm hoc de pœnitentia, quam imponebant aliis, dubium incidiſſet, deficere malvere quam excedere, ex nimia miſericordia, deflectere de recto tramite, quam ex nimia ſeveritate: tutius eſſe judicātes in hac re de qua agimus non quod eſſet rigidius, ſed quòd eſſet benignius. Horum exemplo, ut
arbitror, inſtructus S. Thomas, *Tutius eſt* (in- 61
quit opuſc. 65.) *ponere pœnitentiam minorem debito, quàm majorem, quia melius excuſamur apud Deum propter multam miſericordiam, quam per nimiam ſeveritatem*. Et Gerſon Pariſienſis Cancellarius, *Tutius eſt cum parva pœnitentia, quæ ſponte ſuſcipitur, & vereſimiliter adimpletur, ducere confeſſos ad Purgatorium, quàm cum magna non implenda, præcipitare in Infernum*. Quam ſanè doctrinam approbat in Iſtructione pro Confeſſariis magnus ille dux animarum Franciſcus Saleſius tam cum aliis benignus, quàm ſecum rigidus, oleo Chriſti perunctus, non felle Phariſæorum, quibus pubellè comparat rigidos Sacerdotes Joannes

62 Chrisostomus, vel alius quicunque est Auctor operis imperfecti hom. 43. ad caput 23. Matth. explicans ea verba, *Alligant autem onera gravia, & importabilia*, & refertur in Decreto 26. quæst. 6. *Tales sunt* (inquit laudatus Pater Pharisæos indigitans) *nunc & Sacerdotes qui omnem justitiam populo mandant, & ipsi nec modicè servant: videlicet non ut facientes sint justi, sed ut dicentes appareant justi. Tales sunt & qui grave pondus venientibus ad pœnitentiam imponunt, qui dicunt, & non faciunt, & sic dum pœna præsentis pœnitentiæ fugitur, contemnitur pœna peccati futura. Sicut enim si fascem super humeros adolescentis, quem non potest bajulare posueris, necesse habet, ut aut fascem rejiciat, aut sub pondere confringatur, sic & homini, cui grave pondus pœnitentiæ imponis, necesse, est, ut aut pœnitentiam tuam rejiciat, aut suscipiens, dum sufferre non potest, scandalizatus amplius peccet. Deinde etsi erramus modicam pœnitentiam imponentes, non ne melius est propter misericordiam rationem reddere, quam propter crudelitatem? Ubi enim Pater-familias largus est. dispensator non debet esse tenax. Si Deus benignus est, ut quid Sacerdos ejus austerus? Vis apparere Sanctus? circa vitam tuam esto austerus, circa alienam benignus.*

CALUMNIA X.

Per vim fuere Fideles veteris Ecclesiæ ad publicam, & severissimam Pœnitentiam compulsi.

DISPUTATIO X.

Doct. Rig. D quidem primis Ecclesiæ seculis factum fortasse non fuit, factum autem fuisse post sextum aut septimum seculum in tota aut fere totâ Ecclesiâ, docent Ecclesiastici Scriptores probatissimi, qui certè calumnias texere noluerunt.

Doct. Discr. Scriptores Ecclesiasticos legi omnes, aut plerosque, id autem ab Ecclesia

1 sia fieri unquam solitum, non legi.

D. R. At id expressè docent Conciliorum, veterumque Canonum Collectores. Et primò docent expressè, fuisse eos, qui moniti pœnitentiam publicam recusassent, ad eam per excommunicationem compulsos, nec eam tantùm, quâ Eucharisticâ Communione privarentur, quæ sola fuit ordinaria & frequens per aliquot sæcula excommunicatio, sed eam, quâ ab omni humanâ consuetudine arcerentur, inque eas redigerentur angustias,
2 in quibus vivere vix possent. Inter Capitula, quæ Carolo Magno jubente ex Capitulis Patris, & Patrui collecta sunt, est illud, quod habetur Capitularium lib.7. cap.331. & affertur ab Isaaco Lingonensi tit.4. cap. 14. *Incesti dum in ipso detestando, atque nefando scelere manent, non inter Fideles Christianos, sed inter Gentiles, aut Catechumenos, vel Energumenos habeantur, idest cum Christianis non cibum sumant, non potum, non in eodem vasculo edant, aut bibant, sed soli hoc faciant: non osculentur, aut salutentur ab eis. Et si suis Sacerdotibus inobedientes extiterint, & à tam nefandissimo scelere segregari, atque ad publicam pœnitentiam redire noluerint, inter eos habeantur, qui spiritu*

peri-

periclitantur immundo, vel etiam inter eos, de quibus ipsa Veritas dicit, si te non audierit &c.

Theodulphus Aurelianensis Episc. in epist. monitoria ad Presbiteros diœcesis suæ epist. 26. *Si quis perpetrato perjurio aut quolibet criminali peccato, timens Pœnitentiæ longam ærumnam, ad confessionem venire noluerit, ab Ecclesia repellendus est, sive à Communione, & consortio Fidelium, ut nullus cum eo comedat, neque bibat, neque oret, neque in suam eum domum recipiat*. Idem statuit Hincmarus Remensis Archiep. in capitulis, quæ observanda tradit Episcopatus sui Presbyteris, & referuntur tom. 3. Conc. Galliæ cap. 1. addens eâ pœnâ reum mulctari debere *si ad pœnitentiam venire noluerit infra qnindecim dies post monitionem*. Pœnitentiale Rom. tit. 1. cap. 11. post explicatam gravissimam pœnam uxoricidæ infligendam addit *sin aliter feceris, & Sanctæ Matris Ecclesiæ salubre consilium despexeris, ipse tibi sis judex, & in laqueum Diaboli, quo irretitus teneris, maneas, sanguisque tuus sit super caput tuum, & sub indissolubili anathemate permaneas, donec Deo, & Sanctæ Ecclesiæ satisfacias*. Anno 884. regnante in Francia Carolo-Manno Ludovici Balbi filio, in Conventu 3

ventu Bernensi ab Episcopis & Abbatibus cap. 5. id statutum est de bonorum alienorum Raptore, *Episcopus semel & bis atque tertio, si necesse fuerit vocabit illum suâ admonitione per suum Præsbyterum canonicè ad emendationem, & ad pœnitentiam, ut Deo, & Ecclesiæ satisfaciat, quam læsit. Si autem despexerit .... feriat illum pastorali virgâ, hoc est sententiâ excommunicationis, & à communione Sanctæ Ecclesiæ, omniumque Christianorum sit separatus usque ad congruam satisfactionem & emendationem*. Idem tribus post annis minatur incestuosis impœnitentibus Concilium Coloniense. In Hispania Regnante Ferdinando I. in Concilio Coyacensi anno 1050. can. 4. statuitur similiter, *ut omnes Archidiaconi, & Presbyteri sicut sacri canones præcipiunt, vocent ad pœnitentiam adulteros, incestuosos, sanguine mixtos, fures, homicidas, maleficos &c. & si pœnitere noluerint, separentur ab Ecclesia, & à communione*.

4 Hac ratione primùm, nempe minis gravissimæ pœnæ spiritualis, conjunctæ cum pœna temporali civilis segregationis à reliquis fidelibus, compulsi olim fuere ad pœnitentiam, qui deliquerant. Sed his non satis per-

permoventibus, ventum eſt ad vim manifeſtam, quam quia inferre non poterant Epiſcopi Miniſtrorum ad id neceſſariorum copiā deſtituti, Principum auxilium implorarunt, obtinueruntque. Iſtius conſuetudinis veſtigia nonnulla deprehenduntur in legibus veterum Chriſtianorum Imperatorum, & in quibuſdam Epiſcoporum poſtulationibus. Verùm ab anno 700. conſuetudo iſta fuit frequentiſſima, ejuſque extant permulta teſtimonia. Capitular. lib. 5. cap. 149. *Quicumque propriā uxore derelictā vel ſine culpa interfecta, aliam duxerit, armis depoſitis, publicam habeat pœnitentiam & ſi contumax fuerit, comprehendatur à Comite, & ferro vinciatur, & in cuſtodiam mittatur, donec res ad noſtram notitiam deducatur.* Carolus Calvus in Concilio Sueſſionenſi cap. 10. act. 7. tom. 3. Concil. Galliæ ann. 853. hanc legem condit, vel potius renovat. *Miſſi noſtri omnibus Reipublicæ Miniſtris renuncient, ut Comes, vel Reipublicæ Miniſtri, ſimul cum Epiſcopo uniuſcujuſque Parochiæ, ſint in Miniſteriis illorum, quando idem Epiſcopus ſuam Parochiam circumierit, cum Epiſcopus eis notum fecerit. Et quos per excommunicationem Epiſcopus adducere non poterit,*

ipſi

ipsi regia auctoritate & potestate ad pœnetentiam, vel rationem, atque satisfactionem adducant. Concilium Moguntinū sub Rabano can. 28. *Ut Episcopi incestuosos pęnitus investigare studeant omnino decrevimus. Qui si pęnitere noluerint, ab Ecclesia expellantur. Quod si Sacerdotum admonitionibus noluerint aurem accōmodare volentes in pristinis perdurare criminibus, oportet eos per secularis potentiæ disciplinam à tam pravâ consuetudine coerceri.* Similis canon legitur in Concilio Turonensi sub Carolo cap.41. lib.2. Capitul.cap.43. Burcardo lib.7.
5 cap. 29. Vormatiensi Concilio cap. 79. Quod in his locis contra incestuosos, contra omnes perditos statuitur in Concilio Suessionensi cap. 12. & apud Juonem part. 9. cap. 65. ubi sic. *Obtentum est etiam à Devotissimo Principe, ut incęsti, & quilibet alii perditi, examen Episcoporum refugientes, per Judices publicos ad eorum præsentiam deducantur, ne alterius illecebram peccati nutriat impunitas vitiorum.* Sed nihil legi potest illustrius in hanc rem lege Arnulfi Imperatoris, quæ refertur can.3. Concilii Triburiensis, quod celebratum est anno 895. *Idcirco non potentiam ostendentes, sed justitiam exhibentes, præcipimus omnibus*

regni

regni nostri Comitibus, post quam ab Episcopis anathemate excommunicationis percelluntur, & tamen ad pęnitendum non inclinantur, ut ab ipsis comprehendantur, & ante nos perferantur, ut qui divina judicia non verentur, humanā sententiā feriantur &c. Si tam rebelles fuerint, ut comprehendentibus repugnare studuerint, & in tali temeritate interfecti fuerint, judicio Episcoporum interfectoribus nulla imponatur pęnitentia. Comprehensi autem à Regiis Mini- 6
stris, carcere claudebantur, & subinde vapulabant, si præsertim essent Clerici, Monachi, aut servi; hi quia non erant ingenui, illi verò quia majori supplicio digni censebantur, nec habendi ut ingenui, post quam Ecclesiasticum principatum, ad quem erant evecti, suis moribus dehonestàrant. Capitularium lib.7. capitulo 311. *statuimus, ut quisquis servorum Dei, vel ancillarum Christi in crimen fornicationis lapsus fuerit, quod in carcere pęnitentiam faciat in pane & aqua & si ordinatus Presbyter sit, duos annos in carcere permaneat, & ante scorticatus & flagellatus videatur, & Episcopus adaugeat. Si eutem Clericus vel Monachus in hoc peccatum inciderit, post tertiam verberationem, in carcerem missus, vertentem*

annum

annum ibi pęnitentiam agat. Similiter & Nonnates velatæ eadem pęnitentiâ teneantur. Hoc autem ſtatutum fuerat in Synodo Liptinenſi celebratâ ann.742. & inde ſumptum, ut patet ex lib. 5. capitul. cap. 2. Libro autem 7. cap. 330. & Iſaacus Lingonenſis tit.4. cap.13. *Si autem ſervus vel Eccleſiaſticus fuerit, publicè flagelletur ac decalvetur, & juxta proprii Epiſcopi juſſionem, pęnitentiam publicè & canonicè gerat*. Nempe ut dicitur in capitularibus Caroli Calvi, *propter metum aliorum & ut vel inuiti, pęnitentiam corporaliter & temporaliter*
7 *agant, ne æternaliter pereant*. Reliqui vero nempe ſæculares, multo jejunio & oratione purgabantur, unde Gregorius II. ad Leonem Iſauricum Imperatorem ſcribit in hæc verba. *Vides Imperator, Pontificum & Imperatorum diſcrimen. Si quiſpiam te offenderit, domum ejus publicas & ſpolias, ſolam illi vitam relinquens, tandemque illum val ſuſpendio necas vel capite truncas, vel relegas, Pontifices non ita, ſed ubi peccaverit quis, & confeſſus fuerit, ſuſpendii, & amputationis loco, Evangelium & crucem ejus cervicibus circumponunt, eumque tanquam in carcere, in ſecretaria ſacrorumque vaſorum æraria conjiciunt, in Eccleſiæ Diaconia,*

nia, & in catechumena ablegant, ac visceribus eorum jejunium, oculisque vigilias, & laudationem ori ejus indicunt: cumque egregiè castigarint, probèque fame afflixerint, tum pretiosum illi Domini corpus impartiunt, & sancto illum Sanguine potant; & cum illum vas electionis restituerint, ac immunem peccati, sic ad Dominum purum insontemque transmittunt. Hæc 8
Pœnitentium incarceratio fiebat præsertim initio Quadragesimæ. Hinc veterum librorum Pœnitentialium, seù Sacramentariorum commune illud exordium, *Ordo agentibus publicam pœnitentiam. Suscipis eum quartâ feriâ mane in capite Quadragesimæ, & cooperis eum cilicio, oras pro eo, & includis usque ad Cœnam Domini*.

Diutiùs retineri asperiùsque tractari vo- 9
luit Basilius, præsertim Clericum, Monachumque obscœnâ aliquâ levitate sordidulum mandans, ut refert Petrus Damiani in suo Gomorrhiano, & Iuo part.9. Decreti cap.93. *Ut publicè verberetur, & coronam amittat, decaluatusque turpiter sputamentis oblinatur in facie, vinculisque arctatus ferreis, carcerali sex mensibus angustiâ maceretur, & triduo per hebdomodas singulas ex pane hordeaceo ad vesperam*

S *refi-*

reficiatur. Post hæc aliis sex mensibus sub senioris spiritualis custodiâ in segregata curticula degens, operi manuum, & orationi sit intentus, vigiliis, & orationibus subjectus, & sub custodia semper duorum spiritualium fratrum ambulet nullâ pravâ loquutione, vel concilio deinceps Juvenibus conjungendus.

10 Quia verò, quamvis carcere tandem solverentur pœnitentes, non solvebantur legibus pœnitentiæ, sed eas per aliquot annos custodire jubebantur, quod aliqui facere detrectabant, cautum à Patribus Hispanis Gallisque fuit in Concilio Toletano 4. Ut *Quicumque ex sæcularibus accipientes pœnitentiam, totonderunt se, & rursus prævaricantes*, Laici *effecti sunt, comprehensi ab Episcopo suo, ad pœnitentiam ex qua recesserunt, revocentur.*

11 His tam mnltis, plurium sæculorum, omniumque regionum testimoniis constat, non fuisse à nobis per calumniam veteri Ecclesiæ attributum, quòd Fideles non solum adhortando impulerit, sed cogendo perduxerit ad publicam, eamque valde asperam, pœnitentiam, quo satis ostenditur, falsum esse quod à te, & à reliquis benignis Doctoribus asseritur, voluntariam debere esse

& ma-

& maximè liberam pœnitentiam, & vel non eſſe imponendas graviores pœnitentias, vel ſine præcepto ineluctabili, ne delicatulis vis ulla inferatur, & fiat odioſa pœnitentia.

D. D. Eruditè quidem, niſi fortè tota 12
iſthec Morini laus ſit, & eruditio: ego verò ingentes tibi gratias ago, quòd vel tuo, vel alieno labore adeò luculentè probaveris quod non ſemel innui, & alibi oſtendam, nempe per veteres Canones pœnitentiales ſtatui pœnas, quarum plræque infligebantur in foro externo, cujus certè erat ſententiam excommunicationis ferre, carceri mancipare, flagellis cædere &c. non igitur eviciſti quod debebas, nempe vim factam fuiſſe Fidelibus confitentibus in foro interno, & Sacramentali (de quo in his diſputationibus agimus) ut publicas, eaſque tam aſperas pœnitentias ſubirent. Id ego tantum nego, quod vos non ſemel aſſeritis, ut Confeſſarii, quorum certè forum internum eſt, fortes ſint in imponendis gravibus pęnitentiis, & utantur vi ſaltem præcepti ineluctabilis, ſententiamque non mutent, quamvis Pœnitens imbecillis pœnam deprecetur. Hanc ego fuiſſe veteris Eccleſiæ praxim nego, ut ut ſevera ea praxis

fuerit, quam eadem in curandis quidem animi morbis, ſed extra forum ſecretæ Confeſſionis per aliquot ſæcula cuſtodivit.

13 Quamvis nec iſta tam ſevera fuit, quam eam fuiſſe deprædicas. Et quidem S. Leo interrogatus à Ruſtico Epiſcopo Narbonenſi, quã ratione eſſet agendum cum iis qui publicam pœnitentiam agere differunt, non reſcribit, eos eſſe abſcindendos à Fidelium cætu, aut carceri mancipandos, ſed eſſe tolerandos, benignè hanc ipſam eorum dilationem interpretans. *Dilatio hæc* (inquit, & non *diſſimumulatio* ut perperam habent exemplaria) *poteſt non de contemptu eſſe remedii, ſed de metu graviùs delinquendi. Undè pœnitentia, quæ dilata eſt, cum ſtudioſiùs petita fuerit, non negetur, ut quoquo modo, ad indulgentiæ medicinam, anima vulnerata perveniat.*

14 Sed re Chriſtianâ poſt Leonem non parum inclinatâ, & jam nimis multis Paſtorum patientiâ abutentibus, cum monitio ſperneretur, igni ferroque tentanda curatio fuit, & gladius anathematum vibrandus. Id autem rigori tribuendum non eſt, tum quia paucis ea vis fuit illata, nempe atrocius aut cum majori ſcandalo peccantibus, tum quia inu-

inutilia fuerant mitiora remedia, ex qua ratione, etiam modò qui in Paſchate communicare detrectant, anathemate feriuntur:

Nec rigidæ violentæque habendæ ſunt 15
illæ, quas recitaſti, de pervicacibus comprehendendis, Epiſcopo tradendis, in carcerem amandandis, cædendiſque, Imperatorum conſtitutiones. Eos enim ea cenſura complectitur, quos propter crimina quæ commiſerant, potuiſſent Imperatores, aut morti, aut carceri perpetuo adjudicare: pro ea autem pietate quâ præſtabant, foro eos Epiſcopali tradebant, ut punirentur quidem, ſed longè mitiùs, quàm ſui fori leges ferrent, tantòque mitiùs, quantò citior eſſet, ac teſtatior emendatio. Ex benignitate igitur, non ex rigore, profecta fuit ea legum Imperialium, quas recitaſti, in favorem pœnitentiæ comminatio.

Fateor tamen, ab aliquibus Epiſcopis Gallis Hiſpaniſque fuiſſe hujuſmodi Pœnitentes eorum cuſtodiæ curæque traditos ſeveriùs caſtigatos, ſed univerſæ Eccleſiæ ea ſeveritas non fuit, nec ita utilis, ut alibi oſtendam nec diù viguit mos ille compellendi vi ſatellitum armatorum ad pœnitentiam.

16 Diuturnior ac tolerabilior fuit in Ecclesia mos ille colligendi claudendique initio Quadragesimæ Pœnitentes, ut ex Ritualibus plurium sæculorum libris palam fit, & ostenditur à Morino lib. 5. cap. 15. Colligebantur uatem non vi Satellitum, sed amore pœnitentiæ, non impellente minaci Principum imperio, sed invitantium Pastorum consilio, aut simplici præcepto. Hujus retrusionis Pęnitentium *in capite jejunii* Quadragesimalis mentionem faciunt quamplures veteris Ecclesiæ Sacramentarii, seù Pœnitentiales libri, nec tamen quidquam habent, unde colligere possimus per vim fuisse delinquentes in eam custodiam collectos. Quin cuique spontaneum eum secessum fuisse satis docent, dum Fideles ad eam pœnitentiam invitatos dicunt
17 non autem compulsos, aut coactos. Alcuinus Discipulus Ecberti Eboracensis Archiepiscopi, hominis doctissimi, & Ecclesiasticæ disciplinæ amantissimi, in libro de Divinis Officiis eo longo capite cui titulus *In capite jejunii* docet primo loco debere tunc Sacerdotem ADMONERE omnes Chrianos, ut ad Confessionem, & pœnitentiam eo tempore accedant, & in Cœna Domini ad reconciliationem.

tionem . Idipſum monet Ordo Romanus
allatus à Morino lib.4. cap. 15. Sic enim ha-
ber. *In primis PRÆMONERE debet Sa-
cerdos omnes Chriſtianos, ex ſacris Scriptura-
rum teſtimoniis, quatenus in capite Jejunii, ad
veram Confeſſionem, veramque pęnitentiam feſti-
nantes accedant*. Ut moniti & non coacti ad
Eccleſiam pergebant eâ die, qaotquot agere
pœnitentiam volebant, ità voluntariè, nulla-
que vi coacti includebantur in loco ad eum
ſeceſſum deſtinato, ut voluntaria eſt etiam
modò aliquorum Deo vacare cupientium, per
liquot dies in domo religioſâ clauſurâ. Hinc 18
prædictum locum nunquam carcerem vocant
prædicti Rituales libri, nec carcer erat *ſed tan-
quam carcer*, ut optimè Gregorius II. paulò an-
te laudatus: erat enim locus ſecretior, quale
erat ęrarium Templi, aut aula in qua cauſę ſa-
cræ tractabantur à Sacerdotibus, & negotia ad
Eccleſiam ſpectantia à Diaconis, indè appellata
ſecrctariũ, quò etiã amandabantur per aliquot
dies ante Baptiſmum Cathecumeni, ut cõſtat
ex hiſtoria ſacra, & innuitur à prædicto Gre-
gorio afferente, conſueviſſe Eecleſiam ablegare
Pęnitentes in Diaconia, & Catechumena, qui-
bus in locis clauſi Pęnitentes, haud quaquam

vapulabant, sed ea præstare jubebantur, quę re-
censentur ab eodem Gregorio, nempe jejunia,
vigilias, precesque, quibus ipsis exercitationi-
bus per decem dies vacant qui sacræ Militiæ
sunt nomen daturi, & vulgò dicuntur face-
19 re exercitia spiritualia. Quorum quia mentio
incidit, velim, expendas tecum, an prudens
ea lex esset, quâ cogerentur Fideles secedere
in locum secretum per decem dies, quoties
pro commissis gravibus culpis Sacramentum
Pœnitentiæ sumere meditantur, ut quicun-
que sacri Ordinis Sacramentum sumere cogi-
tant, aut emittere professionem Religiosam,
eo decem dierum secessu purgare priùs ani-
mum, & excolere compelluntur. Quis non
videt, hanc fore legem perniciosam, nec in-
stitutioni sacramenti Pœnitentiæ quod est
longè diversum à Sacramento Ordinis, cùm
sit cuique necessarium, & debeat esse frequens
animæ remedium, fore satis consentaneam?
Non igitur satis consultè in secretæ Pœniten-
tiæ disciplinam transferuntur ea, quæ specta-
bant ad publicam pœnitentiam, qualia sunt
ea, quæ ipse superiùs produxisti, quam pu-
blicam pœnitentiam fuisse olim veluti Pro-
fessionem Religiosam, & Pœnitentis conse-

cra-

crationem, norunt omnes. Fuerit ergo per vim olim imposita in aliqùibus Regionibus publica pęnitentia, quę semel tantum toto vitę tempore agebatur, non inde tamen laudabile sit, quod Confessarius, secretæ Pœnitentiæ minister, vim ullam inferat in hoc sacramento, easque Pœnitentem cogat accipere, & exequi pœnitentias, quæ insuetæ sunt, aut nimis ingratæ, quæ indigent studio nimis operoso, quæ anxium, & dubitantem animum perturbant magis, quas demum sibi nolit imponi qui eas imponit.

CA-

menta quæ proferam, audaciam meam excuſabunt: cum præſertim non aſſeram certum & indubitatum id eſſe, ſed ſaltem non eſſe certum oppoſitum quod aſſeritis, nempe Eccleſiam tandiu diſtuliſſe ſupplicibus pœnitentibus indulgere.

D. R. Ut video, Morinum non legiſti: tam enim certa veterum Scriptorum, Doctorumque teſtimonia profert, ut dubitationem omnem adimat.

D. D. Morinum centies verſavi totum; non tamen in ſuam ſententiam animum meum inclinavit, quin potius, audaciorem me fecit exemplo ſuo.

D. R. At ille ſequitur communem ſententiam.

D. D. Veriùs jam dicam de te, Morinum non legiſti; vel ut plerique faciunt, ſolos titulos percurriſti. Siquidem, nec is com- I
munem ſententiam ſequitur: poſtquam enim cap. 1. lib. 9. citavit Oſium Cardinalem, Joannem Maldonatum, Petavium, Albaſpinæum Epiſcopum Aurelianenſem Marianum Victorium alioſque, ſimpliciter & indefinite aſſerentes, olim *non dari ſolitam abſolutionem ante peractam integram pœnitentiam, niſi*

nisi in mortis articulo, ab ipsis recedit, docetque, non posse id asseri *sic universaliter*. *Deprehendimus enim*, inquit, *plerisque peccatorum generibus absolutionem eo more, qui nunc & ab aliquot seculis observatur, ab ipsis Ecclesiæ incunabulis concessam esse. In iis verò, quibus absolutio post actam pœnitentiam lege ordinariâ differebatur, multis variisque modis exceptum fuisse.* Ex his probè intelligis, eum non sequi communem sententiam, quamvis nec mihi consentiat.

2 Tres igitur hac super re sententiæ sunt: Prima est prædictorum Doctorum, quamvis forte non omnium, docentium absolutè, Ecclesiam veterem, nempe priorum sex aut septem seculorum, solum post actam pœnitentiam absolvere consuevisse unico excepto mortis articulo. Secunda Morini docentis cum solis publicis pœnitentibus hanc disciplinam fuisse custoditam, nec id semper, sed *de lege ordinariâ*. Tertia ea est quam tueor, docens, lege ordinariâ fuisse omnes ante impletam, & forte etiam ante inceptam pœnitentiam, aut paulo post, absolutos, non quidem ab omni vinculo, sed saltem à vinculis peccatorum: Non enim diffiteor, eam plenam abso-

abſolutionem, quâ quis non ſolum à peccatis abſolvebatur, ſed etiam à pœnis, quas Eccleſia agentibus publicam pœnitentiam infligebat, ut erat privatio communionis, aliæque hujuſmodi, ſolum poſt exactam pœnitentiam fuiſſe plenè conceſſam.

D. R. Hanc enimverò diſtinctionem unius abſolutionis ab altera exſibilat Morinus cap. 2. & ante ipſum Eſtius non tantum exploſit, ſed indignam refutatione vocavit. Recitabo verba Morini, ut inde colligas, an ſolos ejus titulos oſcitanter percurrerim. *Mihi*, inquit, *hanc diſtinctionem cum antiqua diſciplina comparanti, quantum ejus ideam mente aſſequi poſſum, viſus eſt Guilelmus Eſtius rectè pronunciaſſe, eam nullum habere ab antiquitate teſtimonium: quod vel ſolum mihi ſatis ſuperque eſt, ut eam imaginariam cenſeam.* 3

D. D. Gratulor quòd eum legerimus ambo. Habebis ipſe quod opponas mihi. Habebo ego, jam paratus, quid reſpondeam tibi. Cæterum incerta fortaſſe erit hæc mea diſtinctio & opinio, imaginaria tamen certe non eſt, ut quæ proferam argumenta demonſtrant.

D. R. Profer quæſo ea ſtatim. Ingens

enim

enim me cupiditas inceſſit audiendi à te,quod nemo ab erudito homine audivit unquam.

4 *D.D.* Afferam perlibenter, utque ea quæ ſunt minus certa à certioribus ſecernam, oſtendam primò (quod certius eſt) Eccleſiam veterem, non ſemper abſolviſſe ſimul à culpis, & à pœnis quibuſdam canonicis, adeoque eas duas, ac diſtinctas abſolutiones, verè fuiſſe ab ea uſurpatas. Oſtendam ſecundò, quod etiam certum videtur, eos quoque qui publicam pœnitentiam ſubibant, fuiſſe ex lege ordinariâ, antequam eam *totam* percurrerent, à peccatis abſolutos. Oſtendam tertiò ſaltem probabiliter, fuiſſe eoſdem ſtatim poſt confeſſionem, aut paulo poſt, culparum abſolutione donatos.

5 Et quidem conſueviſſe veterem Eccleſiam præbere diſtinctim duas illas abſolutiones, & aliquando unam poſt alteram, aliquando unam ſine alterâ, pluribus argumentis oſtenditur. Et primò,quamvis reconciliare publicos Pœnitentes ſpectaret ad Epiſcopum, & eo abſente, vel vices ſuas committente, ad Presbyterum; id tamen muneris, urgente neceſſitate, implebat etiam Diaconus. Nam Cyprianus ſic ſcribit ad Presbyteros & Dia-

conos

conos suæ Diecæsis epis. 13. agens de Lapsis. *Occurrendum puto nostris, ut qui libellos à Martyribus acceperunt, & prærogativâ eorum apud Deum adjuvari possunt, si incommodo aliquo, & infirmitatis periculo occupati fuerint, non expectata præsentia nostra apud Presbyterum quemcumque præsentem, vel si Presbyter repertus non fuerit, & urgere exitus cœperit, apud Diaconum quoque exomologesim facere delicti sui possint, ut manu eis in pœnitentiam impositâ, veniant ad Dominum cum pace, quam dari Martyres, litteris ad nos factis desideraverunt*. Ne quis autem id permissum putet à solo Cypriano, & præter Ecclesiæ morem, Concilium Eliberinum id ipsum permittit can. 32. *Si quis graui lapsu in ruinam mortis inciderit, placuit agere pœnitentiam non debere sine Episcopi consultu, sed potius apud Episcopum agat, cogente tamen infirmitate necesse est Presbyterum communionem præstare debere, & Diaconum, si ei jusserit Sacerdos*. Concilium Toletanum primum, id ipsum innuit, sed clarissime Flaccus Alcuinus de divinis officiis *in capite jejunii*. *Non enim omnes Clerici, aut ullus Laicus, hanc scripturam usurpare aut legere debent, nisi soli illi, quibus necesse est: hi sunt Episcopi, vel*

Pres-

Presbyteri, *quibus claves regni celestis traditæ sunt*. *Si autem necessitas evenerit*, *&* *Presbyter non fuerit præsens*, *Diaconus suscipiat Pœnitentem*, *ac det sanctam communionem*. Norunt autem omnes, non posse Diaconos à peccatis absolvere, hinc bene hic Alcuinus dicit, Episcopis, & presbyteris traditas claves regni cœlestis, non autem dicit eas traditas Diaconis. Non igitur ea ultima pœnitentium reconciliatio erat semper cum peccatorum ab-
6 solutione conjuncta. Secundò, etiam cùm Episcopus aut Presbyter eo munere fungebatur, non uno subinde eodemque actu, à peccatis absolvebat, & à pœnis peccatorum, quarum potissima erat privatio Eucharisticæ Communionis; sed à culpis prius absolvebat, inde absolutum, Ecclesiæ & altari reconciliabat, ut patet ex Ordine Tolosano antiquissimo, quem sæpe allegat, & præ reliquis celebrat idem Morinus. In eo siquidem, præmisâ formâ absolvendi cum præfixo titulo *Absolutio* subjungitur, *Post hæc erecti Pœnitentes afferantur à Presbyteris Episcopo*, *ut ipse eos reconciliet Ecclesiæ*. Prima est absolutio à peccatis, secunda est absolutio à pœnis quibusdam, quæ dicebatur reconciliatio cum Ec-

clesia

clesia & cum Altari. Tertiò sæpissime crimi- 7
nosis & in mortis periculo constitutis, ve-
niamque culparum exposcentibus, ea tribue-
batur, non tamen iidem reconciliabantur
cum Ecclesia, nec pœnis canonicis exsolve-
bantur; quare si morbi vim superabant, tene-
bantur solita Pœnitentium onera subire, ut
reliqui omnes Pœnitentes nondum reconci-
liati: unde Concilium Carthag. 4. can. 78.
*Pœnitentes qui in infirmitate viaticum Eucha-
ristiæ acceperint, non se credant absolutos sine
manus impositione, si supervixerint*. Quartò 8
Clerici, præsertim sacro Ordine insigniti, in
graviora quædam prolapsi, nunquam recon-
ciliabantur cum Ecclesia, ac de suo gradu de-
jiciebantur in perpetuum. Rursus relapsi post
publicam pœnitentiam nunquam cum Ec-
clesia reconciliabantur, adhuc tamen saltem
in morte suis culpis absolvebantur, ut præ-
teritis disputationibus probatum est. Igitur
separabiles erant hæ duæ absolutiones, & fre-
quenter etiam fuere de facto disiunctæ. Igitur
commentitia non est ea nostra distinctio in-
ter absolutionem à solis culpis, & absolutio-
nem à solis pœnis, vel ab utroque, fuitque
utraque non rarò distinctim impertita etiam

in Ecclesia veteri, de qua loqueris ipse & ego hactenus loquutus sum: nam certè præsens Ecclesia ab his vinculis subinde distinctim absolvit.

9 Probo nunc quod secundo loco probare constitui, nempe non consuevisse veterem Ecclesiam ad finem usque pęnitentiæ eam veniam differre, quâ Pęnitens à culpis absolveretur. Id autem probo duplici decreto, altero Soteri Pontificis, qui Ecclesiam ann. 175. regebat, altero Sylverii, qui sedebat ann. 536. Ille quidem jubet omnes sumere Altaris Sacramentum in Cęna Domini, additque, *Cum etiam Pœnitentes eodem die ad percipienda Corporis & Sanguinis Domini Sacramenta reconcilientur*. Quod ipsum decretum confirmavit circa finem quarti seculi Julius primus. Est autem indubitatum apud vos omnes, Pęnitentiũ ærumnas, & publicam satisfactionem fuisse plurium annorum, aut saltem unius anni spatium non rarò excessisse. Igitur non omnes eâ die Cœnę Domini injunctam pęnitentiã absolvebant; immò, ut vos dicitis, plerique nõ absolvebant, & tamen omnibus venia dabatur, ut possent de Altaris sacramento communicare: plerisque igitur non dum peractã

ractâ penitentiâ remittebantur culpæ. Hinc bene Soterus non ait, eâ die absolutè, & simpliciter reconciliari Penitentes, sed *reconciliari ad percipienda Corporis & Sanguinis Domini sacramenta*, nempe ad hunc præcisè effectum, & pro eâ die, penitentialem postea cursum prosecuturos. Alter verò, nempe 10
Sylverius voluit, sin minus in nniversa Ecclesia, saltem in Romana quinquies in anno Penitentes communicare, quodque ex eo consequitur, quinquies absolvi, ergo absolvi à peccatis voluit, antequam totam penitentiam absolverent. Decretum Sylverii est hujusmodi apud Juonem decreti part. 2. cap. 29. & Burchardum lib. 5. cap. 19. *Singulis diebus Dominicis in Quadragesima, præter hos qui excommunicati sunt, & præter illos, qui in publica pœnitentia sunt, sacramenta Corporis, & Sanguinis Christi sumenda sunt. Et in cena Domini, in Vigilia Paschæ, & in die Resurrectionis Domini, & in Pentecoste, & in Natali Domini ab omnibus communicandum est.*

Tertiam jam Controversiæ propositæ 11
partem probare aggredior, nempe non solum non fuisse veniam culparum ad finem Penitentiæ dilatam, sed illico post Confessionem,

aut paulo poſt, fuiſſe conceſſam, dilatam verò tandiù fuiſſe ſolam pœnarum relaxationem.

Id autem probo primò ex eo, quod Confeſſor ſi ei conſtet, Pœnitentem eſſe bene diſpoſitum, regulariter loquendo tenetur ſub gravi peccato illum abſolvere. Ita docent omnes Theologi apud Suarium de pęnit. diſp. 32. ſect. 5. & traditur expreſsè à S. Gregorio hom. 26. in Euang. *Illum nos debemus per paſtoralem auctoritatem abſolvere, quem noſcimus Auctorem noſtrum vivificare, quæ nimirum vivificatio, ante operationem rectitudinis in ipſa jam dignoſcitur confeſſione peccati*. Hæc autem ſufficientiſſima diſpoſitio Pęnitentis Eccleſiæ conſtabat ex hoc ipſo quod Pęnitens poſt confeſſionem eam duriſſimam, & publicam pęnitentiam acceptabat inchoabatque de facto, ſubmittens ſe publicè in ſacco, & cinere pedibus Epiſcopi, aut vicarii Sacerdotis; ut abſque dubio conſtaret cuiquam etiam rigidiſſimo Sacerdoti diſpoſitio illius Pęnitentis, qui juſſus ſumere habitum Capuccinorum, eamque aut aliam arctiſſimam Religionem ingredi, non recuſaret, ſed habitum indueret,
12 & Religionem ingrederetur. Addit Suarius

ibi-

ibidem, hanc absolvendi *obligationem statim urgere, adeoque sine rationabili causâ differri absolutionem non posse*. Rationabilem autem causam non habebat Ecclesia eam differendi omnibus publicè Pęnitentibus, imo forte nec ulli, cum præsertim sic absolvens à culpis, non absolveret ab omnibus pęnis, pergeretque Pęnitentem tot ærumnis affligere, & arcere ab Altari, quibus satis continebatur in officio, dabaturque Fidelibus plusquam sufficiens severitatis exemplum sine tam gravi damno Pęnitentis, quale erat manere tandiù expositum periculo suæ æternæ damnationis, & forte privatum facultate promerendi per suas actiones de condigno augmentum gratiæ & gloriæ, & pariter satisfaciendi pro suis culpis. Et confirmatur ex S.Leone, qui in textu quem allegavimus disp. 9. num. 25. damnat eos Episcopos, qui nimis facile Eucharisticam communionem præbere differebant: ratio enim quam S.Pontifex affert, probat omnino, non debuisse tam universaliter, imo vix unquam differri culparum absolutionem, quâ dilatione *anima Pœnitentis inermis quodammodo, & exuta omni munimine, diabolicis incursibus, ut facile capiatur, objicitur*.

Quare, si eam communionis dilationem vocat irrogationem sævi supplicii, à fortiori talem esse putavit dilationem, eamque sic diuturnam, absolutionis sacramentalis. Igitur vetus Ecclesia non consuevit eâ pœnâ communiter mulctare publicos Pœnitentes, alioquin in re gravissimâ errasset.

13 Probo 2. ex ipso Morino, qui lib.9.cap.6. num.2. dicit, *quod cùm urgebat periculum mortis, aut reformidabatur salutis æternæ pernicies, veluti cùm periculum erat, ne capitalium peccatorum rei, ad Hæreticos, aut etiam Gentiles transfugerent, aut grave aliquod incommodum Ecclesiæ crearetur, absolutio statim post confessionem peccati, & veræ resipiscentiæ demonstrationem, aut brevi exactâ pœnitentiâ concedebatur.* Et quidem loquitur de absolutione ultimâ, & plenariâ peccati, & pœnarum Ecclesiasticarum, ergo semper, aut fere semper, concedebatur statim, aut paulo post confessionem, absolutio saltem à culpis, cùm semper, aut sæpe esset formidandum, ne grave aliquod malum ex ea dilatione redundaret in Pœnitentem & hinc in Ecclesiam. Hinc idem Morinus cap.7.& sequentibus, infinitos casus excipit à regula generali differendi in longũ tempus eam reconciliationem. Pro-

Probo 3. ex eodem Morino qui lib. 9. 14
cap. 14. num. 8. loquens de veteri Ecclesiâ
hanc ſtatuit propoſitionem. *Crimina omnia, &
peccata, quæ illis ſæculis non expiabantur per
publicam pœnitentiam, ſtatim aut paulo poſt edi-
tam Sacerdoti confeſſionem remittebantur, paucu-
lis exceptis, quæ cùm publica erant, communio-
nis Euchariſticæ privatione nonnunquam à Ca-
nonibus caſtigabantur*. Igitur quæ non expia-
bantur per publicam pœnitentiam, ſed per ſe-
cretam, de lege ordinariâ, ſtatim, aut paulo
poſt condonabantur, ergo etiam quæ expia-
bantur per publicam pœnitentiam, cùm ne-
mo ullus (quod ſciam) hoc diſcrimen agno-
verit inter Pœnitentiam ſecretam, & publi-
cam, quod in una abſolutio differretur, non
differretur in alia; ſed in hoc, quòd una erat
ſecreta, altera publica.

Probo 4. ex Sozomeno, qui cap. 16. 15
lib. 7. agens de prima inſtitutione Presbyteri
Pœnitentiarii, ac de Pœnitentia publica, quam
Nectarius ſuſtulit, refert prædictum Presby-
terum conſueviſſe ſtatim abſolvere eos qui
ad ipſum accedebant, ut ejus conſilio vel
præcepto publicam pœnitentiam peragerent,
Presbyterum itaque aliquem, vitæ integritate

quàm maximè spectabilem, secretorum etiam tenacem, ac sapientem huic officio præfecerunt, ad eum accedentes qui peccarant, acta vitæ suæ confitebantur. Ille verò, pro cujusque delicto, quid aut facere singulos, aut licere oporteret, interminatus absolvebat, ut à se ipsi commissorum pœnas exigerent. Eo autem tempore, quod Nectarium præcessit, de quo agit ibi Sozomenus, erat mirus consensus inter Ecclesiam Latinam & Græcam, in ritibus publicæ pœnitentiæ; & si quod inter utramque discrimen fuit, fuit solius majoris severitatis, quæ viguit in Ecclesia Græca, ergo si cum tota ea majori severitate, adhuc in ea statim absolvebantur publici Pœnitentes, idem profectò factum fuisse in Ecclesia Latina dicendum est.

16 Probo 5. ex veteribus libris Pœnitentialibus, seu Sacramentariis, in quibus distinctissimè docetur Confessarius ritus omnes tunc adhiberi solitos, in admittendis, probandis, absolvendisque Pœnitentibus: & quamvis non sint fortè antiquiores S. Gregorio primo, aut Bedā, ea tamen continent, quæ jam ex longo usu fiebant, ut omnes fatentur, & colligitur ex mirabili omnium in prædictis ritibus consensu cum omnibus, quæ Patres docent.

docent. Argumentum autem vim majorem habet in sententia vestrorum Doctorum, ipsiusque Morini circa formam absolvendi deprecatoriam. Is enim auctor cap. 8. lib. 8. num. 1. sic habet. *Formulam ordinariam absolutionis, sive reconciliationis Pœnitentium fuisse deprecativam, testantur quotquot hactenus legi, aut relata audivi antiquitatis Ecclesiasticæ monumenta, ad annum usque salutis ducentesimum supra millesimum*. Quod fusè probare nititur eo cap. & sequentibus. Capiti autem decimo hunc titulum præfigit. *Antiqui Rituales libri editi formulas omnes absolutionis, tam publicas quam privatas, tam de sanis, quam de morientibus, nobis exhibent deprecatorias*. Igitur censet is Auctor, Ecclesiam veterem verè absolvisse per prædictas formulas, quod an verum sit, modò non quæro, sed infero id quod debet inferre Morinus, ergo vetus Ecclesia, statim post confessionem absolvit, nam statim post confessionem recitabat super Pœnitentem prædictas formas deprecativas, ut videre est in prædictis libris Ritualibus, allatis à Morino de Pœnit. & à Martene de antiq. Ecclesiæ ritibus. Confirmo argumentum primò sic. Ex Morino in prædictis libris Pœnitens in 17

Cœna

Cœna Domini absolutà pœnitentià absolvitur à peccatis, ergo sic absolvitur etiam in die cinerum, cum pœnitentiam sibi impositam inchoabat, nam utrobique recitantur super Pœnitentem non aliæ quam prædictæ formulæ, ut habent omnes, aut fere omnes prædicti Rituales libri; solumque adduntur in cœna Domini aliquot formulæ, quibus significabatur, Pœnitentem absolvi etiam à pęnis canonicis, & reconciliari cum Ecclesia, & cum
18 Altari. Confirmo secundò, nam idem Morinus allatis in fine sui Operis Græcorum Pęnitentialibus libris, hæc notat. *Si quis attentè legat præcedentes Absolutionis formulas perspicuè mihi videtur animadversurus id quod multis probavimus lib. 6. cap. 25. duplicem scilicet in stadio Pœnitentiæ absolutionem apud Græcos concedi solitam, primam statim post confessionem, secundam post satisfactionem præstitam, primam à peccatis, secundam à pœnis canonicis. Primam reconciliare Pœnitentem Deo, & Ecclesiæ, secundam Altari. Primam esse viaticum maximè necessarium, ut loquitur Concilium Nicænum, secundam esse viaticum, sine quo salus esse potest: Primam dare salutem, secundam salutis perfectionem, ut loquuntur Græcorum formulæ.* In-

ter-

terrogo nunc Morinum, unde ipſe colligat has duas abſolutiones uſurpari ſolitas à Græcis? Certè non aliunde, quas ex prædictis formulis, aut ſaltem ex ipſis præſertim, quas reperit in eorum Euchologiis, quarùm aliquæ recitantur ſtatim ſuper Penitentem confeſſum, aliæ poſt ſatisfactionem, ſed hoc idem fit in prædictis Ritualibus Eccleſiæ Latinæ libris, ergo dicere debet, etiam in Eccleſia Latina uſurpari conſueviſſe eas duas abſolutiones, unam ſtatim poſt confeſſionem, aut paulo poſt, alteram poſt ſatisfactionem. Confirmo 19
tutiò ex codice Remenſis Eccleſiæ, cujus ritus pęnitentiales eoſque perantiquos recitat Morinus lib. 4. cap. 18. In eo poſt impoſitam in capite jejunii pęnitentiam, agendam per ſolitos gradus, expulſoque ab Eccleſia pęnitente, immediatè ſubjungitur is titulus *Abſolutio Pœnitentis in capite jejunii*, & inter varias formulas deprecatorias, quę inde proponuntur, eſt una cum hoc titulo *Abſolutio* ergo eâ die, quæ erat caput jejunii & imponebantur pęnitentiæ, Pęnitens abſolvebatur, adeoque cum inchoabat pęnitentiam, non verò eâ completâ. Idem obſervare eſt in Sacramentario Romano aſſervato in Bibliotheca Ec-

clesiæ

clesiæ Rhotomagensis . Idem in Pontificali manuscripto Ecclesiæ Ballovacensis , quod idem Auctor allegat cap. 10. Tandem in Ordine perantiquo, quem decimo loco affert Edmundus Martene de antiq. Eccl. ritibus part. 2. art. 7. cap. 6. post interrogationes factas Pęnitenti, ejusque confessionem , sic monetur Confessarius. *Tunc da ei pœnitentiam secundum quodque peccatum , quod peccaverit , sicut in Pænitentiali continetur, & post absolvat eum Sacerdos , ne forte ei superveniat subitanea mors , & ligatus de hoc sæculo abscedat* , post quam monitionem statim Pęnitens absolvitur . Nec eluditur argumentum , si dicatur , hìc agi de iis, qui faciebant secretam pęnitentiam , primò quia ritus quos facer Minister docebatur per hos libros , pertinebant magis ad pnblicam pęnitentiam, quàm ad secretam. Secundò , quia periculum mortis est æquale in utroque Pęnitente , publico & secreto , ergo si propter tale periculum absolvebantur statim secretò pęnitentes , absolvebantur ex eadem ratione statim etiam publicè Pęniten-
20 tes . Confirmc 4. ex eo ritu imponendi manus super Pęnitentes cum ad pęnitentiam admittebantur, ut habetur ex prędictis Ri-

tua-

tualibus, multiſque locis Patrum & Conci-
liorum . Cum autem Sacerdos imponebat
manum ſuper Pęnitentem, cenſebatur eum
abſolvere. Hinc abſolutio à Patribus vocatur
communiter manuum impoſitio. *Quemad-
modum Gentilem per lavacrum recipis* (in-
quiunt Apoſtoli apud Clementem lib.2. con-
ſtit. cap.45.) *ita peccatorem per manuum impoſi-
tionem, uti per pœnitentiam purgatum, omnibus
pro eo rogantibus, in priſtinum ſtatum reſtitues,
& erit in locum lavacri impoſitio manuum.*
Alia hujuſmodi loca apud Scriptores paſſim
occurrunt, poſſemque, ſi opus eſſet, innume-
ra afferre. Huic confirmationi vis accedit ex
Cardinali Bellarmino, qui lib.1. de ſacr. con-
firm. cap.7. docet, *per omnem impoſitionem ma-
nuum* Miniſtri ſacramentorum *dari Spiritum
Sanctum.* Igitur, quandoquidem Pęnitenri ſta-
tim poſt ſuarum culparum confeſſionem im-
ponebantur manur, ſtatim eidem omnium
culparum abſolutio tribuebatur. Confir- 21
mo 5. ex alio ritu, quem Edmundus Mar-
tene de antiq. Eccleſiæ ritib. par. 2. cap. 6.
art. 6. num. 5. animadvertit in quibuſdam
Ritualibus manuſcriptis, quod nempe Pres-
byteri audirent quidem confeſſiones, ſed pę-

nitentiis impoſitis tranſmitterent ad Epiſcopum Pęnitentes ab eo reconciliandos, quod fieri non potuiſſet, niſi ipſi auditis confeſſionibus abſolviſſent ſacramentaliter Pęnitentem, quem poſtea Epiſcopus abſolveret pęnis canonicis, & cum Altari reconciliaret: ſolus enim qui audit confeſſionem Pęnitentis, abſolvere ſacramentaliter cum poteſt: eſt autem prorſus incredibile, quòd omnes Pęnitentes obligarentur iterum Epiſcopis confiteri, quæ Presbyteris confeſſi jam erant.

His argumentis ſuadetur mea ſententia nec, ut arbitror, ea tam facile ſolves.

D. ℟. Nec facile ipſe ſolves argumenta ſententiæ oppoſitæ.

D. D. Experire. Propone illa, & ſi Morinum ut initio dicebas, non oſcitanter legiſti, non multum in eis proponendis defatigaberis. Quod ſi non ſtatim occurrunt, dum ea in memoriam revocare curas, ſolvam quæ contra meam ſententiam affert Edmundus Mar-
22 tene. Is ergo par. 2. cap. 6. art. 5. num. 2. ſic incipit. *Reconciliationem Pœnitentis, non niſi poſt multos à confeſſione peccatorum factâ annos, conceſſam fuiſſe, hoc eſt totâ, & integra, quæ impoſita fuerat, pœnitentiâ completâ, norunt viri*

cru-

eruditi omnes, imo qui vel levem antiquæ disciplinæ Ecclesiasticæ notitiam habent. Igitur ineruditus penitus, ac veteris disciplinæ notitiã ne leviter quidem tinctus dicendus erit Morinus, qui id ita universaliter, & sine multis exceptionibus dici posse negavit, ut supra ostendi, Morinus inquam, cujus vastissimam hac super re eruditionem, jure mirantur etiam eruditissimi antiquitatis scrutatores.

Et quoniam incipit ab Ecclesia Romana, manifestè falsitatis redarguitur ab allegatis decretis Soteri, Julii, & Sylverii. At (inquit) Tertullianus in lib de pudic. inducit Zephyrinum Pontificem Romanum dicentem. *Ego & mœchiæ, & fornicationis delicta pœnitentiã functis dimitto*, ergo is erat usus Ecclesiæ Romanæ, dimittere solis iis, qui penitentiã perfuncti essent. Respondetur ex dictis supra, Tertullianum loqui de secunda dimissione plenâ & canonica, non solius peccati, sed etiam pœnæ. 23

Affert secundo loco S. Leonem Papam, qui Epist. 82. novæ editionis ad Theodorum Forojuliensem Ep. ità scribit. *Mediator enim Dei, & hominis homo Christus Jesus, hanc Præpositis Ecclesiæ tradidit potestatem, ut & con-* 24

confitentibus actionem pœnitentiæ darent, & eosdem salubri satisfactione purgatos, ad communionem Sacramentorum, per januam reconciliationis admitterent. Resp. 1. hoc textu non probari, quod absolutio non daretur nisi pœnitentiâ completâ, ut ipse asserit, sed ad summum nisi pœnitentiâ saltem ex parte jam peractâ, & per eam purgato Pœnitente. Et certè primum asserere nequiit Leo, cum videret in Ecclesia Romana, juxta prædictorum Pontificum Soteri, & Julii decreta, quotannis in Cœnâ Domini Pœnitentes communicare, nempe ea die, quâ certe non omnes persolverant injunctam pœnitentiam. Resp. 2. nec probari eo textu, quod absolutio non daretur nisi peractâ saltem parte pœnitentiæ, nam S. Doctor dicit præcise, Communionem dari reconciliatis, & purgatis. Ultro autem concedimus, non consuevisse veterem Ecclesiam dare Communionem publicè Pœnitentibus, imò forte etiam secretò Pœnitentibus, nisi post peractam totam, aut sal-
25 tem partem pœnitentiæ. Et quidem communio dabatur, ut modo dicebamus ex Sotero, & Julio, etiam iis, qui solam partem pœnitentiæ peregerant. Libera autem fa-

cultas

cultas communicandi, veluti jure ſuo, & non ex indulgentia dabatur ſolùm peractâ tota pœnitentia, & penitùs cum Eccleſia, reconciliatis. Quare, cùm in Conciliis indicitur aliquibus, ne Communicent uſque ad exitum, debet intelligi negata illis per totam vitam libera facultas Communicandi, non autem quod nunquam communicarent, cum conſtet ex dictis Pontificibus, aliquando per annum omnes Pœnitentes ex indulgentia communicaſſe?

Affert tertio loco Sozomenum, qui lib. 26
7. hiſt. Eccl. cap. 16. antiquam Eccleſiæ Romanæ conſuetudinem in pœnitentiæ adminiſtratione deſcribens, ità deſcriptionem concludit. *Vbi verò præſtitutus dies* (completæ pęnitentię)*advenit, tanquam debito quodam perſoluto à pœna commiſſi ſceleris liberatur, & reliquo Eccleſiæ populo ſociatur*. Sed Sozomenus mihi favet non ſolum in verbis præcedentibus à me allegatis num. 15. ſed etiam in his ipſis modò allatis: non enim dicit, eâ die fuiſſe Pœnitentem peccatis abſolutum, ſed liberatum *pœnâ* commiſſi ſceleris: ultro autem concedo, pœnas non fuiſſe condonatas niſi perſolutâ pœnitentiâ.

27 Affert quartò loco Ambrosium qui lib. 2. de Pœnit. cap. 3. ait *Quotiescunque peccata donantur, corporis ejus Sacramentum sumimus, ut per sanguinem ejus fiat remissio peccatorum*. At Pœnitens non poterat statim post Confessionem sumere Sacramentum, ergo non statim absolvebatur. Resp. quod si S. Ambr. loquitur de Pœnitentibus publicis, dum dicit eos sumere Sacramentum dum absolvuntur, loquitur de ultima absolutione, quæ à Patribus vocatur absolutè condonatio, & absolutio, quia ea erat plena, & totalis, & post ipsam non agebatur amplius cum pœnitente tanquam cum reo. Si loquitur de Pœnitentibus secretis, hi certè statim post absolutionem secretam communicabant. Addo eam propositionem veram esse, etiam sic absolutè prolatam, & loquendo de quibuslibet Pœnitentibus: non enim dicit absolutos *statim* communicare, sed communicare, quod verum est, quia id faciebant aut statim, si non erant publici Pœnitentes, aut peractâ pœnitentiâ, vel saltem inceptâ, si erant publici Pœnitentes.

28 Affert quinto loco S. Pacianum, qui Ep. 1. ad Simpronianum, ita scribit. *Scio frater*

frater, hanc ipsam pœnitentiæ veniam non passim omnibus dari, nec antequam, aut interpretatio Divinæ voluntatis, aut forsitan visitatio fuerit, relaxari. Magno pondere, magnoque libramine post multos gemitus effusionemque lacrymarum, post totius Ecclesiæ preces, ita veniam veræ pœnitentiæ non negari. Resp. nos hic agere de venia culpæ, non de venia pœnitentiæ impositæ, illam dicimus statim impertitam, non autem hanc; non enim Pœnitens absolvebatur vinculo pœnitentiæ, nisi post ingentis contritionis indicia: hæc si apparuissent, pœnitentia relaxabatur, si non apparuissent, pœnitentia protrahebatur, ut alibi ego ipse monui. Allegat inde Canonem Concilii Toletani 3. quo redarguuntur aliqui, *quod quoties eis peccare libebat, toties à Presbyteris se reconciliari expostulabant*; statuiturque, ut *secundum formam antiquorum Canonum detur pœnitentia, quâ expletâ, sicut Sacerdotalis contemplatio probaverit, Pœnitens communioni restituatur*. Resp. aliud esse quod non debemus quemlibet absolvere, aliud quod non debemus statim absolvere verè pœnitentem. Primum concedo, non alterum. Et rursus aliud est quòd publicè pœnitenti de-

beretur solum post expletam pęnitentiam concedi libera sumendæ Eucharistiæ facultas; aliud quod tunc solum ei deberetur impendi absolutio peccatorum. Primum est verum, non autem alrerum.

29 Affert sexto loco Cyprianum dolentem Ep. 59. ad Fidum, quod Therapius suus Collega pacem cuidam Victori Presbytero dedisset, *antequam pœnitentiam plenam egisset*. Sed nomine *pacis*, ut constat ex aliis multis locis ejusdem Doctoris, non significatur absolutio quævis, sed plena, totalis, & canonica, quâ non solum Deus reconciliabatur cum Pœnitente, sed etiam Ecclesia,, & Altare, quam pacem non fuisse statim concessam ultro concedo.

30 Affert septimo loco Gennadium, qui lib. de Dogm. Ecclesiasticis cap. 53. sic habet. *Quem mortalia crimina, post Baptismum commissa premunt, hortor, priùs publicâ Pœnitentiâ satisfacere, & ita Sacerdotis judicio reconciliatum, Communione sociari, si vult non ad judicium, & condemnationem sui Eucharistiam percipere*. Sed is similiter vult præmitti debere satisfactionem ultimæ, & canonicæ reconciliationi, quâ solvebatur Pęnitens præcepto

non

non Communicandi : undè accedens ad Communionem ante exhibitam satisfactionem peccabat graviter, utpote gravis præcepti violator, & Eucharistiam ad judicium, & condemnationem sumebat, ut bene Gennadius monet. Citat inde homilias S. Eligii, præsertim eam, quæ est de Cęna Dom. sed verba uon affert. Affert quidem verba Abbonis serm. 3. Spicilegii tom. 9. *Nullus est certè Episcopus, qui possit absolutionem dare, nisi post pœnitentiam factam, & dignam satisfactionem*. Quod verum est de secunda, & canonica absolutione. Inde sic concludit. *Et certè ex Ebbonis Remensis Archiep. Apologetico, Spicilegii tom. 7. patet sæculo aduc nono, quo ille florebat, non nisi post septennis pœnitentiæ spatium, peccatorum in Ecclesia factam fuisse Pœnitentibus remissionem*. Sed nisi fallor, ipse sibi contradicit; nam paulo post, nempe num. 12. affert hoc Decretum Sancti Bonifacii Episcopi Moguntini, qui sæculo octavo florebat, *Curet unusquisque Presbyter, statim post acceptam Confessionem Pœnitentium, singulos datâ oratione reconciliare*. Quis sibi persuadeat, severiorem circa hoc fuisse Ecclesiam sæculi noni, quo florebat Ebbo, quàm sæculi octavi, quo

 floruit

floruit Sanctus Bonifacius, aut amantiorem Ecclesiasticæ disciplinæ fuisse Ebbonem, hominem factiosum, & bis è suâ sede dejectum, quàm fuerit Bonifacius Apostolus Germaniæ, idemque Martyr generosus. Tolerabile quidem fuisset, si unius, vel alterius Episcopi praxim eam fuisse diceret, non enim negamus alicubi fuisse adeò dilatam veniam peccatorum, sed illud prorsus intolerabile fuerit, quòd ex unius, aut paucorum facto, vel dicto, statim colligat (ur sæpè rigidi Doctores facitis) eum fuisse morem universæ Ecclesiæ, omnium, aut fere omnium Episcoporum, priorumque novem sæculorum; confidenterque pronunciet tanquam certam, & exploratam, hanc prpositionem negativam, & maximè universalem. *Et certè patet sæculo adhuc nono, nisi post septennis pænitentiæ spatium, peccatorum in Ecclesia factam fuisse Pænitentibus remissionem,*

31 Trnsit inde ad Ecclesiam Orientalem. Sed ex eâ ante Nectarium nihil validum promit; post Nectarium verò, nempe vertente quarto sæculo, fatetur *cæpisse eam Ecclesiam Pænitentes factâ Confessione ante impletam satisfactionem absolvere, licet Communionem pro ratione*

tione criminum plures in annos differret, additque cum Morino id ab ea *hactenus mordicus retineri, duplicem Pœnitentibus absolutionem impartiendo, unam factâ statim Confessione, alteram cùm Pœnitens sacrâ Communione donatur*, quo iterum ostenditur, eum ritum impertiendi duplicem absolutionem, non esse vanum capitis nostri figmentum.

D. R. Nec hujusmodi eum esse Morinus asserit, si dicatur ab Ecclesia Occidentali solùm post septimum sæculum usurpatus; si verò antiquior esse dicatur, & prioribus quinque, aut sex sæculis receptus, figmentum est.

D. D. Jam video te velle hujus Doctoris argumenta in aciem educere. Fateor, ea validiora saltem in speciem esse, quam quæ modò proposui, solvique; non tamen de victoriâ despero.

D. R. Ecquid non speratis Doctores benigni, ad id nati, ut homines inani spe lactetis.

D. D. Agedum, & inani spe me deludi, factis ostende. Propone jam argumenta Morini.

D. R. Proponam aliqua. Primum il-

 le pe-

le petit ex ratione, quam authoritate confirmat. An non imprudenter (inquit ille) factum fuisset, si absolutio à peccatis, quę pręcipua est, illico concessa fuisset, altera verò absolutio, nempe canonica, quæ tota nihil erat aliud, quam quædam ceremoniola, non nisi post plurium annorum asperam pœnitentiam? An pluris habita fuit pax cum Ecclesia, quam cum Deo, itaut hæc statim donaretur, ea verò non nisi multo labore, multis lacrymis, multoque sanguine compararetur? An non inhumana fuisset Ecclesia, si jam reconciliatum cum Deo, adeoque penitus innocentem, eo tam longo decennalis, quindennalis, & vicennalis pœnitentiæ supplicio castigasset?

32 *D. D.* Declamatoriè ista dicuntur, & ex falso Domine mi. Et primò falsum est, asseri à me, quod qui publicam pœnitentiam agebant, de quibus modo loquimur, statim absolverentur à culpis: Absolvebantur quidem statim post impositam pęnitentiam, sed ea non imponebatur statim. Post multas preces, & longum fletum jus agendi solemnem pęnitentiam, quæ erat veluti professio religiosa concedebatur. Falsum est secundò, ultimam

mam illam Eccleſiæ reconciliationem quamvis ab abſolutione culparum ſejunctam, fuiſſe quandam cęremoniolam, ut hujuſmodi non eſt abſolutio excommunicationis, quamvis à ſacramentali abſolutione culparum diſiuncta. Non erat quidem excommunicatus quicunque publicæ pęnitentiæ vinculo aſtringebatur; unde Sylverius Papa in decreto quod attulimus num. 10. Pœnitentes ab excommunicatis diſtinguit; adhuc tamen, permultis privabatur bonis, & præſertim jure offerendi cum aliis Fidelibus ad Altare, & poſtea communicandi, quod utrumque jus per eam abſolutionem recuperabat, & in integrum reſtituebatur. Præterquamquod Pœnitens quamvis ſub initium pœnitentiæ culpis abſolutus, iterum in fine ab iiſdem culpis, aliiſque in decurſu pœnitentiæ commiſſis abſolvebatur. Ex pluribus ergo capitibus ea ultima reconciliatio ſimplex cæremonia non erat. Falſum eſt tertiò, quod ea pœ- 33
nitentia tam aſpera eſſet diſtincta à Sacramento, ut videris ſupponere: ea quippe ut impoſita à Sacerdote abſolvente erat pars integralis Sacramenti. Hinc falſum eſt quartò, eam fuiſſe ab Eccleſia impoſi-

tam

tam solùm, ut Ecclesiam à se offensam, sibique infensam placaret Pœnitens, inque ejus gratiam redire mereretur; cum is quoque fuerit ejus imponendæ finis, ut gravioris culpæ reus Divinæ justitiæ satisfaceret, ac pœnam temporalem, quam peccando promeruerat, averteret; & preterea piis illis exercitationibus vacans, virtuti assuesceret, à relapsu removeretur, *& salubri satisfactioue purgatus*, ut inquit S. Leo à te paulo ante laudatus, *ad communionem sacramentorum admitteretur*. Addo, nec dicendam incongruam, eam tam asperam, aut longam pœnitentiam, quamvis ut soli Ecclesiæ satisfieret, fuisset imposita. Novum quippe, & inusitatum non est, quod in hac vitâ severior sit humana vindicta, quam Divinâ, & pax cum Deo offenso minoris stet, quam cum homine. Id enim Divinam bonitatem commendat, at humanam justitiam

34 non damnat. Falsum est quintò, inhumanum esse punire innocentem; si ita est innocens, ut fuerit reus; ita absolutus à culpis, ut non fuerit absolutus à pœnis; ita reconciliatus, ut non fuerit in integrum restitutus. Sic autem plerumque reconciliantur Pœnitentes ab ipso Deo, ut non tota simul pœna remittatur cum cul-

culpâ. Quare citra omnem sævitiam, tam severè post culpam dimissam punitus fuit David; & propter culpam Originis, quamvis nobis in Baptismo dimissam, punimur omnes usque ad mortem, imo per mortem ipsam, quæ hujus est in hac vita præcipua pœna peccati. Hinc totum hoc Morini argumentum ferit primò ipsum Deum, qui tot ærumnis, in hac & in altera vita excoquit animas, quibus culpas dimisit, adeoque amicas & innocentes. Ferit. 2. humanos omnes Magistratus, qui reis utcunque Pœnitentibus eas culpas non condonant, quas verè Pœnitentibus illico condonat Deus; longo siquidem squallore carceris, aliisque suppliciis conficiunt eos, quos subinde Deus in gratiam recepit, adeoque sanctos, & innocentes. Ferit tandem Ecclesiam, quam post aliquot secula primam culparum veniam statim dedisse concedit, secundam vero non nisi post diuturnam pœnitentiam. Vide cujusmodi sint ea, quæ Morinus ex ratione petit.

D. ℞. Nihil ille ex sola ratione petit, sed argumenta ex ratione petita multis Patrum, & Conciliorum sententiis firmat, quas produxissem, nisi me parum civiliter interpellasses. *D. D.*

D. D. Inane hoc effugium eſt. Quæ enim falſa ſunt, Patrum ſenrentiis probari haudquaquam poſſunt.

D. R. Falſa igitur non eſt ſententia Morini, quæ tam validè probatur ex Patribus,
35 ut oſtendo. Et 1. Clemens lib. 2. conſtit. Apoſtol. monet, reum, antequam abſolvatur, eſſe caſtigandum jejuniis aliquot hebdomadarum. 2. Angelus apud Hermetem & ipſum Apoſtolorum diſcipulum, dicit, à Deo non condonari delicta, niſi peccator diu fleverit, ac pœnitentiam egerit, ergo nec Sacerdos Dei vicarius ea condonabat ſtatim, ſed poſt logam pœnitentiam. Verba Angeli apud Hermetem lib. 3. in fine ſimilitudinis ſeptimæ ſunt hec. *Numquid putas, protinus aboleri delicta eorum qui agunt Pœnitentiam? Non proinde continuò, ſed oportet, eum qui agit pœnitentiam, affligere animam ſuam, & humilem animosè præſtare ſe in omni negotio, & vexationes multas variaſque perferre. Cumque perpeſſus fuerit omnia, quæ illic inſtituta fuerint, tum forſitan qui creavit eum, & qui formavit univerſa, commovebitur erga eum clementiâ ſuâ, & aliquod remedium dabit.* 3. Tertull. lib. de Pœnit. cap. 6. *Quàm porro ineptum, quàm pœnitentiam non adimplere, & ve-*

& veniam delictorum suorum sustinere; hoc est pretium non exhibere, ad mercedem manum mittere? Loquitur autem de venia culpæ, quam Deus dat per suum Ministrum, non autem de venia canonica, quam præbet Ecclesia, nam subjungit, *Hoc enim pretio Dominus veniam addicere instituit*. 4. Cyprianus 36
totâ epist. 54. ad Cornelium Pontificem, invehitur in eos Sacerdotes, qui non actâ pœnitentiâ lapsos absolvebant. Loquitur autem etiam ipse de absolutione culpę, nam dicit inde præberi Novatiano *largiorem materiam declamandi contra nos*, quod videlicet non solum concederetur venia cuivis culpæ, sed tam facilè. 5. Innocentius 1. in epist. ad Exuperium Tolosanum Episcopum refert, olim quibusdam concessam fuisse in morte pœnitentiam, sed negatam reconciliationem, nempe absolutionem culparum, nam vetat amplius id fieri ex duplici ratione. Prima ea est, ut animæ ab exitio liberentur. Secunda, quia is rigor videbatur proprius Novatiani negantis veniam peccatorum, ergo ii quibus dabatur pœnitentia, non absolvebantur culpis suis, ergo falsum est eis fuisse primam tuam absolutionem impertitam. 6. Sæpe quæsitum est 37
in

in Conciliis, an deberet in ſacrificio fieri eorum Pœnitentium memoria, qui ſubitâ morte occubuerant. Id quæritur in Carthaginenſi 4. can. 79. Vaſenſi cap. 2. aliiſque. Hoc autem certè quæſitum non eſſet, ſi Pœnitentes fuiſſent ante ultimam reconciliationem abſoluti. Imò S. Leo Papa de hoc ipſo interrogatus à Forojulienſi Epiſc. epiſt. 89. vel 91. negat pro iis orandum, eaque addit, quibus ſe non bene ſperare de eorum ſalute oſtendit, quod ſane non faceret, ſi fuiſſent abſoluti.

387. S. Aug. epiſt. 180. Miniſtros Eccleſiæ à fuga in perſecutione diſſuadet hoc argumento, quod eo præſertim tempore non baptizati petunt Baptiſmum, & Pœnitentes reconciliationem. At quare id petebant in eo mortis periculo, niſi quia ſe non eſſe abſolutos ſciebant? Et confirmatur eâ hiſtoriâ, quam ex Aug. refert Juo part. 1. cap. 191. & Gratianus de conſecr. diſt. 4. cap. *Sanctum eſt*. Hiſtoria autem eſt hujuſmodi. Catechumenus & Pęnitens ſimul erant in navi, cum ſęva tempeſtas ingruit. In eo mortis periculo Catechumenus petiit à Pęnitente Baptiſmum, & recepit. Inde Pęnitens cum reliqui omnes qui erant in navi eſſent Infideles, petiit à Catechu-

chu-

chumeno jam baptizato reconciliationem, &
obtinuit. Subdit Aug. *Pœnitens pro peccato, de
quo agebat pœnitentiam, amiſerat ſanctitatem,
ſed non amiſerat ſacramentum. Nam ſi hoc amit-
tunt peccatores, cùm reconciliantur poſt pœniten-
tiam, quare non iterum baptizantur? Dedit ergo
quod acceperat, & ne periculosè vitam finiret,
non recounciliatus petiit ab eo ipſo, quem baptiza-
verat, ut eum reconciliaret, & factum eſt.* Igi-
tur ex Aug. is Pęnitens carebat ſanctitate,
nempe gratià, & ſi non fuiſſet reconciliatus
periculoſe vitam finiiſſet; ergo ſupponit, eum
non fuiſſe antea abſolutum. 8. Patres Conci. 39
lii Arauſicani 1. can. 3. ſic ſtatuunt. *Qui rece-
dunt de corpore pœnitentiā acceptā placuit ſine
recoaciliatoriā manus impoſitione eis communica-
re, quod morientis ſufficit conſolationi ſecundum
definitionem Patrum, qui hujuſmodi Commu-
nionem congruenter viaticum nominarunt. Quod
ſi ſupervixerint, ſtent in Ordine Pœnitentium,
ut oſtenſis neceſſariis pœnitentiæ fructibus, legi-
timam Communionem cum reconciliatoria manus
impoſitione recipiant.* Hìc nomine Viatici, &
Communionis conceſſæ moribundo Pęniten-
ti, non intelligi Euchariſtiam patet ex Niceni
Concilii can. 13. quo cavetur, ne ullus mo-
ribun-

ribundus fraudetur viatico, poſtea verò an ſit ei danda Euchariſtia, ad examen Epiſcopi remittitur. Nec eo nomine ſignificatur reconciliatio ultima & canonica, quæ erat finis, & veluti fibula pęnitentiæ, quia prępipitur, ne ea tribuatur, jubeturque Pęnitens,ſi convaluerit, redire tanquam vere non reconciliatus ad curriculum pęnitentiæ. Significatur ergo eo nomine abſolutio peccatorum, hæc dari præcipitur, ergo ſupponitur, non fuiſſe autea Pęnitentem abſolutum,dum pęnitentiam accepit.

40 9.Patres ſæpiſſimè comparant ultimam illam Pœnitentis reconciliationem Baptiſmo, ergo ut Catechumenus non erat baptizatus antequam Baptiſmo ſolemni expiaretur, ita reconciliatus ſolemniter, non erat antea abſolutus; & rurſus uti Baptiſmus, ita ea ultima reconciliatio non erat ſola pœnarum relaxatio, ſed vera abſolutio peccatorum, verumque Sacramentum. Alia multa poſſem afferre, ſed hæc utpotè validiora ſufficiant.

41 *D.D.* Sed ego quamvis ea non ſpernam, non tanti æſtimo, ut inſolubilia judicem. Ut autem meæ Doctrinæ quâ propoſita argumenta ſolvantur, fundamenta intelligas, prænotandum eſt primò, non omnes, qui à

Pa-

Patribus & Conciliis vocantur Pœnitentes, fuiſſe in eum Ordinem ipſis petentibus & volentibus cooptatos, nec omnes, qui id peterent, amore pœnitentiæ petiiſſe. Igitur non pauci, ut ex præcedenti diſputatione conſtat, ex ſuorum Antiſtitum, anathemata intentantium metu, Pœnitentiæ jugum ſubibant: alii eidem ſe ſubmittebant, Principum auctoritate, vel timore compulſi: alii, ne ab Eccleſiæ foribus, tanquam Ethnici, vel Hæretici in perpetuum arcerentur. Hos haud quaquam fuiſſe ſtatim abſolutos, ultro concedimus, cum non ſatis conſtaret, intimo & vero eos dolore moveri. De his autem loquitur Clemens, dum vult eos jejuniis ſubjici & probari ante quam abſolvantur. Hinc patet ad primum. His non abſimiles erant non pauci ex 42
illis, qui tempore Cypriani reconciliari petebant, eã infamiæ notâ, quâ lapſi inurebantur, liberari ſtatim volentes, & liberã aliorum conſuetudine intra & extra Eccleſiam frui: quare non tam petebant humiles veniam, quam ſuperbi procacibus verbis miniſque eam extorquere velle videbantur, quod alibi dolet ac deteſtatur idem Cyprianus. Non igitur abſolvi ullo modo ſtatim merebantur.

Adde quod utrique de plena & ultima reconciliatione loqùuntur, quam certè non fuisse statim concessam fatemur. Hinc patet ad quartum.

43 Prænotandum est secundo, Patres aliquando, nomine Pœnitentiæ & satisfactionis, significare ipsam internam pœnitentiam, vel etiam ipsam externam confessionem, quod utrumque absque dubio prærequiritur ad absolutionem, & hanc prærequirit Tertullianus in loco citato. Præterquamquod is Doctor, in hac materiâ, in qua semper ex nimio rigore aut erravit, aut ad errorem inclinavit, audiendus non est. Hinc patet ad tertium.

44 Prænotandum est tertiò, Patres, dum dicunt, non tam facilè placari Deum, opus esse longo fletu &c. sic loqui ad retundendam nimiam aliquorum securitatem, qui post brevem pœnitentiam tam certò se Deo reconciliatos putabant, ut suorum peccatorum oblivișcerentur penitus, nec amplius veniam à Deo peterent, perinde ea non commisissent. Et hos redarguere vult Angelus apud Hermetem in loco citato; alioquin nunquam deberet pœnitens statim absolvi. Hinc patet ad secundum.

Præ-

Prænotandum eſt quartò, peccati juſtiſ- 45
ſimam pœnam eſſe privationem auxiliorum efficacium, eorum præſertim, quorum vi, uſque ad mortem in gratia perſeveramus. Quamvis autem Deus condonet culpam, hanc pœnam non tam facilè condonat: unde tam multi, quamvis verè poſt peccata reconcilientur cum Deo, relabuntur poſtea, & damnantur. Id facit, ut Sancti homines, qui olim peccarunt, ſemper à Deo veniam petant, ſemperque petendam flendumque dicant. Dum ergo aſſerunt, Deum non tam facilè reconciliari, & prærequiri longos fletus & labores, non ſignificant eos prærequiri, ut Deus condonet præciſe culpam, ſed etiam pœnam, præſertim prædictam, quâ non condonata, non ſalvamur, nec prærequiri omnino, ſed ut certiores ſimus de noſtra ſalute. Hinc patet iterum ad ſecundum, & ad pleraque quæ afferuntur ex Patribus.

Ad quintum, petitum ex textu Innocentii I. reſponſum eſt diſputatione 3.

Ad ſextum reſpondeo, quæſitum in illis 46
Conciliis fuiſſe, an eſſet orandum in Eccleſia præſertim dum ſit ſacrum, pro iis Pœnitentibus, qui eſſent mortui ante ultimam reconci-

liationem, quia ante illud tempus excludebantur in Ecclesia à precibus præsertim Eucharisticis. Cum ergo vivi non communicarent in his precibus, jure dubitatum est, an mortui communicare possent. Cæterum responsio Patrum Vasentium confirmat, verè datam fuisse Pœnitentibus duplicem absolutionem: responderunt enim, habendam esse etiam ipsorum memoriam in precibus & sacrificiis, *Quia nefas est eorum commemorationes excludi à salutaribus sacris, qui ad eadem sacra fideli affectu contendentes, dum se diutius reos statuunt, & indignos salutiferis mysteriis judicant, ac dum purgatiores restitui desiderant, absque Sacramentorum Viatico recipiuntur, quibus fortasse nec absolutissimam reconciliationem Sacerdos denegandam putasset.* Quæ ultima verba innuunt, pluries consuevisse Pœnitentes absolvi, sed in fine tantum *absolutissimè*, nempe per eam reconciliationem, quâ non solum omni culpâ, sed etiam omni pœnâ absolvebantur.

47 Quod additur de S. Leone, falsum est: non enim est probabile, ipsum negasse, quod plura Concilia tam justè concesserunt, & concedendum dixerunt, itaut nefas esse putarint

id

id negare, ut putarunt patres Vasenses paulo ante laudati, non ergo loquitur de verè pœnitentibus, sed de iis, qui mortui erant sine absolutione, ex culpâ & negligentiâ suâ, sic enim subdit. *Nec necesse est nobis eorum qui sic objerint* (nempe irreconciliati) *merita actusque discutere, cum Dominus Deus noster, cujus judicia nequeunt comprahendi, quod sacerdotale Ministerium implere non potuit, suæ justitiæ reservaverit; ita potestatem suam timeri volens, ut hic terror omnibus prosit, & quod quibusdam tepidis aut negligentibus accidit, nemo non metuat. Multum enim utile est ac necessarium, ut peccatorum reatus, ante ultimam diem sacerdotali supplicatione solvatur.*

Ad septimum petitum ex Sancto Augustino, dehortante Ministros Ecclesiæ à fugâ in persecutione, ut possent reconciliare Pœnitentes, qui id in eo periculo petebant, respondeo, Pœnitentes utcumque absolutos jure optimo petivisse in morte reconciliationem, & Communionem tum ex ratione, quam attulimus in tertia disputatione num. 28. tum quia post absolutionem eo medio tempore forte peccatum aliquod commiserant. Cæterum non deerant, ut supra diximus num. 41. 48

ex Pœnitentibus, qui absoluti non erant, utpote qui pœnitentiam non inchoarant ex vero dolore culparum, qui proinde in eo periculo ex ratione speciali absolvi petebant. Historia illius Catechumeni, & Pœnitentis confirmat quod initio monui, nempe ultimam reconciliationem non fuisse semper sacramentalem; cum in defectu Sacerdotis, reconciliaret etiam non Sacerdos.

D. R. Quid ergo petiit absolvi?

49 *D. D.* Ut moreretur cum ea consolatione recuperatæ pacis cum Ecclesia, quam putavit posse sibi ab eo Catechumeno tribui. Quod si ex errore putavit, hominem Laicum posse à peccatis absolvere, non abs re petiit ab eo absolvi, vel quia post acceptam pœnitentiam & primam absolutionem peccatum aliquod commiserat; vel quia erat ex prædictis Pœnitentibus non absolutis sub initium pœnitentiæ, vel demum ad majorem securitatem, ut facimus omnes, quicumque in morte, quamvis antea absoluti, iterum confitemur; vel ad exercitium humilitatis, unde invaluerat apud Fideles ille mos, qui etiam tempore Divi Thomæ perseverabat, nempe confitendi Laico in morte, si Sacerdos haberi

non

non poſſet. Quia verò videtur ita narrari illud factum, perinde poſſit Laicus ſacramentaliter abſolvere & remittere peccata; ideo puto, illius hiſtoriæ Auctorem Auguſtinum non eſſe.

Ad octavum reſpondetur, jure Arauſicanos Patres præcipere, ut in morte abſolvan- 50
tur Pœnitentes, ſi nomine Viatici ſignificatur abſolutio in morte collata, tum quia, ut modo dicebam, licet antea abſoluti, fortè iterum peccarant, tum quia, forte nec erant abſoluti ex ratione ſuperiùs allata, num. 41. ex qua nec modò abſolvimus ſtatim omnes Pœnitentes, utpote indiſpoſitos. Cæterum nego cum Cabaſſutio in notitia Conciliorū ad hunc canonem tertium hujus Concilii Arauſicani, nomine *Viatici* intelligi ibi ſolam abſolutionem, ac dico ſignificari veram Euchariſtiæ Communionem, ut omnes intelligimus docti, indoctique, nomine Viatici: cui interpretationi adeo non obſtat Concilium Nicænum, ut ei ſuffragetur ex eodem Cabaſſutio, qui prædictum canonem decimumtertium, ſic ex græco vertit. *Omnimodo autem, de quolibet quomodocumque vita excedente, & Euchariſtiæ participationem petente, Epiſcopus cum exami-*

natione oblationem impertiat. Et quidem miror, à vobis tantum ſtudii impendi in explicandis Patribus contra obvium ſenſum, nempe ad oſtendendum ita nos à majoribus degeneraſſe ut nec amplius eodem ſenſu, quo ipſi ſunt uſi, verba uſurpemus.

51 · Ad nonum reſpondetur, quod non ſola ea ultima actio Pœnitentiæ publicæ, nempe reconciliatio Pœnitentis, habebatur ut alter Baptiſmus; ſed tota complexio actionum, quæ fiebant à Pœnitente, & circa ipſum à Miniſtro: quare Pœnitentiam publicam vocabant Baptiſmum, non autem ipſam ſolam reconciliationem ſic vocabant. Addo, neceſſarium non fuiſſe, quòd hæc duo in omnibus convenirent, ut communi eo nomine appel-
52 larentur. Si verò quæratur, an ea ultima Reconciliatio eſſet ſacramentalis, ita ut abſolveret à peccatis, reſpondetur ex dictis, eam neceſſariò talem non fuiſſe, nec potuiſſe ſemper eſſe, cùm aliquando reconciliaret non Sacerdos; igitur talis fuit cum reconciliabat Sacerdos, non erat, cum reconciliabat qui Sacerdos non erat. Quia verò plerumque reconciliabat Sacerdos, ideo plerumque ſacramentalis erat, aut ſaltem poterat eſſe.

Ut

Ut autem ſolvantur reliqua, quæ objici 53
poſſunt ex Patribus; notandum eſt, Patres hac de re agentes (ut in aliis multis) eſſe neceſſariò benignè explicandos, cùm non diſtinguant Pœnitentem publicum à ſecreto, nec unum genus peccati ab alio: non poſſunt ergo intelligi, ut eorum verba ſonant, alioquin (quod ipſe Morinus negat) nec ſecretò confitentes ſtatim abſolviſſet vetus Eccleſia, & à multis tam ſeculis erraret præſens Eccleſia, quæ poſt impoſitam pœnitentiam, antequam ea peragatur, ſolet abſolvere. Hunc autem morem à veſtrum neſcio quo improbatum novimus. Ipſe noſti.

D. R. Quem?

D. D. Auctorem illius damnatæ propoſitionis. *Per illam praxim mox abſolvendi ordo pœnitentiæ eſt inverſus.*

D. R. Novi quidem.

D. D. Damno tuo noviſti. Vereor ne peſtem tibi ſuam affricuerit.

D. R. Pravis Doctoribus adhæſi nunquam.

D. D. Cur ergo tantopere niteris oſtendere, eàm fuiſſe Veteris Eccleſiæ praxim, ut venia nonniſi Pœnitentià perfunctis daretur?

D. R.

D. R. Ne nimis citò absolvantur Pœnitentes.

D. D. Videlicet, ut statim absolvantur nunquam, vel fere nunquam; ipsoque opere damnes, quos verbis non damnas, receptos & perutiles Ecclesiæ mores.

D. R. Utilis certè non est absolutio properata.

54 *D. D.* Id quidem verum est, si benè intelligatur, secus si male. Absolutio properata dicenda semper non est, quæ non differtur, sed ea, quæ datur pœnitenti gravibus culpis onerato, vix confesso, nihil interrogato, nihil monito, fortè indispositò. Hæc sane deproperatio damnanda est, non autem ea, quâ pœnitens bene confessus, probè monitus, ac præbens veri doloris signa, nullâ interpositâ morâ, salubri pœnitentiâ mulctatus absolvitur. Cur enim Lazarum Divina voce concussum, sua crimina detestantem, surgentemque de sepulchro suorum vitiorum non solvam statim, nec obediam Deo jubenti *solvite eum, & sinite abire*? Sed hac de re satis actum est disput. 5. ageturque iterum disp. 10. part. 2.

CA-

CALUMNIA XII.

Confeſſariis fuit olim permiſſum, aut etiam injunctum, ut pœnitentium peccata, ad eos in officio contitinendos, revelarent.

DISPUTATIO XII.

Doct. Rig. D ſanè negare au- 1
debit nemo, qui
veteris pęnitẽtię di-
ſciplinam non igno-
rat:ea enim fuit hu-
juſmodi. Qui ſuarum culparum dolore,
commotus reconciliari cum Deo, & Eccle-
ſià cupiebat, Pœnitentiarium Presbyterum,
publicæ pœnitentiæ præpoſitum adibat,eique
culpas detegebat ſuas. Ille verò quæ audie-
bat,

bat, si graviora essent, adeo non premebat silentio, ut statim perferret ad Episcopum, cujus erat ferre judicium, an Pœnitens deberet easdem suas culpas publicè confiteri, aut permittere, ut ab alio publicè recitarentur. Ne autem credas, hæc à me sine auctore dici, Tapperum profero, qui art. 5. ubi agit de adjectione factã ab Episcopis canoni antiquo, dum constituerunt Presbyterum pœnitentiarium (de quo Socrates cap. 19. lib 5.) hæc habet *continebat autem hæc Episcoporum adjectio, quod ad Episcopum referret hic Pœnitentiarius peccata audita, maximè enormia, quamvis SECRETA, & per eum publicè recitarentur in Ecclesia*. Profero Lindanum Panopliæ lib. 4. cap. 69. & Pamelium in adnotationibus ad tractatum Sancti Cypriani de lapsis, & præsertim initio Adnotationum ad librum Tertulliani de pœnitentiã, ubi agens de prædictis Presbyteris pœnitentiariis dicit, tunc *fuisse minora peccata perpetrata, tum ob verecundiam, tum ob severitatem eorum, qui judices erant constituti: quippe qui peccata sibi privatim confessa, populo publicare fuerint soliti, & sic*
2 *cogere ad pœnitentiam publicam?* Ex quibus tria manifestò inferuntur 1. consuevisse Cõfessarios

farios faltem poft Novatum pulicare peccata graviora, quæ per fecretam Confeffionem audierant. 2. Id factum non folum permittente Ecclefiâ, fed mandante, nam dicunt hanc fuiffe adjectionem factam ab Epifcopis canoni antiquo. 3. Id factum ad continendos in officio fideles, qui ne publicam eam infamiam, feù notam incurrerent, à peccatis abftinebant, adeoque valde fructuofam hanc praxim fuiffe, ut expreffe notat Sozomenus cap. 16. lib. 7. & fatis indicat Socrates loco cit.

Hanc autem Praxim fuiffe toti Ecclefiæ communem, & non propriam folius Ecclefiæ Orientalis, colligitur ex prædictis duobus Scriptoribus, & prefertim ex Sozomeno, quin orta videtur in Ecclefia Occidentali in qua fuere Novatiani, quorum ætate, & occafione, ea invecta dicitur, & ab Orientali etiam Ecclefiâ recepta. 3

Prædictus mos perferendi ad Epifcopum peccata Pœnitentium confirmatur ex eo, quod ad Epifcopum folum pertinebat ex jure ordinatio non folum reconciliare Pœnitentem, ut conftat ex multis decretis Conciliorum, fed etiam pœnitentiam imponere 4

pro

pro qualitate delicti ut decernitur in Concilio Carthag. 3. can. 31. *Pœnitentibus secundum peccatorum differentiam Episcopi arbitrio pœnitentiæ tempora decernantur* . Ergo debebat Episcopus certior fieri, & quidem in specie de commissis Pœnitentium delictis: non ab ipsis Pœnitentibus cum non posset audire omnium confessiones, ergo à Confessariis ipsorum.

4 Certè negari non potest, aliam fuisse olim de obligatione sacri Sigilli doctrinam, aut persuasionem apud Patres, quam modò sit apud Theologos. Nam docent modò Theologi omnes, frangi Sigillum, si Confessarius peccatum grave Pœnitentis prodat, quamvis solum in genere, dicendo ipsum grave peccatum esse confessum. Id autem olim Confessarii impune, & sine timore culpæ fecerunt, ut patet ex historia, quam refert Petrus Damiani Epist. 32. lib. 6. Ep. Narrat enim, quemdam Monachum morti proximum, antequam Sanctum Viaticum quod ei delatum jam fuerat, acciperet, *sibi unum ex fratribus applicuisse, ejusque in aures nescio quod grave peccatum insusurrasse* . Id autem, sibi relatum ab ipso met Confessario fuisse, ita

ita dicit idem Petrus, ut clarè appareat, non consuevisse tunc tribui culpæ, quod eo modo proderent Confessarii Pœnitentium peccata: nihil enim dicit quo Confessarii factum improbare se ullo modo ostendat, totusque est in eo Monacho qui usque ad illud tempus distulerat confiteri, perstringendo; cum longè magis redarguendus esset Confessarius, si eo tempore viguisset hæc, quæ modo viget, Peccatorum, quæ quis ex confitente audivit, alto silentio premendorum severissima disciplina.

Iidem Theologi modò docent, resignari 7
sacrum Sigillum, si Pęnitens cogatur facere pro occulto delicto publicam pęnitentiam, ex qua cognoscatur grave aliquod peccatum à Pęnitente fuisse commissum: perinde enim est, quod cogatur Pęnitens id revelare, ac quod ipse Confessarius revelet: eadem enim infamia resultat in Pęnitentem ex utroque casu, eademque sequitur confitęndi difficultas. Nec facit quod in primo casu Pęnitens voluntariè subeat illud onus, dum voluntariè & liberè adimplet eam publicam pęnitentiam, nam etiam in altero casu voluntariè subiret illud onus, dum voluntariè & liberè confi-

confiteretur, ſciens ſuum peccatum à Confeſſario revelandum. Quod autem olim, etiam pro delictis occultis, imponeretur publica pęnitentia, teſtantur innumeri Scriptores antiquitatis ſtudioſi. Eſt igitur certum, ab Eccleſia veteri non fuiſſe ſacramentum pęnitentiæ ita adminiſtratum, ut Pęnitentis confeſſio nullo modo proderetur: Hinc nullo veteri Concilio nullo Pontificum antiquorum decreto ante Innocentium III. cautum fuit, ne audita in confeſſione revelentur, nec ullum hac ſuper re veteres Patres verbum habent. Non igitur à nobis calumnioſè dicitur, quod ipſe tanquam calumniam initio recitaſti.

7 *D. D.* Satis ex his intelligo, quid ſentias de ſacro ſigillo, nempe ejus cuſtodiendi legem non eſſe verè ab hujus ſacramenti inſtitutore Chriſto Domino profectam, ſed ab Eccleſia per Innocentium III. in capite *omnis utriuſque ſexſus* vel paulo ante, ſancitam. Hæc autem ipſiſſima eſt Hæreticorum doctrina, qui iiſdem argumentis, quibus tu moveris ad dicendum, legem ſacri Sigilli non eſſe Innocentio III. antiquiorem, probare nituntur, non eſſe eodem antiquiorem confeſſionem auricularem, vel ejus uſurpandæ præceptum.

Nec

Nec sanè unum ab altero disiungi facile possit.
Unde miror, prædicta argumenta à te propo-
ni, tanquam nihil dubites de veritate senten-
tiæ. Sed hæc est communis rigidiorum Do- 8
ctorum, Novatorumque persuasio, id solum
ad Religionem à Christo institutam pertinere,
quod in Veterum scriptis, monumentisque
reperitur dilucidè, expressè, disertissimèque
traditum: perinde nulla sit in Ecclesia à Pa-
tribus per filios moribus transmissa doctrina,
quam verbum traditum appellamus; nec
Deus Ecclesiæ suæ clavem scientiæ dederit,
quâ sacras scripturas, ipsorumque Veterum
Patrum scripta, pro temporum opportunitate
reseraret, & reconditos inde veritatum, le-
gumque thesauros depromeret. Latuit olim,
diuque latuit ipsos Hebræos sacræ paginæ
custodes doctoresque Mysterium Trinitatis,
quamvis in ipsis Scripturis contentum; mul-
ta, quæ continentur in Euangelio, latuere
Christi discipulos ante diem Pentecostes, quo
facti sunt Scripturarum interpretes, & legis
novæ Doctores. Incerta fuere tot alia præte-
ritis sæculis, quæ posterioribus Conciliis defi-
nita, tanquam certissima credimus & profite-
mur. Potuit ergo aliquid ad Sacramenti insti-

tutionem verè pertinens, diù latere, quamvis in scripturis contentum, quod postea fuit traditum & explicatum. Hujusmodi tamen non
9 est lex sacri Sigilli. Fuit illa Patribus non ignota, & quâ decuit severitate custodita.

D. R. Cur ergo de illa tam altum longumque silentium, nempe usque ad decimum tertium seculum?

D. D. Quia de ea agere non fuit opus, utpote omnibus exploratà, ab omnibus admissà: ex qua eadem ratione, ut notat Cardinalis de Lugo disp. 23. de pœnitentia sect. 1. num. 1. Concilium Tridentinum, quamvis tam multa de Confessione, aliisque ad eam pertinentibus doceat, nihil circa sacrum Sigillum docet, aut definit: Nullus enim Hæreticus, qui confessionem admiserit, ipsum severissimè custodiendum negavit.

10 Verùm nihil me cogit hoc tibi concedere, nempe nihil apud veteres Scriptores reperiri, unde colligatur consuevisse veteris Ecclesiæ Sacerdotes religioso silentio supprimere, quæ à Confitentibus audivissent; imo non pauca sunt, quæ falsum id esse demonstrant. Seligo duo illustriora. Refert Sozomenus eo cap. 16. lib. 7. consuevisse Episcopos, post hæresim

resim Novati eum eligere in Presbyterum
Pœnitentiarium, qui secreti esset apprimè tenax,
quod sane inutiliter, insipienterque factum
esset, si idem Presbyter, ex munere suo,
Pœnitentium culpas etiam occultas, publicare
debuisset. Est igitur manifestè falsum,
quod ex Tappero, Lindano, & Pamelio dicebas,
eam nempe fuisse prædicti Presbyteri Pœnitentiarii
provinciam, ut audita in Confessione
ad Episcopum deferret. Et sane si hoc
fuisset hujus Pœnitentiarii munus, Sacerdos
ille Pœnitentiarius, qui Constantinopoli, celebris
illius matronæ confessionem excepit,
Nectarium de Mulieris sacrilegio monuisset,
quod ille non fecit, sed ipse, Episcopo penitus
inconsulto, sententiam dixit, & pœnitentiam
publicam imposuit. Ex quo facto colligitur,
non fuisse ubique receptam eam legem, ut
Pœnitentiarii Sacerdotes Episcopum consulerent,
priusquam imponerent pœnitentiam.
Ubi verò ille mos receptus fuit, tunc sòlùm 11
Pœnitentiarii Sacerdotes Episcopum adibant,
tanquam arbitrum publicæ Pœnitentiæ, vel
ad eum Pœnitentem mittebant, cùm delictum
atrox erat & publicum, ut patet ex eo
Hincmari Remensis edicto ad suæ diecesis

Parochos, quod recitat Sirmondus in hist. pœnit. publ. cap. 6. Est autem hujusmodi. *Unusquisque Sacerdos maximam providentiam habeat, quatenus si fortè in Parochia sua publicum homicidium aut adulterium, sive perjurium, vel quodcunque criminale peccatum publicè perpetratum fuerit, statim si auctorem facti, vel consentientem adire potuerit, hortetur eum, quatenus ad pœnitentiam veniat coram Decano, & Compresbyteris suis, & quidquid ipsi inde invenerint, vel egerint, hoc comministris nostris, Magistris suis, qui in civitate consistunt, innotescat; ut infra quindecim dies, ad nostram præsentiam, si intra Parochiam nostram fuerimus, veniat; & juxta traditionem Canonum publicam pœnitentiam cum manus impositione accipiat.*

12 Alter locus illustrior præcedenti est ea celebris S.Leonis primi epistola ad Episcopos per Campaniam, Samnium, & Picenum constitutos, quam recitavimus disp. 6. num. 18. Ibi enim Sanctissimus Pontifex disertis verbis damnat istam, quam tu dicis fuisse Ecclesiæ veteris consuetudinem, publicandi Pœnitentium occulta delicta; eamque dicit paulo ante sibi innotuisse, quamvis illæ provinciæ parum ab Urbe distarent. Fuit igitur res nova,

va,

va, reprobata, ac ſtatim extincta. Rurſus eam vocat *improbabilem conſuetudinem*, *illicitam uſurpationem, præſumptionem contrariam regulæ Apoſtolicæ*, non igitur ea fuit Eccleſiæ conſuetudo, ſed aliquorum deflectentium à regulis Apoſtolorum, qui hujus ſacri ſigilli leges à Chriſto ſancitas, Eccleſiam docuerunt, unde ibidem bene colligit idem Pontifex, ſufficere confeſſionem ſecretam, non enim ea ſemper ſufficeret, ſi unquã Confeſſario liceret ſuo jure Confitẽtis ſcelera revelare. Igitur ab ipſo tempore Apoſtolorum uſque ad Leonem, inviolatũ fuit in Eccleſia Cõfeſſionis ſacramentalis ſigillum, ergo etiam poſtea, tum quia nunquam Eccleſia receſſit à Regulis Apoſtolorum, tum quia ſi quod habet argumentum veſtra ſententia, à prioribus ſeculis petitur. Cum ergo probaverim priorum temporum Eccleſiam à Regulis Apoſtolicis non deflexiſſe, nec deflexiſſe credenda eſt Eccleſia temporum poſteriorum.

Quod ex Petro Damiani narraſti, adeo 15
mihi non obeſt, ut proſit. Non enim æger ille Monachus *applicuiſſet* ſibi Confeſſarium, *ejuſque in aures* ſubmiſsâ voce *peccatum ſuum inſuſurraſſet* ſolicitus ne ab adſtantibus audire-

tur, si tunc Confessariis licuisset audita à Pœnitentibus prodere, ac publicare. Certe id licere non putavit Petrus Damiani vir doctissimus, quique (ut refert Card. Bellarminus de Pœnit. lib. 3. cap. 10.) in serm. de S. Andrea loquens de Sacerdote Confessario, *Videat* (inquit) *ne unquam de his, quæ sub signaculo Confessionis accepit, aliquam faciat mentionem.*

D. R. Cur ergo Petrus factum narrans, loquacioris Monachi sacrilegium non damnat?

D. D. Quia ille non erat damnandi locus. Erat enim aliud illius epistolæ argumentum.

D. R. At incredibile prorsus est, Monachum illum, ausurum prodere Petro Damiani homini rigidissimo quæ audierat in Confessione, si putasset id esse sacrilegium. Non putavit ergo.

D. D. Quid inde?

D. R. Ergo ea tunc erat Ecclesiæ persuasio, posse sine delicto revelari saltem in genere scelera Pœnitentium.

D. D. Nego consequentiam. Non enim in uno Manacho tota claudebatur Ecclesia. Igitur non fuit ea Ecclesiæ persuasio, sed fortè

illius

illius Monachi; qui non admodum doctus putavit satis esse species delictorum reticere, quod ille religiosissimè fecit, vel minùs arctare sacri sigilli legem, postquam Pœnitens è vita migravit, æger enim Monachus objerat, cum is ejus cōfessionem prodidit. Nec dubito, multos circa millesimum (ea enim fuere infelicissima Ecclesiæ tempora) in absurdas circa hoc opiniones abjisse. Quare mirum non est, quòd post ea tempora, tam sæpè Pontifices, & Concilia monuerint Confessarios, ut sacrum sigillum custodiant, cùm præsertim jam cepisset frequentiùs usurpari auricularis, & secreta Confessio, ac proinde frequentius jam esset hujus sacrilegii committendi periculum. Ex qua eadem ratione, ex eo tempore frequentiùs monent Patres, ne pro delictis occultis imponatur hujusmodi pœnitentia, ex qua delictum ipsum cognosci possit. Quod genus pœnitentiæ nunquam ab Ecclesia impositum fuisse, satis ostendi disp.7.

14 *D. R.* Adhuc tamen eruditi repugnant, & repugnaret, ut arbitror, Morinus. Ut ut enim, multa ejus argumenta solveris, non videris solvisse præcipuum, quod ille petit ex ea veteris Ecclesiæ consuetudine su-

ſpendendi vel deponendi Clericum pro aliquibus delictis, quamvis clanculum ea perpetraſſet. Ea enim tua reſponſio non ſemel tradita, quod ea Clerici ſuſpenſio vel depoſitio Cenſura quædam eſſet, aut pœna Cenſuræ ſimilis, non autem pœnitentia ſacramentalis, Morino viſa eſt prorſus inutilis primò, quia adhuc verum eſt, quod præcipuè ipſe intendit, nempe Eccleſiam antiquam pro occulto delicto pœnam publicam Clericis irrogaſſe, & quidem talem, ex qua faciliùs deveniri poterat in cognitionem delicti occulti, quàm ex quavis pœnitentiâ Laico impoſitâ, cùm eſſet inuſitatum quod Sacerdos ſeſe munere ſuo, vel gradu ſponte abdicaret, ergo ſi vetus Eccleſia eam pęnam Clericis clam delinquentibus impoſuit, potiori jure pęnitentiam publicam Laicis clanculum in quædam crimina lapſis impoſuit, nam ſi delinquentis *honori, & famæ conſulendum fuit, id ſane potius factum oportuit Clericis, quam Laicis.* Secundò, quia pęnitentia publica fuit quædam Cenſura, ideſt verè, & ſubſtantialiter excommunicatio, ergo ſi potuit Eccleſia cenſuram infligere pro occulto delicto, potuit etiam pro eo pęnitentiam publicam imponere. Tertiò quia

in

in veteri Ecclesiâ non fuit ea distinctio fori interni ab esterno, ea igitur pena depositionis, vel suspentionis fuit Clerico inflicta in foro interno, ergo quandoquidem penitentia publica fuit, eaque inflicta pro occulto delicto, colligitur manifestè, veterem Ecclesiam pro delictis etiam occultis penitentiam publicam in foro sacramentali imposuisse. In hunc fere modum Morinus toto fere libro 5. & presertim cap. 11. & cap. 26. & lib. 1. cap. 10.

D. D. Sed, si vera sunt hæc, jam falsum 15 est, quod idem Murinus toto cap. 19. lib. 2. docet, nempe, *Ecclesiam continuâ traditione ab Apostolis accepisse, Confessionis sigillum nunquam esse resignandum.* Et quidem, nisi tot aliis argumentis mihi constaret hujus Doctoris sincerissima fides, & singularis pietas, dicerem, voluisse eum Lectoribus illudere, sanæque doctrinæ errores intermiscere. Quâ enim ratione ista duo cohæreant, *Ecclesiam continuâ traditione ab Apostolis accepisse, Confessionis sigillum nunquam esse resignandum*; & simul, *eandem Ecclesiam publicasse, saltem in genere, per prædictas pœnitentias depositionis, & suspensionis, Pœnitentium occulta delicta*, quod non uno libri capite probare curavit, ut illud pri-

mum,

mum, sed toto fere libro 5. ut ipse idem dixisti. Igitur si primum est verum, ut absque dubio est, nequit esse verum etiam alterum.

16 Ad argumentum propositum, iterum nego quod negavi disp. 7. fuisse Clericum in foro conscientiæ mulctatum pœnâ depositionis, seù suspensionis. Igitur deponebatur quidem, vel suspendebatur Clericus pro aliquo occulto delicto, ut modò etiam fit, non tamen per sententiam prolatam à Confessario, & ex notitia delicti habitâ ex ipsa Clerici Sacramentali Confessione, sed vel per sententiam prolatam à Clerici Superiore in foro externo, ex notitia delicti habita extra Sacramentalem Confessionem, vel facto ipso ut modo incurritur pœna censuræ, quæ proindè duplex est, alia sententiæ ferendæ, quæ incurritur post Judicis sententiam, alia latæ sententiæ, quæ facto ipso incurritur, adeoque ante sententiam Judicis, ex eo quod fiat id quod à lege sub ea pœna prohibetur. Posse autem in foro eterno puniri publicâ pœnâ occultum delictum, est indubitatum, ut dixi disput. 7.

17 Hinc ad primam probationem respondeo, quod si Morinus id prȩsertim intendit, nempe

nempe, Clericorum etiam occulta delicta fuisse ab Ecclesia pœnâ publicâ castigata, operam perdit; non enim id modò quæritur, an Ecclesia palàm punierit clanculum commissa, sed an id fecerit in foro secreto Pœnitentię. Quod si ex primo colligit, potuisse fieri ab ea etiam hoc alterum, ostendit, sibi non esse satis perspectam naturam, & institútionem Confessionis Sacramentalis, quæ ea est, omnium Theologorum judicio, ut delicta per ipsam solam cognita aliis manifestari, aut indicari nullo prorsus modo, adeoque nullo aut verbo, aut facto possint. Si enim semel admittatur aliquis casus, in quo hæc manifestatio, aut indicatio liceat, facilè multi casus esse hujumsmodi putarentur, vel saltem facillimè Fideles suspicarentur, ne suus casus censeretur à Confessario esse ille, in quo revelatio liceat, quæ suspicio redderet plerisque peccantibus pręceptum confitendi adeò arduum, & odiosum, ut vix ullus Confessionem rite obiret, quod profectò colligitur ex ingenti difficultate, qua modò Peccatores detegunt Confessori culpas suas, quamvis hæ prodi in nullo unquam casu possint. Ergo si scirent, detegi eas posse, insuperabilem

prope-

propemodum difficultatem pręceptum Confessionis haberet, qualem certò continere non debet ullum præceptum, ne sit communis occasio ruinæ, & multò minus illud quod Christus imposuit dum Sacramentum ex singulari in nos benevolentia, & misericordia instituit. Est igitur asserendum, prædictum Sigillum esse omninò irresignabile. Quare optimè Navarrus sic ratiocinatur super cap.
18 *Sacerdos* de pœnit.dist.6. num. 118. *Nihil mali adeò grave occurrere pótest, quo non sit gravius & pejus Ecclesię Christianę, Confessionem Christianis exosam fieri, & abominabilem. At simul ac concesserimus Confessionem contrà confitentis voluntatem revelari posse, exosa fiet illa, & toti Ecclesię molesta, ergo obnullam causam id fieri potest.* Ex quo eodem principio colligit Card. de Lugo de Pœnit. disp.23. sect. 5. num. 97. non solùm non posse Confessarium revelare directè, vel indirectè peccata pœnitentis, sed nec uti notitiâ habitâ ex Confessione cum ullo grvamine, aut damno Pœnitentis in honore forturis, muneribus, officiis &c. Quare ea cujusdam vestri Doctoris propositio, *Scientiâ ex Confessione acquisitâ uti licet, modò fiat sine directâ, aut indirectâ revelatione, & gravami-*

vamine Pœnitentis, nisi aliud multò gravius ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius meritò contemnatur, fuit Romæ ann. 1682. sapientissimè proscripta, *quatenus admittit usum dictæ scientiæ cum gravamine pœnitentis*.

Ex his patet, nullam vim habere illud Morini argumentum petitum ex eo, quod si Ecclesia potuit non consulere famæ Clerici, ipsum suspendendo propter occultum delictum, unde ille infamabatur, à fortiori potuit non consulere famæ, & honori Laicorum; adeoque eos damnare, etiam propter occulta delicta ad publicam pœnitentiam, quæ minus Laicum infamabat, quàm ea suspensio Clericum infamaret. Nam vel loquitur de Ecclesiâ puniente in foro interno, & neutrum facere potuit; vel loquitur de Ecclesia puniente in foro externo, & utrumque facere potuit, facitque aliquando.

At cur Ecclesia potest in foro externo, 19
propter occultum delictum pœnam infligere, quâ quis infamatur; non potest id facere in foro interno?

Quia illud primum nullâ lege prohibetur Ecclesię, imò nec ulli legitimo Principi. Hoc autē alterum vetitū fuit à Christo Domino,

no,

no, qui sic instituit hoc Sacramentum, ut ex eo nulla infamia, nullumque damnum redundaret in Pœnitentem.

20 Ad secundam probationem, quâ dicitur publicam pœnitentiam fuisse veram Censuram, nempe *verè*, *& substantialiter Excommunicationem*, respondeo, id esse manifestè falsum, nec posse asseri à non ignorante quid publica Pœnitentia fuerit, quidque fuerit, & sit ea Excommunicatio, quæ appellatur Censura; hec enim non est sola privatio Communionis Eucharisticæ (quam pœnam certè continebat publica pœnitentia) alioquin Confessarius ex justa causa Pœnitenti Communionem Eucharisticam pro certo quodam tempore interdicens, Pœnitentem excommunicare diceretur, sed est etiam privatio civilis Communionis, aliorumque bonorum, quibus certè publicus Pœnitens non privabatur, hinc Sylverius Papa qui anno 535. regebat Ecclesiam, apertè excommunicatos à Pœnitentibus discriminat hoc suo decreto, cujus meminit Burchard. lib. 5. cap. 19. & Ivo decreti part. 2. cap. 29. *Singulis diebus Dominicis in Quadragesima, præter hos qui excommunicati sunt, & præter illos, qui in publica Pœnitentia*

tia sunt, Sacramenta Corporis, & Sanguinis Christi sumenda sunt. Rursus Censura, communi Canonistarum, Theologorumque veterum, & recentiorum suffragio, infligitur impenitentibus, seu contumacibus, at publica pęnitentia imponi debebat Pœnitentibus. Item publica Pœnitentia, ut ex innumeris Patrum & Conciliorum textibus constat, petebatur plerumque, & quidem summis precibus, tanquam beneficium, hinc aliqui dicebantur habere jus ad Pœnitentiam, aliqui non, & ad primam dabatur jus, non autem ad secundam. E contra, nemo unquam petiit excommunicari, suspendi, aut Interdici: nec Censura fuit unquam habita loco beneficii, aut commodi, ad quod jus haberetur. Tandem censuræ finis est Rei pęnitentia, seu resipiscentia, ut loquuntur, at Pœnitentiæ finis est peccati, seu penæ debitæ pro peccatis remissio, hinc censura tolli statim debet, ac reus resipiscit, ac proinde certam, ac definitam durationem non habet; nec infligitur, ut certo aliquo tempore perseveret, secus pęnitentia, quæ imponebatur tanto ac certo tempore duratura, ex.gr. toto triennio, quinquennio, septennio duratura,

licet

licet postea pro merito Pœnitentis corriperetur. Quis non miretur hæc tam diversa à viro tam erudito confundi?

21 Verum quidem est, in aliquibus excommunicatos cum publicè pœnitentibus convenisse, nam ut illi, ita hi initio præsertim pœnitentiæ mysteriis Divinis cum celebrabantur, adesse non poterant, & rursus utrique jure Oblationis, & Communionis privabantur, & neutri jus dicere poterant. Sed si quæcunque in aliquibus similia sunt, eadem essent, jam omnia idem forent.

22 Ad tertiam probationem, petitam ex eo, quod in veteri Ecclesiâ fuerit unum tantùm forum, respondeo, eam peti ex falso, ut error manifestus, qui inde infertur, ostendit. Si enim unicum fuit in Ecclesia veteri forum, nullus fuit in ea usus Sacramentalis Confessionis, quod probo sic. In Ecclesia veteri fuit absque dubio forum externum quod internum non fuit, ergo si in ea fuit unum tantum forum, externum solum fuit, ergo non fuit in ea forum sacramentale, quod internum est. Quod autem fuerit in Ecclesia veteri forum externum, quod internum non fuit, ostenditur primò ex terribili illâ Divi Pau-

Pauli ſententiâ, quâ Corinthium, hominem inceſtuoſum tradidit Satanæ. Eam quippe tulit Paulus abſens, & in hominem non accuſantem ſe, ſed accuſatum, adeoque non tanquam Confeſſarius, ergo non in foro interno, ſed in ſolo foro externo, adeoque in foro externo, quod internum non fuit. Oſtenditur ſecundò, ex tot Conciliorum, Epiſcoporumque decretis, pœnas ſtatuentibus, quibus afficerentur impœnitentes & contumaces, quæ ad aliquod forum pertinent; non ad internum, ad quod utpote forum pœnitentiæ, pertinere non poſſunt impœnitentes, ergo ad forum externum quod internum non fuit. Oſtenditur tertiò ex tot aliis eorundem decretis, ſeu canonibus, quibus ſtatuitur, ut ſeveriùs puniantur denunciati & convicti. Quis autem dicat, denunciationem, & punitionem Rei negantis, ſeu ſponte non confitentis, & aliorum teſtimonio convicti, pertinere ad forum internum, in quo nemo accuſatur ab altero, nemo contra alterum teſtatur, nemo convincitur, ac tandem nemo punitur, niſi ſponte confeſſus? ergo pertinebant ad forum externum, quod internum non erat. Oſtenditur quartò illi omnibus ar-

gumentis quibus ipse in decimâ disputatione probasti, fuisse aliquando reos coactos subire penitentiam, adeoque per vim fuisse ab Episcopis comprehensos, carceri mancipatos, flagellis cęsos. Quis autem dicat, has actiones violentas, quæ certè fiebant ab habente jurisdictionem & forum, pertinuisse ad forum internum & voluntarium, factasque ab Episcopis fuisse tanquam Confessariis? ergo pertinebant ad forum externum, quod internum non erat, ergo fuit in Ecclesia veteri forum externum quod internum non fuit, ergo si fuit in ea unicum tantum forum, solum externum fuit, ergo si verum est, quod dicit Morinus, non fuit in ea forum sacramentale, quod internum est. Sed hoc salvâ fide, dici non potest, ergo falsum est, quod in Ecclesia veteri fuerit unum tantum forum, sed verè duplex fuit, externum unum, alterum internum.

Nec facit, quod omnia dirigerentur ab
23 Episcopis ad pœnitentiam & curationem delinquentis; quodque Pœnitens, dum tandem reconciliabatur, absolveretur simul (ut putat Morinus) à peccatis, & à quibuslibet pęnis. Nam etiam modò Censuræ infliguntur ad

ab Episcopo intendente resipiscentiam, & curationem delinquentis, & rursus subinde idem Sacerdos Pœnitentem à censuris, & peccatis in foro sacramentali absolvit, nec tamen unicum modò Ecclesiæ forum est censuras infligens, & pęnitentiam imponens, à censuris, & à peccatis absolvens.

Satis per hæc Morino responsum est, 24
ostensumque, veteris Ecclesiæ Confessarios, nec verbo, nec facto, signoque ullo confessionis sacramentalis sigillum resignasse, adeoque pro delictis occultis nec suspendisse unquam Clericos, nec publicam Laicis pœnitentiam irrogasse, idque esse adeo verum, ut mirer negari ab eo potuisse, qui Sacramenti Pœnitentiæ institutionem & veteris pęnitentiæ disciplinam non ignoravit, quorum neutrum satis perspectum habetis quicunque estis rigidi Doctores. Illud autem primum ignoratis præsertim, hinc reliqui errores. Sacramentum Pœnitentiæ videlicet vobis fingitis aliud ab eo quod Christus instituit, hinc aliam ab eâ quæ viguit, fuisse putatis veteris Ecclesiæ iu administrando hoc sacramento disciplinam; hinc illæ calumniæ, quas hacte-

nus disiicere curavi, hinc (uno verbo) totus Rigorismus vester, cujus illud unicum seu præcipuum remedium est, ut primum illum errorem ex quo hoc malum oritur,deponatis, ac probè intelligatis, voluisse Christum Dominum, ut Sacramentum pęnitcutiæ sit sacramentum misericordiæ, sacramentum mortnorum,idest peccatorum & rursus sacramentum iisdem necessarium.Ex eo,quod est sacramentum Misericordię & condonationis,nõ debet rigidè,sed miseticorditer ministrari. Ex eo quod est sacramentum mortuorum idest peccatorum, debet infirmis, & imbecillis accommodari. Ex eo quod est Sacramentum omnibus peccatoribus necessarium, non debet ulli peccatori rite petenti denegari, aut facile differri. Ex eo quoque quod est omnibus necessarum, exosum reddi non debet, ac nimis difficile, ergo nec publica larentium peccatorum eonfessio, aut pęnitentia præcipienda est, nec asperior, aut longior plurium annorum pęnitentia injungenda, nec demum peccata ex consitentibus audita prodenda sunt unquam, aut indicanda. Ergo nihil horum fecit vetus Ecclesia, quæ errare non potuit, ac proinde calumniæ sunt illæ, quas

pri-

primâ hac mei Operis parte disiicere curavi. Ergo(quod probandum mihi erat alterâ parte) non errat præsens Ecclesia quæ nihil horum facit, quæque benignior quidem est veteri Ecclesiâ, sed ei nihil contraria, ut nihil contraria est institutioni benignissimi Sacramenti.

FINIS.

INDEX RERUM NOTABILIUM,

Quæ hoc primo libro continentur.

Prior numerus Disputationem iudicat, posterior numerum marginalem.

A

B

Com-

D

De-

E

F

Fo-

G

H

I

L

M

Occul-

O

P

Pęni-

Qua-

Q

R

Sa-

S

ROMÆ, MDCCV.

Ex Typographia Cajetani Zenobii.

Superiorum permiſſu.

pag.	verſ.	ERRATA	CORRIGE
5	19	rideuntibus	redeuntibus
6	11	monachoſque	monachaſque
8	24	millitare	milliare
9	3	miuuta	minuta
13	14	moachis	monachis
17	16	recepi	recipi
19	16	factum	factum
35	10	incluctabilia	ineluctabilia
39	20	marienti	morienti
75	4	ab Eccleba	ab Eccleſia
94	22	bonas	bonus
98	4	Licet & ergo	Licet ergo
190	5	eruentam	cruentam
199	4	antiquitas	antiquitatis
205	5	Si qui	Si quis
263	26	pubelle	perbelle
273	1	catehumena	catechumena
278	24	Crianos	Chriſtianos
299	13	tutiò	tertiò
318	22	temperas	tempeſtas
329	10	tam	jam

Angelo

